

R. F. R.

DOS. Nr. 40002

VOL Nr. 1

MINISTERUL SECURITĂȚII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta PĂTRĂSCU LUCREȚIU

Data 25.11.1954

1959943

P 000218, Vol. 1

I

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Directia III a

11259

Vol. I

ANUL 19 *54*

D O S A R Nr. _____

Referitor la

PĂTRĂȘCANU LUCRETIA

VOLUMUL I

MANDAT DE ARESTARE

Nr.16.203 din 24 August 1948

IN NUMELE LEGII ȘI AL PREZIDIULUI REPUBLICII POPULARE ROMANE,

Noi, RUDOLF ROSMAN, - procuror - pe lângă Curtea Supremă, delegat în temeiul art.7 din Decretul Nr.2 pentru organizarea și funcționarea Parchetului din 22 Aprilie 1948, la Parchetul Curții București.

Văzând actele care formează dosarul cercetărilor privind pe acuzatul - PATRAȘCANU LUCRETIU - născut la 4 Noiembrie 1900 în Bacău, căsătorit fără copii, origina socială - mic burgheză, de profesiune avocat și profesor universitar, domiciliat în București Str.Vasile Ispăș Nr.100 din care rezultă că, în calitate de agent al siguranței burghezo-mocșenești și agent al serviciului de spionaj englez, a dus o activitate criminală pentru paralizarea acțiunilor Partidului Comunist Român și nimicirea din interior a Partidului, contribuind astfel la provocarea, susținerea și continuarea războiului împotriva U.R.S.S.

Având în vedere că din cercetările făcute în cauză, și din actele dosarului rezultă indicii grave de culpabilitate contra acuzatului,

Având în vedere faptele mai sus expuse, sunt prevăzute de art.2 lit.o din Legea Nr.291/1947 modificată prin Decretul Nr.207/1948 pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de crime de război sau împotriva păcii ori umanității și se pedepsesc cu muncă silnică pe viață,

Văzând și dispozițiunile art.6 al.1 și 2 din aceeași lege, care prevede că odată cu începerea urmăririi penale, acuzatul se va menține în stare de arest,

PENTRU ACESTE MOTIVE :

D I S P U N E M :

Arestarea acuzatului PATRAȘCANU LUCRETIU.

Ordonăm agenților forței publice, ca în conformitate cu legea, să-l aresteze și să-l conducă la Penitenciarul Jilave.

Administrația Penitenciarului va primi și reține pe acuzatul PATRAȘCANU LUCRETIU, până la noi ordine, înaintând dovada de încarcerare.

Dat în Cabinetul nostru, astăzi 24 August 1948.-

PROCUROR CURTEA SUPREMA

Rudolf Rosman

82.
17
REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
SECȚIUNEA GENERALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI

Oriză percheziția
JUROR MILITAR
rat

Nr. 608436
din 15 Mai 1951.

RE
ARCHETUL TRIB. MILITAR REG. II. BUCUREȘTI

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a aproba efectuarea unei
percheziții domiciliare numitului Lucrațiu Pătrășcanu
București Str. Voile Luceâr
100 unde suntem informați că se găsesc materiale ce intere-
să ordinea și securitatea poporului.

LT. COL. DE SECURITATE,

MAIOR DE SECURITATE,

Proces Verbal

8 3

Făcut azi, răstăsprezece, Mai, una mie nouă sute cincizeci și unu, la București.

Noi Căpitanul Marian S. maj. de Sec. din S. S. S., asistat fiind de tot. Marinache Dumitru Capit. de Securitate din S. S. S. S. am procedat la perchezitionarea imobilului din str. V. Lăcar Nr. 100, et. 2 ap. 7 aparținând S. lui X, în baza ordinului de perchezitie Nr. 408.436 din 15 - Mai, 1951, ridicându-se următoarele corpuri delict:

- 1) un geamantet cu două cutii ce în apartin
- 2) una coră de metal roșu, închisă și fără cheie, care se va deschide la M. N. J., un tablou care îl reprezintă pe X, fotografii, corespondențe, clipse, bloc-note-uri, diferite notițe spre hiere, dosare cu diferite serii, două volume de cărți, autori fiind Tăbărăanu și Nicușor Gaur.

Perchezitia s'a început la ora nouă și a luat sfârșit la ora 14.

În drept pentru care închei prezentul Proces-Verbal spre cele legale -

Of. de Securitate

Marian

Mortariu
Munte

1-
004

PROCES VERBAL

Incheiat astăzi 2 Octombrie 1951, între Lt. PATRACHE CONSTANTIN și *Maior Dumitrescu N.*: primul la predarea iar secundul la primirea următoarelor valori ce aparțin reținutului LUCRETIU PATRASCANU:

- 1/. Patru mil franci elvețieni.
- 2/. Zece franci francezi.
- 3/. 33 (treizeci și trei) monezi de aur.

Acest proces verbal s'a făcut în trei exemplare și conține valorile arătate mai sus.

AM PREDAT:

Lt. C. Patra

AM PRIMIT:

*Maior de rezervă totă
"J. J. J. J."*

2.

05

PROCES VERBAL

Incheiat astazi 2 Octombrie 1951, intre Lt.
PATRACHE CONSTANTIN și *Major Dumitru N.* primul la
predarea iar secundul la primirea urmatoarelor valori ce
apartin reșinutului LUCRETIU PATRASCANU:

- 1/. Patru mii franci elvețieni.
- 2/. Zece franci francezi.
- 3/. 33 (treizeci și trei) monedi de aur.

Acest proces verbal s'a făcut în trei exemplare
și conține valorile arătate mai sus.

AM EMIAT:

Lt. Patrach

AM PRIMIT:

*Major de securitate
"Jum'roy"*

PROCES - VERBAL

Astăzi 28 Ianuarie 1953,

Noi Maior de Securitate CHIRTU GHEORGHE și
Locotenent de Securitate GORUN ALEXANDRU, ambii din M.S.S.
am procedat primul la predare și secundul la primirea urmă-
toarelor sume de bani ce aparțin arestatului LUCRETIU
PATRASCANU, după cum urmează:

4.000 (patrumii) franci elvețieni, în număr de 4 banc-
note în valoare de 1.000 de franci bancnota.

33 (treizecișitrei) monezi de aur (cocoșei)

10 (zece) franci francezi.

Prezentul proces-verbal s'a făcut în două
exemplare.

PREDAT DE MINE,

Maior de Securitate

G. Chirtu
CHIRTU GHEORGHE

PRIMIT DE MINE,

Locot. de Securitate

A. Gorun
A. GORUN

Nr.

din 30 Ian. 1953

Către,

BANCA REPUBLICII POPULARE ROMANE

- Bancă de Stat -

La percheziția domiciliară a lui LUCRE-
TIU PATRASCAU din str. Vasilie Lascăr Nr. 100, s-au
găsit următoarele valute:

I. 4.000 (patru mii) franci elvețieni,
în număr de 4 bancnote hârtie, a 1.000 franci,
având seriile după cum urmează:

Una bancnotă de 1.000 (una mie) franci
cu seria 1.F.22584 BERN UND ZURICH DEN 16 JUNI
1931.

Una bancnotă de 1000 (una mie) franci,
cu seria 1.L.13310 - BERN UND ZURICH DEN 10 DEZ.
1931.

Una bancnotă de 1.000 (una mie) franci,
cu seria 1.E.60289 BERN UND ZURICH DEN 23 NOV.
1927.

Una bancnotă de 1000 (una mie) franci,
cu seria 1.N.61332 BERN UND ZURICH DEN 7 Sept.
1939.

II. 10 (zece) franci francezi într-o
singură bancnotă hârtie, având seria 64913 -
C:26-4-1945 C.

III. 33 (treizeci și trei) bucăți monede
de aur (cocoșei) dintre care 26 (douăzeci și șase)
bucăți monede englezești zimțuite, având diametru
de 20 mm. și grosime de 2mm. pe monede e bătută
efigia regelor Angliei, iar pe revers este un col
reț omorând un balaur.

6 (șase) monede franceze de câte 20
(douăzeci) de franci bucăta, având diametru de
./.

20 mm. și grosimea de oca. 1,50 mm.

1 (una) monedă românească având diametru de 20 mm. și grosimea de oca. 1,50 mm.

Vă rugăm să preluați sumele ce le înaintăm alăturat și să ne eliberați un act justificativ de predare și primire.

LT. COL. DE SECURITATE

013

A D E V E R I N T A

=====

Prin A. Mureșanu din Ministerul Securității Statului,
am preluat astăzi, următoarele valori primite dela arestatul
Lucrețiu Pătrășcanu:

I. 4.000.- (patru mil) franci elvețieni, în număr de
patru bancnote de hârtie a 1.000.-franci, având seriile după
cum urmează :

/- una bancnotă de 1.000.- (una mie) franci elv. cu
seria 1.F. 22584 BERN UND ZURICH DEN 16 JUNI 1931

- una bancnotă de 1.000.- (una mie)franci elv. cu se-
ria 1.L.13310- BERN UND ZURICH DEN 10 DEZ' 1931.

- una bancnotă de 1.000.- (una mie) franci elv. cu
seria 1.E.60289 BERN UND ZURICH DEN 23 NOV.1927

- una bancnotă de 1.000.- (una mie) franci elv. cu
seria 1.N.61332 BERN UND ZURICH DEN 7 SEPT. 1939.

II.- 10 (zece) franci francezi într'o singură bancnotă
hârtie, având seria 64913- C.26=4=1945. C.

III.- 33 (treizeci și trei) Bucăți monezi de aur, dintre
care:

- 26 (douăzeci și șase)bucăți monezi englezești zimțuite,
având efigia regilor Angliei, iar pe revers ul monezilor un că-
lăreț omorând un balaur.

- 6 (șase) monezi franceze de câtr 20 (douăzeci) franci
bucata.-

- 1. (una) monedă românească, emisiunea 1944

BANCA DE STAT
Lucrețiu Pătrășcanu

Despre S.S.

Din anul 1945 am început să am, fie pe linia Parchetului, fie direct, unele informații asupra celor ce se petrec la S.S. - lucruri comunicate apoi la timp, fie tov. Ana, fie lui Teo.

1. Dintre lucrurile constatate, țin minte mai ales următoarele : la sfârșitul lui 45 sau 46 a venit la mine o tovarășă Alsberg, pe care o cunoșteam mai de mult și care stătuse cu Emil Bodnăraș în închisoare. Mi-a spus că soțul ei, un bucovinean a dispărut și mă roagă să mă interesez unde poate fi. Am dat de el la S.S. Am vorbit personal cu B. explicându-i de ce este vorba și amintindu-i că a stat cu această tovarășă în închisoare. El și-a amintit. A luat notă și peste câteva zile - cred cu ocazia unui consiliu de miniștri - mi-a dat rezultatul : cel arestat fugise din Uniunea Sovietică, acolo făcuse o pedeapsă penală și nu mai țin minte ce culpe grave i se imputau. Dar țin minte că era în listă întreagă. Atunci i-am spus să-l țină și să facă cu el ce crede de cuviință. Am comunicat și tovarășei că eu, dat fiind această situație gravă a soțului ei, nu pot face nimic și că regret și intervenția făcută.

Spre surpriza mea, după câteva zile aceeași tovarășă vine la mine să-mi spună că soțul ei a fost eliberat, în schimbul a 600 de dolari extorcați dela frații lui. Am rămas tablou. Tot ea mi-a comunicat că acest lucru S.S., îl practică pe scară largă, că are în serviciu o serie de avocați, care se ocupă de aceste chestii, că în special sunt șantajati astfel cu predilecție bucovineni. Totul se face însă numai contra valută forte.

2. Unul dintre oamenii cei mai devotați lui Eugen Cristescu, care a lucrat trei ani la fostul S.S., care a insultat și maltratât pe tovarășii noștri - cred că printre ei este și Bunaciu - a fost un magistrat Goruncanu (cred că așa îi este numele - sau foarte asemănător) după 23 August a câștigat - nu știu cum - simpatia lui Groza și la prima epurare am fost silit să nu-l scot, fiind atât de susținut de Groza. La un moment dat aflu însă că lucrează la S.S., asta cred către sfârșitul lui 1945 - și începe să aibă pretenția să-l și avanseze, pentru marile servicii făcute la S.S.

01236

Bodnăraș singur a intervenit de nenumărate ori la mine. Atunci am avut o discuție cu B. și i-am reproșat pentru ce utilizează asemenea oameni. Răspunsul lui a fost "numai cu curvele se lucrează bine." Toate argumentele mele au fost zădărnice. Am discutat atunci chestia și cu Teo, dar pe acest G. n'am putut să-l scot dela Preșidenție, până nu l-am epurat definitiv în 1947 și atunci încă lucra la S.S., ca om de ~~incredere~~ bază.

3. În 1945, sau poate la începutul lui 1946, în orice caz atunci când noi duceam campania împotriva speculei, mi se semnalează nu țin minte de care procuror care era însărcinat cu facerea de controluri, că s'a descoperit cantități imense de cutii de chibrituri - nu știu dacă și țigări - dar chibrituri sigur - ale S.S., care urmau să fie trimise în Cehoslovacia, contra automobile. Pe piața Bucureștilor era atunci mari lipsuri de chibrituri și o speclă nebună cu produsele C.A.M.-ului.

4. Ceva mai târziu, tot pe linia Parchetului, mi s'a semnalat existența unui tripou, foarte luxos în Parcul Bonaparte. Tripoul era patronat și - amănuntul l-am reținut - chiar foarte bine păzit de agenții dela S.S. Mi s'a citat atunci cazul că fiind înștiințate Internele, Banacu personal, pe când era Secretar General, a voit să pătrundă înăuntru, dar agenții dela S.S., nu i-au permis. Eu i-am istorisit chestiunea Anei și lui Teo. Nu-mi mai amintesc ce răspuns a dat Teo, dar nu cred să fi socotit informația mea greșită.

5. În cursul anului 1945-46 de nenumărate ori am primit la Parchet reclamații de arestările abuzive făcute de S.S. Am cerut ca cererile să fie aduse la mine, eu totdeauna, comunicam de cele mai multe ori telefonic - lui Bodnăraș conținutul lor.

De câte ori personal, discutând cu el aceste arestări, i-am cerut explicații, m'a repezit, sub motivul că sunt lucruri ca totul secrete.

Țin minte situația unui inginer silvic - numele nu mi-l mai amintesc - a cărui soție a venit la mine, sile întregi, așteptând pe scările Ministerului, susținând că arestarea soțului ei ~~xxx~~ se datora unor critice asupra celor ce se petrece la Fondul Bucovinei și a amestecului lui B. acolo.

Când i-am comunicat lui B. cele spuse de soția inginerului i-a tras o injurătură la telefon și m'a asigurat că acolo, la S.S., o să-i patrezească casele. Atunci - dată fiind situația soției acestui inginer - am rugat pe Teo să intervină la B. și să curme acest scandal.

Am știut că soțul acestei femei fusese groaznic maltrat la S.S.

De altfel maltratările dela S.S., nu constituiau nici un secret, lucru pe care, nu odată i l-am adus la cunoștință lui Teo. Cu Bodnăraș era cu neputință de discutat. S.S. fiind pentru el sacrosant.

6. In Maramureș, Bodnăraș a făcut un turneu în primăvara lui 1947, atunci când voia să întindă exploatarea în folosul Fondului Bisericesc și a pădurilor maramureșene. A plecat însoțit de cel mai excec popă de acolo, un fost deputat Fr. Pl. Tzinc care era cunoscut în tot județul pentru ticăloșiile lui.

Principiul ajutorării Maramureșului, cât m'am ocupat eu de această chestie, a fost de a nu se împărți bani, ci hrană, instrumente agricole, medicamente.

B. era însoțit de câțiva oameni dela S.S., și dela Fondul Bisericesc, umbla cu o geantă plină de bani - era pe vreme inflației și a început să împartă bani pe la săracii din comunele prin care trecea. Apoi a angajat ca informatori toate elementele legionare și cunoscute pentru legăturile lor cu vechile regimuri.

Îmi amintesc mai ales de un tip - un fel de bandit oficial, cunoscut ca atare sub numele de "voevodul Maramureșului care se proclama pretutindeni în regiune " omul domnului ministru Bodnăraș."

Când B. și-a anunțat intenția de a merge în Maramureș am rugat C.C., să mă desărolineze de munca dată în legătură cu acest județ, de altfel acum avea o reprezentanță parlamentară, în frunte cu Parhon, - așa încât putea să se dispenseze de colaborarea mea.

Această cerere am făcut-o pentru că am știut imediat ce metode va întrebuința B. Si am preferat să plec eu.

Am căutat să-mi amintesc toate faptele în legătură cu cele întâmplate la S.S., dar sunt sigur - cu toată concentrarea atenției - că multe mi-au scăpat. Poate că Teo să-și amintească și altele din cele pe care, la timpul potrivit, le-am semnalat.-

Despre S.S.

În anul 1945 am început să am, fie pe linia Parchetului, fie direct, unele informații asupra celor ce se petrec la S.S.-lucrări comunicate în timp, fie tov. Ana, fie lui Teo.

Între lucrurile constatate direct, țin minte mai ales următoarele: la sfârșitul lui 45 sau în 46 a venit la mine o tovarășă, Alsberg, pe care o cunoșteam mai de mult și care stătuse cu Emil Bodnăraș în închisoare. Mi-a spus că soțul ei, un bucovinean, a dispărut și mă roagă să mă interesez unde poate fi. Am dat de el la S.S. Am vorbit personal cu B. explicându-i de ce este vorba și amintindu-i că a stat cu această tovarășă în închisoare. El și-a amintit. A luat notă și peste câteva zile cred cu ocazia unui consiliu de miniștri mi-a dat rezultatul: cel arestat fugise din Uniunea Sovietică, acolo făcuse o pedeapsă penală și nu mai țin minte ce culpe grave i se imputau. Dar țin minte că era o listă întreagă. Atunci i-am spus că să-l țină și să facă cu el ce crede de cuviință. Am comunicat și tovarășei că eu, dat fiind această situație gravă a soțului ei, nu pot să fac nimic și că regret și intervenția făcută. S-a surpriza mea, după câteva zile aceeași tovarășă vine la mine să-mi spună că soțul ei a fost eliberat, în schimbul a 600 de dolari exorçați de la frații lui. Am rămas tablou. Tot ea mi-a comunicat că acest lucru S.S. i-l practică pe scară largă și are în serviciu o serie de avocați, care se ocupă de aceste chestii, că în spece sunt sanționați astfel, bucovineni. Totul se face însă numai contra valută forte.

2) Unul dintre oamenii cei mai devotați lui Eugen Cristescu, care a lucrat trei ani la fostul S.S., care a insultat și maltratat pe tovarășii nostri cred că printre ei era și Bunaciu - a fost un magistrat ~~Căpitanescu~~ (cred că așa îi este numele sau este foarte asemănător). După 23 August a câștigat nu știu cum simpatia lui Groza și la prima epurare am fost silit să nu-l scot, fiind atât de susținut de Groza. La un moment dat aflu însă că lucrează la S.S.-asta cred către sfârșitul lui 1945 și începe să aibă pretenția să-l vâneze, pentru serviciile făcute la S.S. Bodnăraș singur a intervenit de nenumărate ori la mine. Atunci am avut o discuție cu B. și i-am reproșat pentru ce utilizează asemenea oamnei. Răspunsul lui a fost "numai cu curbele se lucrează bine". Toate argumentele mele au fost zădarnice. Am discutat atunci chestia și cu Teo, dar pe acest G. n'am putut să-l scot de la Presidenție. până nu l-am epurat definitiv în 1947. *și atunci încă lucra la S.S. - ca om de bază*

3) În 1945, sau poate la începutul lui 1946, în orice caz atunci când noi duceam campania împotriva speculei, mi se semnalează - nu țin minte de care procuror care era însărcinat cu facerea de controlouri, că s-a descoperit cantități imense de cutii de chibrituri - nu știu dacă și țigări, dar chibrituri sigurate S.S. care urmau să fi trimise în Cehoslovacia, contra automobile. Pe piața Bucurestilor era atunci mari lipsuri de chibrituri și o speculă nebună cu produsele C.A.M.-ului.

Ceva mai târziu, tot pe linia Parchetului, mi s'a semnalat existența unui tri-pou, foarte luxos în Parcul Bonaparte. Tripoul era patronat și amanuntul l-am reținut și chiar foarte bine păzit de agenții dela S.S. Mi s'a citat atunci cazul că fiind în slujbă Internale, Bunaciu personal, pe când era Secretar General, a voit să pătrundă înăuntru, dar agenții dela S.S. nu i-au permis. Eu i-am istorisit chestiunea Anei, ~~cu~~ și lui Teo. Nu-mă mai amintesc ce răspuns a dat Teo, dar nu cred să fi socotit informația mea greșită.

5) În cursul anului 1945-46, de nenumărate ori am primit la Parchet reclamații de arestările abuzive făcute de S.S. Am cerut ca cererile să fie aduse la mine și eu totdeauna, ~~comunicam~~ de cele mai multe ori telefonic lui Bodnăraș conținutul lor. Decâte ori personal, discutând cu el aceste arestări, i-am cerut explicații, m'a repezit sub motivul că sunt lucruri cu totul secrete. Țin minte situația unui inginer si ~~ic~~ - numele nu mi-l mai amintesc - a cărui soție a venit la mine, zile întregi, așteptând pe scările ministerului, susținând că arestarea soțului ei se făcuse în urma unei critice asupra celor ce se petrece la Fondul Bucovinei și a amestecului lui B. acolo. Ca i-am comunicat lui B. cele spuse de soția inginerului, i-a tras o injură la telefon și m'a asigurat că acolo, la S.S., o să-i putrezească oasele. Atunci dată fiind situația soției acestui inginer - am rugat pe Teo să intervină la B. și să curme această ac. Al. Am știut că soțul acestei femei fusese groaznic maltratat la S.S. De altfel maltartările dela S.S. nu constituiau nici un secret - lucrul pe care, nu o dată i l-am adus la cunoștință lui Teo. - *Cu Bodnăraș era cu reputația de discutaț - S.S. fiind pentru*

6) În Maramureș, Bodnăraș a făcut un turneau, atunci când voia să întindă exploatarea în folosul Fondului Bisericesc și a păfurilor maramureșene. A plecat însoțit de cel mai excec popă de acolo, un fost deputat Fr. Pl. Tzinc - care era cunoscut în toată județul pentru ticăloșiile lui. Principiul ajutorării Maramureșului, cât m'am ocupat de această chestie, a fost de a nu se împărți bani, ci hrană, instrumente agricole,

(în primăvara lui 1947)

al sacosant

me camente. B. era insotit de cativa oameni dela S.S. si dela Fondul Bisericesc, umbla cu o geanta plina de bani-era pe vremea inflatiei, si a inceput sa imparte bani pe la saracii din comunele princare trecea. Apoi a angajat, ca informatori toate elementele de genioanre si cunoscute pentru legaturile lor cu vechile regimuri. Imi amintesc mai ales de un tip-un fel de bandit oficial, cunoscut ca atare sub numele de "voevodul Maramuresului" care se proclama pretutindeni in regiune "omul domnului ministru Bodnăraş".

Cand B. si-a anuntat intentia de a merge in Maramures, am rugat C.C. sa ma de sarcineze de munca data in legatura cu acest judet-de altfel acum avea o reprezentanta parlamentara, in frunte cu Parhon, -asa incat putea sa se dispenseze de colaborarea mea. Aceasta cere am facut-o pentru ca am stiut imediat ce metode va intrebuinta B. Si am preferat sa plec eu.-

Am cautat sa-mi amintesc toate faptele in legatura cu cele intamplate la S. S. Dar sunt sigur-cu toata concentrarea atentiei -ca ^{multe} mi-au scapat. Poate ca Teo sa-si aminteasca si altele din cele pe care, la timpul potrivit, le-am semnalat.-

H. Patruş

48

016

CONVERSATIILE CU BELU SILBER.

Voesc să precizez mai întâi natura raporturilor mele cu B.S., și natura discuțiilor avute cu el.

B.S. venea la noi, din când în când, seara.

În 1945-46 mai des, apoi după ce s'a însurat, mai rar, iar în acest ultim an venea fie cu nevasta lui, fie singur.

De multe ori găsimu-ne la masă (și eu și tovarășa mea veneam târziu de la muncă) lua cina cu noi. Când venea, discuțiile nu erau altceva decât conversații - de multe ori erau și Lena și Hari la noi - asupra faptelor zilnice, întâmplări, informațiile gazetelor. Ascultam câteodată discuri - foarte rar Radio.

Cu alte cuvinte conversații care, oricât m'ași forța eu să le reamintesc sau să le redau, îmi este imposibil - dacă vreau să nu inventez.

B.S., vorbea de obicei mult și saream și noi de la o chestiune la alta, așa cum se întâmplă în orice conversație de asemenea natură. Asupra două sau trei probleme îmi amintesc discuții propriu zise ; și asupra lor voi reveni.

În aceste conversații veneau și chestii generale, politice, la ordinea zilei dar eu în general, asupra unor chestiuni care priveau, fie atitudinea guvernului, fie a Partidului nu discutam, pentru că îl știam pe B.S., limbut și mă feream să fac indiscreții.

Acest lucru de altfel, i l-am spus nu o singură dată lui B.S., în fața fără nicio supărare.

Asupra chestiunilor generale sau din presă B.S., nu le comenta în sens opoziționist, chiar dacă făcea unele observații critice. Aceasta este impresia generală pe care o am acum, când voesc să-mi amintesc ce sentiment aveam după asemenea vizite ale lui B.S., la noi. Aceasta era și atunci impresia, de aceea am putut să consider pe B.S., ca pe un vorbăreț, unul care se socotește îndreptățit să aibă idei asupra tuturor chestiilor, care este foarte sigur pe el - dar nici un moment, și sub nicio formă, n'am avut impresia că B.S., vorbește sau are atitudinea unui dușman. Ar fi să spun un sfruntat neadevăr, dacă ași afirma altceva.

Chiar atunci când critica oameni, și asupra acestui subiect voi reveni, nu o făcea cu dușmanie sa ca un dușman. Este foarte cu putință, că dacă ași fi fost făcut atent, privind B.S., prin altă priză, decât cea arătată mai sus, ași fi observat altfel conținutul acestor conversații, dar așa cum le priveam, cunoscându-l pe B.S., de atâția ani și știind felul lui de comportare și de manifestare, nu puteam ajunge decât la concluziile la care am ajuns.

Când B.S., se socotea că este nedreptățit pentru că nu este chemat să-și dea contribuția lui la deslegarea problemelor economice, că este subapreciat și chiar disprețuit, era foarte supărat și își manifesta această supărare, criticând fie unele măsuri luate de guvern pe tărâm economic, fie unii oameni. Ași putea afirma fără să greșesc, că erau atunci singurele momente, în care B.S., apărea descurajat, el care era atât de încrezut.

Multe din conversații priveau - mai ales în 1946-47, activitatea mea și a lui la Universitate. Teme de seminar (odată ne-a expus teme date de el, care păreau cam fantaziste) atitudinea studenților la seminarii, veneau des în discuțiile acestea. Cum și eu eram foarte preocupat în acea vreme de pregătirea cursului meu, era natural să găsim aici un subiect de conversație.

Dar chiar în acest domeniu mi-ar fi greu azi - după trei ani - să dau prezizări. Dar țin minte că chestiile universitare mă preocupau și pe mine și pe el. Ceilalți prezenți participau la discuțiile noastre, chiar dacă ele aveau acest caracter profesional ca să spun astfel.

Discuții cu teme date, în care să se cristalizeze opinii divergente, în care fiecare să susțină un punct de vedere, combătut de ceilalți - asemenea discuții nu se nașteau în conversațiile noastre - pentru că încăodată, n'am avut niciodată impresia că asupra problemelor mari B.S., are altă atitudine sau alte păreri decât ale noastre, ale Partidului sau ale guvernului. Deci obiect de discuții contradictorii n'an existat. De aceea este și atât de greu să refac aceste conversații cu B.S.

Recapitulând însă cei trei ani, cât a fost B.S., la noi, îmi amintesc de următoarele discuții : P

Prima - care a necesitat chiar mai multe întrevederi a fost în toamna anului 1945. În luna Octombrie, dacă nu mă înșel,

Într-o discuție pe care am avut-o cu tov. General Susaico (atunci îl vedeam săptămânal, ba chiar de câte două ori pe săptămână) acesta se arăta îngrijorat de situația noastră economică și sublinia faptul că nu sunt cercetate problemele economiei românești, în mod serios.

Această observație m'a determinat - deși nu eram de fapt atras în nici un fel, la discuții asupra problemelor economice, să cercetez cauzele situației grele economice din acel moment.

M'am dus la B.S., care lucra la Institutul de Conjunctură să caut material și el mi-a dat acest material asupra evoluției prețurilor, asupra volumului producției, etc. Am discutat și cu B.S. asupra acestei probleme, mai ales că și el pregătea o conferință pe care a ținut-o la o asociație profesională - n'aș putea spune la care.

Îmi amintesc că a fost și publicată, dar eu n'am citit-o. Atunci l-am văzut de câteva ori și am discutat cu el problema economică. Și el credea că dirijarea prețurilor, așa cum era practică atunci, nu dăduse rezultate, că producția fusese neglijată și supravegherea comerțului exterior inexistentă - ceea ce producea mari pagube economice naționale. Puncte de vedere pe care le aveam și eu. În acest sens am făcut apoi o notă mai detaliată, pe care, la prima ocazie, am înmănat-o tov. Susaico.

A venit apoi conferința P.C.R., din Noembrie 1945. Eu am luat cuvântul și am susținut punctul de vedere exprimat și în nota dată tov. Susaico. (Acesta a luat atunci nota, dar nu și-a exprimat nici o opinie, nici atunci, nici mai târziu, asupra celor scrise de mine. Între timp veniseră alte probleme și chestiunile economice nu au mai fost obiect de discuție cu tov. Susaico.)

Când a apărut cuvântarea mea în "Scântea" și, mai ales când i-am spus lui B.S., conținutul cuvântării mele la Conferință, B.S. m'a criticat, spunându-mi că aplicarea unor măsuri, care i se păreau exagerate, ar fi dus la o grăbire a inflației.

Îmi amintesc că am discutat mult atunci despre ce se întâmpla în Ungaria. Critica exactă a celor susținute de mine la conferință nu mi-o amintesc, dar cred că acesta era sensul criticii lui S.

A doua discuție, în cadrul conversațiilor noastre, a fost în legătură cu cuvântarea mea dela Cluj. Am vorbit despre aceasta în cele scrise data trecută. Oricât am încercat, de atunci, să-mi amintesc ce anume a mai criticat B.S., mi-a fost imposibil să găsesc. Stiu însă că într-o seară, după apariția cuvântării mele, am discutat despre această cuvântare mai mult timp.

A treia discuție n'ași putea preciza dacă aceasta a avut loc la sfârșitul lui 1946 sau în 1947 - dar ea privea posibilitatea naționalizării industriei la noi în țară, dacă atunci se putea pune problema sau nu B.S., era de părere că da și era împotriva cumpărării unor întreprinderi particulare, de către Stat, sau a prelucrării lor sub alte nume, așa cum se întâmpla pe atunci.

El susținea că naționalizarea putea fi pusă la ordinea zilei. (Cred totuși că conversația a avut loc în 1947 - în preajma stabilizării). Eu eram de părere că încă nu sunt ~~date~~ date toate condițiile unei asemenea măsuri. B.S., a rămas la opinia lui.

În legătură cu stabilizarea, am discutat de mai multe ori cu B.S., Dar ~~mai~~ nu chiar în preajma acestei măsuri, pentru că tocmai atunci s'a produs atacul lui M. Constantinescu contra lui și a început anchetarea lui la cadre.

În această chestiune a venit de mai multe ori la mine, distrus, rugându-mă să intervin și exprimându-și nedumerirea asupra acuzațiilor care i se aduc. Și despre aceasta am vorbit.

În ce privește manifestările Uniunii Sovietice, îmi amintesc că am comentat - și el era foarte impresionat, ca și mine de altfel - cuvântarea tov. Molotov în care anunța că secretul bombei atomice nu mai există. Întreaga cuvântare am socotit-o ca un însemnat îndreptar. Nici aici încă n'ași putea preciza mai mult, adică felul de exprimare sau cele susținute de B.S. Dar îmi amintesc impresia.

Atitudinea lui B.S. asupra unor tovarăși

În general, și aceasta nu numai față de B.S., nu discutăm nici un fel de chestiuni privind tovarășii noștri din conducere. Nici B.S., - cel puțin în fața mea - nu și-a exprimat păreri defavorabile sau injurioase asupra acestor tovarăși. Nici nu am avut vreodată impresia că B.S., ar nutri față de unii tovarăși din conducere aversiune sau ură. Și din acest punct de vedere, recapitulându-mi felul de conversație a lui B.S., nu-mi amintesc decât de un singur fapt. Atunci când tov. Gheorghiu a luat conducerea Ministerului Economiei Naționale el a fost întâiu surprins, apoi a susținut - în ce termen nu-mi pot aminti - totuși în esență, că în situația economică dată, extrem de complicată, problemele au să-l depășească pe tov. Gheorghiu Dej. Și asupra acestui aspect al chestiunii a

revenit de mai multe ori, dar și aici fără dușmănie.

Acolo unde însă își dădea frâu liber ironiei lui, era când vorbea despre Bucur Schiopu, Roman Moldovanu, Ilie Zaharia și alți colaboratori ai tov. Gh. - Praf îi făcea și din ignoranți, proști și nepricepuți nu-i scotea.

Cred că asemenea calificative se întindeau și la alții dintre cei care lucrau atunci la Ministerul Economiei Naționale. Explicația furiei lui B.S., eu o găseam în faptul că toți acești fuseseră la Institutul de Conjunctură și lucrase sub directivele lui, iar acum ei lucrau efectiv și el era lăsat la o parte.

Despre Maurer însă nu avea o părere proastă și - dacă îmi amintesc bine - l-a și laudat de vreo două ori - dar nu mai știu în ce chestie. (Subliniez acest lucru pentru că oricine se ocupa de chestii economice nu găsea cruțare la B.S. Iar pe mine căuta să mă convingă că n'am nici un fel de calități ca să mă ocup de probleme economice, eu având talent de... istoric. (Problemele economice trebuiau să-i fie rezervate exclusiv lui B.S., după opinia lui.

Pe Miron Constantinescu îl acuza că l-a atacat numai din motive de antipatie personală și - înainte de excludere - mi s'a plâns nu o singură dată de acest lucru.-

Conversatiile cu Belu Silber.

Voesc să precizez mai întâi natura raporturilor mele cu B.S. și natura discu-
țiilor avute cu el. B. venea la noi, din când în când, seara. În 1945-46 mai des, apoi după
după ce s'a însurat, mai rar, iar în acest ultim, an venea fie cu nevastă lui, fie singur.

De multe ori găsim-ne la masă (și eu și tovarăsa mea veniam tarziu dela ~~lucru~~ mun-
că) lua masa ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ cu noi. Când venea, discuțiile nu erau altceva decât
conversatii-de multe ori erau și Lena și Hari la noi-asupra faptelor zinice, intam-
plări, informațiile gazetelor. Ascultam câteodată discuri-foarte rar Radio-. Cu alte
cuvinte, conversatii care, oricât m'asi forța eu să le reamintesc sau să le redau, imi
este imposibil-dacă vreau să nu inventez. B.S. vorbea de obicei mult și saream
și noi dela o chestiune la alta, așa cum se întâmplă în orice conversație de aseme-
nea natură. Asupra două sau trei probleme imi amintesc discuții propriu zise; și asu-
p lor voi reveni.

În aceste conversatii veneau și chestii generale, politice, la ordinea zilei-
dar eu în general, asupra unor chestii ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ care priveau, fie atitudi-
nea guvernului, fie a Partidului nu discutam, pentru că îl știam pe B.S. limbut, și
mă feream să fac indiscreții. Acest lucru, de altfel, i l-am spus nu o singură dată
în față-fără nici o supărare. Asupra chestiunilor generale, ~~xxxxxxxx~~ de presă, B.S.
nu le comenta ~~xxxxxxxx~~ în sens opozitional, chiar dacă făcea unele observații cri-
tice. Aceasta este impresia generală pe care o am acum, când voesc să-mi amintesc
sentiment aveam după asemenea vizite ale lui B.S. la noi. Aceasta era și atunci
~~xxxxxxxx~~ impresia, de aceea am putut să consider pe B.S. ca pe un vorbăret, unul care
se socotește îndreptățit să aibă idei asupra tuturor chestiilor, care este foarte
sigur pe el-dar nici un moment, și sub nici o formă, n'am avut impresia că B.S. vor-
bește sau are atitudinea unui dușman. Ar fi să spun un sfruntat neadevăr, dacă ași
afirma altceva. Chiar atunci când critica oameni-si asupra aceluși subiect voi reve-
ni-nu o făcea cu dușmănie sau ca un dușman. Este foarte cu putință, că dacă ași fi
fost atent, privind pe B.S. prin altă priză, decât cea arătată mai sus, ași fi obser-
vat altfel conținutul acestor conversatii, dar așa cum le priveam, cunoscându-l pe
B.S. de atâția ani și știind felul lui de comportare și de manifestare, nu puteam
ajunge decât la concluziile la care am ajuns. ~~xxxxxxxx~~ Când B.S. se socotea că este
nedreptățit, pentru că nu este chemat să-și dea contribuția ~~la~~ la deslegarea pro-
blemelor economice, că este subapreciat și chiar disprețuit, era foarte ~~xxxx~~ supă-
rat și își manifesta această supărare, criticând fie unele măsuri ale guvernului pe
timp economic, fie unii oameni. Ași putea afirma, fără să greșesc, că erau atunci sin-
gurele momente, în care B.S. apărea descurajat, el care era atât de increzut. Multe di-
cursuri priveau-mai ales în 1946-47, activitatea mea și a lui la Universitate.-
Teme de seminar (odată ne-a expus temele date de el care păreau cam fanteziste), ati-
tudinea studenților la seminarii, venau în discuțiile acestea. Cum și eu eram foarte
preocupat în acea vreme de pregătirea cursului meu, era natural să găsim aici un
subiect de conversație. Dar chiar în acest domeniu mi-ar fi greu azi-după trei ani-
să dau precizări. Dar țin minte că chestiile universitare mă preocupau și pe mine
și pe el. ceilalți prezenți participau la discuțiile noastre, chiar dacă ele aveau
acest caracter profesional, ca să spun astfel.

Discuții cu teme date, în care să se cristalizeze opinii divergente, în care
fiecare să susțină un punct de vedere, combătut de ceilalți-asemenea discuții nu se
nășteau în conversațiile noastre-pentru că încăodată, n'am avut niciodată impresia că
asupra problemelor mari B.S. are altă atitudine sau alte păreri decât ale noastre,
ale Partidului sau ale guvernului. Deci obiect de discuții contradictorii n'au existat.
De aceea este și atât de greu să refac aceste conversatii cu B.S.

Recapitulând însă totuși cei trei ani, cât a fost B.S. la noi, ~~xxxxxxxx~~ imi
amintesc de următoarele discuții: Prima-care a necesitat chiar mai multe întrevederi
a fost în toamna anului 1945. În luna Octombrie, dacă nu mă înșel, într-o discuție pe
care am avut-o cu tov. General Susaicov (atunci îl vedeam săptămânal, ba chiar de câte
câte ori pe săptămână) acesta se arăta ~~xxxx~~ îngrijorat de situația noastră econo-
mică și sublinia faptul că nu sunt cercetate probleme economiei românești, în mod se-
rios. Aceasta observație m'a determinat-deși nu eram de fapt atras în nici un fel,
de discuții asupra problemelor economice, ~~xxxxxxxxxxxx~~ să cercetez
cauzele situației grele economice din acel moment. M'am dus la B.S. care lucra la
Institutul de Conjunctură să caut materia și el mi-a dat acest material, asupra
evoluției prețurilor, asupra volumului producției, etc. Am discutat și cu B.S. asu-
pra acestei probleme, mai ales că și el pregătea o conferință ~~xxxxxxxx~~
pe care a ținut-o la o asociație profesională-n'asi putea spune la care.

Imi amintesc că a fost și publicată, dar eu n'am citit-o. Atunci l-am văzut de câte ori și am discutat cu el problema economică. Și el credea că dirijarea prețurilor, așa cum era practică atunci, nu dăduse rezultate, că producția fusese neglijată și supravegherea comerțului exterior inexistentă - ceea ce producea mari pagube economiei naționale. Puncte de vedere pe care le aveam și eu. În acest sens am făcut apoi o notă mai detaliată, pe care, la prima ocazie, am înmănat-o tov. Susaicev. A venit apoi conferința P.C.R. din Noembrie 1945. Eu am luat cuvântul și am susținut punctul de vedere exprimat și în nota dată tov. Susaicev. (Acesta a luat atunci nota, dar nu și-a exprimat nici o opinie, nici atunci, nici mai târziu, asupra celor scrise de mine. Între timp veniseră alte probleme și chestiunile economice nu au mai fost obiect de discuție cu tov. Susaicev). Când a apărut cuvântarea mea în "Scanteia" și, mai ales, când i-am spus lui B.S. conținutul cuvântării mele la Conferință, B.S. m'a criticat, spunându-mi că aplicarea unor măsuri, care i se păreau exagerate, ar fi dus la o grăbire a inflației. Imi amintesc că am discutat mult atunci despre ce se întâmpla în Ungaria. Critica exactă a celor susținute de mine la conferință nu mi-o amintesc, dar cred că acesta era sensul criticii lui S. -

A doua discuție, în cadrul conversațiilor noastre, a fost în legătură cu cuvântarea mea de la Cluj. Am vorbit despre aceasta în cele scrise data trecută. Ori cât am încercat, de atunci, să-mi amintesc ce anume a mai criticat B.S. mi-a fost imposibil să găsesc. Stiu însă că într-o seară, după apariția cuvântării, am discutat despre această cuvântare mai mult timp.

A treia ~~discuție~~ n'asii putea preciza dacă aceasta a avut loc la sfârșitul lui 1946 sau în 1947 - dar ea privea posibilitatea naționalizării industriei la noi în țară, dacă se putea pune problema sau nu. B.S. era de părere că da și era împotriva cumpărării unor întreprinderi particulare sau a preluării lor sub alte nume, așa cum se întâmpla pe atunci. El susținea că naționalizarea putea fi pusă la ordinea zilei. (Cred totuși că conversația a avut loc în 1947 - în preajma stabilizării). Eu eram de părere că încă nu sunt date toate condițiile unei asemenea măsuri. B.S. a rămas la opinia lui.

În legătură cu stabilizarea, am discutat de mai multe ori cu B.S. Dar nu chiar în ~~preajma~~ acestei măsuri, pentru că tocmai atunci s'a produs atacul lui M. Constantinescu contra lui și a început anchetarea lui la cadre. ~~XXXXXXXXXXXX~~ În această chestiune, a venit de mai multe ori la mine, distrus, rugându-mă să intervin și exprimându-mi nedumerirea asupra acuzațiilor care i se aduc. Și despre aceasta am vorbit.

În ce privește manifestările ~~antiruse~~ Uniunii Sovietice, imi amintesc că am comentat și el era foarte impresionat, ca și mine de altfel - cuvântarea lui Molotov în care anunța că secretul bombei atomice nu mai există. Întreaga cuvântare am socotit-o ca un însemnat îndreptar. Nici aici însă nu asii putea preciza mai mult, adică felul de exprimare sau cele susținute de B.S. Dar imi amintesc impresia

Atitudinea lui B.S. asupra unor tovarăși

În general, și aceasta nu numai față de B.S., nu discutam nici un fel de chestiuni privind ~~XXXXXXXXXXXX~~ tovarășii noștri din conducere. Nici B.S. - cel puțin în fața mea - nu și-a exprimat păreri defavorabile sau injurioase asupra acestor tovarăși. Nici nu am avut vreodată impresia că B.S. ar nutri față de unii tovarăși din conducere aversiune sau ~~ură~~. Și din acest punct de vedere, recapitulându-mi felul de conversație a lui B.S. nu-mi amintesc decât de un singur fapt. Atunci ~~xxxx~~ când tov. Gheorghiu a luat conducerea Ministerului Economiei Naționale el a fost întâi surprins, apoi a susținut - în ce termen nu-mi pot aminti - totuși în esență, că în situația economică dată, extrem de complicată, problemele au să-l depășească pe tov. Gheorghiu Dej. Și asupra acestui aspect al chestiunii ~~at~~ revenit, de mai multe ori - dar și aici fără dușmănie. Acolo unde însă își dădea frâu liber ironiei lui, era când vorbea despre Bucur Schiopu, Roman Moldovanu, Ilie Laharia și alți colaboratori ai tov. Gh. Prafii făcea, și din ignoranță, proști și nepricepuți nu-i scotea. Cred că din motive calitative se întindeau și la alții dintre cei care lucrau atunci la Ministerul Economiei Naționale. Explicatia furiei lui B.S. eu o găseam în faptul că toți acești fuseseră la Institutul de Conjunctură și lucrase sub directivele lui, iar acum ei lucrau efectiv și el era lăsat la o parte. Despre Maurer însă nu avea o părere proastă și dacă imi amintesc bine - l'a și lăudat de vreo două ori - dar nu mai știu în ce chestii. (Subliniez acest lucru pentru că oricine se ocupa de chestii economice nu găsea crutare la B.S. Dar pe mine căuta să mă convingă că n'am nici un fel de calități ca să mă ocup de probleme economice, eu având talent de... istoric. Problemele economice trebuiau să-i fie rezervate exclusiv lui B.S. după opinia lui). Pe Miron Constantinescu îl acuza că l'a atacat numai din motive de antipatie personală și înainte de ~~conclu~~ cludere-mi s'a plans nu o singură dată de acest lucru.

57
023

Atitudinea mea adoptată la primele cercetări (Aprilie-Iulie 1948)

Nu pot explica această atitudine, fără s'o leg cu unele fapte precedente, legate de purtarea tov. Bodnăraș față de mine. Sau, pentru ca să fiu cât se poate de exact, cum am interpretat eu această atitudine.

I. Imediat ce am venit dela Moscova - Septembrie 1944 - am aflat, sau în urma unui telefon dat de însoțitorul meu de pe atunci, în care anunța o deplasare a mea în oraș, sau, a unei informații, n'ași putea spune, dar am știut că E.B., a însărcinat pe tov. Didenco să mă urmărească cu o mașină, atunci când eram ministru fără portofoliu.

N'am discutat niciodată cu B., de ce a făcut acest lucru, dar explicația am avut-o totuși chiar dela B., care într-o conversație, care avea loc chiar atunci mi-a spus, în față că, în două săptămâni, exact cât stătusem eu la Moscova, oricine poate deveni un trădător sau un spion.

Atunci mi-am explicat și măsura pe care o luase.

În luna Decembrie 1944, E.B. m'am chemat la C.C., și mi-a scos un dosar - dosarul meu - și m'a întrebat o serie de lucruri, din care reținea clar, că sunt îndeaproape urmărit. Din acel dosar îmi amintesc că știa că la mine fusese o delegație de doi muncitori, cu o reclamație din partea unor muncitori dela nu mai țin minte ce fabrică, care însă delegație era compusă în realitate din doi legionari; apoi despre o recomandatie dată de șeful meu de cabinet, pentru o fabrică de textile și încă o serie de absolut, mici lucruri, care mi-au arătat clar că sunt foarte supravegheat.

În Februarie 1945 am fost înștiințat de către Generalul Anton, pe atunci șeful Jandarmeriei, că se pregătește suprimarea mea, lăsându-mă să înțeleg că este un organ de al nostru, care stă la spatele acestei pregătiri. N'a precizat nimic.

Mai târziu, din unele discuții cu Ana, mi-am dat seama că circulă unele svonuri, inventate de deantregul, care veneau depe linia Bodnăraș.

Aceste svonuri mergeau atât de departe, încât în vara anului 1945, când trebuia să plece M. Constantinescu la Atena și englezii nu au voit să-i dea viza, Ana mi-a spus, serios și nici decum în glumă: "Andrei, tu care ești bine cu englezii, cere tu viza pentru M.C.".

58

Cu toate că ştiam de aceste infamii, care circulau şi pe care eu le puneam în sarcina lui Bodnăraş şi a S.S., n'am ridicat niciodată la C.C., această chestie. Dar cu ocazia conferinţei P.C.R., din XI.1945, când cuţitul mi-a ajuns la os, am avut o ieşire, de faţă fiind Ana, Ghiţă, Teo şi Bodnăraş, în care am amintit toate aceste lucruri, spunând că am socotit sub demnitatea mea să ridic chestiunea acestor toate infamii puse pe socoteala mea, că mi-a fost direct greaţă s'o fac.

E.B., n'a negat nici un moment că în adevăr era autorul acestor informaţii, ci numai mi-a strigat, de două ori : că de unde ştiu acest lucru ?" Deci nu că afirmaţiile mele sunt neadevărate.

Cu toate că B., a colaborat cu mine, în urmă în diferite comisii, am simţit permanent o adversitate, pe care nu mi-am putut-o niciodată explica, pentru că eu nu am avut nici o chestie personală cu B., sau vre'un diferend politic sau principial. Datorită acestei atitudini, din Noembrie 1947, am încetat să-i mai adresez cuvântul lui B. Aceasta şi în urma faptului că cerându-i o informaţie în legătură cu cercetările care se făceau la parchet în chestia marilor fraude dela Fondul Bisericesc al Bucovinei B., mi-a întors, pur şi simplu spatele.

La aceasta s'a mai adăugat, faptul că după ce am muncit doi ani şi mai bine în Maramureş, B. care voia să extindă acolo atribuţiile Consiliului Fondului Bisericesc din Bucovina şi-a trimis oamenii să cerceteze - fără să-mi spună mie nimic - dacă în Maramureş, cu ocazia operei de ajutorare, s'au comis fraude. Cred că l-a trimis chiar pe fratele lui, Manole.

Faptul că aveam certitudinea că la S.S., avea un provocator lângă Betea, lucru pe care Bodnăraş nu-l putea ignora, a constituit un motiv principal al ruperii relaţiilor mele personale cu Bodnăraş.

Chestiunea atitudinii lui B. am ridicat-o în ultima şedinţă la B.P., din 20 Februarie, când s'a discutat faptul de a mă fi dus şi vorbit cu tov. Kaftaratze, despre situaţia mea în Partid.

II. A doua zi după demisia mea S.S., a trimis dela S.A. de Telefoane şi mi-a fost montat un microfon la telefonul din camera mea de culcare. Din acelaş moment, o maşină a Serviciului Secret m'a urmărit timp de - cred 10 zile - când întorcându-se Teo dela Vargovia i-am semnalat aceste fapte şi el, imediat, a făcut să înceteze urmărirea. Telefonul l-am dezfiiat eu singur.

III. Când am fost dus în casa dela Băneasa, lucrurile s'au petrecut astfel :

După ce Teo a vorbit despre autocritica mea - prima pe care i-o înmănasem cu o lună înainte - tov. Gheorghiu a scos declarațiile lui Betea și Micșa din geanta lui și i le-a dat lui Teo să le citească, indicându-i ce pașagii să citească și ce nu nu. Am fost convins că acele documente proveneau dela S.S., și Teo nici nu le cunoștea. Așa a făcut impresia.

Toate temerile mele, despre mașinațiile S.S., se găseau astfel întărite. Dar această convingere a crescut și mai mult - fiind sigur că întreaga problemă B., o va cerceta și tranșa S.S. - când la toate discuțiile care au avut loc între Teo, Ranghetz și Drăghici și mine în Maiu 1948, în casa în care eram arestat, Teo, și ceilalți n'au pomenit nici un cuvânt despre chestia Betea. Absolut nici unul, cași cum nu exista o asemenea chestie. După aproape o lună, când nu mai venea nimeni la mine, într-o noapte a venit Ranghetz și cu Drăghici și au început să mă întrebe lucruri în legătură cu B.

În timp ce Bucicov a voit să scoată, fără să mă anunțe, pe tovarășa mea din casă și s'o despartă de mine. Tovarășa mea a intrat speriată în odaia în care eram cu toții - și dată fiind starea îngrozitoare în care era tovarășa mea - a văzut și R., că ducerea ei în acea seară era cu neputință și a renunțat. Dar imediat ce tovarășa mea s'a dus în cealaltă cameră, R. și D. și-au strâns lucrurile și au plecat, deși abea începuseră să mă întrebe despre B. Am socotit că toată cercetarea a fost un simplu pretext ca eu concentrat fiind, să nu observ ce se petrecea dincolo.

Deci părerea mea că chestia B. rămâne de competența S.S., găsea o nouă întărire. (Eu nu spun aici decât ce am simțit și gândit eu - nu dacă lucrurile erau așa, cum îmi apăreau mie).

IV. Mult timp după ce am fost adus la Băneasa și ținut în condiții - după părerea mea îngrozitoare - într-o cameră unde nu puteam deschide geamul să fac curent - pe căldura aceea caniculară, întrucât mi s'a spus de acel care mă păzea din casă, un tov. Gheorghe, că dacă deschid geamul, cei de jos au ordin să tragă, apoi acest Gh., stătea în cameră când mâncam, iar cel care îl înlocuia, Ratzeg, la un moment dat stătea cu revolverul pe masă.

Am fost convins că sunt păzit de S.S. Câteva săptămâni am crezut acest lucru, eu neștiind nici atribuțiile lui Bucicov, nici a celor care ne păzeau. Numai apoi, auzind întâmplă-

60

tor pe cei care păseau jos că vorbesc de cantina Partidului, am știut că nu-i vorba de paza făcută de S.S., ci de paza dela Partid.

V. Aceasta a fost starea mea de spirit, într-o continuă tortură și în deplina singurătate în care mă găseam - timp de două luni n'a mai venit absolut nimeni la mine să continue discuția - încât nu o singură dată, când nopțile așteptam să fiu ridicat și transportat la S.S., am crezut că înnebunesc.

Pentru că atunci când mă gândeam la toată atitudinea lui B., și pentru criticile aduse S.S., la atitudinea celor dela acest serviciu față de mine, când mă gândeam să fiu (aici spun lucrurile așa cum mă gândeam ori cât de greșit sau vinovat vor suna aceste lucruri), să ajung la vârsta mea, cu trecutul meu pe mâna lui Micșa Postanski, pot spune că am trăit cele mai îngrozitoare cearsuri din viața mea.

Când a venit, în prima jumătate a lunii Iulie R., și D. și apoi Teo - nici de astădată nu s'a început o discuție despre B. - Am fost întrebat să dau unele lămuriri în legătură cu autocritica mea, și, numai tangențial cu ceea ce constituia problema B. (Dacă îmi amintesc bine, nici nu s'a vorbit de B. ci ceva în legătură cu Ratziu - ce, nu aș putea preciza). Din felul în care mi-a vorbit Teo, din faptul că cu câteva zile tov. Pantiușa mi-a adus, personal din partea Secretariatului răspunsul că "autocritica mea a fost luată în considerare" (cuvintele acestea le țin minte că de mii de ori mi-a trecut prin ~~mință~~ gând) și că cercetările urmează să se termine, chiar în acea săptămână, am fost sigur că Secretariatul a hotărât să fiu eliberat și cercetările să fie continuate în libertate.

Când Teo a plecat i-am mulțumit chiar, mulțumirile mele adresându-se Secretariatului - și am fost sigur că așa se vor desfășura lucrurile.

Am așteptat să vie frizerul, promis de Teo - pentru că arătam sălbatic.

Când deodată în a doua noapte au venit R., și D., pentru confruntarea cu B. Atunci, deodată, totul s'a prăbușit și vechile mele temeri, cu tot cortegiul de chinuri și suferințe îndurate în timpul celor două luni, legate de S.S., mi-au apărut în față. Aceasta a determinat atitudinea pe care am avut-o la confruntare.

Pentru ce am bănuir existenta unui element provocator.

Ultima oară când Betea a venit la mine cu propunerea să plec a fost la sfârșitul lunii Octombrie. In cursul lunii Noembrie - când nu pot preciza - dar data poate fi ușor fixată la Min.de Interne - am aflat că fratele comandantului depe Transilvania, Tocatljan a afirmat într'un cerc că am voit să fug cu Max Manolescu.

Despre propunerea lui Betea eu nu am vorbit, absolut cu nimeni. Deci de vreo indiscreție din partea mea nu putea fi vorba. Deci în jurul lui B. era un agent al S.S. ~~știa de propunerea lui B m'a dus la această convingere.~~ Că la spatele lui B stătea Manuilă, că acest B. făcea jocul lui Mănuilă atunci când venise și insistase să plec asupra acestei chestiuni eram clar - încă după prima vizită a lui B. Deci na participarea lui Manuilă și complicitatea lui B. mai era o problemă, ci felul în care S.S., aflase acest lucru.

M'am gândit cine poate fi acel care să-l fi stimulat pe B. să insiste la mine și să-l fi montat apoi să denunțe chestia S.S.?

Stiam că Ratziu este prea prost și na se bucură de vreo autoritate la B.

Stiam însă de existența celui Pavel, care deși B. îmi spunea că îmi poartă atât simpatie, nu și-a arătat niciodată fața, nici nu a căutat să mă cunoască. Acum lucrul mi-a apărut suspect și cum îmi închipuiam că totuși despre plecarea B. na vorbise decât cu cei lui aproape și care trebuiau să facă parte din echipa celor ce urmau să plece - m'am gândit la acest Pavel. Bănuiala mi-a fost întărită, când am auzit la începutul lunii Aprilie că arestați au fost numai Betea, Ratziu și Micșa.

Aceste au fost motivele pentru care m'am gândit la Pavel. Dealtfel despre acest ~~XXXX~~ P., Betea mi-a vorbit - în termenii care i-am spus, și mi-am dat seama că B. are o bună părere despre el.

Să revin la cele spuse de Tocatljan. Stiam că acest T. este în serviciul S.S., pentru că și fratele lui - cred că acest lucru l-am aflat la Constanța, când am trecut odată acolo și am vizitat "Transilvania" - era în serviciul S.S.-ului. Am rugat pe Teo să aresteze pe Tocatljan și să înceapă imediat cercetările de unde a aflat acest T. de "intenția" mea de a pleca cu Max Manolescu. Eram sigur că se va ajunge la S.S., și la provocatorul pe care îl bănuiam. Am cerut aceste cercetări na pentru că - așa cum crede acum Teo (cel puțin așa s'a exprimat) dacă chiar o crede.

acest lucru nu-l știu) am voit să-l induc în eroare, dar știind că totul s'a redus la discuția cu B., că nu exista nici o urmă nici cea mai mică, fie de pregătire, dar măcar de manifestare a intenției de a părăsi țara - că deci o cercetare va duce doar la descoperirea provocatorului dela S.S., am cerut această anchetă.

Teo a arestat pe T. și cred încă vreo 6 persoane - dar această chestiune am socotit-o închisă.

După ce s'a făcut la Interne această cercetare, deci fie la sfârșitul lui Noembrie, fie în Decembrie a venit la mine Ratziu, cu noua propunere să plec - vizită despre care am vorbit.

Tocmai pentru că exista reclamația făcută la Teo l-am amenințat pe R. că cine vorbește de plecarea mea îl voi da pe mâna Internelor și i-am afirmat existența unui provocator, între ei.

Recitind țin să completez :

I. Despre cele spuse de Anton mie, Anton a raportat și lui Teo, care era șeful lui erarhic. Teo a anunțat Secretariatul și am discutat, cred că cu Luca și ~~cu~~ cu Ana despre această informație. Eu ~~nu~~ n'am voit să-i dau o prea mare importanță și dacă am văzut, mai ales după ce Secretariatul știe, că nu s'a întreprins nici o cercetare, am socotit chestia închisă. Un singur lucru mi s'a părut suspect. În toată această informație, nici Anton și nici eu nu am pomenit de Bodnăraș. Poate Anton i-a spus lui Teo mai mult, decât mi-a spus mie și i-adat chiar detalii.

Dar încăodată, despre Bodnăraș nu s'a vorbit deloc.

Câteva zile înainte de 24 Februarie m'am îmbolnăvit.

Ana a venit să mă vadă, ceeace socoteam cu totul natural fiind vechile și - cel puțin din partea mea - caldele raporturi de prietenie pe care le aveam cu ea, din anul 1921.

Ceeace mi-a fost însă deosebit de suspect, a fost faptul că, deodată, a apărut Bodnăraș în vizită la mine, fiind numai miere și afară de Ana a fost singurul care m'a vizitat în zilele boalei.

Am gândit : are probabil ceva pe conștiință sau crede că eu știu ceva și vrea să-mi dovedească aminciția pe care mi-o poartă. - Boala mea se producea după câteva zile după informația comunicată de Anton.

II. Informația cerută lui Bodnăraș, cred că îmi amintesc bine, era în legătură cu participarea la fraude a mitropolitului Antal-protejat de Bodnăraș.

Țin să mai adaug un lucru : B. are un cununat, magistrat.

Este singurul magistrat care pentru serviciile făcute hitleriştilor în Transnistria, a primit "Vulturul German".

B. a insistat pe lângă mine să nu-l epurez - atunci când am luat ministerul, dar să-i dau putinţa să se reabiliteze.

Mi-a spus el atunci o serie de "explicaţii" despre acest cumnat - nu le mai ţin minte - fapt este că i-am ascultat rugămintea. Când a venit procesul primului lot de criminali de război, l-am pus pe acest cumnat să prezideze şedinţa - deci, am socotit, cel mai bun mijloc de reabilitare. Rezultatul ?

Nu numai că am avut extrem de mari dificultăţi cu el, în timpul procesului, dar la sfârşit, când l-am forţat pur şi simplu să condamnă la moarte, nu ştiu câţi acuzaţi, a făcut-o, dar mi-a trimis o scrisoare, ~~în~~ a cărei copie a păstrat-o (era scrisă la maşină) în care se declară împotriva pedepsei cu moartea şi a sentinţei date. Apoi şi-a prezentat demisia dela Tribunalul Poporului. Numele acestui cumnat al lui Bodnăraş e Tabrea.

Cu alte cuvinte îşi pregătea un document de justificare, pentru alt regim. După cererea lui B. l-am detaşat la Preşidenţie. Când s'a pus în 1947 chestiunea unei masive curăţiri a magistraturii şi am dat afară peste 600 magistraţi, rămânând mai departe a acestui cumnat a lui B. nu se mai putea pune şi l-am epurat.

B. a făcut nenumărate intervenţii - indirecte, dar foarte presante - ca să revin asupra acestei hotărâri sau să-i primesc demisia. Am refuzat pentru că ar fi însemnat să calc toate regulile şi normele fixate la epurarea făcută în legătură cu reforma justiţiei, din acea vreme.

Atitudinea mea adoptată la primele cercetări (Aprilie-Iulie 1948)

Nu pot explica această atitudine, fără s'o leg cu unele fapte precedente, legate de purtarea ~~IMX~~ tov. Bodnăraș față de mine. Sau, pentru ca să fiu cat se poate de exact, cum am interpretat eu această atitudine.

I) Imediat ce am venit dela Moscova-Septembrie 1944-am aflat (sau în urma unui telefon dat de însoțitorul meu de pe atunci, în care anuta o deplasare a mea în oraș) sau unei informații, n'asî mai putea spune, dar am știut că B.B. a însărcinat de Tov. Didenco să mă urmărească, atunci când eram ministru fără portofoliu. N'am discutat nici odată cu B. de ce a făcut acest lucru, dar explicația am avut-o totuși chiar de la B. într-o conversație care avea loc chiar atunci mi-a spus, în față că, în două săptămâni, oricine poate deveni un trădător sau un spion. Atunci mi'am explicat și măsura pe care o luase. În luna Decembrie, E.B. m'a chemat la C.C. și mi'a scos un dosar-dosarul meu-mă a întrebat de o serie de lucruri, din care rețea că sunt în de aproape urmărit. Din acel dosar imi amintesc că stia că la mine fusese o delegație de doi muncitori, cu o reclamație din partea muncitorilor dela nu mai tin minte ce fabrică, care însă delegație era compusă în realitate din doi legionari, apoi despre recomandatie dată de seful meu de cabinet, pentru a fabrică de textile și inco o serie de absolut, mici lucruri, care mi-au arătat clar că sunt în ~~sub~~ supraveghere. În februarie 1945 am fost instituit de către Generalul Anton, pe atunci seful Jandarmiei, că se pregătește suprimarea mea, lăsându-mă să înțeleg că este un organ de al nostru, care stă la spatele acestei pregătiri. N'a precizat nimic. Mai tarziu, din unele scutii cu Ana, mi-am dat seama că circula unele ~~informații~~ ^{rumoruri}, inventate pe deaintea care veneau depe linia Bodnăraș. Aceste ~~informații~~ ^{rumoruri} mergeau atât de departe, încât în vara anului 1945, când trebuia să pleca M. Constantinescu la Atena și englezii nu au voit să-i dea viza, Ana mi-a spus, seris și nici decum în glumă: "Andrei, tu care ești bine cu englezii, cere tu viza pentru M.C." Cu toate aceste infamii, care circula și pe care eu le puneam în sarcina lui Bodnăraș și a S.S. n'am ridicat niciodată la C.C. această chestie. ~~dar~~ ^{dar} cu ocazia conferinței din 1945, când cutitul mi-a ajuns la am avut o esire, de față fiind Ana, Ghiță. Teo și Bodnăraș, în care am amintit aceste lucruri spunând că am socotit sub demnitatea mea să ridic ~~chestiunea~~ ^{chestiunea} toate infamiile puse pe socoteala mea, că mi-a fost direct greață s'o fac. E.B. n'a negat nici un moment că în adevăr era autorul acestor informații, ci numai mi-a strigat, de două ori: că de unde știu acest lucru? Dacă nu că afirmațiile mele sunt neadevurate

" Cu toate că B. a colaborat în urmă în diferite comisii cu mine, am simțit permanent o adversitate, pe care nu mi-am putut-o niciodată explica, pentru că eu nu am avut nici o chestie personală cu B. sau vre'un diferend, politic sau principial. Datorită acestei atitudini, din Noembrie 1947, am încetat să-i mai adresez cuvântul lui B. Această în urma ~~informațiilor~~ ^{faptului} ~~informațiilor~~ ^{informațiilor} în legătură cu ~~unele~~ cercetările care se făceau la parchet în chestia marilor fraude dela Fondul Bisericesc al Bucovinei. B. mi-a întors, pur și simplu, spatele. La aceasta s'a mai adăugat, faptul că după ce am muncit doi ani și mai bine în Maramureș, B. care voia să extindă ~~activitatea~~ ^{activitatea} acolo atribuțiile Consiliului Fondului Bisericesc din Bucovina, și-a trimis oamenii să cerceteze-fără să-mi spună mie nimic-dacă s'au comis fraude. Cred că l-a trimis chiar pe fratele lui, Manole. ^{în Maramureș, în ocazia operei de apănare}

Chestiunea atitudinii lui B. am ridicat-o în ultima sedință la B.P. din 20 Februarie, când s'a discutat faptul de a mă fi dus și vorbit cu tov. Kaftaratze, despre situația mea în Partid. -

II) A doua zi după demisia mea S.S. a trimis (și mi-a fost montat un microfon la telefonul din camera mea de culcare. Din acelaș moment, o mașină a Serviciului Secret m'a urmărit timp de -cred 10 zile-când întorcându-se Teo dela Varșovia, i-am semnalat aceste fapte și el, imediat, a făcut să înceteze urmărirea. Telefonul l-am desființat eu singur.

III) Când am fost-XXXX dus în casa dela Băneasa, lucrurile ~~XXXXXX~~ ^{XXXXXX} s'au petrecut astfel: După ce Teo a vorbit despre autocritică prima pe carei-o înmanasem cu o lună înainte-tov. Gheorghiu a scos ~~XXXXXX~~ ^{XXXXXX} și i le-a dat lui Teo să le citească, citându-i ce paginile să citească și ce nu. Am fost convins că acele documente proveneau dela S.S. și Teo nu le cunoștea. Toate ~~XXXXXX~~ ^{XXXXXX} temerile mele, desmasinațiile S.S. se găseau astfel întărite. Dar această convingere a crescut și mai mult-fiind sigut că întreaga problemă B. o va cerceta și tranșa S.S.-când la toate discuțiile care au avut loc între Teo și mine în Maiu 1948, în casa în care eram arătat, Teo n'a pomenit nici un cuvânt despre chestia Betea. Absolut nici unul, cași cum nu exista o asemenea chestie. După aproape o lună, când nu mai venea nimeni la mine într-o noapte a venit Ranghitz și cu Drăghici și au început să mă întrebe lucruri si ceelaltu.

Faptul că aveau certitudinea că B. a S.S. avea un provocator lunga Betea - lucru pe care Bodnăraș nu l-a putut crede - a scutit un malum dinup el.

Tocatlian a afirmat într'un cerc că am voit să fug cu Max Manolescu. Despre propunerea lui Betea eu nu am vorbit, absolut cu nimeni. Deci de la vreo indiscreție ^{de partea} mea nu putea fi vorba. Deci în jurul lui B. era un agent al S.S. Faptul că S.S. stia de propunerea lui B m'a dus la această convingere. Că la spatele lui B. stătea Manuilă, că acesta făcea jocul lui Mănuilă atunci când venise și insistase să plece asupra acestei chestiuni eram acum clar încă după prima vizită a lui B. Deci nu participarea lui Manuilă și complicitatea lui B. mai era o problemă, ci felul în care S.S. a făcut acest lucru. M'am gândit cine poate fi ~~unul din cei~~ care ~~mi~~ să-l fi stăruit pe B. să insiste la mine, să-l fi montat - ca apoi să denunțe chestia S.S.? Stiam că Ratziu este prea prost și nu se bucură de vreo autoritate la B. Stima însă de existența celui Pavel, care desi B. imi spunea că imi poartă atât simpatie, nu si-a arătat încă odată față, nici nu a căutat să mă cunoască. Acum lucrul mi s-a părut suspect și

cu ~~mi~~ inchipuiam că totuși despre plecarea B. nu vorbise decât cu cei lui aproape și care trebuiau să facă parte din echipa celor ce urmau să plece-m'am gândit la acest Pavel. Bănuiala mi-a fost întărită, când am auzit la începutul lunii Aprilie că ares ~~și~~ au fost numai Betea, Ratziu și Micșa.- Aceste au fost motivele pentru care m'am gândit la Pavel. De altfel despre acest P. Betea mi-a vorbit în termenii care i-am spus, și mi-am dat seama că B. are o bună părere despre el.

Să revin la cele spuse de Tocatlîan. Stiam că acest T. este în serviciul S.S. pentru că și fratele lui cred că acest lucru l-am ~~scutit~~ aflat la Constanta, când am trecut odată acolo și am vizitat "Transilvania"-era în serviciul S.S.ului. Am rugat pe Teo să aresteze pe Tocatlîan și să înceapă imediat cercetările de unde a aflat acest T. de "intentia" mea de a pleca cu Max Manolescu. Era sigur că se va ajunge la S.S. și la provocatorul pe care îl bănuiam. Am cerut aceste cercetări nu pentru că așa cum crede acum Teo (cel puțin așa s'a exprimat) ~~dacă~~ chiar o crede, acest lucru nu-l stiam ~~am~~ voia să-l induc în eroare, dar știind că totul s'a redus la discuția cu B. că nu exista nici o urmă-nici cea mai mică, fie de pregătire, dar măcar de ~~intentione~~ ^{intenție} de a părăsi țara-că deci o cercetare va duce doar la descoperirea provocatorului dela S.S. am cerut această anchetă. Teo a arestat pe T. și cred încă vreo 6 persoane-dar cercetările nu au dus la nici un rezultat. Cel puțin așa mi-a declarat Teo.-C, u ~~aceasta~~ chestiunea am socotit-o închisă. După ce s'a făcut la Interne această cercetare, deci fie la sfârșitul lui Noiembrie, fie în Decembrie a venit la mine Ratziu, cu noua propunere să plec-vizit ~~despre~~ care am vorbit. Tocmai pentru că exista reclamația făcută la Teo l-am aminat pe R. că cine vorbește de plecarea mea il voi da pe mâna Internelor și i-am afirmat existența unui provocator, între ei.-

Recitând țin să completez:

* I) Despre cele spuse de Anton mie, ~~raportat~~ ^{raportat} atunci și lui Teo, care era seful lui erarhic. Teo a anunțat ~~la~~ ^{la} Secretariat și am discutat, cred că cu Luca și ni cu Ana despre această informație. Eu n'am voia să-i dau o prea mare importanță și dacă am văzut, mai ales după ce Secretariatul stie ~~nu~~ s'a întreprins nici o cercetare, am socotit-o închisă. Un singur lucru mi s'a părut suspect. În toată această informație, nici Anton și nici eu nu am pomenit de Bodnăraș. Poate Anton i-a spus lui Teo mai mult, decât mi-a spus mie și i-a dat chiar detalii. ~~De~~ încă odată, despre Bodnăraș nu s'a vorbit deloc. Câteva zile înainte de 24 Februarie m'am îmbolnăvit. Ana a venit să mă vadă, ceea ce socoteam cu totul natural fiind vechile și-cel puțin din partea mea-caldele raporturi de prietenie pe care le aveam cu ea, din anul 1921.- Că ce mi-a fost însă deosebit de suspect, a fost faptul că, deodată, a apărut Bodnăraș ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~ în vizită la mine, fiind numai miere. Si afară de Ana, a fost singurul care m'a vizitat în zilele boalei.-Am gândit: are probabil ceva pe conștiință sau crede că eu știu ceva.-și vrea să-mi dovedească amicitia pe care mi-o poartă.-Boala mea se producea câteva zile după informația ~~de~~ comunicată de Anton.-

* II) Informația cerută lui Bodnăraș, cred că imi amintesc bine, era în legătură cu participarea la fraude a mitropolitului Antal-protejat de Bodnăraș.

Țin să mai adaug un lucru: B. are un cumnat, magistrat. Este singurul magistrat care pentru serviciile făcute hitleriștilor în Transnistria, a primit "Vulturul German". B. a insistat pe lângă mine să nu-l epurez-atunci când am luat ministerul, dar să-i dau putința să se reabiliteze. Mi-a spus el atunci o serie de "explicații" despre acest cumnat-nu le mai țin munte-fapt este că i-am ascultat rugămintea. Când a venit procesul primului lot de criminali de război, l-am pus pe acest cumnat să prezideze sedința-deci, am socotit, cel mai bun mijloc de reabilitare. Rezultatul? Nu numai că am avut extrem de mari dificultăți cu el, în timpul procesului, dar la sfârșit, când l-am forțat pur și simplu să condamne la moarte, nu știu câți acuzați, a făcut-o, dar mi-a trimis o scrisoare- ~~de~~ ^{de} carei copie a păstrat-o (era scrisă la mașină) în care se declară impotriva pedepsei cu moarte și a sentinței date. Cu alte cuvinte își pregătea un document de justificare, pentru alt regim. După cererea lui B. l-am detasat la Președinție. Când s'a pus în 1947 chestiunea unei masive curățiri a magistraturii și am dat afară peste 600 de magistrați, rămanea mai departe a aceluia cumnat al lui B. nu se mai putea pune și l-am epurat. B. a făcut nenumărate intervenții-indirecte, dar foarte presante-ca să revin asupra acestei hotărâri sau să-i primesc demisia. Am refuzat pentru că ar fi însemnat să calc toate regulile și normele fixate la epurarea făcută în legătură cu reforma justiției, din acea vreme.-

La Aprilie s'a prezentat demisia de la Tribunalul Poporului. Numele acestui cumnat al lui Bodnăraș e Tabrea ~~Tabrea~~ ^{Tabrea}

In 1938 sau 1939, exact nu aș putea preciza, a stat cu chirie la soacra mea într-o cameră mobilată ziaristul Frank-Cahen. In acelaș timp, in București era și Herman, ziarist și el, originar din apropierea Cernăușului, rudă cu tovarășa mea, după tată. Gradul exact de rudenie nu mi-l mai amintesc, dar știu să îi este rudă. Pe H. l-am văzut de câteva ori la soacra mea in casă, mai bine spus la Frank. Pentru că ambii acești ziaristi-~~erau~~ corespondenții lui "Paris Soir"- erau tipici ziaristi burghezi: reacționari, șperțari, corupți și gata de orice, am evitat contactul cu ei. Cred că H. când a auzit că sunt comunist, nici n'a mai venit la soacră-mea in casă. Stiu că făcea afaceri cu Titeanu, lucrul pe care îl făcea și Frank. După ce s'a mutat acesta din urmă dela soacra mea, nu l-am mai văzut. In timpul războiului am citit in ziare ca ^{Frank} a fost condamnat pentru spionaj- ceea ce nu m'a surprins de loc.

După 23 August l-am ^{pe Fr.} întâlnit odată sau de două ori, la recepții- odată prin 1945 sau 1946 și la Ambasada Sovietică- dar in fară de bună ziua nu am vorbit cu el încat nu știu cu ce se ocupa, sau unde scria. Apoi nu l-am mai întâlnit.

Dacă imi amintesc bine (tovarășa mea cred că e mai in măsură să dea ^{tot} lămuririle necesare) dna Paleologu i-a făcut cunoștința tovarășei mele și i-a recomandat ^{com} in acea vreme, pe Lic Brătășeanu. Stiam că ea este functionară de Ministerul ^{tot} informațiilor- dar numele și familia ^{imi} erau cunoscute, fiind din Iași.

Dinainte de război- din 1938-39- adică de când l-a cunoscut tov. mea pe L.B., au început să lucreze împreună, el fiind pictor-decorator și tovarășa mea arhitectă, ocupându-se ~~cu~~ și cu decorația. Au avut inainte de război o serie de lucrări de la particulari și pentru expoziții- ^{pe care} le-au făcut împreună, amandoi lucrând- in lipsă de atelier propriu- la noi acasă, in str. V. Lascar. Colaborarea a continuat imediat după 23 August, până in momentul arestării noastre- L.B. și tovarășa mea ^{ambii} angajații "Teatrului National", ca decoratori, apoi la "Teatrul de Păpuși".

In timpul legionarilor, L.B. ne-a făcut un mare serviciu, acceptând- cateva zile ~~in~~ inainte de arestarea și trimiterea mea in domiciliul obligatoriu să preia apartamentul in care stă soacra mea, pe numele lui, printr-o vânzare fictivă.

Il apreciez pe L.B.- in afara talentului și calității lui profesionale- ca un om deosebit de cinstit, ^{conștient} modest și cu sentimente apropiate nouă, deși este total lipsit de orice preocupare politică sau chiar înțelegere politică. Deși dintr-o familie moșierească, decând il știu a trăit numai din profesiunea de decorator- și nu o singură dată l-am știut in mare lipsă materială, când nu avea de lucru. Aceasta mai ales inainte de război, dar și după, știu ca veniturile- in timpul inflației- ^{mai ales} pe care le avea dela cele două instituții, "Teatrul National" și "Teatrul de Păpuși", îi erau cu totul insuficiente. De multe ori am discutat această chestie cu tovarășa mea, care îl ajuta și la efectuarea unor comenzi particulare, pentru a-i veni astfel, in ajutor.

După 23 august- cred după cateva luni- am aflat că A. Paleologu a paralizat și nu mai poate vorbi. Pentru că ~~era~~ murea de foame aici, a voit să plece, la o familie prietenă la Paris- care după cum spunea L.B. avea obligații față de ea.

Nu mai știu dacă a parvenit sau nu să plece. -

Herman

3-544 034

Ce calitate aveai în 1945, pe linie de Partid și în guvern ?

- Pe linie de Partid până în Octombrie 1945 eram un simplu membru de Partid. În guvern eram Ministru de Justiție.

În ce lună te-ai văzut cu Medison, cu aproximație ?

- Pe Medison l-am văzut o singură dată, la începutul anului 1946.

Când devii membru în B.P. ?

- În B.P. am fost cooptat în Februarie 1947.

Ce te-a determinat să-l vezi pe Medison, în casa Leninei Constante și cine a mijlocit această întrevvedere ?

- Stiam din 1945 că Belu Silber lucrează pentru un organ sovietic de informație și am avut o serie de dovezi că afirmația lui corespunde adevărului. El mi-a spus odată că unul din americanii cu care a avut legătură este un membru al Partidului Comunist american, că deci este un om de stânga și că el este favorabil regimului nostru. El mi-a propus ca să stau și eu de vorbă cu acest american, care urma să fie desconcentrat și părăsea țara pentru ca să fie întărite, printr-o discuție cu el, părerile bune pe care el, Belu Silber în calitatea lui și de colaborator al organului sovietic de informații, i le insuflase acestui american.

Dat fiind că nu vedeam nicio împiedicare să stau de vorbă cu acest american, în urma celor spuse de Belu Silber, am fost de acord să-l văd. N'am vrut să dau însă un caracter oficial acestei vizite și de aceea nu l-am invitat la mine. Am fost de acord ca Belu Silber să-l aducă într-o seară la Lena Constante unde urma să fie toți prietenii noștri.

În adevăr a venit Belu Silber cu acest american, Medison. Eram la Lena când l-a adus : Lena, Hary Brauner, soția mea, eu și cred Torosian.

Dacă aveam obligația să raportez, pe linie de Partid despre această ~~întâlnire~~ întrevvedere ?

- În acea vreme sfârșitul 1945 și până la mijlocul lui 1946, în general noi aveam legături normale cu americanii, adică ca membru al guvernului, la fel cu toți ceilalți tovarăși din guvern primeam în audiență ziariști americani, noi eram invitați la recepțiile lor, ei veneau la recepțiile noastre, ne întâlneam cu americani la recepțiile date de tovarășii sovietici, așa încât, atunci, în acele împrejurări nu mi-a apărut de loc ca un fapt nici păgu-

bitor, nici care trebuie ascuns, - această conversație cu Madison, pe care a propus-o Belu Silber.

Dat fiind că conversația cu Madison n'a avut nici decum un caracter deosebit, ci a fost o simplă discuție generală și pe care eu am socotit-o, atunci, ca normală, nu am raportat la Partid, unde nu raportam decât ceea ce putea prezenta vreun interes deosebit. De astă dată știind că Belu Silber are legături foarte strânse cu organul sovietic pentru care lucra și deci el, în această calitate, l-a adus pe Madison și mai puțin m'am gândit că este cazul să raporteze Partidului.

Ce nemulțumiri aveam în calitate de Ministru, în epoca 1945-1946 ?

- Ca Ministru de Justiție, în acea epocă am avut foarte multe greutăți, fiind obligat să soluționez o serie de probleme importante cu vechea magistratură - atunci neputându-se pune problema unei reforme de structură a magistraturii și a justiției în general. E destul să dau ca exemplu lupta contra speculei, pe care magistratura o sabota.

Era apoi problema aplicării legilor antirasiale, pe care eu le-am adus, și care, de multe ori, erau denaturate în spiritul și litera lor de tribunale și Curți.

Era apoi problema unor noi elemente democrate, care ar fi trebuit să le introduc în magistratură - în locul acelor pe care i-am epurat - și asemenea elemente nu aveam.

Ce nemulțumiri pe linie de partid am avut din 1944-46 ?

- Nemulțumirile mele erau că, fără o discuție prealabilă și fără indicarea unor motive, n'am fost atras la munci de răspundere în Partid - și mai ales - că am fost atacat, prin surprindere, la Conferința din Octombrie 1945 a P.C.R.-ului - fără ca tovarășii din conducere să-mi ia apărarea. - Acestea au fost nemulțumirile mele.

În ce a constatat criza mea ca membru de Partid ?

- Eu m'am simțit nedreptățit, în epoca 1944-46, că tovarășii nu-mi dădeau posibilitatea unei munci de răspundere pe linie de Partid - și, pentru că nimeni nu-mi dădea o explicație - m'am frământat foarte mult pe această chestiune, în acea epocă.

Cum era văzut Belu Silber de către tovarășii din CC ?

- Cu unii dintre cei cu care am vorbit - de pildă tov.

Ana - știu că nu aveau o părere bună. Dar nu-mi amintesc cine altcineva a vorbit despre el. Bodnăraș însă l-a propus să fie

numit ca consilier economic în USA.- Stiu că Belu Silber era însă membru de Partid - și cred că și în această calitate organul sovietic s'a adresat lui, dându-i anumite însărcinări.-

Dece am discutat cu Belu Silber nemulțumirile mele de Partid ?

- Fiind dese ori - în acea epocă - nemulțumit și frământat, Belu Silber a putut să vadă în unele ieșiri sau manifestări ale mele, cauzele nemulțumirii mele și să tragă anumite concluzii

De am vorbit și discutat și față de alții nemulțumirile mele ? De pildă cu Lena Constante.

- Asemenea ieșiri și manifestări am avut și față de ceilalți oameni care îmi erau apropiați - și alături de Belu Silber era Lena Constante. Uneori Torosian și, bine înțeles, tovarășa mea. Hary Brauner mai puțin.

De ce am discutat cu Betea nemulțumirile mele ?

- Cu Betea n'am discutat nemulțumirile mele - pentru că el a început să lucreze târziu, în vara lui 1945, cu mine - și apoi el n'a făcut niciodată parte din prietenii mei sau din intimitii mei.

Dacă în discuția cu Medison am arătat nemulțumirile mele personale ?

- Cu Medison eu n'am discutat altceva decât asupra campaniei național-țărăniște contra noastră și am combătut, cu toată vigoarea, pe național-țărăniști, acuzându-i că vor să folosească greutățile legate de secetă, pășind pe calea comploturilor.

N'am discutat nimic în legătură nici cu nemulțumirile mele nici cu vreo problemă legată de Partid.

Pe Medison l-am văzut atunci pentru prima oară în viață și în afara unei discuții generale, cu tema de mai sus - față fiind și Lena, și Hary și Belu și soția mea - nu am discutat nimic altceva.

De ce ți-ai permis să discuți cu alți oameni nemulțumirile personale ?

- Eu nu știu la ce oameni face aluzie întrebarea. Este posibil însă - că fără voia mea - unii dintre cei cu care colaboram să fi tras anumite concluzii din anumite manifestări ale mele.

Situația mea în Partid era însă în acea vreme tema unor foarte persistente comentarii - știindu-se de pildă că în 1944-45, cu toată activitatea mea desfășurată înainte de 23 Aug. 44 și după, nu eram membru în C.C., ci un simplu membru de Par-

tid. La un moment dat comentariile au mers atât de departe - bazate pe tăcerea "Scântei" în ce privește activitatea și persoana mea - încât s'a spus că sunt chiar exclus din Partid.

Pe cine concret cred că vizează întrebarea ?

- Din discuțiile de aici știu că este vorba de Vișoianu; cu care colaboram, el fiind în Cabinet Ministrului de Externe.

În ce privește pe ex regele Mihai - din atitudinea mea nu a putut trage asemenea concluzii. - Cu Pogoneanu eu nu am colaborat și numai în toamna lui 1945 am avut o discuție cu el, în urma unei alte discuții cu tov. Susaicov, cu care am căutat să vedem mijloacele unei informări de ce se petrece la Palat.

Atunci am avut o discuție cu Pogoneanu - eu urmărind acest scop. Din cele discutate atunci - toamna lui 1945 - nu cred că a putut reeși nemulțumirile mele personale, discuția fiind purtată pe tema general politice, în legătură cu amestecul anglo-american la noi.

Dacă Medison, în calitate de șef al Serviciului de Informații american, cu ajutorul lui Robert, au putut să cunoască nemulțumirile mele personale ?

- La această întrebare nu pot răspunde ? Dar cum situația mea în Partid era obiectul unor discuții publice - și a unor numeroase svonuri și comentarii - au putut să tragă anumite concluzii din aceste comentarii și svonuri. Voi da și un exemplu : Tov. Ana mi-a spus, ca de pildă, că Etrige, care fusese la ea, a întrebat-o cum se face că eu am fost reprezentant P.C., până la 23 August și că acum nu mai am nici un fel de calitate. Ana mi-a comunicat acest lucru, în treacăt, fără să ne oprim să-l discutăm.

Cum explici faptul că pot să-ți aduci aminte de ce ți-a spus Ana în 1945 și nu poți aduce aminte ce ai vorbit cu intimitate pomeniți în cadrul declarației - Belu, Lena, etc., referitor la nemulțumirile personale, precum și cu cei care erau în afara Partidului (colaboratori) ?

- Tov. Ana era Secretara Generală a Partidului și cele comunicate de ea sigur că le-am reținut, tocmai că veneau dela ea. - Este mult mai greu să refac cele spuse de mine, în ocazii diferite, unor intimi cu care vorbeam zeci și zeci de alte lucruri banale, ca între prieteni.

Cine a propus pe Belu Silber la Conferința dela Paris ?

- Nu știu cine l-a propus. Lista cu delegații o perfectă Bodnăraș și cred că prin Bodnăraș s'a făcut această numire. Belu Silber mi-a spus că au intervenit pentru ca el să plece la Paris tov. Petea și organul sovietic, pentru care lucra.

Ceeace am crezut.

Dacă în prealabil am discutat cu Belu Silber și dacă i-am dat sfaturi ?

- Stiu că Belu Silber voia foarte mult să facă parte din delegația de Pace, dar nu-mi amintesc ce anume am discutat cu el, în această privință.

Cum se explică că știind părerea proastă a tov.Ana despre Belu Silber, am căutat să fiu intim cu el ?

- Intrucât Ana numai în treacăt și-a exprimat părerea rea despre Belu Silber - neaducând niciun argument - am socotit că Ana este greșit informată -probabil de Bodnăraș. Am știut însă că el este membru de Partid și am știut că tov.sovietici i-au încredințat anumite munci, ceea ce era pentru mine un motiv să nu-l înlătur din casa mea.

Dacă aveai părere bună sau proastă despre tov.Bodnăraș?

- Aveam o părere ~~amare~~ recunoscând și calitățile și defectele lui Bodnăraș.-

3.I.49

ss.L.Pătrășcanu

139 ⁷⁶

1) La cabitate areci in 1945², pe linie de Partid.
2) in guvern...

Pe linie de Partid parasi in Octombrie 1945
eram un simplu membru de Partid. In guvern eram
Ministru de Justitie. —

In ce luna i te-ai mutat in Madison, cu agresi-
onate. —

Pe Madison l-au mutat o surpriza data, la inceputul
anului 1946.

3) Când devii membru in B. P.

4) In B. P. am fost cooptat in Februarie 1947.

5) Ce ti-au determinat sa l vezi pe Madison, in casa Senei
Constante si cum a mijlocat aceasta intalnire? —

Iti spun din 1945 ca Belu Silher lucreaza pentru un
organ sovietic de informatii si au avut o serie de
dovezi ca ofera informații lui coșegunde adevarabile. El
mi-a spus odata ca unul din americanii cu care
a avut el legatura este un membru al Partidului
Comunist american, ca de fapt este un om de trupa si ca
el este favorabil reprezentului nostru. El mi-a spus
ca se stia si ca de vorba cu acest american, care
urmasa sa fie deconcentrat si parasea tara - pentru ca
sa fie ^{intalnire} sprijinita de el, parasea locul pe
care el, Belu Silher, in calitate de lui si de
colaborator al organului sovietic de informatii
si de influenta acestuia american. Dat fiind
ca nu vedeam nici o impiedicare ca se stia
de vorba cu acest american, in urma unor vorbe
de Belu Silher, am fost de acord sa l ved.
Nu am voit sa dau unei persoane caracter oficial

acelor vizite si de aceea eu l-am invitat la mine.
Am fost de acord ca Bela Silber sa-l aduca
intr-o zi la Scur Constanta, unde urma sa fie
toata punctatia noastra. In adevar a venit Bela
Silber cu acest american, Medson. Erase la Scur
paul l.a. adus: Lena, Hany Bruma, sotia mea, cu ei.
cred-torasiu.

Daca-ariam obligatia sa raportez, pe cuiu la Dertid,
dupre aceste intruuder?

In acea vreme raportat 1945 si pona la unghion
in 1946, in general noi aveam legaturi normale
cu americani, adica ce membru al guvernului - la fel
cu toti ceilalti torasii in guveru - primeau in ambasci
zi-anta americani, noi eram invitate la receptiile
lor, si veniam la receptiile noastre, ne intalneau
cu americani la receptiile date de torasii torasii
acei invat, stiner, cu acele magnificari nu mai
apart de la ce nu fost nici pagubator, nici
care trebur ascunde, aceasta conversatie cu Medson
pe care a propus a Bela Silber. Dat fiind ca
conversatie cu Medson n-o avut nici decum un
caracter secret, ci o fost o simpla discutie generata
si pe care eu am vorbit a, stiner, ce voru sto
nu am raportat la Dertid, numai un raportu secret
ceea ce puter prezenta ma'nu interes secret, de
asta date stind ca Bela Silber are legatur foarte
sthanee cu organul secretie pentru care duce si de si
el nu aceste calitati l.a. stiner pe Medson, n-mai
putem m'au gindit ca este cazul sa raportez
Pactidul.

La nemulaturii aveam in calitati de stiner, in
epoca 1945-1946.

C. Munten de jurist, în acea epocă au avut foarte multe greutăți - fiind obșit să obținere o serie de probleme importante cu nechea magistratură - atunci ne puteam să găsim probleme unui reforme la structura a magistraturii și a justiției în general. E dorul se dau ca exemple lupte contra speculei - pe care magistratură o socrata. Era apoi probleme aplicării legilor antice - rasiile - pe care eu le am adus - și care, de multe ori, erau detrușate în spiritul și litera lor de instrumente democratice, care au fost trebuit să le introducă în magistratură - în locul celor pe care i-au epurat - și asemenea elemente nu aveau... -

Ca membru pe linia de partid am avut din 1944-46. Membru mihi erau ei, fără a deține funcții și fără inițierea unor materii, am nu am fost atins la sarcini de răspundere în Partid - și mai ales - eu am fost atecat, prin surprindere, la Conferința din Octombrie 1945 a P.C.R. - fără ce Tovarășii din conducere mă mi 19 așezarea. - Acesta au fost rezultate mele.

Încea a coacșat criza mea ca membru de Partid. Eu m'am simțit nedreptat, în epocă 1944-46, că tovarășii mei - mei dădeau posibilitatea unor meșide răspundere pe linia de Partid - și, pentru că nimeni nu mi dădea o explicație - m'am frecventat foarte mult pe aceste chestiuni, în acea epocă. -

Cum era voșut Belu Silher de către tovarășii din C.C. -

Cu unii dintre cei cu care am vorbit - de pildă lor. Ave - știu că un amau o parere bună. Dar nu mi aușteru ca o altă oare a vorbit după

gl. Boduarias mure l.a propus să fie membru
 al consiliului economic în USA. - Nu ca Belu Silher
 de mai membru de Partid - și cred că și în această
 calitate organismul vorbirei s'a adresat lui, dar nu ^{comunist} ^{rusii}
 comisi. -

De ce am discutat cu Belu Silher nemulțumirile
 mele de Partid?

Fiind deosebit - în acea epocă - nemulțumit și
 frământat, Belu Silher a putut să vadă în
 unele ieșiri sau manifestări ale mele, cauzate de
 mulțumirea mea și se tragea anumite concluzii. -

De ce am vorbit și discutat și față de alții nemulțu-
 mările mele? De pildă, cu Leon Constant. -

Asupra ieșirilor și manifestărilor am avut și față de
 ceilalți asemenea care erau erau apropiate - și alături
 de Belu Silher, era Leon Constant. Unii Torosian.
 Și, huse inutile, tovarășe mea, Hary Brauner mai
 puțin. -

De ce am discutat cu Bethe nemulțumirile mele?

Cu Bethe n'am discutat nemulțumirile mele - pentru
 el a început să lucreze țigări, în vara lui 1965, cu
 mine - și apoi el n'a făcut nici odată parte din
 punctele mele sau din viziunile mele. -

Dacă m'am discutat cu Melison cum arăta și
 mulțumirile mele personale?

Cu Melison eu n'am discutat altceva decât
 asupra camproanei naționale. Tare mult ^{contra noastră} m'am
 combătut, cu toate acestea, pe național torosian,
 cuprindându-se că vor să folosească greutățile legate
 de seceta, pasivul pe calea compluturilor. Nu am
 discutat ^{în legătură} ^{cu} cu nemulțumirile mele, nici
 cu vree publican legate de Partid. Pe Melison

Am avut atunci pentru primele oare în viață și
în afara unei discuții generale, cu țina de care s-a
făcut gând și lucru, și Hary și Bili și sora mea -
nu am discutat niciodată altceva. -

Deci, de ce presunzi că discuti cu alți oameni
neumilitându-te personal?

Eu mi stau la ce oameni fac aluzii inteligente.
Este posibil însă - în jurul viaței mele - două dintre
cei cu care colaboram să fi tras anumite concluzii
din anumite manifestări ale mele. Situația mea în
Partid era însă în acele vremuri Tema unor foarte
presedinte comentarii - Shindin X, și pubele, ^{cu} în
1944-45, ~~cu~~ în toate activitățile mele desfasurate
între 14 și 23 Aug. 44 și după, nu eram ~~presedinte~~
membru în C.C. și un simplu membru de
Partid. De un moment dat comentariile au
mărs atât de departe - bogate pe țărâre, "Scântea"
în a prăvăli activitatea și persoanea mea - încît
mă simțeam ca sunt chiar enehis din Partid. -

Pe cine conceai căd ca să-și adreze intimitate?
Din discutiile de aici plec cu o vală de Victoria,
cu care colaboram, el fiind în Cabinet Muncii
de Esterne. În a pînă se cu țel, Mheri-
dici atitudine mea sau o puteră țară asomene
concluzii: - Cu Popomaru eu am colaborat și
am fost în țară în 1945 am avut o discuție cu
el, în urma și unei alți discuții cu țor. Susținând
pe care am căutat să vedem unele lucruri
informări de ce se putea la Partid. - Atunci

am avut o discentie cu Japoname - am urmasit acest
scap. - Din cele discutate itura - teama in 1891 - nu
neut sa a putut reesi nemaltamuruli neli personeli,
discentie fiindu peritute pe Tena general politia,
in legaturu cu americanul anglo - american la vior. -
Daca Mehuor, in calitate de sef al Comitetului de lufr -
meste amuncu, oia caputau lu Robert - au putat se unuara
nemaltamuruli neli personeli ?

La aceste intilniri nu pot participa. Dar cum
situatia mea in Partid este obiectul unor discutii
publice - si a unor numerease scrisori si comentarii -
am putut sa trag anumite informatii concluzii din
aceste comentarii si scrisori. Vor de si un exemplu:
Ion. Ana m-a spus, de pilda, ca Etrige, care fusese
la ea, a intalnit-o cum se face ca eu am fost
reprezentantul P.C. pentru la 23 August si ca acum
nu mai am nici un fel de contacte. Ana m-a
cunoscut acest lucru, in trecut, fara sa ne apina
se-l discutem...

Cum explici faptul că ^{se ț} pot aduce aminte de ce
 s-a spus aici în 1945 și nu pot, aduce aminte ce
 au vorbit cu întinse momente în cadrul delegației
 Bebu, Leve, etc. referitor la neutilitatea multor persoane,
 precum și cu cei care erau în afară Partidului &
 colaboratori)?

Tot. Cuno era Secretarul General al Partidului
 cel comunist, de ce s-a regim de la un rețut, totuși
 de vremea dale ca. - Eșt cault uns' juri se ofac
 cele june de unme, ai accepit defont, unor
 intineri ca care vorburea juri n juri de alt brevier
 bonat, ca intie pue tiner. —

111

Cum e propus pe Belu Silbu la conferinta
la Paris?

115

Nu stiu cum e propus. Lento un delegat
o perfecte Boduvaras n' cred ca jui Boduvaras
s'a facut o carte numara. Belu Silbu nu o
gura ce au interese pentru ce el v' place
la Paris tot. Dece si ofarul societate, pentru
ce lucrea. Cere ce au au crezut. -

Acum in preambul au discutat cu Belu Silbu
si deci van det' sfaturu?

Stiu ce Belu Silbu v're facu mult se face
partea din delegatie la Pace - dar nu un' avu
ce amare au discutat cu el, in aceasta privinta.

Cum se raporta cu stinal parerea parca a lui.
Dupa Belu Silbu, au continut se fac interu
el?

Intrebat au ramas in aceasta ne exprim
parere sau dupa Belu Silbu - au vorb' se adunand
nu au asfura - au socotit ce au este gura
informate - protocol de Boduvaras. Au stiu mas
ce el este membru de Partid si au stiu ce
tot. societate i-au incredut acum nu mai - ceea
ce era pentru mine un motiv se nu l' inlatur din
coga mea. -

Daci aveai parere buna sau ~~pe~~ parca dupa tot
Boduvaras?

Aveam o parere ascutita - recomand n' calitate
n' defectu lui Boduvaras. - H. H. H.

68

046

Discuția cu tov. Kavtaradze relativ la naționalism.

Plecând dela a afirmație, făcută într-o convorbire prietenească în casă la Teo, a tov. Kavtaradze că fusese învinuit pe vremuri, că e naționalist - învinuire respinsă de tov. Lenin (această convorbire a avut loc în Decembrie 1947 sau Ianuarie 1948 cu prima ocazie a unei vizite făcute de mine la Ambasadă Sovietică cam o lună mai târziu - am început să-i arăt tov. K. cele ce mă frământă.

Reducând expunerea numai în ce privește naționalismul - eu am văzut în faptul că Ana a stat la îndoială dacă să mă ia sau nu la Buda-Pesta, în Ianuarie 1948 - semnând că efectul cuvântării mele dela Cluj nu se stinsese. Dar acesta era pentru mine numai un semn, pentru că tocmai datorită atmosferei creată în jurul meu și a naționalismului meu - nu o singură dată am căutat să mă dămiresc pe mine însumi, dacă în adevăr am asemenea deviații sau nu.

Nu vorbesc de manifestările mele publice, sau de unele dintre ele, ci de convingerile mele intime. Faptul că am putut vorbi, așa cum am vorbit, de două ori la Cluj a constituit pentru mine dovada, vorbesc iarăși de convingerea mea intimă - că m'am lăsat antrenat pe această pantă, că m'am lăsat influențat de atmosfera șovină din Ardeal. (Informațiile lui Betea nu făceau decât să alimenteze această atmosferă.)

Totuși dacă voesc să rămân sincer față de mine, scrutându-mi adânc conștiința (lucrul nu-l fac acum, aici, ci l-am făcut de zeci de ori la Snagov, în ultimul an) eu nu mă consider naționalist sau ca unul care am părăsit internaționalismul proletar.

Dacă atașamentul, sincer și total, față de Uniunea Sovietică este piatra de încercare a atitudinii internaționaliste - această afirmație iarăși o fac după o lungă și sinceră cercetare a conștiinței mele - am rămas același comunist, legat prin toate gândurile și aspirațiile mele, prin toate străduințele mele de tot ce aparține și tot ce reprezintă Uniunea Sovietică.

Nu voesc să întrebunțez cuvinte mari - dar și acum când îmi amintesc de unele crâmpes din viața mea, petrecute în Uniunea Sovietică - vorbesc special de această latură pur subiectivă, pur personală - rețrădesc emoțiile de atunci, cu aceiași in-

tensitate. (Dau câteva pilde, în 1922 când l-am văzut pentru întâia oară pe Lenin, manifestațiile de 1 Mai din 1933-1934, în 1934 când l-am văzut pe tov. Stalin la deschiderea congresului al XVII și măreția acestui congres, etc.)

Apoi legăturile și aprecierile mele față de tovarășii sovietici cu care am lucrat după 23 August, lăsând deoparte ceea ce a însemnat pentru noi, atât armata Roșie cât și Uniunea Sovietică - la 23 August și în toată epoca care a urmat - ce hotărâtor a fost ajutorul care ni s'a dat în tot acest timp. Atunci nu pot față de mine însumi, să mă consider naționalist.

Convorbirea cu tov. K., a fost numai o manifestare a frământărilor mele, din acea vreme.-

ss. L. Pătrășcanu

2.XI.49.

Discuția cu tov. Kevtaradze referitor la naționalism

Plecând dela o afirmație, făcută într-o convor-
tură prietenească în casa le. Teo, a tov. ~~Kevtaradze~~
Kevtaradze că fusese ^(pe neașteptate) ~~un~~ ^{un} ~~naționalist~~ ^{naționalist} -
afirmație respinsă de tov. Lenin - (această convor-
tură a avut loc în Decembrie ¹⁹⁴⁴ sau Ianuarie 1945) cu
prima ocazie a unei vizite făcute de mine la
Ambasada Sovietică, sau o lună mai târziu -
am început să-i arăt tov. K. cele ce mă
preocupau. Reducând expunerea numai în ce
privește naționalismul - eu am văzut în
faptul că Ave a stat la îndesala - dacă sa mă în-
său nu la Buda Pesta, în Ianuarie 1948 - semnul
că efectul curățării mele dela Cluj am se-
tuzare. Dar aceasta era pentru mine numai
un semn, pentru că - tocmai datorită atmosferei
deosebite în jurul meu și a naționalismului meu -
eu o singură dată am reușit să mă dăruiesc
pe mine însuși, dacă în adevar am
promenat deviații sau nu. Nu vorbesc de mas-
festerile mele publice - sau de unele dintre ele,
ci de preocupările mele intime. Faptul că am
putut vorbi, așa cum am vorbit, de două ori
la Cluj a răsunat pentru mine ^{deosebit} vorbesc
săraca de cunoștințele mea intime - că m'am
lăsat antrenat pe această pantă, că m'am
lăsat influențat de atmosferă sovietică din
Ardeal. (Informațiile lui Botă nu pot fi
deci să alimenteze această atmosferă).

Tatruși - dacă vreau să rămân sincer față
de mine și scrutându-mi adânc conștiința (lucrând
nu l-am făcut acum, aici, ci l-am făcut de zeci de
ori la Sighet, în ultimul an) eu nu mă con-
sider naționalist sau ca unul care am pă-
rășit internaționalismul proletar - Dacă al-
tămintul, sincer și total, față de Unione Sovietică
că este prietă de încredere a atitudinii inter-
naționale - (sărăm) această afirmație o fac după o
lungă și sinceră cercetare a mea conștiință mea -
am rămas același comunist, legat prin toate
gândurile și aspirațiile mele ~~prin~~ toate străduirile
mele de tot ce apăsă și tot ce reprezintă
Uniunea Sovietică - Nu vreau să întreprind cu-
rente mari - dar și acum când îmi amintesc
de unele crâmpene din viața mea petrecute în
Uniunea Sovietică - vorbesc ~~în~~ ^{special} de aceste lucruri
prin subiectul, prin persoane - retrăm amintiri
de atunci, cu aceeași intensitate. (Din cauza puțin
în 1922 când l-am văzut pentru ultima oară pe Lenin,
manifestările de 1 Mai din 1933-1934, în 1934
când l-am văzut pe tot Stalin la deschiderea
conferinței al X-lea și măreția acestui congres, etc.)
Apoi legăturile și aprecierile mele față de tovarășii
sovietici cu care am lucrat după 23 August, lașii
deputați pe care a însemnat pentru noi, ^{atunci} în
Rusia, în Uniunea Sovietică - la 23 August și în toate
epoce care a urmat - ce caracter a fost apăsător
care mi-o a dat în tot acest timp. Atunci nu pot
face de mine însumi, să mă consider naționalist. Convin-
să că tot R. a fost numai o manifestare a frământărilor
mele, din acele vremuri. -

79

IN LEGATURA CU BETEA SI CERCETARILE FACUTE INAINTE DE
CONGRESUL DIN 20 FEBRUARIE.

Momentul când s'a născut în adevăr pentru mine chestia Betea, a fost în Octombrie 1947. Este adevărat că, chiar după alegerile din 1946, și după cele două discuții avute cu tov. Gheorghiu -Dej, pe Betea ași fi vrut să-l îndepărtez de lângă mine ; și atunci când s'a prezentat ocazia cu acordarea unor burse la Paris, Betea era primul pus pe listă. Dar totuși și atunci și în cursul anului 1947, n'a existat o chestie Betea care să mă "obsedeze". Nici în Octombrie, chestia lui Betea, n'a luat această formă, deși atunci aspectul relațiilor mele cu el s'a schimbat, eu dându-mi seama de legăturile lui cu Mănuilă.

Mă l-am denunțat sau n'am făcut atunci cunoscut chestia Betea, pentru că atunci când am văzut puțința să scap de el, prin plecarea lui cu Mănuilă, am găsit că soluția era cea mai favorabilă pentru mine. Plecarea lui Betea din țară, și a semenilor săi, tranșa radical problema. Această chestiune a venit în același timp în care eu lucram foarte intens la reforma justiției - Septembrie 1947 - Februarie 1948. Așteptam ca munca mea să dea aici rezultate pozitive - pentru ca astfel să-mi îndrept situația mea în partid și să dovedesc cu fapte, dorința mea de a-mi îndrepta cel puțin o parte din greșelile din trecut. A fi deschis chestiunea Betea - am crezut greșit, dar așa, am gândit - însemna să repun din nou în discuție discursul dela Cluj, apoi toată discuția cu Betea asupra încercării lui de a mă convinge să rămân în străinătate (în vară anului 1947), și în general faptul de a-l fi utilizat pe Betea, dându-i anumite sarcini, fără să fi anunțat cadrele sau partidul, pe linia legăturilor personale.

Când după cele întâmplate cu Betea, am văzut perspective unei discuții publice în jurul lui Betea și în jurul mea și în legătură cu Max Manolescu, etc. - adică atunci când am rugat pe Teo să-l aresteze pe Tocălian - am fost sigur că se va ajunge la dovedirea unei provocări a S.S., iar dacă se va pune chestia mea eram hotărât să arăt în ce constau discuțiile mele cu Betea. Aceasta vroiam să-i arăt în primul rând lui Teo.

1/.

Când am văzut că cercetarea lui Teo nu dă niciun rezultat, iar apoi când am fost sigur că Betea a plecat din țară, am socotit lichidată definitiv problema Betea - cel puțin pentru mine - de aceea am tăcut asupra ei, pentru aceleași motive pentru care n'am deschis-o mai înainte în timpul toamnei.

Eu nu voiesc să apăr niciun moment/ această atitudine a mea din acel timp - dar eu caut să redau cât mai exact felul meu de a gândi și de a acționa atunci.

După Congresul din Februarie 1948

De ce n'am venit să pun B.P.-ului, sau lui Teo sau altor tovarăși, chestiunea Betea, după Congres sau după începerea cercetărilor ?

Faptele s'au petrecut astfel:

La 20 Februarie a venit în discuția B.P.-ului conversația mea cu Tov. Kaftaratze. Dar fără ca discuția să fi atins măcar problemele principale, în legătură cu mine, deodată brusc discuțiile au fost întrerupte. Eu am făcut mai înainte propunerea că, dată fiind criticile aduse de Teo și Ana (primul a afirmat că sunt carierist, iar cea de a doua , că permanent am subapreciat forțele proletariatului și supra apreciat forțele burgheziei), să nu fiu propus ca membru C.C. (Dealtfel aceasta nu era o idee nouă la mine. Discutând cu tov. Kaftaratze și plecând dela atmosfera din jurul meu - această discuție avuse loc cu 2-3 săptămâni înainte de 20 Februarie - am spus că eu nu mai voesc să păstrez nici... nici locul în C.C., ci voesc muncă de partid, muncă care am cerut-o permanent și care singur mă putea ajuta.)

A doua zi seară , am fost chemat la Secretariat și acolo tov. Gheorghiu m'a anunțat că cererea mea de a nu fi propus pentru C.C., a fost aprobată și dacă va întreba vreun congresist cauza se va răspunde că " am comis abateri politice și organizatorice". - Formula nu m'a mulțumit, dar era a-junul Congresului și timp de discuție nu mai era. Toată comunicarea a durat 5 minute, după care am plecat. Și deodată se produce în Congres atacul lui Teo , care însemna o condamnare definitivă, fără nicio legătură cu cele discutate sau care începuseră să fie discutate în sesiunea B.P.-ului din 20 Februarie.

Aceasta a fost numai începutul.

Când după 3 zile, "Scântea" a publicat demisia mea, însăși faptul că am fost pus să demisionez, ca orice ministru burghez și că nu partidul mă desărcinează de această muncă - în textul anunțului apelativul "tovarăș" a dispărut și am devenit simplu L.P. (Acelas lucru și în presa din provincie pe care am avut putința s'o văd.)

Imediat, a doua zi chiar după demisia, S.S.-ul a început să mă urmărească și să-mi intercepteze telefonul.

Deci înainte de orice discuție, de orice justificare, eram tratat ca un vinovat, dacă nu direct ca un dușman împotriva căruia trebuiau luate toate măsurile.

Am început stăruiitor să-i rog pe Teo să începem discuția reș cazului meu.

Trebuie să mărturisesc că tot ce se întâmplase până acum - având în același timp ferma convingere că S.S.-ul este la baza întregii "documentări" împotriva mea și că Tov. Bodnăraș lucrează împotriva mea - m'a făcut să am cele mai mari rezerve și să mă pun imediat în poziție de apărare nu de discuție tovarășească.

Această părere a mea s'a transformat în certitudine după ce am fost arestat în condițiile pe care le-am arătat. Am avut ferma convingere - pe care i-am spus-o în fața lui Rangheț și Drăghici - că ei nu caută adevărul ci numai material acuzator împotriva mea. Acesta-i singurul lucru care-i interesa - era convingerea mea de atunci.

Iată ce m'a făcut să nu vin în fața tovarășilor care cercetau cazul meu și să le spun tovarășește toată chestia Betea.

Pot să fiu crezut sau nu - eu mă simt obligat s'o spun aici : când Teo a venit în Iulie, după două luni de întrerupere a oricăror cercetări, și din vorbe lui am înțeles că voi fi eliberat, luasem hotărârea - înainte de a fi confruntarea cu Betea sau de a mă fi acceptat la această confruntare - ca a doua zi după ce voi fi liber, Secretariatul arătându-mi că mai are încredere în mine, să mă duc la Teo să-i istorisesc toată chestia cu Betea, pentru a nu lăsa să planeze asupra mea o culpă atât de gravă. Această hotărâre a fost anihilată de aducerea lui Betea și de faptul confruntării.

În legătură cu Betia și cercetările făcute.

Înainte de Congresul din 20.11

Momentul când s-a născut, în adevăr pentru mine, o chestie Betia a fost în Octombrie 1947. Este adevărat că chiar după alipenii din 1946 și după cele două discuții avute cu Ion Gheorghe, Betia ar fi avut să l'indigeste de la început. Unele ori atunci când s-a prezentat ocazia cu acordarea unor burse la Paris - Betia era primul pe listă. Dar totuși ^{pe} atunci și în cursul anului ¹⁹⁴⁷ n'a existat o chestie Betia care să m'a "obsedeză". Nici în Octombrie, chestia lui Betia n'a luat această formă - desi atunci aspectul relațiilor mele cu el o'a schimbant, eu dându-mi seama de legăturile lui cu Măminile.

Na l-am denuntat sau n'am făcut atunci cunoscut chestia Betia, pentru că atunci când am văzut puterea sa scap de el, prin plecarea lui cu Măminile - am găsit și soluția era cea mai favorabilă pentru mine. Plecarea lui Betia din țară și a camerului lui - trase radical problema. Această chestie ^{a venit} ^{maradonchis} în același timp - în momentul în care eu luam parte intens la reforme politice - Septembrie 1947 - Februarie 1948. Așteptam ca munca mea să dea oarecare rezultate pozitive - pentru că astfel să mi' îndrept situația mea cu Partidul și să dovedesc, cu fapte, dorința mea de a mi' îndrept.

ta cel puțin o parte din greșelile din trecut. A
 fi deschis chestunea Betie - am început gravit,
 dar așa am gândit - înmormă să ieșim din un
 în discentis Clujul, apoi toate discentis cu Betie
 asupra încercării lui de a mă convinge să ră-
 man în străinătate ^{în vara anului 1942} și în general, faptul de
 a-l fi utilizat pe Betie, dându-i amant
 "sarcini" - fura să fi anunțat cuibele sau Poni-
 dul - pe linia legăturilor personale.

Când ^{după} ~~mai~~ cele întâmplate cu Betie, am
 văzut perspectiva unei discentii publice în
 jurul lui Betie și al meu și în legătură cu Max
 Manolescu, etc - adică atunci când am rugat
 pe Teo să avertizeze pe Tocathian - am fost ză-
 că să se va ajunge la ~~concluzia~~ ^{concluzia} unei probleme
 al S.S. - iar dacă se va pune chestia mea, va
 hotărât să arăt în ce constă discentia lui
 B. Să-i arăt, în primul rând, lui Teo.

Când am copiat corespondența lui Teo nu
 de nici un rezultat - iar apoi ^{cau} ~~am~~ ^{am} fost
 rugat pe Betie și plecat din țară - am
 socotit lichidată definitiv problema Betie
 - cel puțin pentru mine. - De aceea am
 tăcut asupra ei - pentru aceleași motive
 pentru care n-am deschis o măr înainte
 în timpul teamnei.

Eu nu vreau să apar nici un moment aceluia
 atitudine a mea din acel timp - dar eu caut să
 redau cât mai exact felul meu de a gândi
 și de a acționa atunci.

Dupa Congresul din 11 48.

Dece n-au venit sa pun B.P. sau la Tre sau
altor tovarasi chestiunea Retei dupa Congres sau de-
inaperea secretarilor?

Faptele o au pecheut astfel: la 20 11 a venit
in discutia B.P. conversatia mea cu tov. Reptarage.
Dar, fara ca discutia sa fie atins macar probl-
mele principale - in legatura cu muncă - ducuta,
brusc, discutia au fost intrerupte. Eu am facut
mai inainte propunerea, ca date fiind criticele
aduse de Tre si Ave - primul a spermat ca sunt
carente, iar pe de o parte se permanent au sub-
apreciat fortele proletariatai si supra-apreciat
forțele burgheziei - sa nu fim propus la membri C.C.
(de altfel aceasta nu era o idee noua la mine:
discutand cu tov. Reptarage si plecand de la atun-
dura din jurul ^{meu} ~~meu~~ - aceste discutii auveau loc
cu 2-3 săptămâni inainte de 20 11 - am spus ca
la ~~urmatoarea~~ ^{mai} nu voesc sa potez nici muntil,
nici locul in C.C., ci voesc mica de partid-
muncă pe care am cerut - permanent ^{si} core
singura ma putea ajuta).

A doua zi seara, am fost chemat la Secreta-
riet si acolo tov. Shoyhin m-a anuntat ca cererea
mea de a nu fi propus pentru C.C. a fost apro-
bata si daca va intabea vre un congresint cauza
se va raspunde ca "am comis abateri politice si
organizatorice". Formula nu m-a multumit, dar
era in apurul congresului si timp de discutii
nu mai era. Tactica comuna a avut o mica de-

pe care am plecut. Si decizi, se produce un
complot, atacul lui Ico - care insemna o con-
damnare definitiva, fara nicio legatura cu
cele discutate sau care nu se vor fi
discutate in sedinta B. P. in 20.11. -

Aasta e fort inuman inepuabil.

Cand dupa 3 zile, "Conte" a publicat
denunsiu mea - inari faptul ca am fost pus se
demonstru, ca orice ministru bulgar, si nu ca
Partidul me desarcinega de aceasta marea -
in textul anuntului, apelatului, "tovaras" a dispe-
ant si am devenit simplu L. P. (Acela lucru
si in presa din provincie, pe care am avut pu-
tute sa vad.) Aduna chiar

Imediat, dupa denunsiu, S. S. a inceput sa
ma urmareasca si sa mi intercepteze telefonul.

Dei inainta de orice discutii, de orice gure
care - eram tratat ca un venos, daca nu
direct ca un dismen, impotriva caruia
trebuia luate toate masurile. -

Am inceput, tarata, se raj pe Tia se cu-
apem discentare copului meu. -

Trebuie sa marturisesc ca tot ceea ce se
intamplase pana acum - avand in vedere
timp pentru convingere ca S. S. este la hoga
intregi "documentari" impotriva mea si ca tot bod-
neces lucrez impotriva mea - m'a facut sa am
un mai mari rezerve si sa ma pun imediat
in pozitie de aparare - nu de discutii to -

5
154 84
varșevensă. Aceasta parare a mea o a trămba-
mat în certitudinile - după ce am fost arestat
în conditule pe care le am arătat. - Am avut
ferme convingere - pe care i-am spus
un fată lui Ruyter și Grashen - că ei nu
canta adevărat, ci numai material ac-
futor împotriva mea. - Acesta i simțurile
cu care i interese - era convingere mea -
atunci. -

1) Tată ce m'a făcut să eu vin în
fata tovarășilor care cercetau cazul meu
și se le spun tovarășii tale chetie
Betie. -

Put se fi crezut sau nu - eu nu vint alt-
dat să spun aici: când Teo a venit
în Dubu, după două luni de întreprin-
dărilor cercetării - și din vorbe lui am
înțeles că voi fi eliberat, lăsașem întotdeauna
înaintea lui a fi confruntare cu Betie
sau de o mă fi arătat la aceste confruntări -
că a doua zi după ce voi fi liber, lăsașem
rișul arătându-mi că nu are încredere
în mine - se mă duc la Teo să-i istorisesc
toate chetie cu Betie - pentru a nu lăsa
se plange asupra mea culpa al de geam.
Această hotărâre a fost anihilată de aducerea
lui Betie și de faptul confruntării. -

2. XI 99

W. H. H.

85

NEMULTUMIRILE MELE
=====

Din 1938 până în 1944, timp de 6 ani, Foriş în mod consecvent - a făcut totul să mă țină în afara oricărei munci, ba chiar a oricărei legături de Partid. Numai în Decembrie 1940 am luat legătura cu Teo - dar după câteva săptămâni am fost arestat și trimis în domiciliul forțat. Cât am stat în domiciliul forțat, trei ani, deși la 130 km., de București, Foriş și conducerea de atunci nu numai că n'a încercat să-mi ajute o fugă din domiciliul forțat - lucrul foarte ușor - dar n'a trimis măcar, odată, un tovarăș să stea de vorbă cu mine.

După cele discutate cu tov. Gheorghiu în 1943, în lagărul Tg. Jiu și după ce am luat contactul cu Bodnăraș și Ranghetz, am fost foarte mulțumit că m'am întors la muncă, în rândurile Partidului. A fost epoca până la 23 Aug. 1944 - începând din Februarie, acelaș an, - în care am reînceput această muncă.

Am fost surprins când - în Aprilie sau Mai - Bodnăraș mi-a comunicat hotărîrea transmisă de tov. Gheorghiu, din lagăr, ca eu să nu fac parte din Secretariat. Am acceptat această hotărîre.

În momentul în care însă se apropia legalizarea Partidului iar eu eram reprezentantul Partidului în toată munca pregătitoare a lui 23 August - am socotit că ar fi normal ca să se formeze un C.C. restrâns, din ~~xxxx~~ cinci tovarăși - eu făcând parte din acest organ. - Mi-am susținut și verbal acest punct de vedere - care însă n'a fost acceptat.

M'am supus hotărîrii majorității și mi-am continuat munca.

După venirea tovarășei Ana și a lui Luca în țară, într-o zi, când eram în mașină, pe fugă, Ana îmi anunță că s'a constituit un Comitet Central restrâns din cinci tovarăși - din care eu nu făceam parte. - N'am făcut nicio observație Anei - dar am găsit procedeul - cel puțin - neobișnuit.

Mi-am dat seama însă că este vorba de o măsură provizorie până la o conferință sau un congres al Partidului. Totuși această măsură și mai ales, forma în care mi-a fost comunicată, m'a jignit.

Nu pot să ascund acest lucru.

Socoteam că - în fond și formă - era o desconsiderare a mea din partea Anei și a celorlalți tovarăși.

A venit 7 Noembrie 1944. - Începând din acea zi, timp cred de două luni - numele meu a dispărut din "Scănteia". - Ba odată, într-o notiță, se vorbea de dl. Ministru L.P. Atunci am făcut o

86

scrisoare "Scântei" și am predat-o Secretariatului s'o trimită redacției.-

De fapt am voit să provoc o discuție. Si discuția a avut loc - cred în Decembrie sau Ianuarie 1945 - în care Ana a încercat să-mi explice că este la latitudinea organului de conducere pe cine să popularizeze și în ce formă și pe cine nu.

În toate aceste măsuri eu am văzut o atitudine netovărășească, neprietenească față de mine. Reacțiunea mea a fost nesănătoasă, am socotit că faptul de a avea popularitate "jenează" pe unii tovarăși și m'am gândit în primul rând la Ana, și în loc să combat, în mine această reacțiune, m'am complăcut să fiu "o victimă".-

Acestei reacțiuni nesănătoase de datorește faptul că mă simțeam stingherit - câteodată chiar aveam sentimentul că sunt de prisos, când mă duceam la C.C. De aici drumurile mele rare la C.C., venind când eram chemat sau când aveam o comunicare importantă de făcut.

A venit apoi, înainte de 24 Februarie - comunicarea generalului Anton. Nu i-am dat importanță - dar am stat câțva timp pe gânduri. Nu vorbesc aici nici de Ana, nici de Luca, nici de Ghiță - dar m'am gândit la vreo "idee" fantezistă de a lui Bodnăraș. - Faptul că Secretariatul n'a discutat chestiunea mai aprofundat - am pus-o pe socoteala neseriozității informații.

Când a venit pregătirea conferinței din 1945, faptul de a nu fi fost atras - în ~~marșul~~ nici un fel - la munca pregătitoare - mi-a creiat multe zile și nopți, pline de supărare și năduf. Atunci am avut o discuție cu Ana - care era pe atunci Secretarul General al Partidului, cerându-i o explicație a acestei atitudini și completei mele abandonări. - Discuția cu Ana nu m'a mulțumit și reacțiunea mea a fost o retragere și mai accentuată din cercul tovarășilor din conducere. Totuși după câteva zile de la discuția cu Ana, am fost împreună cu ea la Ploești - unde am participat la lucrările pregătitoare de acolo, ale conferinței și am ținut cuvântarea - în numele C.C. (Cred că în numele C.C., dar nu știu sigur).

În legătură cu Ploești și cu Prahova, țin să fac o paranteză. Încă la începutul lui 1945, din inițiativă proprie am propus Secretariatului să mi se dea o muncă de Partid și am propus să lucrez în Prahova - regiune pe care o cunoșteam de când avusesem domiciliul forțat la Poiana Tapului. Cererea mi-a fost aprobată. Am luat imediat legătură cu tovarășii din Ploești și am făcut un plan de muncă. Era ~~marșul~~ vorba să mă ocup, în special,

de munca la sate - și am și organizat în câteva sate consfătuiri și întruniri, la care am luat activ parte. Când am venit la București să dau raportul - Ana m'a tot amănat, încât am văzut că n'a interesează ce făceam eu la Ploiești.

Am știut apoi că fusese trimisă acolo, dacă nu mă înșel tovarășea Tudoran, ca răspunzătoare din partea C.C. Totuși nu m'am descurajat și când tov. Vasilichi a luat răspunderea muncii pe Valea Prahovei i-am propus să-i dau o mână de ajutor pe linia muncii culturale. Am fost câteva săptămâni de arândul și am ținut cursuri cu grupuri de activiști. La un moment dat însă n'am mai fost chemat. Aceasta era deja în 1946. Și atunci - în adevăr descurajat - am abandonat munca din Prahova. Și aici eram de prisos - sau m'am simțit de prisos. Și de astădată reacțiunea mea a fost nesănătoasă : în loc să cer o critică a muncii mele, să cer directive concrete, să impun luarea în considerație a dorinței mele de muncă - pentru că această dorință a existat efectiv - eu m'am simțit jignit și m'am retras.

Intre timp, fusese Conferința Partidului din Noembrie 1945. Până la sfârșitul lucrărilor Conferinței nu s'a făcut nici o critică, nici a muncii mele, la Minister - nici, în general, asupra activității mele. Și deodată, ca o surpriză, când Gh. Apostol m'a propus pentru C.C., m'a recomandat ca pe "un avocat" apărător în procesele muncitorești sub vechiul regim, că nu mi'am făcut datoria ca Min. de Justiție - totuși mă propune pentru C.C.

Am rămas, mai întâi, mut de indignare. Nimeni din prezidium n'auzat cuvântul. Și s'a trecut mai departe, la alte propuneri. Atunci, într-o sală alăturată, am avut o ieșire reproșând tovarășilor - era Ana, Ghiță, Teo și Bodnăraș (Luca cred că prezida) - întreaga lor atitudine și făcându-l, în parte, răspunzător pe Bodnăraș de atmosfera creată mie. Intorși în sală, Ghiță a luat cuvântul, îndreptând în oarecare măsură atacul lui Gh. Apostol, apoi am luat și eu cuvântul și am accentuat asupra disciplinei și unității Partidului.

Chestiunea dela Congres însă m'a îmbolnăvit.

Atunci am hotărât să cer să fiu scos din C.C., și să părăsesc Ministerul. În urma unei discuții cu tov. Sasaițov - căruia i-am împărtășit necazurile mele și intenția mea - am renunțat la ambele demisii și m'am întors la ședința C.C. Tot atacul l-am pus în seama hotărârii pe care tovarășii o luaseră de a nu face parte din B.P. M'am simțit nedreptățit și profund jignit și timp de trei săptămâni n'am mai trecut la C.C. Nimeni nici nu m'a chemat în acest timp.

Cu ocazia zilei de 7 Noembrie, am lăsat supărarea la

o parte și m'am dus și am felicitat pe unii tovarăși din conducere, începând cu Ana.

De cele întâmplate mă făceam însă răspunzător și pe mine. Cele trei săptămâni de supărare m'am frământat cu mine însumi și am ajuns la convingerea că reacțiunile mele nu sunt juste.

Si - deoarece greșeli politice nu mi se reproșau și nici un fel de discuție, cu caracter general în jurul activității mele nu exista - am socotit că îndreptarea trebuie să vină din partea mea, pe linie personală, a unui mai strâns contact personal cu tovarășii din conducere. I-am invitat într-o seară la mine, împreună cu tov. Susaicev și am căutat să fiu cât mai des în contact cu Ana, cu Teo, cu Ghiță, cu Luca. - Am căutat, dar n'am reușit.

Fie că tovarășii erau ocupați, fie că dincolo de cadrul - ca să zic așa organizatoric - nu voiau să treacă, am rămas la vechile și formalele legături.

Voi istorisi un fapt - deși are un caracter foarte mărunț, dar caracteristic:

Era ziua tovarășului Luca - știam acest lucru - și deși nu fusesem invitat, am socotit de datoria mea să-l vizitez.

M'am dus la ora 4 $\frac{1}{2}$.5 - ducându-i o sticlă de coniac și tovarășei lui, a cărei zi coincidea cu a lui, flori. Am fost sigur că voi da acolo și peste ceilalți tovarăși. Rezultatul: Si Luca și tov. lui abia se sculasera de la masă și conduseseră pe toți tovarășii invitați - pe care-i avusesse la prânz. Erau singuri, somnoroși, iar eu pur și simplu, caraghios, cu prezența și darurile mele.

M'am lecuțit atunci de asemenea vizite și mi-am amintit zicala "Nepoftitul n'are scaun."

Aceasta a fost atmosfera în care m'am mișcat în anii 1945-1946. În ultimul an 1946 am fost atras la munca B.P. și anume să-i țin locul lui Vasilichi, care era plecat în concediu.

Cu toată repetata cerere a mea să mi se dea muncă de partid - și am crezut chiar deși "om în loc" în B.P., voi avea muncă de Partid, așteptările mele au fost zadarnice.

Reacțiunea mea la toate aceste întâmplări a fost nesănătoasă. Eu aș fi trebuit să cer o critică deschisă a activității mele, a întregii mele atitudini - să fiu ajutat, în același timp, să văd eu însumi unde greșeam. Eu am mers pe panta "jignirii" și "supărării". Rezultatul? Din cauza acestei stări de spirit nesănătoase munca mea la Minister s'a resimțit - am început să fac chestii pe cont propriu: concursul la Universitate pentru catedră, tipărirea cărților mele, numai cu o formală arătare tov. Iașca, etc.

În același timp, pe măsură ce mă îndepărtam de tovarăși mă simțeam bine în compania unor oameni pe care-i consideram prieteni ca : Belu Silber, Lena Constante, Torosian, Mary Brauner, sau ca Betea, care îmi recunoșteau marile mele calități și - unii dintre ei, printre care și Betea, mă flatau în toate chipurile.

La Paris, în timpul Conferinței de Pace, aceeași izolare a mea a continuat. Treceau zile fără să văd un tovarăș, pentru că nimeni nu mă căuta și nimeni nu avea nevoie de mine. Aici, rămas singur și având timp de gândit - mi-am dat seama că așa nu mai merge și trebuie să forțez o atitudine față de mine și eu la rândul meu să iau o atitudine. (Între timp printr-o scrisoare a mamei mele, am aflat de știrile care circulau în București).

Atunci cu această hotărâre m'am dus la tov. Gheorghiu și am avut o lungă discuție cu el, în care el mi-a făcut o aspră critică a atitudinii mele de rezervă, de ducere a unei politici paralele cu C.C., aceasta în legătură cu Clujul și în general, asupra tuturor chestiunilor care îmi stăteau la inimă.

Această discuție, câteva zile înainte de întoarcerea mea în țară - mi-a făcut foarte mult bine și mi-a fost de ajutor real.

O a doua discuție, în legătură cu ceea ce discutaserăm la Paris am avut-o cu Ghiță, chiar în ajunul alegerilor și tot cu efect pozitiv pentru mine.

M'am aruncat apoi în campania electorală - și, explicând dela cuvântul lui Ghiță, dat întregului Partid - "munca în campania electorală va fi hotărâtoare pentru prețuirea unui membru de Partid" - am făcut tot ce mi-a stat în putință să duc o muncă spornică. Raportul făcut de Vințe asupra muncii mele în campania electorală știu că a fost pozitiv și atât Ana cât și Ghiță (cred că și Teo) au ~~fost~~ lăudat felul cum am înțeles să duc propaganda și agitația la Arad. Lucru care pe mine m'a bucurat foarte mult și l-am considerat ca un semn bun.

În urma discuțiilor cu Ghiță și a muncii practice din campania electorală - am hotărât să-mi revizuesc toate falsele mele atitudini și să mă încadrez - fără rezerve și disciplinei și linii Partidului. Și începând din 1947 - activitatea mea, ca și atitudinea mea față de tovarăși s'au îmbunătățit.

Au dispărut deodată, reziduiul vechilor nemulțumiri, am abandonat rezervele mele și m'am mai "jignit" niciodată. Fără îndoială că nu ! Dar pot să afirm că de astădată am luptat cu mine însumi să nu mai cad pe vechea pantă. Și cred că și munca mea s'a resimțit, de această schimbare.

Apoi am început pregătirea ~~unei~~ reformei justiției.

Aceasta a cerut o pregătire și o muncă intensă - dar nu m'am dat înapoi dela nici un efort - ca reforma să fie cât mai bine studiată și cât mai - în spirit revoluționar - aplicată.

Am lucrat începând din Septembrie 1947 până la începutul anului 1948 cu cea mai mare râvnă la reforma justiției, așa cum poate să confirme toți colaboratorii mei de atunci.

Am abandonat eu în acest an legăturile mele personale, cu cei care-i consideram prieteni sau devotați ai mei ? Nu. Singura încercare a fost cu Betea, în Februarie 1947. Dar nu am făcut-o față de ceilalți, pentru că nici pe ~~Betea~~ Belu, nici pe Lena sau Hary nu i-am ~~privit~~ ^{privit} ~~privit~~ ^{privit} un singur moment - că ar fi o primejdie pentru mine sau că ei se apropie de mine cu gânduri ascunse sau dușmănoase Partidului. Nici nu mi-am pus o clipă măcar, această problemă, sub această formă.

În tot, acest an, în afara atragerii mele la lucrările B.P., am căutat să vin cât mai des la C.C., și să păstrez și un contact personal mai strâns cu Teo, cu Ana sau cu Ghiță.

N'am reușit întotdeauna, dar totuși situația era cu totul - sau o simțeam eu cu totul schimbată - față de cease fusese în 1945-1946. În Septembrie 1947, cu ocazia prezentării primului proiect de reformă a justiției - am făcut o autocritică a activității mele discuția n'aluat proporții prea mari, pentru că timpul era scurt, totuși B.P., a acceptat autocritica mea și a încuviințat liniile mari ale reformei, așa cum le-am propus în B.P., și apoi, expus public.

În același timp și cu toată munca depusă pentru reformă, am început să redactez o nouă lucrare al cărui material îl strânseam mai de mult despre "Scolile literare la noi" între 1848-1948" profilând, la sfârșitul lui Septembrie, de câteva zile de concediu la Predeal.

Cartea o aveam în cap și am început, la Predeal, s'o scriu.

În același timp ~~mi-am îmbunătățit~~ ^{mi-am îmbunătățit} și materialul pentru noul meu curs, dela Universitate, care urma să înceapă în Noembrie.

În această stare de spirit - a căzut chestia Betea. Atunci când am crezut că am scăpat de el, odată plecat din țară, cu toată emoția prin care am trecut câteva zile, din cauza lui totuși nu m'a tulburat într'atât încât să-mi întrerup munca. Starea mea bună de spirit a continuat.

Eram sigur că așa cum urma să arăte justiția nouă în 1948 și din punct de vedere a structurii magistraturii și a noilor legiuiri de bază, va fi apreciată de tovarăși, ca pozitivă.

Si deodată la începutul anului 1948, s'au petrecut câteva

fapte - care din nou m'au tulburat profund. Rezerva Anei de a mă lua la Buda-Pesta, deși era evident că deoarece fusese aici Ministrul de Justiție maghiar, trebuia să întore vizita ; faptul că în Comisia pentru Constituție n'am fost desemnat, deși Ministru de Justiție în funcțiune : din nou a atmasferă glacială în B.P.; apoi cu ocazia venirii tov. Dimitroff pe care îl cunoșteam din 1922, cu care lucrasem la Berlin în 1930-1932, pe care îl văzusem și cu care fuseseam împreună la Moscova în 1934 -ignorarea mea completă din partea lui (am fost sigur în urma unei sugestii venite dela tovarășii noștri, din conducere) - toate acestea au produs la mine din nou descurajare.

Atunci m'am dus - în această frământare - la tov. Kavtaradze și în discuțiile cu și cu alți apropiați ai mei, mi-am manifestat părerea că nu voi mai face parte nici din viitorul guvern nici din B.P.

Totuși de astădată, mai mult decât în trecut, doriaș din toată inima să capăt muncă de partid. Simțeam nevoia, ca un fel de real ajutor pentru mine, pentru verificarea mea proprie, pentru a da putința altora de mă verifica, mai profund, mai amănunțit, să muncesc la Partid, fiind sigur nu numai că voi putea depune o muncă utilă Partidului - că eram gata să depun o muncă cu toată râvna și toată capacitățile mele, de aceasta eram convins, - dar în acelaș timp să pun capăt și tuturor acestor frământări, cu caracter personal, care din nou, începuseră să mă paralizeze și să mă descurajeze.

A venit apoi Congresul din II.48 și totul a luat altă întorsătură.-

2.XI.49

ss. L. Pătrășcanu.

Nemulțumirile mele timp de bani

Din 1938 până în 1944, Foris - în mod consecvent - a făcut totul să mă țină în afara oricărei munci, la chise a oricărei legături de Partid. Numai în Decembrie 1940 am luat legătura cu Ted - dar după ce treva săptămână am fost arestat și trimis în domiciliul forțat. Cât am stat în domiciliul forțat, deși la 130 Km. de București, Foris și conducerea de atunci nu ~~nu~~ numai să n'a încercat să-mi apute ^{din domiciliul forțat} o fugă - lucrul foarte ușor - dar n'a trimis macor, odată, un ~~un~~ ^{tovarăș} să stea de vorbă cu mine.

După cele discutate cu tov. Gheorghiu în 1943, în legătură cu J. Jui și după ce am luat contactul cu Bodnareș și Rămpăș, am fost foarte mulțumit că n'am întors la muncă, în rândurile Partidului. A fost epoca până la 23 Aug. 1944 - începând din Februarie a celui an - în care am reînceput această muncă.

Am fost surprins când - în Aprilie sau Mai - Bodnareș mi-a comunicat hotărârea transmisă de tov. Gheorghiu, chin lafar, că eu să nu fac parte din Secretariat. Am acceptat însă această hotărâre. În momentul în care începea să se apropie legalizarea Partidului, ~~eu~~ ^{am} eram reprezentantul Partidului în toate muncile pregătitoare a lui 23 August - am scutit să a fi normal ca să se formeze un C.C. central, din cinci tovarăși - eu făcând parte din acest organ. Mi-am susținut și verbal acest punct de vedere - care însă n'a fost acceptat. M'am supus hotărârii majorității și mi-am continuat muncă.

2)

După venirea tovarăşilor. Aua s'a la Lucea în țară,
 într-o zi - când eram în mașină, pe fugă, Aua
 îmi anunță că s'a constituit un Comitet Central
 pentru din simi tovarăși - din care eu nu făceam
 parte. - N'am făcut încă o abstracție din - dar
 am găsit procedent - cel puțin - neobișnuit. M'am
 dat seama însă că este vorba de o măsură pro-
 vizorie, pentru că o conferință sau un congres al
 Partidului. Totuși această măsură și, mai ales,
 forma în care s'a făcut comunicată, m'a jignit.
 Nu pot să ascund acest lucru. Tocmai că
 - în fond și formă - era o deconsiderare a mea
 din partea Anel 42

A venit 7 Noiembrie 1944. - Începând din acea zi,
 timp cred de două luni - numele meu a dis-
 parut din „Scântea”. Pe odată, într-o noapte, se
 vorbea de dl. Minster L.P. - Atunci am fost
 o scrisoare conținând și am predat-o Secretariatului
 de fapt - am voit să provoace o discuție. A discuție
 a avut loc - cred în Decembrie sau Ianuarie 1945 -
 în care Aua a încercat să mi explice că este
 la latitudinea organelor de conducere pe care
 mișcarea să popularizeze și în se formeze pe cine nu.
 În toate aceste măsuri eu am văzut o atitudine
 netovarășească, neprietenească față de mine. Reac-
 țunea mea a fost în consecință: am socotit că
 faptul de a avea popularitate „genică” pe simi
 tovarăși, și m'am găsit în primul rând la Aua,
 și în loc să combat, în mine aceasta, reacțiune,
 m'am complăcut să fiu „o victimă.”

(necăntare)

1963

Acestei reacțiuni se datorează faptul că mă simțam stîngherit - câteodată chiar înținînd anumite sentimente care sunt de prisos, cînd mă duceam la C.C. la aici drumurile mele rare la C.C. ^{venind} cînd eram chemat sau cînd aveam o comunicare importantă de făcut.

Prin urmare începînd [A venit apoi, înainte de 14 februarie - comunicarea generalului Anton. Nu i-am dat importanță - dar am stat puțin timp pe gânduri. Nu vorbesc aici nici de Ana, nici de Luca sau de Ghita - dar m'am gîndit la acea "idee" fantazmată de a lui Boduross. - Faptul că Secretariatul nu a discutat chestiunea mai aprofundat - am pus-o pe socoteala neseriozității informative.

din 1945

"Cînd a venit pregătirea conferinței, faptul de a nu fi fost atins - în nici un fel - la munca pregătitoare - mi-a creat multe zile și noapte, pline de supărare și năduf. Atunci am avut o discuție cu Ana - care era pe atunci Secretarul general al Partidului - cerîndu-i o explicație a acestei atitudini și completării mele abandonării. - Discuția cu Ana nu m'a multumit și reacțiunea mea a fost o retragere și mai accentuată din partea Tovarășilor din conducere. Totuși, după câteva zile de discuție cu Ana, am fost impus să mă la Plăcești - unde am participat la lucrările pregătitoare (atunci conforma și am făcut curantarea - în numele C.C. (cred că în numele C.C. dar nu știu sigur.).

4.)

În legătură cu Plăstii și cu Prahova, am co-
 fac o paranteză: Încă la începutul lui 1945, din
 inițiativă proprie, am propus Secretariatului să mă se-
 dea o muncă de Pastid și am propus să lucrez
 în Prahova - regiune pe care o cunoșteam, de
 când avusesem domiciliul fostel la Pucău
 Tâmbul. - Cererea mi-a fost aprobată. Am luat
 imediat legătură cu tovarășii din Plăstii și am fi-
 cut un plan de muncă. Era vorba să mă ocup,
 în special, de muncă la sate - H am și organizat
 în câteva sate conferințe și întâlniri, la care
 am luat activ parte. - Când am venit la
 București se dau raportul - Am m'a fost amuzat,
 încât am văzut că ^(ce făceam eu la Plăstii) nu interesă. Am știut apoi
 ce fusese trimisă acolo, de că nu me învel
 tovarășii Tudoran, ca răspundere la poartă P.C.
 comunistă. Totuși nu m'am descurajat și caud
 Voiculescu a luat răspundere muncii pe Valea Prahe-
 rei și am propus să-i dau o mână de ajutor pe
 linia muncii culturale. Am fost câteva săptămă-
 ni mai de-a rândul și am format comitete în
 grupuri de activități. La un moment dat m'am
 mai mai fort chemat. Această era deza în 1946.
 Și atunci - în aceeași descuraj - am abandonat
 muncă din Prahova. Și aici eram de prisos - din
 m'am scutit de prisos. - Și de astăzi reacția
 mea a fost nesemnificativă: în loc să se o critică
 a muncii mele, să se directive concrete, se impun
 luarea în considerare a dorințelor mele de

muncă - pentru că această documentă a existat efectiv, -
eu m'am simțit jignit și m'am retras.

Între timp, fusese Conferința Partidului din Noiembrie
1945. Până la sfârșitul ^{Lucrărilor Conferinței} nu s-a făcut nici o critică, nici
a muncii mele, la Muncitor - unii, în general, asupra
activității mele. Și deodată, o surpriză, când Gh.

Apostol m'a propus pentru C.C. m'a recomandat ca
pe „un avocat” apărător în procesele unor toreri sub
măchul regimului, că nu m-am făcut dator să ca
Mun. de justiție - totuși m'a propus pentru C.C.

Au rămas, mai întâi, mult de indignare. Ni-
nimeni din prezidenți n'a luat cuvântul. S'a lu-
rat mai departe, la alte propuneri. Atunci,
pentru că s'a alăturat, am avut o ieșire reprizând
torerismul - era Ave, Ghite, Teo și Bodușescu (care
se prezida) - întreaga lor atitudine și
făcându-l, în parte, răspunzător pe Bodușescu de
atenționare ^{mă} crescută. - Totuși în seară, Ghite a luat
cuvântul, îndreptând în sarcină măsură
atacul la Gh. Apostol - ei s'au luat și cu
cuvântul și s'au acordat asupra disciplinei în
unitatea Partidului.

Chestiunea de la Conferința m'a îmbolnăvit.
Atunci am putut să cer să fiu scos din C.C. și
să părăsesc Muncitorul. În urma unei discuții
avute cu Tor. Iacșasiov - căruia i'am expus
situația mea și intervenția mea - am renunțat
la ambale de mizerie și m'am întors la sedințele
C.C. Tot atacul l'am pus în seama torerismului
pe care torerismul o luase de a nu face parte din

B.P. M'am simtit redreptat si profund regret - si timp de trei săptămâni n'am mai trecut la C.C. Nimeni m'ea chemat în acest timp. Cu ocazia zilei de 7 Noiembrie, am lăsat supărarea la o parte - si m'am dus si am felicitat pe rector, tovarasi du caducii, începând cu Ave. -

De cele întâmplate mă faceam mereu rozgata si pe mine. Cele trei săptămâni de supărare m'am frământat cu mine însumi - si am ajuns la convingerea că reacțiile mele nu sunt juste. Si - de aceea greseli politice nu ne se reproșau si nici un fel de discriminare, cu caracter general în jurul activității mele nu exista - am povestit că îndreptările trebuie să vină, din partea mea, pe linie personală, a unui mai strâns contact personal cu tovarășii din conducere. I-am invitat într-o seară la mine, într-o încălțare în tr. lucioasă si am cântat să fie cel mai des în contact cu Ave, cu Tr, cu Plute, cu Luca. Am cântat - dar n'am reușit. ~~într-o~~

Fiind că tovarășii erau ocupați, fie că din cauza de caducii - ci se făcuse organizatori - un voia să treacă, am rămas la vechile si formale legături. Voi istorisi un fapt - desi are un caracter ^{de caracteristică} foarte mare, Era june tovarășul Luca - stiam acest lucru - si desi nu fuseseam invitat, am trecut de datorie mea sa-l vizitez. M'am dus la ora 4½ - 5 - ducându-mi o sticlă de coniac si tovarășii lui, a cărei prezenta era în a lui, flori. Am fost sigur că vor

la acolo și peste ceilalți tovarăși: Rezultatul?
 Aduce în țară și lui altele și scularea de mase
 și conduseră pe toți tovarășii invitați - pe care
 avusesse la grânz. Erau singuri, somnoroși, în
 eu, și simpli, care ghic, cu prezente și daru-
 rile mele. - M'am lăsat atunci de aseme-
 nea vizite și mi-am amintit ziua. Neptatul n'are scaun?
 Aceasta a fost atmosfera în care m'am miset
 în anii 1945-1946. În anul au ⁻¹⁹⁴⁶⁻ fost atre la
 ruse B. P. - ^{și anume,} (se-a) în locul lui Vasilov, care
 era plicet în concediu. - Cu toate repetate cereri a
 mine să mi se dea ruse de portid - și am
 crezut ~~nu~~ chiar ^{de} "om în loc" în B. P., ori am
 ruse de Portid - ardeările mele au fost și
 daruire. -

Reacțunea mea la toate aceste întâmplări
 a fost nerăbdătoare. Eu am fi felicit și cer o
 critică deschisă a activității mele, a interesu
 mele atitudinilor - să fie agutet, în același timp,
 să vadă eu însuși unde greșeam. Eu am mers
 pe punte "șigniri" și "supărierii". Rezultatul?
 Am cauzat acuter stări de spirit nerăbdătoare
 mine mee la Muncitor o a revinut - am
 început apoi să fac chestii pe cont propriu.
 Concuram la Universitate pentru catedre, tipa-
 rurea cărților mele, numai cu o formă
 aratare tot. Iosca, etc. În același timp, pe
 măsură ce mă îndepărtam de tovarăși -
 mă purteam bine în compania unor oameni

pe care i consideram prieteni - ca Bela Silber, Leon Constant, Torosian, Mary Brames - sau ce Betee, care mi recunoasteau marile mele calitati si - voru dintr'ei, printre care si Betee - ma flatau, in toate chipurile. -

La Paris, in timpul Conferintei de Pace, acesei ^{la mea} izolare a continuat. Treceau zile fara sa vad un tovaras - pentru ca nimeni nu me canta ^(nume) si cu aceea nevroze de mine. Aici, răsuros singur si avu timpul de gândit - mi-am dat seama ce ase nu mai merge si trebuie sa fortiez o atitudine fosta de mine si ^{la randul meu,} eu sa iau o atitudine. - (Intr-un timp, printre o scriitoare a mamei ^{mele}, am aflat de zvonurile care circulau in Bucuresti)

Cu aceasta hotarare m-am dus la tar. Ghenghis si am avut o lunga discutie cu el - in care el mi-a facut o aspra critica a atitudinii mele de separe, de ducere a unor politici paralele cu C.C. - aceasta in legatura cu Cluj - si in general, asupra Puturii chetuta care imi statau la inima. Aceste discutii - cativa zile inainte de intararea mea in tara - mi-a facut foarte mult bine si mi-a fost de ajutor real. Si a doua discutie, in legatura cu ceea ^{ce discutarea la Paris} ~~stata~~ am avut-o cu fluta chiu in spumel eliberata si tot cu efect pozitiv pentru mine. M-am aruncat apoi in campania electorala - si, golvand de la curvantat la fluta, det intregul Partid -

munca în campania electorală va fi hotărâ-
 țare pentru prețurile unui membru de Partid -
 am făcut tot ce mi-a stat în putere să dau
 o muncă sporadică. Raportul făcut de Vintă
 asupra muncii mele în campania electorală
 stă ca o faptă pozitivă și stă bine, cetățenii
 (cred că și Teodor) au lăudat felul cum am
 întins să dau propriile și aptitudinile la Arad.
 Lucrul care pe mine mă bucură foarte
 mult și l-am considerat ca un semn bun -

În urma discuțiilor cu șeful și a muncii
 practice din campania electorală - am hotărâ-
 rat să-mi revizuesc toate felurile mele ab-
 ținându-mă să mă încadrez - fără rezerve și dorin-
 țelor și liniile Partidului. Și începând din
 1947 - activitatea mea, cu atenție mea față
 de tovarășii și am îmbunătățit. Am dus
 deosebită rezidență vechilor nominalizării, am
 abandonat rezidența mea și nu m'am mai ocupat
 niciodată? Fără îndoială că nu! Dar pot
 să afirm că de astăzi am luptat cu mine
 însuși să nu mai cad pe vechia pantă.
 Și cred că și munca mea o a resimțit - de
 această schimbare. Apoi am început gresit
 aceste reforme justitiei. Acestea au cerut o
 pregătire și o muncă intensă - dar nu m'am
 dat înapoi de la nici un efort - ca reformele să
 fie cât mai bune studiate și cu mai - în
 spirit revoluționar - aplicată. Am lucrat, înce-

până din Septembrie 1947, până la începutul
anului 1948 cu cea mai mare răvnă la
reformă juridică - așa cum poate să confirme
toți colaboratorii mei de atunci.

Am abandonat cu înădărit în legătură
mele persoane, cu cei care, consideram prieten
sau devotați ai mei. 2 Nr. Suflete încercare a
fost cu Betee în ^{fata de călătorie} ~~Praga~~ Telușane 1947. Dar nu am
făcut a ^{fata de călătorie} ~~pentru~~ ^{pe} Betee, nici pe Sere sa
Harry nu s-am priist un singur moment - ca ar
fi o promisiune pentru mine sau să ^{eu} ~~se~~ e proprie
de mine cu zăvoaie aspurse sau din manșare
Portidului. Nici nu m-am putut, o clipă măcar,
aceste probleme, sau aceste fapte.

În tot acest an - în afara atârșării mele
la lucrările B.P. - am cautat să văd cât mai
des la C.C. și să ^{de} ~~postru~~ ^{un} contact perso-
nal mai strâns cu ei, cu Anne sau cu fete.
Nu am reușit ^{în totalitate} ~~în totalitate~~ - dar totuși situația
era cu totul - sau o cruntă în cu totul
schimbate - față de ceea ce fusese în 1945

1946. În Septembrie 1947, cu ocazia prezentării
primului proiect de reformă a justiției -
am făcut o autocritică a activității mele
- discuta n-a fost propoziția prece. mai, pentru
că timpul era scurt - Totuși B.P. a acceptat
autocritica mea și a încuviințat liniile mari
de reforme, așa cum le-am ^{în B.P.} ~~propus~~ ^{propus} și
apoi, expus ~~în~~ public. -

97

In același timp - ^{și} pe toate am ca depusă
 pentru reformă - am început să redactez o nouă
^{Lucrare}
 revistă - el căruia material îl strânseam mai de
 mult - după, scribile literare umbrău la noi
 între 1848-1948 - profitaud, la sfârșitul lui
 Septembrie, de câteva zile de concediu la Predeal.
 Partea o aveau în rep. și am început, la Predeal,
 să scriu. - In același timp mi-am îmbunătățit
 și materialul pentru noul meu curs, de Uni-
 versitate, care urme să înceapă în Noiembrie.

[In Această stare de spirit - ~~în care~~ a căzut chestia
 Bete, ^{Atunci când,} ~~după ce~~ am crezut că am scăpat de
 el, ardute plecăm din țară - ^{în 1948} ~~în toată~~ ^{emotivă} pri-
 mare am trecut câteva zile, din cauza lui.
~~Prin urmare~~ - ^{am contraveneț} totuși nu m'a tulburat înțelegerea
^{în cel rău} ~~am~~ ^{întrerupt} ~~menirea~~ - ^{stare} ~~mea~~ ^{bună} de
 Eram ^{după ce} ~~am~~ ^{cu} ~~urme~~ ^{se} ~~crede~~
 justitie ^{în 1948} ~~noastră~~ - și din punct de vedere a struc-
 turii magistrală și e noilor legiuiri de lege -
 va fi apreciate de tovarăși, ca pozitivă -

Să deodată, la începutul anului ¹⁹⁴⁸ ~~am~~ pe-
 trecut câteva fapte - care ~~am~~ ^{am} ~~nu~~ ^m ~~am~~ ^{am} ~~tulburat~~
 cat profund. Rezerve Ansei de a ma lua la
 Bude Pute - deși era evident că de oarece fusesem
 aici Ministrul de justiție magistral, Trebură se
 între vizite; faptul că în Comisia pentru
 Justiție n'au fost desemnați - din ~~Min~~
 Ministerul de Justiție în funcție; - din nou o atmo-
 sferă glacială în M.C. B.P.; apoi cu scopul

de spirit a continuat

nouăzeci tor. Dumitroff - ~~pe~~ care îl cunoșteam
 din 1922, cu care lucrasem la Berlin în 1930 -
 1932, pe care îl văzusem în cu care fusese
 împreună la Moscova în 1934 - ignorarea mea
 complete din partea lui (am fost siguri în
 urma unei suferințe venite de la boala noastră
 din conducere) toate acestea au produs la
 mine din nou descurajarea. Atunci m'am
 dus - în aceste fragmente - la tor. Partea
 rădă și, în discursul cu Rădă și cu alți
 apropiați ai mei, mi-am manifestat părerea
 că mi voi mai face parte de viața lui
 viitorul femeii, mișcări din B. P. P. sunt în
 Totuși, de astădată, ~~demonstrându-mi~~ ^{mai mult decât în} trecut
 doriam din toate inima să capot muncă de
 partid. Amiteam nervii, ce mi fel de real
 epuiza pentru mine, pentru nefericirea mea
 proprie, pentru a da puterea altora se ma
 neșifică - mai profund, mai amanunțat -
 să muncească la Partid - fiindu-se în număr
 să voi putea depune o muncă utilă Part.
 dului - eu eram gata să mă dăruiesc. După o
 muncă cu toată rădă și toate capacitățile
 de a ceea ce eram convins - ^{dar} în același timp să
 pun capot și tuturor acestor fragmente, cu
 caracter personal, care din nou, începuseră să
 mă paralizare și să mă descurajeze. -
 A venit apoi Conferința din 11-48 și totuși a luat
 altă întorsătură. - 2. XI. 49.

98

118

Divergențele mele cu conducerea Partidului din 1937-38

Izolarea mea începe din primăvara lui 1938, în urma următorului fapt :

Linia Partidului, așa cum mi-a fost adusă la cunoștință cu ocazia alegerilor din 1937 de către Foris consta în sprijinirea Național-Tărâniștilor, deși Maniu încheiase un pact electoral cu Codreanu. Foris, Macavei și cu mine fusesem delegați să luăm contact cu Maniu spre a-l determina să nu încheie pactul cu Codreanu. Totuși Maniu a persistat și acest pact a fost încheiat. Noi am sprijinit totuși mai departe pe Național-tărâniști, aliații Gărzii.

Eu am apărut un alt punct de vedere : am cerut, după încheierea pactului Maniu-Codreanu, să rupem orice contact cu Național-tărâniștii, să încheiem un front unic muncitoresc, îndreptat împotriva dreptei (Maniu-Garda) și împotriva grupării trozchiste Ghelerter-Voitec.

Rezultatul a fost că tratativele cu Soc. dem. au fost rupte, noi am încurajat dreapta Soc. democrată să reînceapă campania împotriva Fr. Unic și gruparea trozchistă s'a aliat cu Soc. dem. și au mers împreună în alegeri. La alegeri Soc. dem. a fost înfrântă, Garda a avut un răsunător succes.

După alegeri s'a trecut în cealaltă extremă: sub motivul primejdiei Gărzii, linia Partidului comunicată de Foris a fost de a sprijini pe Carol al II. A apărut și un manifest legal, semnat de comuniști cunoscuți ca Joja și alții, în care se cerea "Să facem zid în jurul regelui".

Divergențele între mine și Foris, care reprezenta atunci conducerea Partidului și lucra cu mine în această calitate, le-am expus sub forma unei scrisori, adresată: Cominternului, Secția Balcanică. Textul l-am predat tov. Ilie Pintilie, ca să-l transmită prin Secretariat la Comintern. Ne având deplină încredere că Foris n'a trimis scrisoarea la Moscova, am utilizat față de Ilie Pintilie un neadevăr spunându-i că o copie a scrisorii o voi trimite și direct, pe mijloace proprii.

99

Tot atunci, cu acelaș conținut am scris o scrisoare lui Boris Stefanoff, cu care lucrasem din 1922 - în care îi expuneam și lui problema ~~toată~~ noastre. Am predat și această scrisoare lui Pintilie să fie trimisă lui Boris.

Ca răspuns la scrisorile și atitudinea mea, la începutul lui 1938, Pintilie mi-a adus la cunoștință că punctul meu de vedere a fost discutat într-o conferință de Partid, că eu am fost scos de această conferință din C.C., și trimis la muncă de celule, la dispoziția Comitetului București.

Am acceptat această hotărîre dar crezând că va fi denunțat punctul meu de vedere, care a determinat aceste măsuri am făcut o scrisoare către ~~Comisia~~ București, la dispoziția căruia am fost trimis. - Comitetul București, drept răspuns, a trimis pe tov. Teo și Ioșca Kișinevski care au combătut punctul meu de vedere, afirmând din nou justetea punctului de vedere a conducerii Partidului de atunci (Boris Stefanoff - Boris).

da
In urma acestor fapte, adică al comunicării din partea tov. Ioșca și Teo, precum și în urma publicării de atunci în "Scînteia" a unei notițe, care comunica hotărîrea luată împotriva lui T. (Titu, care era numele meu conspirativ de atunci) am rămas fără muncă de partid și fără legătură de Partid - până în Decembrie 1940. Cu toate că am cerut mereu și am accentuat hotărîrea mea de a accepta orice fel de muncă mi s'ar da din partea Capitalei - nu mi s'a dat timp de doi ani, în mod efectiv, nici un fel de muncă și nu am avut și nici un fel de legătură cu Capitala.

da
In urma faptului că orice încercare de a mea de a lua alte legături cu tovarășii de jos sau care lucrau la organizații de masă ar fi dus la fracționism, am preferat să stau și să aștept și să nu fac asemenea joc - considerând și atunci, ca totdeauna de când am fost în Partid, că fracționismul este o adevărată crimă față de Partid.

In perioada din 1929-30, în perioada luptelor fracționale - plecând tocmai dela convingerea ce înseamnă fracționismul pentru Partid, eu, în acea perioadă, refuzând să fac parte dintr-o fracțiune sau alta, am adoptat o poziție neutră. Când în 1930, a venit trimisul Cominternului care a adus condamnarea ambelor fracțiuni am sprijinit acțiunea de refacere a unității Partidului.

. / .

In Decembrie 1940 sau Ianuarie 41, Teo a luat contact cu mine și mi-a comunicat hotărîrea Cominternului, care condamnă tactica noastră electorală din 1937 și față de Carol II - după alegeri - eu socotind, prin aceasta, că punctul meu de vedere, de atunci, fusese just.

Mi-a propus ca muncă să încerc refacerea Asociației Prietenii U.R.S.S.- Eu am acceptat sarcina și mă pregăteam să concretizez această sarcină - dar am pierdut legătura (trei sau patru săptămâni) cu Teo. Am refăcut-o cu câteva zile înainte de rebeliune. A doua zi după rebeliune am fost arestat și trimis la Poiana Tapului. Am trimis în Martie 1941, Aprilie pe tovarășea mea la Maurer - să-mi organizeze o evadare și posibilitatea de a lucra ilegal. Din partea lui Maurer n'am avut niciun răspuns concret, în schimb tovarășa mea, cred că în Aprilie sau Mai 1941, a primit și ea domiciliul obligator, tot la Poiana Tapului. Dat fiind că știam că Maurer are legătură cu Secretariatul și atitudinea lui în cazul de față, a pregătirii mele de evadare - le-am socotit ca o atitudine a Secretariatului, nejust nedându-mi posibilitatea pentru a activa în ilegalitate.

2 In 1943 am fost chiar în lagăr la Tg. Jiu - după o eșuată tentativă de a fugi de sub excărtă, la Gara de Nord, folosind camuflajul. N'am reușit însă și am fost prins și trimis legat la Tg. Jiu.

1

Democrația mea cu conducerea Partidului
din 1957-58.

101

Polarea mea începe din primăvară în 1958, în
urmă urmeturându-mi se pot:

Livia Partidului, care seamă mai a fost adusă la cunoș-
tință, în aceeași alegător din 1957 de către Foris corabă în
unghiușă Național - Terenurilor, deși Meroni unchiorne un
part electoral cu Codreanu. Foris, Meroni și un mare pu-
terea deghetă și luam contact cu Meroni spre a-l deter-
mina să na încheie pactul cu Codreanu. Totuși Me-
roni a respins și acest pact a fost încheiat. Noi am
prijinit ^{totuși mai departe} de pe național. Trei mese, alături forgi.

Eu am apărut un alt punct de vedere: am cerut, după
încheierea pactului Meroni Codreanu, să rupem orice contact
cu hat. Terenurile, să încheiem cu forat unii unii în viață,
drept împotriva dreptă (Meroni - Foris) și ungu-
trăvii purporei trofichat Ghelut - Vortea.
Rezultatul a fost că tratatul cu For. Lem. a fost
scut, noi am încercat dreptă For. Lem. deosebite
să remarcă campania împotriva For. Meri și purporei
trăfichat să aliat cu For. Lem. și au mers împreună
în alegere. Se alegea For. Lem. și forat căpitan, forat
a avut un rezultat succes.

Dupa alegere și trimit în celelalte catene: sub
atual purporei forgi, Livia Partidului comență
de Foris a forat de a reprezenta pe Corol și J. P. Agnati
în un mareșor Cepel, amarat de carușii cu
măști ce forgi și alții cu cor și acue, se facem
fide în jurul repel.

Democrația între mine și Foris, care reprezintă alții
conducerea Partidului și luare cu mine în aceste căști,
le am expus sub formă unei scrisori, aduse:

Comentariul, "Acte balcanice". Textul l-am predat
 lui The Puthis, ce se-l transformă în secretar la
 Comitet. Ne arăd deplină încredere ce vor să
 înminte scrierile la Moscova, am atârnat fete de The
 Puthis sau mureau oprimându-l că o căpă o
 scrisori o vor trimite în direct, pe mijloc propriu.
 În realitate era un năvodor, ce ne depuneau la
 altă casă personală.

Tot atunci, cu acele conținut are răsărit o scri-
 reare lui Boris Hefaroff - cu care lucram din 1920-
 is care îi expunam la lui probleme tehnice foarte
 Am ~~ce~~ ~~scrierile~~ predat o aceste scrisori lui Puthis să
 fie trimise lui Boris.

Ce răspuns la scrisorile și atitudine mea, la
 începutul lui 1938, Puthis m-a adus la ca-
 mărul cu punctul meu de vedere - foarte documentat
 într-o conferință de Palat, ce era am fost scos
 de această conferință din C.C. și trimis la un
 de celulă, la depozita ^{Comitetului} ~~Comitetului~~ București.

Am acceptat această hotărâre și creștând ca
 ve fi denaturat punctul meu de vedere care a
 determinat aceste măsuri am făcut o scrisoare
 către Com. Vint, la de depozita cărora am fost
 trimis. - Com. Vint, după respect, a trimis
 lui. Pe la Jorice Rimanov - care era ~~ca~~ ~~comit~~
 Tot punctul meu de vedere, apărând de răsă-
 rită punctul de vedere o conducător Palatului
 de atunci (Boris Hefaroff - Paris).

În urma avertărilor, legătură cu o anumită
din partea lui. Josu și Teo, prietenii mei, erau
cari de atunci în, fruntea "a unei" notite, care erau
ca hotărârea luată împotriva lui T. (Tiber, care va
rămâne meu raționament de atunci) - am rămas
fără nimeni de partea și fără legătură de Paul
yoni și Brucenbu 1940. - Cu toate că am avut
un ieră în am accentuat hotărârea mea de a accepta
oia fel de punce în fa de lui police Capulet.
Am nu să dau timp de doi ani, în mod eficient,
într-un fel de punce și nu am avut o via
un fel de legătură cu Capulet. -

În urma faptului că oia încearcă de a merge de la
altă legătură, au totuși de jos sau care lucrau la
organizații de masă și fi dus la fracționism, au
preferat se itau și se arde și se în fae arem
nee pri - reconsiderând mături, ce totuși
de cand au fost în Paul, că fracționismul este o
aterrante crimă fete de Paul d. -

În perioada din 1929-30, în perioada luptă
fracționism - pleacă toți cei care convergeau
ce înceamă fracționismul pentru Paul, au, în
acea perioadă, refuzând să facă parte dintr-o fra
cțiune sau altă, au adoptat o poziție neutră. Că
în 1930, a venit Triumful Cominternului care a adus
consimțământul anihila fracțiunilor - au ajuns actuale
de refacere a unității Paul d. -

În Decembrie 1940 eram la numărul 41, Ter a avut contact
cu mine și mi-a comunicat hotărârea Cominternului, care ex-
daua toate noastre electrice din 1937 și fetele de
Crist și - după algea - eu socotind, prin acțiune, că
punctul meu de vedere, de atunci, fusese juri.
Mi-a spus că mine se învase refacerea Asociației
Proletari U.S.S.R. - Eu am acceptat și mi-a
propus să construiesc acasă la mine - dar am pre-
dut legătură (fără cea patre săptămâni) anterioară. Am
restructura refacerea - cu câteva zile înainte de rebe-
lune. A doua zi după rebeliune am fost arestat
și trimis la Praga Tăpășu. Am trimis în Moscova
apela pe tovarășii mei la Marea - se mi organizo
o evadare și posibilitate de a lăsa ilegal. În
partea lui Marea s'am avut un timp
comand, în schimb tovarășii mei, care ca în Aprilie
sau Mai 1941, a primit oare domeniul obștin
tot la Praga Tăpășu. - Eu dat fiind că stău
că Marea are legătură cu Securitatea și stău
dare lui în cazul de fapt pe președinții mei de
evadare - le-am socotit ca o atitudine clară
restructurată, neguță, neclădită, cu posibilitate pentru
a activa în ilegalitate.

În 1943 am fost chemat în leger la 15. Iunie - după
o anată de lăsat la a fugi de sub escortă, la
faza de nord, folosind camuflajul. M-am reunit cu
și am fost prins și trimis la 15. Iunie.

1. Atunci când Bodnăraș mi-a comunicat directiva venită dela tov. Gheorghiu, din lagăr ca să se formeze un secretariat din trei : Ranghetz, Bodnăraș și Pârvașescu - l-am acceptat, fără nicio rezervă pentru că în acel moment eram abea la începutul activității pregătitoare a lui 23 August și nu știam ce atribuții sau ce muncă efectivă îmi va reveni mie. Cred că aceeași comunicare Bodnăraș mi-a făcut-o în Aprilie 1944.

Numai în Iulie, când lucrurile s'au precizat și munca mea a căpătat o importanță deosebită - și când așteptam legalizarea Partidului - am ridicat chestia formării unui C.C., restrâns, care urma să fie completat sau refăcut după ieșirea tovarășilor din închisori și revenirea celor din emigrație.

Ideea a pornit exclusiv dela mine și bazată pe considerentele de mai sus - pe care le-am înfățișat înscris și verbal celor trei tovarăși mai sus pomeniți. - Si cu acești trei am discutat o singură dată - și în urma hotărârii majorității m'am supus.

În preajma mea se afla atunci Belu Silber și Torosian Am certitudinea că nici unuia nu i-am vorbit despre această chestiune - eu socotind-o strictă de Partid și dată fiind starea de clandestinitate în care lucram atunci. Dacă i-am spus ceva sau nu tovarășei mele - și în ce formă i-am spus, lucrul nu aș mai putea să-l afirm cu aceeași siguranță. Dar înclin să cred - dat fiind obiceiul meu de a nu discuta, mai ales în acel timp, chestii intime de Partid cu nimeni - că nici ei nu i-am spus nimic.

2. Formarea noului C.C., (prin Octombrie sau Noembrie 1944) și tăcerea "Scântei" în ce privește activitatea sau persoana mea au coincis. Si prima și a doua au devenit imediat obiect de discuții publice. Imi amintesc două fapte :

- Ilie Zaharia - pe care l-am suspectat în 1938 ca provocator, el știind acest lucru - pe atunci în redacția "Scântei" sau colaborator la ea, a început să trâmbițeze pretutindeni că nu face parte din C.C., și datorită acestei trâmbițări am știut că nu e un secret.

- Apoi tăcerea "Scântei" a fost interpretată în public - nu țin minte cine anume mi-a spus, nu-i exclus să fie Torosian, dar nu-mi amintesc precis - sub forma că am fost exclus din Partid.

Imi amintesc însă foarte bine că a circulat atunci acest svon, pentru că el a fost unul din motivele principale, care m'au determinat să ridic întreaga chestiune la Secretariat.

Am discutat aceste svonuri, atunci cu Belu sau Torosian (cu Lena și Hary nu ne împrietenisem atunci). Este foarte probabil. Imi este însă cu neputință să afirm în ce formă și care a fost reacțiunea lor - și ce întindere a luat aceste discuții. Stiu însă că eu am fost foarte supărat și cum amândoi aceștia veneau foarte des la mine - era natural să discut și cu ei acest necaz al meu - devenit public. Dar, încăodată, nu pot preciza reacțiunea lor sau forma sub care le-am înfățișat eu chestiunea.

3. Atacul lui Gh. Apostol, în Conferința P.C.R.-ului din Octombrie 1945 ; venit ca o bombă, fără o discuție prealabilă în vreun for de partid, fără măcar o critică în timpul conferinței (țin să accentuez că am fost singurul tovarăș împotriva căruia, în timpul Conferinței s'a formulat, în general un atac - a produs stupeoare, nu numai în cercul celor din jurul meu. Țin minte că, imediat, s'au aflat toate amănuntele a celor petrecute la Conferință, dincolo de cercul tovarășilor, pentru că chiar a doua zi dimineața, ambii Secretari Generali dela Minister și-au înaintat demisiile - oferindu-se să facă ei pe țăpii ispășitori. Le-am refuzat demisia. Si Belu și Lena - nu mai vorbesc de tovarășă mea - văzându-mă atât de supărat (pur și simplu, m'am îmbolnăvit de supărare; după 20 de ani de ilegalitate a Partidului, la prima conferință liberă a Partidului nostru, la această manifestare la care, câți dintre noi n'au visat în anii de teroare, sub semnul întrebării : o voi mai apuca sau nu ? producându-se un asemenea atac și cu totul pe neașteptate - m'a mâhnit mai mult decât se poate închipui ; de aici și puternica mea reacțiune și pasul care am voit să-l fac) au căutat să mă mângâie, găsind supărarea mea justificată. Ar fi greu, acum, să stabilesc în ce fel concret și-au manifestat simpatia lor dar țin minte că toți cei din jurul meu, în acele zile au căutat să fie prietenoși și să-mi ușureze momentele grele prin care treceam. Asta țin foarte bine minte ca impresie lăsată în urmă.

Discuția mea cu Susaiov am povestit-o tovarăsei mele. Dacă îmi amintesc bine, ea n'a fost obiect de discuție cu ceilalți din jurul meu - deși e greu să-mi amintesc acum, în starea de enervare și de supărare în care eram, dacă le-am spus sau nu că am fost la Susaiov. - Lucrul însă poate fi verificat cu ușurință.

4. Hotărârea de a deveni profesor universitar am luat-o de mult, imediat după 23 August. Motivul principal a fost credința că ași putea face lucruri folositoare - pătrunzând, ca marxist, în focarul de reacțiune și obscurantism, reprezentat atunci de Facultatea de Drept.

În al doilea rând, voiam să am o profesie în concordanță cu aptitudinile mele. Totdeauna am avut ogoare de avocatură și aceasta explică pentru ce, în afară de apărări în procesele noastre, n'am practicat-o, aproape, niciodată. Chestia concursului am discutat-o și cu Ralea și foarte mult cu Belu Silber. Acesta din urmă își pregătea tocmai în acea vreme doctoratul, gândindu-se și el să pătrundă în Universitate.

Cu Ralea am discutat mai mult chestii tehnice, el fiind un vechi profesor universitar.

Cu Belu am discutat însă și chestiunea problemelor legate de conținutul temelor de concurs, de acel al cursului, al literaturii etc. Belu, de altfel ca toți cei din jurul meu, au găsit justificată dorința mea de a trece la Universitate.

După ce am dat concursul și am început cursul în urma unei conversații cu tov. Gheorghiu și după îndemnul lui, am rugat pe Zaharescu și pe Pavel Chirtoacă să, revadă și ei stenogramele cursului, ca un control științific mai riguros, înainte de a le litografia. Ei au văzut astfel tot cursul meu ținut în 1947-1948 și au făcut diverse observații, pe care eu le-am ținut în seamă la redactarea definitivă a manuscrisului.

Si în 1946 pentru pregătirea examenului și în 1947, pentru pregătirea cursului, am muncit extrem de mult.

5. Pe Zevedei Barbu l-am cunoscut numai după 1945. Stiu că mi-a făcut o impresie bună și de aceea am socotit că utilizarea lui în diplomație ar fi nimerită. Stiam că avusese o chestie, nu mai țin bine minte, în închisoare sau cu ocazia arestării - dar deoarece Bodnăraș, care controla din punct de vedere al trecutului și al securității pe toți cei trimiși și numiți noi în diplomație - a fost de acord cu plecarea lui, nu m'am interesat în deosebi, de această latură. - La Londra, stiam că lucrează bine și odată, întâmplător, venind vorba cu Ana despre el, și ea l-a

lăudat. Cred că era aceasta la începutul lui 1948, dar n'ași putea afirma cu siguranță.

Cât am fost la Paris, în 1946, a venit și el aici, de altfel ca toți funcționarii legației din Londra. El mi-a vorbit de activitatea lui Tilea, a lui Dimăncescu, a lui Franasovici. Dar n'am prea dat mare însemnătate celor spuse de el, pentru că, în prealabil Elisabeta Salah, trimisă la Londra de S.S. îmi făcuse un raport amănunțit a celor ce se petrece și în emigrația dela Londra și la legație (Dacă îmi amintesc bine, întors în țară, am făcut chiar o notă scrisă pentru Bodnăraș - sigur sunt însă că i-am vorbit despre raportul făcut de Elisabeta Salah). Ca Bela Silber să-mi fi vorbit ceva în legătură cu românii din Londra, ceva care să-mi rețină atenția, nu-mi amintesc.

In ce privește pe Z. Barbu l-am rugat, ca un serviciu personal, să-mi găsească un editor la Londra pentru traducerea cărții mele "Sub trei dictaturi". Deși mi-a promis că va căuta totuși n'a făcut-o. Am socotit că cererea mea este grea și nu am insistat nici eu prea mult, lăsând-o să cadă, în urmă.

6. Am fost convins că Betea va pleca și fără mine, pentru că odată antrenat de Manuilă pe acest drum, el va urma pe el. Apoi am presupus că și tehniceste, odată suit în avion, nu va mai putea - nevăsându-mă la Arad - să-și întrerupă planurile și să renunțe la călătorie.

Că odată ajuns în străinătate, Betea mă va șantaja sau că va acționa împotriva mea, că va vorbi de conversația avută cu mine, etc. La aceasta nu m'am gândit. Și nu m'am gândit pentru motivul că deși mi-am dat seama, în Octombrie, de legăturile lui cu Manuilă, totuși n'am presupus că el îmi va deveni un dușman personal, care voește să-mi facă rău. Felul în care l-am tratat pe Betea și natura raportelor avute cu el - așa cum le-am arătat - mi-au îndepărtat gândul dela asemenea supoziții. De fapt, și acesta e adevărul, nici nu m'am gândit mai îndeaproape la o asemenea eventualitate. Il vedeam foarte bine pe Betea, ajuns în străinătate, făcând niște beții - similare celor din țară - dar sub chipul de agent provocator, împotriva mea nu l-am văzut.

In ce privește pe ce se baza devotamentul și admirația lui Betea pentru mine - în măsura în care m'am gândit atunci la acest lucru - l-am explicat prin mai multe cauze :

- întâi, ca ardelean (și ca intelectual ardelean, în deosebi) am știut că ambele cuvântări ținute de mine la Cluj, le-a

prețuit foarte mult ; n'a fost întâmplător faptul că Betea a venit să-mi ofere serviciile după prima cuvântare ținută la Cluj, în 1945 ; xk

- al doilea, a prețuit inițiativa luată de mine - eu care nu aveam nicio legătură cu Maramureșul, pentru ajutorarea acestui ținut ;

- al treilea, eu i-am arătat, dela început, încredere lui Betea, în toate sarcinile pe care i le-am dat și am apreciat munca depusă de el ;

- al patrulea, cred că și ca intelectual, Betea mă admira pentru unele din lucrările mele și pentru unele din manifestările mele publice ;

- și al cincelea - oamenii care dețin, într-o formă sau alta puterea - găsesc admiratori și devotați, chiar dacă aceștia din urmă, cinstiți fiind, nu-și dau seama de natura cauzei admirației și devotamentului lor ; puterea deținută de cel admirat și adulat.

7.0 chestiune de bagaje, în legătură cu propunerea lui Betea de a pleca din țară, n'a discutat-o cu mine, sub nicio formă. În realitate, eu nu i-am cerut lui Betea nici un fel de lămuriri sau amănunte, în legătură cu planul lui. El era atât de încântat de faptul că i-am răspuns afirmativ - încât, probabil, a socotit că tot restul îl privește. La Snagov n'am dus nici un fel de bagaj sau lucruri personale - în afară de cele care constituiau necesarul pentru a locui vila. În toamna anului 1947 și primăvara lui 1948 - am transportat foarte multe cărți din bibliotecile noastre, supra încărcate. (Acest lucru poate fi foarte ușor controlat, pentru că Tudose și Costică, însoțitorii care i-am avut, ajutau la împachetarea și transportul cărților, când mergeam cu mașina).

La Snagov am fost, până târziu, în Noembrie 1947. Apoi am revenit - Sâmbetele și Duminicile - începând din Martie 1948. La Snagov aveam așternuturile de pat, băine de casă, pleduri și lucruri de casă și menaj. - Ce se afla la Snagov - poate fi foarte ușor stabilit pentru că dulapurile erau permanent deschise și pazitorul vilei - Eugen Iacob - și soția lui (el e membru de Partid, fiind acum în Miliție) știau totdeauna ce lucruri au în pază.

În vara anului 1948, în Iulie sau August (data poate fi ușor fixată) când soacra mea a fost înștiințată că vila urmează să fie rechiziționată, noi fiind dați ca dispăruți, transportați în U.S., etc. - a luat câteva lucruri din casă : Radio, pleduri, rufe de pat, covoare. Ceeace a luat, poate fi exact știut pentru că

Iacob sau are chiar lista lucrurilor luate de soacra mea sau ştie ce a luat soacra mea el considerându-se atunci, custodele vilei (şi nu ca păzitor pus de mine). Când soacra mea a aflat că urmează să ne stabilim la Snagov a adus toate lucrurile înapoi la începutul lui Septembrie 1948.

Există un proces verbal, pe care îl are Bucicov - cu lucrurile aflate la Snagov, în momentul venirii noastre acolo. Sunt aceleaşi lucruri care se aflau şi în toamna lui 1947 şi în primăvara anului 1948.

8. Cele comunicate mie de Anton, nu le-am discutat cu nimeni. Până după 24 Februarie, nici ^{cu} tovarăşa mea. După 24 Februarie - poate ceva mai înainte - ştiam că circulau şvonuri despre atentate pregătite, dar nu numai împotriva mea. Că eu eram unul dintre cei vizaţi - asta am aflat-o din şvon public. Atunci circulau foarte multe asemenea şvonuri, mai ales după atacul împotriva lui Petre Groza, dat de doi moşieri. Eu n'am spus nimănui, dintre cei din jurul meu, că bănuiesc sau mă gândesc la Bodnăraş sau la cineva dintre tovarăşii noştri. Că discutam asemenea eventualitate - ca posibilitatea unui atentat, în acea vreme - discutam, pentru că ţin minte şi o glumă - făcută de Hary sau poate de altcineva - că pentru consacrarea popularităţii mele, numai un atentat mai lipseşte (sau ceva similar - dar cu acest senz).

Când Luca mi-a spus că Teo a comunicat Secretariatului informaţia lui Anton şi apoi după ce am atins, în treacăt, şi cu Ana conţinutul informaţiei, văzând că ei trec peste dânsa - şi eu am socotit-o fără importanţă. Mai ales - după cum am scris în cealaltă declaraţie - informaţia lui Anton era confuză. Cum puteam eu - când Teo era la Interne şi în măsură să supravegheze lucrurile - să ridic şi să fac din această informaţie o chestie - dacă toţi au trecut peste ea, ca lipsită de importanţă şi de orice fundament?

Singurul lucru suspect, în toată această chestie, a fost vizita lui Bodnăraş, în timpul bolii mele, din acea vreme. Bodnăraş, care n'a fost niciodată la mine până atunci, iar după această vizită a trecut exact doi ani, când a venit din nou invitat de mine, faptul că a fost - afară de Ana - singurul care a venit, mi-a reţinut atenţia, chiar atunci. Totuşi din simplul fapt al vizitei nu puteam face un cap de acuzare lui Bodnăraş şi să-l prezint, astfel, tovarăşilor. De aceea am socotit chestiunea închisă mai ales că n'a fost vorba nici de umbra unui atentat îndată după aceea.

9. Discuția cu tov. Kavtaradze a avut loc în primele zile ale lui Februarie 1948 (sau ultimele din Ianuarie) totuși după venirea lui Dimitroff). Bela era de două luni arestat. Pe Torosian îl vedeam foarte rar și el avea marile lui griji - încât nu-mi amintesc să fi avut cu el discuții politice. Tovarășei mele, lui Lena și lui Hary - le-am vorbit însă de perspective personale, apropiate din punct de vedere atât al ocupării mai departe a Ministerului de Justiție cât și a locului în B.P. Mai mult, lui Ralea, care a venit la mine, odată, la masă, în acel timp, și care mi-a spus că are informații că situația mea e proastă, că se face atmosferă împotriva mea, i-am spus că și eu cred că nu voi mai fi membru noului Guvern și - după unificare-nici în B.P. Si ea și celor din casă și lui Ralea i-am afirmat că sunt bucuros să am muncă de Partid - ceea ce am dorit de mult și că deci perspectivele acestea nu mă neliniștesc. (Am reținut răspunsul lui Ralea, pentru că era autentic mentalității unuia ca el : faci rău, pentru că în 2-3 ani se vor ridica elemente tinere și vei fi uitat).

Si tovarășea mea și Lena - opinia lui Hary nu prea conta și nici nu știu dacă și-a exprimat-o, au fost împotriva pesimismului meu și se îndoia - mai ales Lena - că nu voi suferi de ceea ce și ea și tovarășea mea, considerau ca o dare înapoi, ca o retrogradare din punct de vedere politic. Le-am asigurat și eram de cea mai bună credință că dimpotrivă mă voi simți foarte bine, în noua situație (fără să le spun că simțeam, pur și simplu, nevoia unei regenerări politice și personale - regenerare pe care nu mi-o putea da decât o muncă efectivă de Partid, o muncă de masă. Aceasta era de altfel convingerea intimă pe care i-am exprimat-o și tov. Kavtaradze, în conversația avută cu el și care am exprimat-o - chiar dacă nu sub această formă și în B.P., în ședința din 20.II.1948).

Discuțiile în jurul acestei probleme personale, am avut loc în Februarie 1948.

10. În legătură cu trimiterea lui Micșa la Arad în Oct. 1947, țin să precizez următoarele : Micșa avea însărcinarea, încă din campania electorală din 1946 și până când am plecat din Minister, să se ocupe de toate problemele Aradului, care-mi venea sub formă de cereri, intervenții, etc., în calitatea mea de deputat de Arad. Micșa m'a însoțit totdeauna, în toate cele 5 sau 6 călătorii făcute la Arad, din 1946-1948 ; el strângând toate cererile care mi se adresau, el având apoi sarcina să-mi refere asupra lor, să le urmărească pe cele care depindeau de alte Ministere, etc.

Apoi să comunice petiționarilor, rezultatul. În legătură cu aceste chestiuni l-am trimis la Arad - atunci când am voit să-l îndepărtez, pentru câteva zile din București, în urma celor întâmplate cu Betea.

11. În legătură cu cele discutate despre Manuilă, după plecarea tovarășului, mi-am amintit că Teo, de două sau trei ori i-a spus tovarășei mele (mie nu mi-a spus niciodată, este adevărat cu ocazia cercetărilor că eu am avut legături cu Manuilă, că eu l-am trimis în străinătate, etc.). A fost o simplă încercare din partea lui Teo de a vedea cum reacționează tovarășa mea la asemenea afirmații? Sau crede că așa ceva s'a întâmplat sau ar fi fost cu putință? Eu nu știu. Dar mi-am adus aminte de acest lucru, ieri seară, după sfârșitul conversației.

Nu știu dacă am cerut acest lucru și în legătură cu ce anume chestiune, care nu s'a pus (ași ruga să se vadă declarațiile mele date la Băneasa) - dar cred că, deși e vorba de o dovadă negativă, pot să dovedesc că pe Manuilă nu l-am văzut decând a părăsit guvernul în 1945, niciodată - cu singura excepție, odată în biroul lui Bodnăraș, când la venirea mea a plecat. Cu Manuilă n'am avut nici un fel de legături personale, deși i-am fost doi ani chiriaș. În 1945 am închiriat vila lui dela Snagov (până în Aprilie 1947) Această închiriere am făcut-o prin intermediul Lenei Constante. Cât i-am fost chiriaș, n'a venit o singură dată la Snagov - noi fiind acolo. Iacob Eugen, era atunci paznicul lui, poate fă ușor întrebare, fiind membru de partid și în miliție. La început, sau el și soția lui îi duceau chiria sau o transmiteau prin Lena. Ultimul an, am luat asupra mea întreținerea vilei și nici o plată n'a fost necesară. Toate acestea sunt controlabile.

Faptul că el n'a venit - n'a căutat să vină la mine, niciodată, cred că se baza pe faptul că își dădea seama că nu-l simpatizez. Si-a putut da seama în 1944-45, când a fost scandalul cu falsificarea textului legii de epurare. Textul legii fusese depus de mine iar el, după indicațiile lui Manu și cu concursul lui Căpățână - titular atunci la Justiție, l-au schimbat. Eu am fost criticat de Partid.

Maurer ridicase chestia și într-o formă destul de supărătoare pentru mine - iar când, la rândul meu, am aflat autorul falsului - fără să-mă amintesc amănuntele discuției - mi-am manifestat nemulțumirea, în formă aspră, asupra celor petrecute.

(Imi amintesc numai atitudinea slugarnică a lui Manuilă, care voia să mă împace și pe mine și pe Maniu - și de impresia urâtă ce mi-au lăsat aceste încercări ale lui, a unui om fără caracter).

Când în 1947, în Octombrie, Betea a deschis vorba despre Manuilă, eu l-am criticat, lucru despre care am scris. A avut atunci intenția Betea să-mi ceară să-l văd pe Manuilă? Nu știu. Dar știu precis că nu mi-a propus acest lucru și nici măcar o aluzie la o asemenea eventualitate sau cerere nu mi-a făcut.-

10.XI.49

ss.L.Pătrășcanu

1.) Atunci când Boduvaras mi-a comunicat
directiva venită de la tov. Pleșchici, din Pagar ca să se
formeze un secretariat din trei: Război, Boduvaras
și Paronulescu - l-am acceptat, fără nici o rezerve,
pentru că în acel moment eram alba la înce-
putul activității propriu-zise a lui 28 August și
nu stăeam pe altă butură sau ce munca eficientă mi-
se revine mie. Căci să accepta comenziere Bodu-
varas mi-a făcut-o în februarie 1944. Numai în
februarie - când lucrurile s-au purtat și munca mea
a început o importanță deosebită - și când astăzi
legătură Partidului - am ridicat chestia formei-
rei unui C. C. central, care urma să fie compo-
sit sau refăcut după exor. Tovarșilor din inche-
sori și revizuirea celor din emigratie. Totuși a
fost exclusiv de la mine și bazată pe con-
ferențele de mai sus - pe care le-am susținut
în scris și verbal celor trei Tovarșii mei sub forme-
rită. - Și cu acceptul lui am discutat o supunere dată
- și în urma hotărârii majorității, m-am supus. În
prezenta mea se afla atunci: Băbuș Lăzăr și Todoran.
Am certitudinea că nici unul din ei nu vorbit
despre aceasta chestiune - cu locatarii structi de
Partid și date fiind starea de claritate în care
lucrarea aturzi. Dacă s-au spus ceva sau au totu-
și mai mult - și în ce formă sau spus, lucrul nu
are mai puțin rolul apăsător și acerb și sfârșit. Dar
înclin să cred - dat fiind obiectul meu de a
nu discuta, mai ales în acel timp, chestii interne
de Partid cu numeni - ca și nici ei nu (sau spus)
nimic.

(number)

[illegible]

3) Atacul lui Jh. Apostol, în Conferința P.C.R.-ului din Octombrie 1948; venit ca o bombă, fără o discuție prealabilă în vre un for de Partid, fără nicio critică în timpul conferinței (țin să accentuez că am fost singurul tovarăș ~~critic~~ ^{în general} împotriva căruia, în timpul conferinței, s'a făcut ~~un atac~~ - a produs stupefacție, nu numai în cercurile celor din jurul meu. Țin minte că, imediat, s'au aflat toate amănunțurile a celor petrecute la Conferință, dincolo de cercurile tovarășilor, pentru că chiar a doua zi, dimineața ambii Secretari generali dila Minuta și-au înaintat demisiile - operându-se și față de ei tactică ispășitoare. Le-am refuzat demisia lui Bălu și Lăsa - nu mă vorbesc de tovarășii mei - văzându-mă atât de supărat (pun și surghi, m'am îmbolnăvit de supărare; după 10 de ani de ilegalitate a Partidului, la prima conferință liberă a Partidului nostru, la această manifestare la care, cit. dintre noi, n'au visat 10 ani de teroare, sub semnul întrebării: o voi mai apuca sau nu? producându-se un asemenea atac, m'cu tatul pe neașteptate - m'a măritat mai mult decât se poate închipui; de aici n'putem vorbi mai acutivă și posul care am voit să îl facem au căutat să mă mângâie, găsind supărarea sa justificată. Ar fi greu, acum, să stabilesc în ce fel am reușit și-au manifestat simpatia lor, dar țin minte că tatăl și din jurul meu, în acele zile au căutat să fie prietenoși și

să-mi ușureze momentele ^{grele} prin care treceam. Asta
 5 tin foarte bine minte - ad impresii luate în urma.
 Discuția mea cu Lusaicov cu privire la povestirile
 mele. Dacă îmi amintesc bine, ea n'a fost obiect
 de discuție cu ceilalți din jurul meu - deși e greu
 să-mi amintesc acum, în starea de exersare și de
 supărare în care eram, dacă le-am spus ^{sau nu} că am fost
 la Lusaicov. - Lucrul însă poate fi verificat cu ușu-
 rință. -

4) Hotărârea de a deveni profesor universitar
 am luat-o de mult, imediat după 28 August. Mo-
 tivul principal a fost credința că asi putea face
 lucruri folositoare - pătrunzând, ca marxist, în
 focarul de reacțiune și obscurare, repre-
 zentat atunci de Facultatea de Drept. - În al doilea
 rând, voiam să am o profesie - ~~nu~~ în concordanță
 cu aptitudinile mele. Totdeauna am avut oare-
 ce de avocatură, și aceasta explică, pentrucă, în afara
 apărării în procesele noastre, n'am practicat-o,
 aproape, niciodată. Chertic concursului am discutat
 și cu Ralca și, foarte mult, cu Belu Silber. Acute
 din urma în prețea Tocmisi în acea vreme
 doctoratul, gândindu-se și el să pătrundă în
 Universitate. Cu Ralca am discutat mai mult
 Chertăi Tehnice - el fiind un veritabil profesor uni-
 versitar. Cu Belu am discutat mai mult Chertăi
 problemelor legate de conținutul ~~Chertăi~~ temelor
 de concurs, de acel al 'cursului', al literaturii, etc.

Cât au fost la Paris, în 1946, a venit și el ^{aici,} de altfel
 ca totuși funcționar la Legatură din Londra. El mi-a
 vorbit de activitatea lui Tulea, și lui Simănescu,
 și lui Traianovici. Dar n-au putut face mare însemne-
 tate celor opere de el, pentru că, în prealabil
 Elisabeta Salak, ^{la Londra} trimisese la S.S., imi făcuse
 un raport amănunțat a celor ce se petrecu-
 ra în emigratia din Londra și la Legatură (Soci-
 imi amintesc ^{chiar} întors în țară, au făcut chiar
 o notă bună pentru Bodnărescu - sigur sunt că
 ei s-au vorbit despre raportul făcut de Eliza-
 beth Salak. Ca Belu Silber se mi-a fi vorbit
 ceva în Legatură cu românii din Londra, cum
 că s-au reținut atenția, ne-am amintit.
 În ce privește pe J. Barbu l-au rugat, pentru
 ca un serviciu personal, să mi găsească un
 editor la Londra pentru traducerea cărții mele
 „Sub trei dictaturi”. Deși mi-a promis că
 va căuta totuși n-a făcut-o. Am scris
 că cererea mea este grea și mi-au insistat mi-
 au prea mult, lăsându-mă să cadă, în urmă.
 6.) Am fost conștient că Petre va pleca și fără
 mine, pentru că odată antrenat de planurile pe ac-
 drum, el va urma pe el. Apoi am precizat că
 și tehniceste, odată sunt în avion, mi va mai
 putea - ~~urmi~~ naviga din nou la Arad - să se în-
 treacă planurile și să revină la călătorie.

Când odată ajunses în străinătate, Betta m-a văzut și
 s-a vădit că o acțiune împotriva mea, pe care voia să
 conștientizez-o amintea cu mine, etc. L-a această m-
 m'au gândit. Și m-am gândit pentru motive
 deci m-am dat seama, în Octombrie, de legă-
 turile lui cu Mama lui, totuși n-am presupus
 că el îmi va deveni un dușman personal, care
 vrea să-mi facă rău. Felul în care l-am
 tratat pe Betta și natura raporturilor avute
 cu el - așa cum le am arătat - m-au îndepărtat
 gândul de la asemenea supoziții. De fapt, și
 acesta e adevărul - nici nu m'am gândit, mai
 îndepărtat, la o asemenea eventualitate. Îl vedeam
 foarte bun pe Betta, ajuns în străinătate, făcând
 multe lucruri - primiunea cea din țară - dar sub chipul
 de agent provocator, împotriva mea, am l-au vădit.
 În ce privește pe ce se baza deosebitul n-
 murea lui Betta printre mine - în mare în care
 m'am gândit atunci la acest lucru - l-am explicat
 prin mai multe cauze: întâi, ca ardelean (și ca
 intelectual ardelen, în secolul) am știut că ambele
 avantaje făcute de mine la Cluj, l-a pretent
 foarte mult; ~~și~~ a fost întâmplătoare (pe Betta a
 venit să-mi ofere serviciile lui după prima
 avantaje făcute la Cluj, în 1945; al doilea,
 pretent inițiativa luată ^{de mine} - cu care nu am avut
 o legătură cu Mercuriusul - pentru apărarea acestor
 puncte; al treilea, cu care arătat, lile înțeleg,

încredere lui Betso, în toate sarcinile pe care i le-am dat și am apreciat munca depusă de el; al patrulea, cred că și ca intelectual, Betso mă admira pentru unele din lucrările mele și pentru ^{unele din} manifestările mele publice; și al cincelea - oamerii care detin, într-o formă sau alta puterea - găsesc admiratori și devotați, chiar dacă aceștia din urmă, cinstiți fiind, nu și dau seama de natura ^{cauzei} admirației și devotamentelor lor: puterea detinută de cel admirat și adulat. -

7.) O chestiune de bagaje, în legătură cu propunerea lui Betso de a pleca din țară, n-a dus la nici o concluzie. În realitate, eu mi-am cerut lui Betso și un fel de lămuriri sau amănunte, în legătură cu planul lui. El a stat de încântat de faptul că i-am răspuns afirmativ - înca, probabil, a socotit că tot restul îl primește. La Sngor n-am dus nici un fel de bagaj sau lucruri personale - în afară de cele care constituiau necesarul pentru a locui vila. În toamna anului 1947 și primăvara lui 1948 - am transportat foarte multe cărți - din bibliotecile noastre, unele înscrise. (Acest lucru poate fi făcut ușor controlat, pentru că Tudor și Cortes - însoțitorii care i-am avut, ajutau la împachetare și transportul cărților, când mergeam cu mașina.)

La Sngor am fost, până la sfârșit, în Noiembrie 1947. Apoi am revenit - Sombet și Dumbrăvești - începând din Martie 1948. - La Sngor am avut o serie de

pat, haine de casă - pleduri și lucruri de casă
si menaj. - Ce se afla la Sufor - foarte puține fi-
șearte usor stabilit - pentru că dupăurile
erau permanent deschise și pînă la vîră -
Eugen Iacob și soția lui (el e membru de partid,
funda acum în militie) stiau totdeauna ce lu-
cru au în pagă. -

În vară anul 1948, în Iulie sau August (date
nu sînt foarte exacte) cînd seara mea a fost instituită
te cînd ^{vile} urma să fie reșizitionate - mi sînd de-
ce dispărute, transportate în U.S., etc - a luat
cîteva lucruri din casă: Radio, plectrum,
lenjuri, rufe de pat, covoraș. Cee ce a luat,
poate fi exact știut, pentru că Iacob sau al-
chisi lista lucrurilor luate (sau ^{de soacra mea} ~~de soacra mea~~ ce a luat -
era mea,
tînd considerîndu-se atunci, custodele vilei (si
nu ca posesor pus de mine). Cînd seara mea
a aflat că urma să se stabilească la Sufor
a adus toate lucrurile înșor, la începutul
lui Septembrie 1948. - Există un Pr. Verbul - pe
care îl are Brucor - cu lucrurile aflate la
Sufor, în momentul venirii noastre acolo. - Sunt
celele lucruri - care se aflau și în ^{la (1948)} ~~teama~~ în
primavara anului 1948. -

2). Cile comunicate mie de Anton, mi le-am discutat
cu nimănui. Pînă după 24 februarie, nu sînd în țară
mea. După 24 februarie - peste ^{cauza mea} ~~mai~~ - stiam că erau
la venuri despre atentate pregătite - dar nu
numai impetiva mea. Cînd eram unul dintre

cei vizati - asta am aflat-o, plus ~~even~~ public. - ~~Plum~~
 circulau foarte multe aramene ovomuri - mai ales
 dupa atacul impotriva lui Petre figa - dat de doi
 mosieri. - Eu n-am spus nimic, de ce? din jurul
 meu, ca braver sau ma gandesc la Bodnarus
 la cineva dintre tovarasii nostri. Ca discutau abso-
 lut eventualitate - ca posibilitatea unui atentat
 in acea vreme - discutam, pentru ca nu vroiam
 o gluma - fiind ca Hary sau parte de altcineva
 ca pentru consacarea popularitatii mele, numai un
 atentat mai lipsite (sau ceva similar - dar in acest
 sens). -

Cand Luca mi-a spus ca Teo a comunicat secretu-
 ratului informatia lui Anton si apoi dupa ce a
 atins, in trecut, si in Ave continutul informatiei,
 vazand ca ei trec parte din ea - ca eu am scris
 fara importanta. Mai ales - dupa anon am scris
 in calitate declaratie - informatia lui Anton era
 confuza. Cum puteam eu - cand Teo era la Interne
 si in mare masura se suprapuneau lucrurile - si el nu
 se referea din aceste informatii o chestie - desi
 toti au trecut peste ea, ca lipsita de importanta
 si de orice fundament?

Singurul lucru suspect, in toate aceste chestii,
 a fost vizita lui Bodnarus, in timpul bolii mele, din
 acea vreme. Bodnarus, care n-a fost niciodata
 mine pana atunci, iar dupa aceste vizite au

11

daua sau invitat

treant exact doi ani, când a venit, ~~chiar~~ de mine, faptul ca o fort - spore de lina - singurul care a venit - mi-a petrecut stenta, chiar atunci. Totusi din singurul fapt al vizitei, nu puteam face un cap de senzare sau Bodueros sa se l propoziat, astfel, tovarasilor. Se aces, au recostat chestiuni inchise - mai ales ca n-a fost vorba nica de umbra unei stantet - chiar de atunci, indetă dupa aceea.

1) Susinta cu tor. Rautarage a avut loc in primele zile ale lui Februarie 1948 (sau ultimile din Ianuarie - totusi dupa venirea lui Dimitroff).

Bela era de doua luni arestat. Pe Tarasian el ne deam fecti rar - si el avea marile lui griji - incal

mi amintesc sa fi avut cu el discutii politice.

Tovarasii mari, lu sene si lu Hary - le au vorbit in

de perspectivele personale, apropiate din jurul de

vedere atat al ocuparii mas depasit a membrului de

putte, cat a membrului B. P. - Mai mult, Ralia care

a venit la mine, odata, la mare - in acela timp - si care

mi-a spus ca are informatii ca situatia mea e proasta,

ca se face atmosfera impetiva mea, i-au spus ca

si eu cred ca nu voi mai fi membru noului generu si

dupa un timp - nici in B. P. Si, ca si cele din casa

si lu Ralia i-au afirmat ca sunt bucurari sa ~~am~~ ^{am}

si unca de Partid - ceea ce am dorit de mult - si ca des

perspectivele acestea nu ma nelinistesc. (Am retinut ca

paraul lui Ralia, pentru ca e oare oarece mentalitati

unoria se el: fari ca, pentru ca in 2-3 ani si un

risica elemente tinere si vei fi uitat)

Li tovaros meci si Lena - opinia lui Hary nu prea
 conta si nici nu stiu daca si-a exprimat - au fost
 impotriva personajului meu si se indoi - mai ales
 Lena - ca nu voi suferi, de ceea ce si ce si tovaros
 meu, consideran ca o dare inapoi, dar ca o retro-
 gradare - din punct de vedere politic - Le-am
 asigurat - si eram de cea mai buna credinta - ca
 dupotma ma voi simti foarte bine, in noua situa-
 tie (fara sa le spun ca simteam, pur si simplu
 nevoie unei regenerari politice si personale - refo-
 rmare pe care nu mi-a putut da decat o nuno-
 efectiva de partid, o nuno de masa. Puote era
 de altfel convingerea intima pe care i-au ca-
 putat-a si to. Kantarage, in conversatie avute
 cu el si care am exprimat-a - chiar daca nu
 sub aceasta forma - si in B. P. in sedinta da
 20. II. 48.)

Discuțiile cu jurul acestei probleme, personale
au avut loc în Februarie 1948. -

10.) În legătură cu Târnîţea lui Măceş le Arad
în Oct. 1947, în re-prezenta următoarele: Măceş
a fost în sarcina - în c. din campania electo-
rală din 1946 şi până când am plecat din
Măceş, să se ocupe de toate problemele Aradului
care-mi veniau sub formă de cereri, intermedii
etc., în calitate de ~~măceş~~ de deputat de Arad. Măceş
mă însoţea totdeauna, în toate cele 5 sau 6

calatori făcute la Arad din 1946. 1948, el trimi-
 gând toate scrisorile care mi se adresa, el având
 apoi sarcina să mi se refere asupra lor, să le
 urmărească pe cele care depindeau de alte
 Minister, etc. Apoi se comuna petitorilor,
 rezultatul... În legătură cu aceste chestiuni
 ?-am trimis la Arad - atunci când au voit
 să le îndeparteze, pentru câteva zile din București, în
 forme celor întâmpinate cu Betea.

11) În legătură cu cele discutate despre Mănuile, după
 plecarea ^{tovarășilor} ~~doar~~ - mi-am amintit că Teo, de două
 sau trei ori i-a spus tovarășii mei (mie mi mi-a
 spus mie odată - este adevărat) cu ocazia cercetă-
 rilor că eu am avut legături cu Mănuile, că
 eu l-am trimis în străinătate, etc. A fost o singură
 ocazie din partea lui Teo de a vedea cum recito-
 rizez tovarășii mei la cîrmonea așezării? Sau
 vede că așa ceva s-a întâmplat sau ar fi fost
 cu putință? Eu nu știu. Dar mi-am adus aminte
 de acest lucru, ieri seară, după sfîrșitul conversației.

Nu știu dacă am citit acest lucru și în lega-
 tura cu ce amine chestiune, care mi s-a pus (as-
 uza să se vadă declarațiile mele, date la Băneasa)
 - dar cred că, dintr-o vorbă de o dovadă neașteptată,
 pot să dovedesc că pe Mănuile pe l-am văzut,
 de când a părăsit guvernul în 1945, nicădată - cu
 singura excepție, odată în biroul lui Boduș - cînd
 la vizita mea a plecat. Cu Mănuile n-am
 avut încă un fel de legătură personală, dar
 l-am fost doi ani chinat.

În 1945 am închisat vile lui de la Snagor -
(prima în 1947, Aprilie). Această închisoare am
făcut-o prin intermediul Leonor Constante. Ea
nu am fost chirișor, n-a venit o sumă de
la Snagor - noi fiind acți. Iacob Eugen, era
atunci poporul lui - parte fiușor entitabil
fidel membru de Partid și în milit. La un
punct, sau el și soția lui îi dădeau drumul să
trăiască întreaga viață. Ultimele au, am avut
acumpe unele întrețineri viler și mi s-a plătit
mă foarte necesară. — Toate acestea sunt contabile.

Faptul că el n-a venit - n-a putut să revină
la mine, mi s-a dat - cred. că se baza pe faptul
că în dădese seama că nu l simpatizez. Și a
putut de seama în 1944-45, când a fost
scandalul în falsificarea Testamentului după ap
epurare. Testamentul fusese depus de mine
sau el, după indicațiile lui Manu și în
concuranță lui. Cazatara - titlul atunci la județe,
l-am schimbat. Eu am fost criticat de Partid
- Manu s-a ridicat chestia și mi s-a format destul
de supăretă pentru mine - iar când, la rândul
meu, am aflat autorul falsului - foarte se-
amantă amănunțit, discurtând - mi-am manifestat
nemulțumirea, în formă: scrisă, asupra celor po-
trăcute. (Prin amănunțit mi-am atitudinea de
gărușă a lui Manu, care voia să mă împieș
și pe mine și pe Manu - și de impresie urtă ce

m-am lăsat a aceste încercări ale lui, a unui om fără caracter). -

Când în 1948, în Octombrie, Betia a deschis poarta
despre Mamele, eu l-am criticat - lucru dorit care
mi scris. A avut atunci intenția Betia să-
ceară să-l vad pe Mamele? Nu știu. Dar știu
precis că eu m-am propus acest lucru &
nici măcar o aluzie la o asemenea tentativă.
Ștatei sau ceea ce eu m-a făcut. -

10. XI 89.

Walter

090 ~~123~~

INFORMATIA GENERALULUI ANTON
=====

Generalul Anton, pe atunci comandantul jandarmeriei a venit într-o zi, la începutul sau mijlocul lunii Februarie 1945, la Minister, și mi-a comunicat următoarele : un informator al jandarmeriei sau un individ arestat de jandarmerie, nu-mi amintesc cine anume a comunicat că un om al Gestapoului pregătește un atentat la viața mea. A adăugat, pe baza aceluiași informații, că acest gestapist nu este însă decât instrumentul unei organizații ale noastre. Nu-mi amintesc exact cum a fost conținutul acestei ultimei părți a informației, pentru că informația era vagă și neprecisă, dar se degaja concluzia că nu o organizație dușmană era la spatele gestapoului.

Când i-am cerut lămuriri, mi-a spus că individul care adresase informația dispăruse, de unde trag concluzia că totuși era vorba de cineva arestat și nu de un informator obișnuit.

Această dispariție a informatorului și vagul informației, în general, m'a făcut chiar atunci să nu acord importanță informației lui Anton, mai ales că șvonuri de pregătiri de atentat, circulau zilnic.

A doua zi, când am fost la F.N.D., poate chiar în aceeași zi, n'aș putea preciza, Luca, când m'a văzut mi-a spus că Anton fusese la Teo și că i-a comunicat o pregătire de atentat contra mea, că totul este însă o informație lipsită de bază și metodele noastre resping asemenea fapte. (Cred că aceasta a fost senzul cuvintelor lui Luca - pentru că exact ce a spus Luca, nu-mi amintesc). Eu i-am răspuns că nici eu nu am dat importanță informației. Și cu aceasta chestiunea a fost închisă. A doua sau a treia zi, dar știu că imediat după convorbirea cu Luca, am văzut-o la C.C., pe Ana, care - cu totul în treacăt, mi-a spus ceva în legătură cu această chestie.

Imi este cu ~~totă~~ neputință să-mi amintesc ce mi-a spus sau ce i-am răspuns. În orice caz chestiunea am socotit-o în adevăr, fără importanță și ca un șvon obișnuit.

Peste câteva zile m'am îmbolnăvit de gripă și am rămas în pat câteva zile. A venit Ana la mine, ceea ce am apreciat ca un gest de prietenie din partea ei, pe care - date fiind vechile noastre raporturi de zeci de ani - l-am socotit normal și mi-a făcut plăcere. După o zi sau două a venit Bodnăraș - pentru prima oară venea la mine și a cântat să fie ~~mai~~ mai mult decât prietenos. - Această vizită, cu totul neașteptată, ca și dulceaga atitudine a lui Bodnăraș din timpul ei m'a surprins și

. / .

mi s'a părut suspectă. Atunci m'am gândit dacă această vizită nu era menită să-mi îndepărteze orice gând că, el, Bodnăraș, ar avea ceva de a face cu conținutul informației date de Anton. Atunci m'am gândit la unele porniri fanteziste ale lui Bodnăraș și la posibilitatea de a fi gândit că un atentat asupra mea ar fi putut foarte bine și utilizat împotriva reacțiunii și a dușmanilor noștri. M'am gândit la acest lucru, fără să-l cred însă verosimil. A fost un gând sugerat doar de vizita lui Bodnăraș, fără însă să trag concluzii că viața mea este în pericol. Și do-vada că nici un moment nu am crezut în verosimilitatea unui ase-menea plan este că m'am luat absolut nicio măsură suplimentară de precauție. Nici atunci nici mai târziu.

Să fie întrebat Tudose, care trei ani și jumătate mi-a fost însoțitor dacă fie înainte de 24 Februarie 1945, fie în urmă o singură dată i-ași fi atras atenția să fie mai bine armat sau mai atent. Dacă mi se poate reproșa ceva este tocmai subaprecie-rea acestui serviciu de pază, ceea ce a făcut ca de 2-3 ori Cri-șan să vie la mine ~~să mă roage să nu mai plec singur, numai cu șoferul,~~ lucrul care s'a întâmplat de câte-va ori, mai ales în toamna și iarna lui 1947. Tot pentru că soco-team măsura de pază inutilă, am spus lui Tudose și lui Costică să nu mai lase pe jandarmul care stătea la vilă, la Snagov, noap-tea în post, în pădure, ci să-l ia în casă. Cine luase o asemenea măsură nu știu, dar mie mi s'a părut fără noimă. Și acest lucru avea loc în toamna lui 1947, când mergeam Sâmbetele și Duminicile la Snagov.-

12.XI.49

ss.L.Pătrășcanu

Informația Generalului Anton

Generalul Anton, pe atunci comandantul Jandarmeriei a venit într-o zi, la începutul sau mijlocul lunii Februarie 1945, la Minister, și mi-a comunicat următoarele: un informator al Jandarmeriei sau un individ arestat de Jandarmerie, nu mi-amintesc cum a comunicat că un om al Gestapoului pregătește un atentat la viața mea. A adăugat, pe baza aceluiași informator, că acest gestapou nu este însă decât instrumentul unei organizații ale noastre. Nu mi-amintesc exact cum a fost conținutul acestei ultimei părți a informației - pentru că informația era vagă și neprecisă, dar se deduce conștient că nu o organizație dusă de noi, ci la spatele gestapoului.

Când i-am cerut lamuriri, mi-a spus că individul care aducerea informație despre mine - de unde trag concluzia că totuși era vorba de cineva arestat și nu de un informator obișnuit.

Acuțe dispoziție a informatorului și vagul informației, în general, m'a făcut chiar atunci să nu acord importanță informației lui Anton - mai ales că se vorbea de preparări de atentate, circula zilnic.

A doua zi, când am fost la F.N.D. - peste chieșă în aceeași zi, a'asi putea preciza - Luca, când m'a văzut mi-a spus că Anton fusese la Teo și că i-a comunicat o preparare de atentat contra mea, și totuși este însă o informație lipsită de bază și metodele noastre resping asemenea fapte. (Când ea acuze e fost singurul curatela lui Luca - pentru că exact ce

a spus Luca, m-am amuzat). Eu i-am răspuns că
nici eu nu am dat importanță informației. - Și
cu această chestiune a fost închisă. A doua sau
a treia zi - dar știu că imediat după convorbirea cu
Luca, am vizitat o la C.C. pe Ana, care - cu totul
în trecut, mi-a spus ceva în legătură cu această
chestie. Ieri este pe rețutată și mi-a adus aminte
ce m-a spus sau ce i-am răspuns. - În orice caz
chestiunea am socotit-o, în adevar, fără importanță
și ca un suu obișnuit. -

Peste câteva zile m'am îmbolnăvit de gripă și
am rămas în pat câteva zile. A venit Ana la
mine - ceea ce am apreciat ca un gest de prietenie
din partea ei, pe care - date fiind
vechile noastre raporturi de zeci de ani - l-am socotit
normal și mi-a făcut plăcere. După o zi
daua m-a venit și Bodnăres - pentru prima oară
venea la mine și a cântat să fie mai mult de
prietenos. - Această vizită, cu totul neașteptată, cu
dulcega atitudine a lui Bodnăres din timpul
ei m'a surprins și mi s'a părut suspectă. Atunci
m'am gândit dacă această vizită nu era menită
ca ~~un mijloc~~ să se mi îndeparteze orice gând
că, Bodnăres, ar avea ceva de a face cu conținutul
informației date de Anton. Atunci m'am gândit la
posibilitatea fantazmată ale lui Bodnăres și la posibi-
litatea de a se fi gândit că un atentat asupra mea
ar fi putut fi făcut ~~prin~~ utilizat împotriva recitării
și a lucrurilor noastre. M'am gândit la acest

lucru - fură se l' cred încă verosimil. A fost un
gând supărat doar de vizita lui Bodnaru - și
măse' se trage concluzia că viața mea este în pe-
ricol. Si' dovada că nici un moment nu am cre-
zut în verosimilitatea unui asemenea plan este
că n'am luat absolut nici o măsură suplimenta-
ră de precauție. Nici atunci nici mai târziu.

Se făc' întrebare Tudose, care trei ani și
șaptezeci mi-o fost însoțitor dacă făc' înainte
de 24 Februarie 1947, făc' în urme, o singură dată
s-as' fi atras atenția să făc' mai bine arătat și
mai atent. Dacă mi se poate reproșa ceva este
doar subaprecierea acestui serviciu de păzi-
rea a fost de 2-3 ani. Căci se va la
mând să mă rădă să nu mai fleg su-
pur, numai cu soferul - lucrul care se
să antampnat de câteva ori - ^{mai des} în teamă
și teamă din 1947. Tot se pentru că socoteam
măsură de pază inutilă, am spus lui Tudose
și lui Cortes că nu mai dare (gardarul care
stătea la ușa, la Snagor, neaptea ^{în port} în
pădure, ci se l' ia în casă. Cine fusse o are-
menie măsură nu șteu, dar mie mi s'a părut
fără noimă. - Si' acest lucru amu loc în
teamă din 1947 - când mergeam la Snagor și
dormeam la Snagor.

12. XI. 49.

Hatu

Informația lui Anton așa cum am arătat, era foarte vagă. Când Luca mi-a spus că Anton a făcut o asemenea informație și lui Teo și apoi, în câteva cuvinte a arătat netemeinicia ei și că asemenea metode nu sunt ale noastre, am acceptat în întregime explicația lui Luca și mai ales perfectă lui bună credință.

Cu Ana cred că discuția a fost și mai scurtă.

Deci, în fondul ei, ca o amenințare a mea personală, chestiunea era tranșată. Dacă m'am oprit asupra acestei informații - gândindu-mă la o "fantezie" a lui Bodnăraș - nici un moment nu m'am temut că viața îmi este în adevăr în pericol.

Nici atunci nici mai târziu. Si proba cea mai bună este : să fie întrebat, Tudose sau Costică, însoțitorii mei, dacă măcar o singură dată, cât timp au fost cu mine, trei ani și jumătate, le-am atras atenția ca să fie mai vigilenți, să fie înarmați, etc.

O preocupare asupra apărării vieții mele, nici înainte de 24 Februarie 1945, nici după, n'a existat la mine.

Dacă ar fi existat acest lucru, în primul rând l-aș fi făcut atent pe Tudose - în care aveam toată încrederea. Deci rog să fie întrebat Tudose care a făcut trei ani serviciu la mine singur, apoi în ultima jumătate de an împreună cu Costică. (Îmi amintesc că în 1945, cred că tot înainte de 24.II.45 sau în urmă, n'aș putea preciza, a fost vorba să mi se dea o mașină de excortă, ceea ce am refuzat. Dacă nu mă înșel chiar Crișan mi-a făcut odată propunerea, deși nu sunt sigur. Așa de puțin mă temeam (nu cred că propunerea venea de la Partid) de un atentat sau ceva similar, încât, de multe ori, atunci când Tudose nu era la mine, fie că eram chemat pe neașteptate, fie că Tudose la început apoi Costică, erau ocupați, am plecat, singur cu șoferul. Îmi aduc aminte și lucrul s'a petrecut și în 1947, către sfârșitul anului ; Crișan a venit de două-trei ori la mine, rugându-mă să nu mai ies singur, că ei au interceptat niște amenințări contra mea, sau ceva similar. (Cred că Crișan își amintește de acest lucru și poate să confirme). Ca să fiu sincer - am fost sigur că Crișan sau inventează, ca serviciul pe care îl conducea să nu sufere și eu să ies totdeauna cu însoțitori, sau exagerează, să mă impresioneze.

Si iarăși în legătură cu această problemă: din ordinul nu știau cui, în zilele și nopțile când eram la Snagov, era trimis un jandarm să facă pază la vilă. Nu o singură dată i-am spus lui Tudose să facă pază la vilă. Nu o singură dată i-am spus lui Tudose să-l ia în casă sau sus în garaj, ca să nu degere afară degeaba. Măsura mi s'a părut cu totul inutilă. Si acest lucru se petrecea în toamna lui 47, când mergeam la vila noastră). Si asupra inutilității unei asemenea măsuri, cred că am vorbit cu Tudose sau cu Costică.

Alte amănunte în legătură cu informația lui Anton decât cele pe care le-am dat, nu există și am scris exact așa cum s'au petrecut lucrurile și ce m'am gândit atunci, în legătură cu informația lui.

2. Discuții generale, cu caracter politic n'am avut cu Betea. Atunci când îmi aducea unele informații - mă abțineam să le comentez (așa cum făceam cu toți cei care îmi aduceau informații). Atunci când el insista să plec din țară, din vorbele lui reșea grija mare pe care mi-o poartă - ceea ce, eu, am luat la început, ca o probă a devotamentului și grijei pe care mi le poartă.

Despre o platformă politică a viitorului, după plecarea din țară, nici n'a putut fi vorba întrucât - cu excepția ultimei lui vizite la sfârșitul lui Octombrie 1947, nicio dată nu i-am spus că accept sugestiile lui și că mă gândesc să părăsesc țara. Când în vara lui 1947 a insistat să nu mă mai întorc dela Bruxelles - tot accentul, și de astă dată, punându-l pe laturi personale - ca să scap de insistențele lui i-am spus că o să mă gândesc și o să-i telefonez dela Bruxelles. Cum nici un moment n'am luat în serios sugestiile lui, nu numai că n'am discutat, sub nicio formă, o asemenea eventualitate cu tovarășa mea sau cu Lena, dar, bine înțeles, că nici telefonul dela Bruxelles nu i l-am dat și am executat drumul în timpul și după planul cu care am plecat de acasă. - Toate acestea sunt verificabile - punct cu punct.

3. Pe Biro l-am cunoscut, dacă îmi amintesc bine, la începutul lui 1946, cu ocazia frecventării bibliotecii dela Conjunctură (biblioteca era a Institutului Economic, dar în aceeași clădire cu Conjunctura) când pregăteam materialul necesar examenului meu la Universitate, care a avut loc în Aprilie 1946.

L-am însărcinat în Mai-Iunie 1946 să se ocupe cu problema moșnenilor din Buzău, unde era nevoie de un economist.

12.9

L-am luat cu mine, în Buzău, când am fost acolo în vara lui 46 (Cu mine a fost și tov. Vasilichi).

De atunci Biro s'a ocupat, îndeaproape, de chestia obștei moșnenilor, până în toamna lui 1947, când chestiunea a pierdut din actualitate, dat fiind că Hagiu, Subsecretar la Agricultură, mi-a spus că ei pregătesc anumite proiecte în legătură cu toată problema pădurilor.

Stiam că Biro lucra la Ministerul Economiei Naționale și, cred că mi-a spus-o el (sau poate mi-a spus-o elteineva, nu-mi amintesc) că a fost numit consilier economic la Buda-Pesta.

Când Biro a venit să-mi spună cele întâmplate cu Betea la sfârșitul lui Octombrie 1947, a făcut-o pentru că știa că Betea lucrase cu mine, în diferite chestiuni și cred că numai dintr'un sentiment de amicitie. Stiam că Biro este prieten cu Betea și așa mi-am explicat și interesul pe care i-l poartă.

Betea i-a luat apărarea lui Biro, când la un moment dat am voit să-l schimb pe Biro, liberându-l de sarcinile date în legătură cu obștea, din cauza unor conflicte cu Badea, care se ocupa și el cu o latură a problemei moșnenilor buzoieni.

După ce am avut o ședință împreună - lucrurile s'au împăcat.

Vestea morții lui Biro am primit-o, când el încetase să mai lucreze efectiv la mine. Cred că în Decembrie 1947. Am acceptat cauza sentimentală a sinuciderii lui, pentru că nu vedeam, știind că profesional avea succese (probă numirea lui la Buda-Pesta) o altă cauză. Trebuie să recunosc că vestea sinuciderii lui mi-a venit, într'un timp, când eram extrem de ocupat cu reforma justiției - Decembrie și Ianuarie - au fost lunile cele mai grele - așa încât n'am avut timp să mă preocup de cele întâmplate cu Biro.

Că Biro ar fi lăsat un document sau o scrisoare în legătură cu cauza sinuciderii lui n'am știut și nimeni nu mi-a spus acest lucru. Deci nici despre dispoziția sau distrugerea unei asemenea scrisori n'am aflat.

Când Tudose - pentru că, îmi amintesc, că el mi-a spus ce fel de soție avea Biro și că din cauza ei s'ar fi sinucis, a venit cu informația am crezut-o întemeiată, fără să cercetez mai de aproape chestiunea.

4. Lucia Flicher mi-a adus vestea arestării lui Betea, Micsa și Ratziu, numai din prietenie, știind că primii doi erau în anturajul meu.

După 23.II.48, Lucia a venit la mine și găsindu-mă totdeauna supărat și îngândurat a socotit de datoria ei, prietenă să continue să vină la mine. (Imi amintesc că, prima oară când a venit, după Congres mi-a spus că a întrebat pe secretarul celulei din care făcea parte - într'o circumscripție din Galben și acesta a autorizat-o, ba chiar a încurajat-o să mă viziteze.

Nu mi s'a părut deloc anormal să vină cu asemenea informație - știind că privea pe unii dintre cei cu care lucrasem. - Atunci circulau fel de fel de zvonuri în legătură cu mine și cred că aceasta a determinat-o și mai mult s'o facă.-

11.XI.49.

ss. L. Pătrășcanu

1. Informația lui Anton - oare cum am arătat - era
 foarte vagă. Când dușă m-a spus că Anton a fă-
 cut o stenogramă informativă a lui Teo și apoi, în
 câteva cuvinte a arătat motivele ei și că au-
 menia metode sau sunt ale noastre, am acceptat în
 integritate explicația lui Luce și mai ales perfectă
 lui bună credință. Cu Luce cred că discutăm a
 fost și mai ușor. - Deci în fondul ei, ea o ame-
 nțare a mea personală, chestiunea era transată.
 Dacă m'am apăsă asupra acestei informații -
 gândindu-mă la o „fontiză” a lui Boduaron - nici
 un moment nu m'am temut că viața lui este în
 pericol. Nici atunci, nici mai târziu. Și
 proba cea mai bună este: se făcuse înțeles. Tudose
 Costică, propoziția înșelătoare mea, de că ^{maior} o singură
 dată, cât timp au fost în ^{trăiri și jumătate} vreme, le-am atras
 atenția ca să fie mai vigilenți, se făcuse înțeles, etc.
 O presupunere asupra apărării victor melo - nu
 înainte de 24 Februarie 1945 - nici după - ^{pe mine} nu a existat.
 Dacă ar fi existat acest lucru - în primul rând
 l-aș fi făcut atent pe Tudose - în care arunc
 textul increderei. - Deci răz să fie înțeles Tudose
 care a făcut trei ani serafim la mine singur - și
 ultimele jumătate de an ^{impune} la Costică (am amîn-
 țat că în 1945 ~~a fost~~ - cred că tot în
 ante de 24 II 45 sau în vreme, și am putea prei-
 ge, a fost vorba că nu se dă o masă de
 excita - ceea ce am refuzat. Dacă un mă înșel
 chiar Grosen ^{mi-a} fost odată propunere -
 desi nu sunt sigur. Dece de puter mă temam
 (nu cred că propunerea venea de la Petel)

de un atentat sau ceva similar, încât, (atunci) Tudore ~~nu~~ nu era la mine - fie că eram chemat pe neașteptate, fie că Tudore, la început și apoi Costică, erau ocupați, ^{am} plecați, singuri cu soferul. Ami aduc aminte - și lucrul să petreacă și în 1947, către sfârșitul anului, Căsan a venit de două-trei ori la mine, supăându-mă să nu mai eș singur, că ei ~~au~~ interceptat niste amenințări contra mea - sau ceva similar. (Cred că Căsan își amintește de acest lucru și poate să confirme.) Ca să fiu sincer - am fost sigur că Căsan era învinovățit - că serviciul pe care îl conduce să nu sufere și eu să ies totdeauna cu învestiții - sau înafteapă, să mă mă impresioneze.

Și iarăși, în legătură cu aceste probleme: din ~~mi~~ nu știu cum, în zilele ~~de~~ și nopțile când eram la Iași, era trimis un jandarm să facă poze la vila. Nu o singură dată i-am spus lui Tudore că ia în casă - sau în ^{sus} garaj - ci să nu dea afară de geaba. - Măsură mi s'a părut cu totul inutilă. Și acest lucru se petrecea în timpul lui 47. + (când mergeam la vile noastre). Și ampre imunității unei asemenea măsuri, cred că am vorbit cu Tudore sau cu Costică. -

Alte amănunte în legătură cu informația lui Anton - decât cele pe care le-am dat, nu știu. Și am spus exact așa cum s'au petrecut lucrurile și ce m'am gândit, atunci, în legătură cu informația lui Anton. -

Disențiu generală, cu caracter politic o am
 avut în Betea. Atunci când îmi aducea unele
 informații - mă abțineam să le comentez (asa cum
 făceam cu toți cei care îmi aduceau informa-
 ții). Atunci când el încerca să plece din țară,
 din vorbă lui rețea grija mare pe care mi-o
 purta - ceea ce, eu, am avut la început, ca
 probă a devotamentului și gripei pe care mi-o
 purta. - Despre o platformă politică
 victorie, după plecarea din țară, nimeni nu
 putut fi vorba intrucât - cu excepția ult-
 mele lui vizite la spersitul lui Octombrie 1944
 mi-a dat o idee după ce accept supersti-
 ții în țară gândesc să părăsesc țara. - Când
 în vara ¹⁹⁴⁴ insistat să nu mă ^{mai} întorc de la
 Bruxelles - tot accentul, și de ortodoxie, punându-
 pe latură personală - ca să scape de iritanti-
 lui n-am spus că o să mă gândesc să o se-
 telefoniez de la Bruxelles. Cum nimeni în mo-
 ment nu am avut în ^{în} serios superstiții lui,
 am spus că n-am discutat, sub nici o formă,
 o asemenea eventualitate cu tovarășii mei
 sau cu Lenx - dar, fiind inutile, ca nimeni tel-
 fonul de la Bruxelles nu i-l am dat și am
 executat drumul în timpul și după planul cu
 care am plecat de acasă. - Toate acțiunile sunt
 verificabile - punct cu punct.

3.) Pe Boro l-am cunoscut, încă îni amintea
la sfârșitul lui 1945, începutul lui 1946, când cu
ocazie frecventării bibliotecii de la Cămpungtura
(Biblioteca era a Institutului Economic - dar în aceeași clădire cu Cămpungtura) când pregăteam materialul
necesar examenului meu la Universitate, când
amut loc în Iași în 1946.

L-am întâlnit în Mai - Iunie 1946 și m-am ocupat
cu problema mosnenilor din Buzău - ambele
erau nevoite de un economist. L-am luat cu
mine, în Buzău, când am fost acolo în
vară lui 46. (Am mers și fost și tot. Vădăchii)

De atunci Boro s-a ocupat, în deșănș, de chestia obștei mosnenilor, până în toamnă
lui 1947 - când chestiunea a pierdut din acti-
alitate, dat fiind că Flămin - subseceta de Gheor-
ghe, m-a spus că ei pregătesc anumite proiecte
în legătură cu toate problemele pădurilor.

Știam că Boro lucrează la Ministerul Economic
National și, cred că m-a spus și el (sau poate
m-a spus o altă persoană, nu mi-am amintit) că a fost
numit într-un Comitet Economic la Bude Poște.

Când Boro a venit să-mi spună cele întâmplate
la sfârșitul lui Octombrie 1948 -
cu Betea - a făcut o peritură și stia că Betea
lucrează cu mine, în diferite chestii; și cred că
numai dintr-un sentiment de amicitie. Știam
că Boro este prieten cu Betea - și așa mi-am
explicat și interesul pe care i-l poartă. - Betea
s-a luat aparare lui Boro, când la un mo-

am dat, am voit cel scrib pe Buro, liberând
de sarcini date în legătură cu abuz, din cauza unor
conflicte cu Bădă, care se ocupa și el cu o latură a
problemelor muncimilor lăzării. - După ce am avut
o sedință împreună - lucrurile s-au împăsat. -

Vestea morții lui Buro am primit-o, când el
încetare să mai lucreze efectiv la mine. - Căd eu
Decembrie¹⁹⁴⁷ am acceptat, cauze sunt mor-
tali a sinuciderii lui - pentru că nu vedeam,
stăruie că profesional arde succore (poziția sa -
murea lui la Buda - Pesta) o altă cauză. Trebur
ră recunosc că vestea sinuciderii lui m-a venit,
între în timp, când eram extrem de ocupat cu
reformele juridice. - Decembrie și Ianuarie - au fost
lunile cele mai grele - așa încât n-am avut timp
să mă preocup de cele întâmplate cu Buro. -

Că Buro ar fi lăsat un document sau o
criză în legătură cu cauza sinuciderii lui
Măre stăruie și nimeni nu m-a spus acest
lucru. Deci nici despre dispoziția sau distri-
bucă unei asomonea scrisori n-am aflat. -

Când Tudose - pentru că, imi amintesc, că el
nu a spus cu fel de soluție avec Buro și că din
cauze și s-a sinucis - a venit cu informație
am crezut o întăritate, fără să verific, mai
de aproape chestiunea. -

4.) Lucia Flicher mi-a adus vestea morții lui
Petre, Mucă și Rafin - nume din prieten, fiind
că prietenii mei erau în anturajul meu. După
23 II 48, Lucia venit ~~la mine~~ la mine,

găsindu-mă taldiea răpărat și îngăduind să
 socotul de datorie ei, pretinde să ^{contine} la mine.
 (Fus amitea că, prima sara cand a venit, după
 Congres m-a spus, că a intrat pe secretarul
 celulei din care facea parte - într-o unca
 scripte lui Jellison - și acorta a autorizat-o
 la chiar a ^(să mi viziteze) încurajat-o). Nu mi se părut
 deloc anormal să vină cu asemenea informa-
 tie - știind că ~~se~~ grădă pe unii dintre ei
 cu care lucrasem. - Atunci circulară fel de
 fel de oameni în lectură cu mine și cred
 că acorta a determina și mai mult să
 facă. -

11. XI. 49.

H. Sturges

In legătură cu svonurile de atentat contra mea.

In ajunul zilei de 24 Februarie 1945, tov. Ana m'a înștiințat că s'a hotărât de către C.C., să vorbesc a doua zi în Piața Palatului, cu ocazia manifestației care urma să aibă loc acolo.

Am luat în adevăr cuvântul, de pe statuia din Piața Palatului - după întâia rafală, trasă în demonstranți - după ce s'au refăcut rândurile, împrăștiate de panică.

A doua zi a apărut în "Scântea" fotografia care mă reprezenta vorbind și cu descrierea condițiilor dramatice în care am luat cuvântul.

Imi amintesc că faptul de a fi vorbit la 24.II.45 în Piața Palatului a dat naștere la comentarii - în sensul că puteam fi ușor ucis. Sub această formă a fost comentat - cu îngrijorare și de cei din jurul meu, fără să pot preciza felul în care și-au manifestat îngrijorarea.

In acele zile, fie în legătură cu 24 Februarie sau cu atacul asupra lui Groza, au circulat și cele mai dese svonuri în legătură cu posibilitatea unui atentat împotriva mea.

Dar tocmai după 24.II.45 erau zilele extrem de încordate, evenimentele se precipitau și aceste svonuri nu constituiau o preocupare serioasă pentru mine încât să-mi pot aminti cum au fost comentate, chiar în jurul meu.

Cred că atunci mi s'a propus o mașină-excortă și eu am refuzat - socotind măsura inutilă, pentru că n'am dat crezare acelor svonuri.

14.XI.949

ss. L. Patrășcanu

În legătură cu evenimentele de
atentat contra mea

147

În ajunul zilei de 24 Februarie 1945, Tat. Ana
m'a instigat ca să hotărâsc de către C.C. să vorbesc
a doua zi în Pata Palatului, cu scopul manifestării
care urma să aibă loc acolo. -

Am luat în calcul săvârșirea, după Petru din
Pata Palatului - după câteva rapoarte, trase în demora
după ce s'ar refăcut rândurile, înproștate de
pauze.

A doua zi, a apărut în "frontiera" fotografia cu mo-
reprezentare vorbind și cu douăzeci credite la dramatic
în care am luat cuvântul. -

Fără amănunțiminte ~~în~~ că faptul de a fi
vorbit la 24 II 45 în Pata Palatului a dat naștere
la comentarii - în sensul că puteam fi ușor ucis.
Sub această formă s'a fost comentat cu înțelegere
amănunțită de cei din jurul meu, fără ca pot
preciza faptul în care s'au manifestat înțelegerea.
În zilele următoare, în legătură cu 24 Februarie sau
pe atunci, am avut în fața, au circulat și cele mai
duse bronhi în legătură cu posibilitatea unei
atentat împotriva mea.

Dar tocmai după 24 II 45 erau zilele extreme
de încordate, evenimentele se precipitau și multe
evenimente necontenabile și preocupare serioasă pentru
păcat de - mi' pot aminti cum au fost comen-
tate, chiar în jurul meu. -

Când ca atunci mi s'a propus o masă - exco-
muni am refuzat - locușul maselor înalte.
pentru că n'am dat ocazie acelor evenimente.

148

103

Dacă nemulțumirile mele personale au influențat pe cei
din jurul meu ?

Fără îndoială că da și i-au influențat în rău, în sensul că atunci când eram eu, personal supărat și amărât de unele lucruri și atitudini în Partid, pe care le socoteam nedrepte sau jignitoare - eu mă complăceam în faptul că cei din jurul meu îmi dădeau dreptate, mă căinau, că mă socoteau nedreptățit.

Îmi amintesc, mai bine, atmosfera din jurul meu când am fost atacat la Conferința din Octombrie 1945. Toți cei care se găseau în anturajul meu, începând de la prietenii personali ca Belu, Torosian, Lenu sau Hary, până la colaboratorii din Minister, toți erau uimiți de felul în care, pe neașteptate, fusesem atacat, fără ca nimeni să ~~mi~~ -mi ia apărarea. Dacă pe oameni străini de partid - cum erau unii dintre colaboratorii de la Minister, printre care și Secretarii Generali i-am pus la punct și am refuzat orice gest din partea lor, ca și orice comentariu, care ar fi putut dăuna Partidului - în ceroul celor apropiați mie am comentat cele petrecute la Conferință, criticând faptul de a fi fost atacat - și forma și fondul atacului.

Țin minte - și aceasta ca o impresie pe care mi-au lăsat-o acele zile - că și toate comentariile pe care le-am auzit erau îndreptate pe linia că Ghiță Apostol a fost cu totul personal în atacul lui, că acest atac dovedea că nu mă bucur nici de încrederea, nici de simpatia tovarășilor din conducerea Partidului - lucruri cu care eu eram de acord. Atitudinea mea și nemulțumirile mele - atunci când se manifestau duceau la aceleași rezultate : diminuarea autorității Partidului.

Dacă întâlneam o rezistență, în ce privește nemulțumirile mele - ea venea numai din partea tovarășei mele, care de foarte multe ori, discutând numai între noi doi ~~xxxxxxx~~ - lua atitudine împotriva mea.

Îmi amintesc discuția aprinsă pe care am avut-o cu ea în ce privește cuvântarea de la Cluj din 1946. Ea a fost împotriva acestei cuvântări - încă de când am început să-i spun cam ce voiam să vorbesc la Cluj și - deși în public s'a abținut să se manifeste împotriva mea - a criticat, conferința după ce a ascultat-o. Nu o singură dată - în legătură cu discuțiile noastre asupra Clujului - mi-a reproșat (atunci când problema nu se discuta în presa și literatura noastră) că mă fac vinovat de deviații naționaliste și că mă las influențat, în acest sens,

de atmosfera din Ardeal sau de unele informații, aduse de Betea sau de alții.

Eu am combătut-o atunci vehement - fiind de bună credință - dar n'am avut dreptate.

În ce privește însă cele petrecute la Conferința din 45 - mi-a luat parte mie.

Am dat amănuntele de mai sus pentru că sunt cele de care îmi amintesc mai bine.-

ss. L. Patrășcanu

14.XI.49

Dacă ne mulțumim de cele personale au influențat pe cei din jurul meu? 150

Fără îndoială că da și i-au influențat în viață, în sensul că atunci când eram eu, personal suferărat și amărit de unele lucruri ^(cu Partidul) și obiceiuri pe care le socoteam ^(nedrepte sau) înșelătoare - eu mă complăceam în faptul că ^(ca și jurul meu) erau drepte, ~~mai exacte~~ ^{mai exacte}, că mă socoteam un nedreptățit. ~~Am~~ ^{Am} îmi amintesc, mai bine, atmosfera din jurul meu când am fost atacat la Conferința din Octombrie 1945. Toți cei care se găseau în anturajul meu - începând de la pretenții personale ca Belu, Torocari, ~~și~~ ^{și} Lupa sau Hary, până la colaboratorii din Ministe ^{tate} ~~erau~~ ^{erau} ~~amintiți~~ ^{amintiți} de felul în care, pe neașteptate, fusese atacat, foarte cu umor și că nu mi s'a părut. Dar pe oameni străini de Partid - cum erau unii din colaboratorii de la Ministe, printre care și Secretarii Generali - i-am pus la punct și am refuzat orice gest în partea lor, ca și orice comentariu care a fi putut dauna Partidului - în cercul celor apropiați mi-am comentat cele petruite la Conferință ^{continuând faptul} ~~amintindu-mă~~ de a fi fost atacat - și forma și fondul atacului. ~~Am~~ ^{Am} ~~înțeles~~ ^{înțeles} ~~și~~ ^{și} ~~toate~~ ^{toate} ~~cele~~ ^{cele} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au} ~~lăsat~~ ^{lăsat} ~~o~~ ^o ~~am~~ ^{am} ~~impre~~ ^{impre} ~~si~~ ^{si} ~~pe~~ ^{pe} ~~care~~ ^{care} ~~mi~~ ^{mi} ~~au~~ ^{au}

~~fi~~ - duceau la sculeari rezultate: diminuarea au-
toritatii ^{Partidului} - o rezistentă, în ce privește ne-
mulțumirile mele - ea venea numai din partea toro-
nasei mele care de foarte multe ori - ~~impozabil~~
discutam ^{numai} între noi doi - ^(aprinse) la atitudine împotriva ei
fui amănunțose discentă pe care am avut-o în ea
în ce privește Elvianțarea de la Cluj - din 1946. Ea a fost
împotriva acestor cuvântări - încă de când am început
să-i spun căm ce voiam să vorbesc și - deși în pu-
blic n-o abținut să se manifeste împotriva mea - a cri-
ticat, conferințele după ce a ascultat-o. Nu o singură
dată - în legătură cu discutiile ^{campus clujului} noastre - mereu repro-
sat (atunci când petheura ne se discute în prese-
nță literatură noastră) că mă fac vinovat de diver-
să naționalitate și că mă las influențat, în acest
sens, de activitatea din Ardeal sau de unele
informații, aduse de Petre sau de alții. Eu am
combătut-o atunci, vehement - și fiind de bun
credință - dar n-am avut dreptate:-

În ce privește însă cele petheuri la Conferințele
din 45 - mi-a luat parte mie. -
Am dat amănunțit de mas sus pentru că sunt cele
de care înis amănunțose mai bine. -

14. XI. 49

Habr

Greșelile mele, ca activist de Partid.

Greșelile mele ca activist de Partid, au fost de două feluri :

1. Privind linia politică a Partidului;
2. Atitudinea greșită față de tovarășii pe care am lucrat și de prietenii personali sau de acei pe care i-am utilizat.

I. Mă voi limita numai la epoca de după 23 August 44.

Originea greșelilor mele politice este nejusta apreciere a tempo-ului și formelor luptei de clasă, în epoca de după 23 Aug. 44.

Cu ocazia primei venituri a tov. Vășinski, după 23 August, într-o discuție colectivă, acesta ne-a transmis o afirmație a tov. Stalin, care avea următorul cuprins : "Poporul român trebuie să câștige politic". Era vorba de perspectivele socialismului în țara noastră, de mersul spre formele de viață socială superioară, pe care le cunoaște Uniunea Sovietică.

Eu m'am gândit mult la această frază. (Conținutul ei a fost confirmat de raportul tov. Ana și Gheorghiu, după drumul lor la Moscova în Decembrie 1944, când l-am văzut pe tov. Stalin). M'am gândit mult, dar numai mai târziu, după apariția Rezoluției din Iunie 1948, mi-am dat seama că i-am dat o interpretare oportunistă și nu revoluționară.

atit. antipart
In ce sens oportunistă ? Că fiind vorba de o câștigare politică a maselor din România, eu am crezut că problema ocupării pozițiilor cheie, atât economice cât și politice, ar trebui să se desvolte într-un interval mai lung de timp, în care o prelucrare politică prin propagandă și agitație, prin realizări concrete, prin ridicarea de cadre noi din muncitorime și țărănimea muncitoare, etc., să ne asigure nu numai o bază solidă în rândurile muncitorimii industriale, dar să neutralizeze - în parte să atragă chiar - o parte a micii burghezii orășenești, și mai ales sătești, să atragă intelectualitatea progresistă alături de noi.

In ce cadru social urma să se producă aceste rezultate ? In cadrul determinat de stadiul ultim al desăvârșirii revoluției burghezo-democratice în țara noastră. Am crezut că acest stadiu va fi mai lung - de cel puțin cinci ani - în

care timp va fi nevoie de manevrat cu guverne de colaborare cu o parte din burghezie la început, cu guverne cu participare mică burgheză mai apoi, împotriva burgheziei - izolate în acest ultim stadiu, tocmai ca urmare a unei juste politici de clasă a Partidului ; față nu numai de muncitorime și și față de mica burghezie - în special cea sătească.

Intr'un document, cerut de Secretariat în Noembrie 1944, pentru tov. Vășinski - am expus, odată cu un istoric al lui 23 August și acest punct de vedere : politica de colaborare cu o parte din burghezie trebuie continuată, cu condiția expresă ca Partidul să-și arate fața și să fixeze atitudinea sa independentă în toate problemele la ordinea zilei, să utilizeze din plin guvernele de colaborare pentru a pătrunde, mai ales în masa mică burgheză sătească, dar și a celei orășenești. Si propuneam să se facă o distincție în burghezie, izolând pe cei mai serioși adversari ai noștri (serioși prin aderența care o mai aveau în masa țărănească, prin caracterul mai organizat al partidului ei) : pe Maniu și acea parte a conducerii P.N.T., care îl urmează. Am propus deci o colaborare temporală cu liberalii - care să ducă, într'un prim stadiu, la izolare și slăbirea pozițiilor lui Maniu - atunci adversarul nostru Nr.1.-

Odată cu formarea unui guvern cu liberalii, încercat o spărtură la P.N.T. (cu Dr. Lupa sau alții) așa încât și de aici să aducem o slăbire a pozițiilor lui Maniu. (Când vorbesc de liberali, este vorba de ramura brătienistă. Deși este adevărat că vechii liberali dețineau încă importante poziții economice - dar lipsite de popularitate și de orice bază de masă a grupărilor, cu partidul fărâmițat prin apariția fracțiunii tătărescilor, timorați și intimidați - liberalii brătienști constituiau o bună masă de manevră).

Am propus să se meargă pe această cale, în timpul celui de al doilea guvern Sănătescu - a cărui viață se arăta de a nu fi de lungă durată, în vederea pregătirii unui nou guvern.

S'a format însă după câteva săptămâni, guvernul Rădescu - cu o formație similară a celui de al doilea guvern Sănătescu.

A venit 6 Martie 1945 și guvernul s'a format cu Tătărescu ca reprezentând o parte a burgheziei. Eu am arătat atunci Anei - Secretara Partidului - pentru ce sunt împotriva unui guvern de coaliție cu tătărescilor. Tătărescu, personal și gruparea lui, nu mai puțin, formată din exoroci, șantajisti

și cunoscuți **Spectari** (Bejan, Franasovici, Alexandrini) este compromitere pentru partidul nostru, va dauna și prestigiului Partidului, iar posibilitățile de a utiliza acest guvern de colaborare, în folosul scopurilor noastre proprii vor fi micșorate. - Ana întâi, apoi chiar tov. Vișinski au combătut punctul meu de vedere.

Ce n'am înțeles, eu, atunci ? Că în realitate colaborarea cu o parte din burghezie trebuia redusă la o chestiune formală, că dimpotrivă, interesul nostru era de a ne alia cu formația burgheziei cea mai slabă și lipsită de constanță politică - că tempoul desfășurării luptei de clasă este mult mai rapid, că ~~fața~~ desfășurării revoluției burgheze-democratice merge spre sfârșit. Și am mai ignorat un foarte însemnat lucru : legăturile internaționale - economice și politice - ale diferitelor grupări burgheze cu lagărul imperialist anglo-american. Liberalii brătieniști aveau asemenea legături, ele puteau fi utilizate împotriva noastră și a muncii noastre politice - pe când, din acest punct de vedere, Tătărașcu prezenta un pericol mult mai mic.

Din discuția cu tov. Vișinski și cu Ana n'am tras atunci toate concluziile necesare. Am continuat să am o falsă optică în ce privește desfășurarea procesului politic la noi în țară. Concret, această falsă optică, a dus la greșeli politice imediate.

Voi căuta pe cele mai principale : continuând să cred că ne găsim în stadiul desfășurării revoluției burghezo-democratice și un stadiu de început, am socotit că nu trebuie să bruschez schimbările în aparatul justiției - de aici slaba epurație a magistraturii, metodele de "convingere" față de magistrații care sabotau opera noastră guvernamentală, când s'ar fi cerut metode forte ; o încercare de a slăbi pozițiile ocupate de Maniu în Ardeal - mergând pe linia unei supraliciteți a șovinismului mărunt în chestia Ardealului de Nord și a unor aspecte legate de probleme naționale acolo (concretizate în cuvântările mele dela Cluj) ; o diminuare a atacării lui Maniu și a conducerii Naț. Țărăniștii pentru a încerca o rupere a unor aderențe și a unor mase aflate sub influența lor - printr'o nuanță de propagandă și agitație, în care accentul să cadă pe fața Partidului nostru a obiectivelor luptei lui, etc., și nu pe atacul contra PNT (lucru pe care l-am făcut, mai cu seamă în alegerile din 1946) ; am socotit politica de totală controlare a președintelor

ca nejustă și - dacă n'am cerut libertatea comerțului, am afirmat necesitatea, pentru epoca pregătitoare a stabilizării a unei limitări a controlului numai la unele bunuri de mare consum, lăsând restul liber.

antipant

Evoluarea stărilor noastre interne în 1945-1946 - inclusiv campania electorală dela sfârșitul lui 1946 - așa cum am apreciat-o eu - mă întărea în convingerea că interpretasem just etapa pe care țara noastră o străbătea. Vorbesc de campania electorală, inclusiv, pentru că ea s'a desfășurat sub semnul preamăririi (ceea ce am socotit chiar atunci exagerat) "largii concentrări democratice", adică a colaborării cu burghezia reprezentată de Tătărașcu; a negării oricăror intenții de a păși spre măsuri cu caracter socialist în industrie; dacă nu chiar a ~~întăririi~~ denigrării, dar în orice caz a unei tranșante distanțări de ideea colectivizării agriculturii (cuvântul colhoz nu era luat în gură de candidații și propagandiștii noștri, decât numai ca să se lepede de el); a afirmării repetate a mergerii noastre cu întreaga țărănie etc.

Rezultatul alegerilor a fost însă și pentru mine un semnal. Discuțiile care au urmat în B.P., după întoarcerea tov. Gheorghiu dela Moscova în Februarie 1947, unele discuții cu tov. Susaikov, au născut în mine convingerea că, față de problemele care ne stăteau în față (mai ales în condițiile internaționale create de crescuta campanie a atățătorilor de război anglo-americiani în vederea pregătirii lui) un nou curs politic este necesar, o cotitură trebuie făcută spre lichidarea colaborării cu resturile burgheziei, cu adâncirea luptei de clasă la sate, cu pășirea pe drumul unor măsuri premergătoare naționalizărilor. /2

la

Necesitatea acestei cotituri am simțit-o eu oare atât de adânc și radical, încât să nu mă fi influențat, falsele mele perspective din 1945-1946? Nu, nu pot să afirm acest lucru. Deși în toată munca mea practică și politică, începând din 1947 se poate observa o schimbare - totuși unele dibuiri și govăiri în primele proiecte lucrate la Minister privind reforma justiției (proiecte nepublicate, dar care totuși au existat), inconsecvența urmărire și pedepsire a criminalilor de război, etc., dovedesc că încercarea mea de a face o notată cotitură - numai în parte a reușit.

Când am pășit la înfăptuirea definitivă a reformei justiției în a doua jumătate a anului 1947 - munca mea cred

că s'a îmbunătățit simțitor. Acesta era cel puțin, convingerea mea ~~stare~~ intimă, în acel moment.

Dacă acestea sunt greșelile mele politice și aceasta este originea lor - unde este explicația lor ? Am căutat să analizez - în ultimul an și jumătate și aceste greșeli și aceste cauze. Si mi-am dat ~~seama~~ cel mai bine seama când am studiat din nou cu deosebită atenție "Problemele Leninismului", "Istoria Partidului" și unele texte ale lui Lenin.

Si cred că pot afirma, că dacă o asemenea lectură atentă și un asemenea studiu ași fi făcut - căutând în mod concret să aplic cele cetite problemelor și stărilor dela noi - în 1945-1946 - multe, foarte multe din greselile mele, care porneau dela o falsă înțelegere a conținutului fazei de desăvârșire a revoluției burghezo-democrate și o falsă apreciere a forțelor motrice menite să împingă societatea noastră înainte, le-ași fi înlăturat. Apreciind fals învelișul fașnic al schimbărilor care aveau loc la noi, înșelându-mă asupra însăși caracterului și tempoului în care schimbările au loc, neapreciind suficient că victoria Uniunii Sovietice în războiul anti-hitlerist și prezența armatei roșii în inima Europei sunt factori extrem de importanți, meniți să grăbească și în România și în toate țările venine procesul transformărilor lor interne, din fiecare țară - n'am căutat prin aprofundarea unor studii teoretice să mă lămuresc și să mă înarmez. Trebuie să fac aici o mărturisire : ocupat cu munca Ministerului, cu punerea la punct și tipărirea cărților mele, cu pregătirea examenului la Universitate și a cursului - care mi-au consumat extrem de multă muncă și energie - am neglijat, după 23 Aug., aproape fa-totul lecturi și studii teoretice. M'am limitat la ceea ce avea un caracter de fronzăreală și numai când aveam nevoie pentru un articol sau cuvântare - și atâta tot.

II. A doua serie de greșeli făcută de mine în epoca 1944-1948, privesc atitudinea și comportarea mea față de t~~a~~varășii, cu care am lucrat în C.C. și în B.P. cât și față de acei care îmi erau prieteni personali sau colaboratori.

A. Mă voi ocupa de prima parte a acestei probleme.

Rămân la convingerea, pe care am avut-o și atunci, pe care o am și acum, că începând din chiar toamna anului 1944, nici tov. Ana, nici Luca sau Gheorghiu Dej n'au voit

nici să lucreze cu mine nici să mă atragă la o muncă efectivă de Partid. Plasez începutul acestei atitudini negative în chiar toamna anului 1944 - atunci când, pe deoparte a existat la mine o sinceră și totală dorință de a găsi toate căile care să facă o muncă comună posibilă, pe de altă parte atunci când diferențe politice nu au existat - toți începând o muncă nouă, cu dorința de a servi cât mai bine Partidul și lupta pentru socialism. Începând de atunci și foarte multă vreme pe urmă - atitudinea tovarășilor, care conduceau efectiv Partidul - a fost de a scăpa de mine, de a mă ignora, de a mă transforma într'un om suportat - dar nu un tovarăș, cu care vrei efectiv să lucrezi. - Am avut și nu o singură dată, sentimentul că sunt considerat inutil și tot tratamentul era - fără îndoială nu voia rezultatul era același - de a începe să mă consider eu însumi, în cercul tovarășilor din conducere, ca un om de prisos. -

Ce a determinat pe tov. Ana, Luca sau Gheorghiu Dej la o asemenea atitudine, în toamna lui 1944 și mai în urmă-titudine care a culminat cu cele petrecute la Conferința P.C.R.-ului din Octombrie 1945, nu știu.

Intrebarea pe care mi-o pun și ea este valabilă și pentru anul 1946-47, este următoarea : dacă dela început sau mai târziu, tovarășii au avut să-mi reproșeze deviații politice sau unele trăsături personale, unele atitudini personale, cu care nu erau de acord, pentru ce n'au urmat calea unei discuții serioase, fundamentale, în spirit tovarășesc, utilizând critica și autocritica - ci totdeauna am fost pus în fața unor atacuri, care plesneau totdeauna, ca o bombă, pe neașteptate ? (Afirmatia este valabilă și pentru Conferința din 1945, și pentru Conferința din 1945 și pentru Congresul din Februarie și pentru Rezoluția din Iunie 1948). - Eu cred că o asemenea discuție - dela început, ar fi fost utilă și Partidului și mie personal, ca activist de Partid.

Dacă aceasta este observația pe care o fac atitudinii tovarășilor - m'am gândit foarte mult, asupra greșelilor mele, a atitudinii mele greșite față de tovarășii din conducere. - Si iată la ce concluzii am ajuns.

1. - Era datoria mea, dela început, dela primele manifestări a unei îndepărtări a tovarășilor de mine - să cer, să insist, să impun o discuție de clarificare. -

mar. 1946
nu mi s-a dat
critica?

2.- La fiecare gest, pe care eu îl socoteam față de mine netovărășesc din partea unuia sau altuia tovarăș din conducere - reacțiunea mea a fost : mă socoteam jignit, nedreptățit - și făceam un pas înapoi, izolându-mă de ei.

3.- În loc să văd Partidul - am început să fiu preocupat de jignirile mele, de amorul meu propriu rănit, de susceptibilitățile mele atinse, de ambițiile mele nesatisfăcute (dorința de a fi în C.C., în 1944-45, de a fi în B.P. după 1945) - ceea ce a dus la o și mai mare îndepărtare de tovarășii din conducere.-

Atitudinea mea trebuia să fie cu totul alta. Cu toată atitudinea de respingere de către unii tovarășii - în loc de a nu da cu săptămâna pe la C.C., ca răspuns unor jigniri suferite (ceea ce s'a petrecut în 1945-46) - eu trebuia, dimpotrivă, să frecventez și mai asiduă C.C., să cer și - în mod consecvent să insist - ca să mi se dea muncă de Partid, să caut și să găsesc însumi terene de colaborare, în îndeplinirea de sarcini partinice - ca singurul mijloc de a desarma fie neîncrederea, fie rezerva personală pe care tovarășii o aveau față de mine. De a căuta și găsi terenuri de o colaborare reală cu tovarășii din conducere, de a mă lega de C.C. ^{ora} în ~~xxx~~ cea mai mare măsură - în puterea mea s'o fac. Experiența negativă cu munca cerută de mine în Prahova, nu trebuia să mă descurajeze - trebuia consecvent și hotărât să merg pe acest drum.

4.- Eu nu sunt clevetitor, prin caracterul meu. Si mai ales m'am ferit să fac aprecieri personale sau jignitoare asupra tovarășilor din conducere. Dar reacțiunea mea în ce privește atitudinea lor, nefiind nici sănătoasă, nici partinică - a dus la manifestări de supărare, în cercul cunoscuților și prietenilor personali, care atingeau prestigiul și a tovarășilor și a organului din care făceau parte. Imi este cu neputință să-mi amintesc conținutul unor asemenea manifestări din partea mea - pentru că atunci când aruncam câte o vorbă sau făceam o observație, le făceam la mare supărare. Dar faptul că unii dintre cei din anturajul meu au reținut asemenea manifestări din partea mea, în acest sens injurios - este cea mai bună dovadă că ele s'au produs și că au avut un efect negativ asupra celor în fața cărora imi dădeam astfel drumul, indispozițiilor sau supărărilor mele.

5.- Nu este just că eu am negat autoritatea organelor de conducere sau am subprețuit calitățile și capacitățile

personale a unora dintre tovarășii care le compuneau. Dar just este că prin manifestările mele, pornite toate din nesănătoase reacțiuni individualiste, mic burgheze - n'au contribuit la întărirea autorității nici a acestor organe, nici a tovarășilor personali - ci dimpotrivă.

6.- Incepând din 1947, am încercat și în raport cu tovarășii din conducere să-mi schimb atitudinea, să ignorez anumite gesturi, care continuau să se producă, atitudini care se luau, atunci când era vorba de mine. Am încercat să strâng relațiile personale cu unii tovarăși. Am parvenit să-mi îmbunătățesc și starea mea de spirit - în acest domeniu - și aceste relații. Au dispărut însă, la mine vechile rezerve, am câpătat eu încredere în tovarăși - vorbesc din punct de vedere personal și chiar față de acei tovarăși, ca Ana și Teo pe care îi simțeam cel mai aproape ? Nu deplină. În orice caz nu aceea încredere care să mă facă, atunci când a căzut pe capul meu chestia cu Betea - să mă duc să le povestesc cele petrecute.- Când, la începutul lui 1948, am observat din nou o răceală din partea tovarășilor - ceea ce a constituit pentru mine o dureroasă surpriză - am fost din nou pornit să judec că toate încercările făcute de mine, în acest domeniu, au dat greș.- Când normal, logic și cinstit ar fi fost să judec : chiar dacă tovarășii nu cunosc chestia Betea, faptul că eu le-am ascuns-o, dovedea la mine o atitudine netovărășească și greșită - care ea singură era suficientă să dea naștere la răceala pe care o observam la tovarășii din conducere.- Deci acum cauza era în mine și nu la dănsii.-

B.- În ce privește colaboratorii dela Minister, am procedat, de cele mai multe ori mai mult decât superficial, în alegerea lor și în cercetarea lor, a trecutului lor. Așa a fost cu putință să am Secretari Generali - în primul rând pe Broșteanu - care mult timp după ce nu mai era la Minister am aflat că fusese Secretar General sub Antonescu - în Odessa numai 17 zile - dar a unui ministru antonescian și că lucrase cu Mișu Antonescu. Eu l-am luat ca Secretar General, pentru că era singurul simpatizant - prin 1935-36 - cunoscut de mine printre magistrați ; sau pe Paulopol - care numai după câteva luni am aflat că are o moșie - căzută sub expropriere. Imi fusese recomandat ca un înverșunat anti-legionar și persecutat de regimul antonescian - ceea ce era adevărat.- L-am luat pe Micșu - la Cabinet - după recomandarea

↓
da
lui Betea, ca să aflu, aproape după un an că ar fi avut legături cu legionarii. Pe Betea l-am întrebuințat - după simpla recomandare a lui Belu - fără să cercetez nici trecutul lui nici relațiile lui, nici felul lui de viață.

Toate - sau mai bine zis - o parte din acestea toate le-am făcut în 1947 - fără ca și atunci, imediat, să trag consecințele necesare.

Fată de prietenii personali ca Belu Silber, Lena Constante sau Torosian - deși de cinstea lor personală nu m'am îndoit niciodată - mi-am permis atitudini și manifestări care dăunau Partidului - așa cum am arătat mai sus.

da
Mai mult, am cultivat aceste prietenii - care ofereau atmosfera caldă a laudei și admirației și care constituiau un suport personal, pentru neplăcerile pe care le sufeream în Partid. Deși toți aceștia erau membrii de Partid - dar ~~nu~~ să mint dacă ași spune că nu-mi dădeam seama de subrezenia acestei calități a lor. - La alegerea prietenilor personali era aceeași totală lipsă de vigilență și de atenție, pe care eu ca membru al C.C., nu-mi era permis să o am.

18.XI.49

ss. L. Pătrășcanu

în rândurile muncitorilor industriali, dar să neutralizeze -
 în parte să atrage chivi - o parte a micii burghezii organizate,
 și mai ales setate, să atragă intelectuali ^(alturi de noi) și profesioniști.
 În ce cadru social urma să se producă aceste re-
 zultate? În ~~ce~~ cadru determinat de stadiul ultim
 al dezvoltării revoluției burgheze - democratice în țara
 noastră. Am presupus că acest stadiu va fi mai lung
 - de cel puțin cinci ani - în care timp va fi nevoie
 de manevrat cu guverne de colaborare cu o parte din
 burghezie la început, ~~apoi~~ cu guverne cu participare
 mică burgheză, ^{mai apoi} impetivă burgheză - izolată în acest
 (ultim stadiu) ^{stadiu}, tocmai pe supunerea a unui fapt politic
 (de clasă) ^{la decizie}, fete (de minoritate) ^(nu numai) fete de muncă
 burgheză - în special pe sătească. -

Într-un document, scris de Secretariat în Noiembrie
 1944, pentru tov. Vasilevici - am expus, odată cu un articol
 al lui 23 August, ni acest punct de vedere: politica de
 colaborare cu o parte din burghezie trebuie continuată,
 cu condiția expresă ca Partidul să se arate fete și să
 fiu pe atitudine ^{independentă} față de toate problemele la ordine
 zilei, să utilizeze din plin guvernele de colaborare
 pentru a pătrunde, mai ales în mase mici bur-
 gezi setate, dar și a celor organizate. Și propunem să
 se facă o distincție în burghezie - izolând pe cei
 mai seriosi adversari ai noștri (seriori și mai adăugați
 ca o ^{mai} aveau în mase țărănească, prin caracterul lor
 organizat al partidelor ei): pe Marx și acea parte
 a conducerii P. N. T. care îl urmează. Am propus
 deci o colaborare temporară cu liberalii - care să
 ducă, într-un prim stadiu, la izolarea și

slăbirea pozițiilor lui Mann - atunci adversarul nostru tot.
 Odată cu formarea unui guvern cu liberali încercat o
 spărtură la P. N. T. (cu D. Lupu sau alții) așa încât
 să ^{de} se aducem o slăbire a pozițiilor lui Mann -
 Când vorbesc de liberali, nu este vorba de ramura bio-
 tehnică. Desi este adevarat că vechii liberali detineau
 unele importante poziții economice - dar lipsit de popu-
 laritate și de orice legătură ^(a suferențelor) cu portul și forțele
 care sunt aparținătoare fructului tatarasc, temerari și
 intimidați - ^{liberalii tradiționali} (constituirea o bună masă de ma-
 năvră).

Au propus să se meargă pe aceste căle, în
 timpul celui de al doilea guvern Lăncăscu - a cărei
 viață se crește de a nu fi de lungă durată - cu vederea
 pregătirii unui nou guvern.

S-a format însă, după câteva săptămâni, guvernul
 Lăncăscu - cu o formație similară a celui de al
 doilea guvern Lăncăscu.

A venit 6 Martie ¹⁹⁴⁵ și guvernul s-a format cu Tatarascu -
 ca reprezentând o parte a leupkeșilor. - Eu am arătat
 atunci Anis - Secretar Partidului - pentru ce sunt im-
 portanți conștii guvernului ^(cu tatarascii) de cunoscut: Tatarascu, personal și
 grupul lui, nu mai puțin, forțele lui economice, sărăcit
 și cunoscuti apăsători (Bezan, Frăsioara, Alexandru) este
 compromiterea pentru Partidul nostru, va săuna și
 prestigiul Partidului, ^{iar} și posibilitățile de a utiliza acest
 guvern de colaborare, în folosul scopurilor noastre
 proprii - vor fi micșinate. - Una întâi, apoi chiar to-
 tdeauna au combătut punctul meu de vedere.

de Marin în Ardeal - mergând pe linia unei supra-
 liciten ^(de scopuri similare marșuri) în chestiunea Ardealului de Nord și o serie
 aspecte legate de probleme naționale acolo (convo-
 cat în purtătorul mele de Cley); o diminuare a
 atacului lui Marin și a conducerii net. tarant - pentru
 a începe o însușire a unor aderenti daravului și a
 unor mese ^{afiliate} sub influența lor - pentru o serie de
 propagandă și agitație, în care esențial se cade pe
 fetei Portului nostru a obiectivelor luptei lui, etc.

și am pe atacul ^{pe} contra P.N.T. -
 lucru pe care l-am făcut, mai cu seamă în așteptarea
 din 1946.); am vorbit politica de totală controlare a
 preturilor ce refuzate și - din nou am cerut libertatea comer-
 tului, am afirmat necesitatea, pentru epoca prestată
 a stabilizării, a unei limitări a controlului asupra
 marilor bunuri de mare consum, lasând restul liber.

Evoluția stărilor noastre interne în 1945-1946 -
 inclusiv campania electorală de la sfârșitul lui 1946, în
 care pun ~~la~~ am apreciat - și am - mîntuirea în români
 că interpretăm just ~~stărilor noastre~~ etape pe care țara
 noastră o trece. Vorbe de campanie electorală, inclusiv, pentru
 că ea o a dispărut sub semnul precămonii (ceea ce am vorbit
^{chiar stări} exagerat), largii concurențe democratice, adică o colaborare cu
 birocrația reprezentată de Tătărași; a neșării oricărui inter-
 zicere de a fi oare măsuri cu caracter social în industrie,
 adică un chiar a denegrării, dar în orice caz a unor treburile
 sintentive de edea voluntarism agrar (cultivarea
 colhoz nu era luat în firea de condiții și propagandă
 noastră, darat numai că se se lepede de el); a afirmării
 repetate a mergii noastre în întreaga țară, etc.

Rezultatul alegerilor a fost însă și pentru mine un tornad. Deciziile care au urmat în B. P. după întoarcerea lor. Ștampilă de la Moscova în 18 Februarie 1947, unele decizii cu tar. Lucrarea - au născut în mine convingerea că, față de problemele care se stăteau în fața țării, în condițiile internaționale există de crescută complicitate și stătețului de război anglo-american în vederea prădării lui) un nou curs politic este necesar, o cotitură trebuie făcută spre lichidarea colaborării cu războiul huyfizii, și adăugarea dreptei de clasă la site, cu posibilitate pe drumul unor măsuri premeditate nationalizării.

Necesitatea acestei cotituri am simțit-o ^{cu oare} atât de adânc și radical, încât că nu mă mai fi influențat, falsde mele perspective din 1945-1946? Nu, nu pot să afirm acest lucru. Din în toate munca mea practică și politică, începând din 1947 pe parti obșere a schimbare - Totuși unele diluiri ^{socialiste} în primele proiecte lucrări la muntă privind re-forma juridică (proiecte ne publice, dar care Totuși au existat) inconsecvențe următoare și pedepse a criminalității de război, etc. dovadă că încercarea mea de a face o hotărâre cotitură - numai în parte a reușit. - Când am fost la înfăptuirea definitivă a reformei juridice în a doua jumătate a anului 1947 - munca mea cred că s-a ambuat stătit simțitor. - Aceasta era cel puțin, convingerea mea internă, în acel moment. -

Dacă aceste sunt greselile mele politice și aceste alt originea lor - unde este războiul lor? Am cîntat să analizez - în ultumul am și punctele și aceste greseli și aceste cauze. Și mi-am dat cel mai bun decembrie

când am studiat ^{deu nou} cu interesată atenție "Problemele Consumului",
 "Marx", "Storia Parte d'Ulteriore" și unele teorii ale lui Lenin...
 Și cred că pot afirma, că dacă o asemenea lectură atentă
 și un asemenea studiu să fi făcut - contând în mod ex-
 celent de aplicat pe cele probleme și stări de la noi -
 în 1945-1946 - multe, foarte multe din greșelile mele, care
 porneau din o falsă înțelegere a conținutului pagin
 de descriere a revoluției luptelor democratice, și o falsă
 apreciere a forței revoluționare motrice menți să impuș
 societății noastre menți, le-ar fi înălțat. Apreciind fals
 învelial puterii și schimbările care aveau loc la noi,
 înclăntu-mă asupra unor caracteristici și temperaturi
 în care schimbările au loc, neapreciind suficient că
 victoria lui Lenin în războiul anti-hibrit și prezente
 adevărate roșii în întreaga Europă sunt factori interni de
 importanță, menți să greșesc în România și în toate
 țările vecine - ~~prezentând~~ procesul transformării interne,
 din fiecare țară - n-am căutat, ^{prin} ~~prin~~ aprofundarea tematicii
 și unor studii teoretice să mă lămuresc și să mă înor-
 mez. Trebuie să fac aici o mărturisire: ocupat cu numeroase
 îndatoriri, cu punerea la punct și tipărirea cărților mele,
 cu pregătirea examenelor la universitate și a cursurilor care
 mi-au consacrat entrem de multe momente și energii - am
 neglijat, după 23 Aug., aproape în total lecturi și studii
 teoretice. M-am limitat la ceea ce avea un caracter
 de frunzăreală - mai - și unor când creau unele probleme
 un articol sau cursantă - și atât tot.

II. A doua serie de greșeli, făcute de mine în epoca 1944-1948, prăveșc atitudine și comportare mee față de stat de toreră, în care am lucrat în C.C. & în R.D. și n' am făcut de aici care îmi erau prieteni personali sau colaboratori. -

a) Ma voi ocupa de grunda parte a acestor probleme.

Rămân la convingerea, pe care am avut-o și alina, pe care o am și acum, că începând din toamna anului 1944, ^{tor.} mine, mine, mine sau Ghenghis Khan n' au ^{vot} ~~avut~~ mine să lucrez în mine, nici să mă așez la o anumită funcție de Partid. Până în momentul acestor atitudini negative în chestiunea anului 1944 - atunci când, pe de o parte, eu a existat la mine o sinceră și totală dorință de a găsi toate cele care să facă o muncă comună posibilă, pe de altă parte, atunci când diferite politici au existat - totuși începând o muncă comună, cu dorința de a servi cel mai bine Partidul și lupte pentru socialism. Începând de atunci - și făcând multe erori pe muncă - atitudine toreră, care conduceau efectiv Partidul - a fost de a scăpa de mine, de a mă ignora, de a mă transforma într-un ^{om} suportat - dar nu un torer, în care unii efectivi se lucrează. - Am avut, și eu o singură detașament - se sunt considerat vinovat și tot tratamentul era - forțe indolente mi vor, dar rezultatele au oclă - de a începe să mă consider în viață, în cazul toreră din conducere, ce nu om de prisos. -

ce a determinat pe to. Anca, Luce sau Stephen de la o asemenea atitudine, in toamna lui 1944 si mai urmasa - atitudine care a culminat cu cea petrecut la congres - pinto P.C.R.ului la Octombrie 1945, nu stiu.

Intr-unul pe care mi-a peon - si ca este valabil si pentru anul 1946. ^{este urmasia:} (doce) de la început sau mai târziu, tovarasii au avut pe-mi reproase de viata personala sau unele trairi personale, unele atitudini personale, pe care eu eram de acord, pentru ce m-am urmasit cu o anumita descurajare, fundamental - in spirit tovarasesc, utilizand critice si auto-critice - ~~si~~ totdeauna am fost pres in fata unor atacuri, care plesneau totdeauna, ca o bomba, pe neastetate. Incurajabile (apropiate ^{etc.} valabile si pentru conferinta din 1945, si pentru Congresul din Februarie si pentru rezolutia din Iulie Iunie 1948.) - Eu cred ca o asemenea descurajare - ~~nu~~ ^{de} ~~nu~~ la început, ar fi fost utila si Partidului si mie personal, ca activist de Partid. -

Daca aceste este observatiile pe care o fac altii din tovarasii - m'am garantat foarte mult, asupra greselilor mele, a atitudinii mele greșite fata de tovarasii din conducere. - Si iata la ce concluzii am ajuns.

1.) Era datoric mea, de la început, de la primele meșurări a unei indepartări a tovarasilor de mine - si cer, si insut, se impun o discutie de clarificare. -

2.) Le facu foarte, pe care eu il rogateam fata de mine rector - ronesc din partea mea sau altor tovarasii din conducere - rectoria mea e foarte mare - montam zgrit, nedreptat - si facem un pas inapoi, izolandu-ne de ei.

3. În loc să văd Portobello - am început să fiu prescris de figurile mele, de anulul meu propriu zărit, de susceptibilitatea mea ctivă, de ambitiile mele nesurpasute (dovada de a fi în C.C. în 1944-45, de a fi în B.P. după 1945) - ceea ce a dus la o mai mare îndepărtare de tovarășii din conducere. -

Atitudinea mea trebuia să fie cu totul altă. Cu toate atitudinile de responsabilitate de către unii tovarăși - în loc să nu dau cu săptămânile pe la C.C., ca răspuns unor figuri suferite (ceea ce s-a petrecut în 1945-46) - eu trebuia, dimpotrivă, să frecventez, pe lângă C.C., să cer și în anumit consecvent să insist - ca să nu se dea rușii de Partid, să caute și să găsească în însușirile de colaborare, în munca concretă, în îndeplinirea de sarcini partizanice - ceea ce conformul mijloc de a depăși fie neîncrederea, fie rezerva personală pe care tovarășii o aveau față de mine. De a conta și gori terenuri de o colaborare reală cu tovarășii din conducere, de a mă lega de C.C. era - în cea mai mare măsură - în puterea mea și o fac. Experiențe negative cu munca pe câmp de mine cu Prohore, eu trebuia să mă descurajez - trebuie consecvent și hotărât să măf pe acest drum. -

4.) Eu nu sunt clarificator, prin caracterul meu. Și mai ales m'am ferit să fac aprecieri personale sau judecări asupra tovarășilor din conducere. Dar reacțiunile mele, în ce privește atitudinile lor, nefiind nici de natură, nici foarte vii - și dău la mine furtiv de

superior, în cercul cunoștințelor și prietenilor personali, care atingeau prestigiul și a tovarășilor și a oșanului din care făceau parte. Tot este cu reputație și un amintesc conținutul unor asemenea manifestări din partea mea - pentru atunci când acumam câte o vorbă sau făceam o observație la jocurile de mare superioare. Dar faptul că unii dintre cei din jurul meu au behinat asemenea manifestări - sau au interpretat asemenea manifestări din partea mea, în acest sens injurios - este cea mai bună dovadă că ele s-au produs și că au avut un efect negativ asupra celor în fața cărora imi dădeam astfel drumul, îndrăzneață sau superiorilor mei.

4/ Nu este just că eu am negat autoritatea organelor de conducere sau am subprețuit calitățile și capacitățile personale a persoanelor din tovarășii care le conferneau. - Dar just este că prin manifestările mele, punând față în față între reactiunile individuale, nu le bucură - n-au contribuit la întărirea autorității mele și a acestor organe, nici a tovarășilor personali și directorive.

6/ Într-o dată din 1947, am încercat să mi în raport cu tovarășii din conducere să-mi schimb atitudinea, să-mi schimb anumite gesturi care ^{continuu să} se produceau, știind că nu le luam, atunci când ele vorbeau și acțiune. Am încercat să stăpânesc ^{relațiile} relațiile personale cu unii tovarășii. Am procurat să-mi îmbunătățesc și starea mea de spirit - în acest scop - și acțiune reactivă. Am deprins înșel, la mine,

vechile regene, am capatat cu ^{in tovarasi} incredere - vorburi din
punct de vedere personal si chiar fapte de acce la-
vorari, ce Oure n Ter, pe care li simteam cel mai
aproape? Nu deplina. In orice caz nu acce in-
credere care se mi face, atunci cand a vazut
pe capul meu chestia cu Petre - ce mi duc
se la poartile cele petricute. - Cand, la in-
ceputul lui 1948, am observat din nou o rascala
du portec tovarasilor - ceea ce a constituit pentru
mine o dureroasa surpriza - am fost din nou
permis sa judec ca toti incercarile facute de
mine, in acest domeniu, au dat gres. - Cand
normal, logic si cinstit ar fi fost sa judec: chior
daca tovarasii mi punu chestia Petre, faptul
ce eu le-am ascuns, dovedea la mine o atit-
tudine netovarasesca si gresita - care se justifica
singura, ^{era infirmitate} de la nastere la rascala pe care o
observam la Tovarosi du conducere. - Deci acum
causa era in mine si nu la clausa.

B) Anomalous behavior of the system, e.g.,

În ce privește colaboratorii de încredere, am pro-
cedat, de cele mai multe ori mai mult decât super-
ficial, în alegerea lor și în cercetarea lor, a încredin-
țării lor. Acea a fost cu putință să am secretari
generali - în primul rând pe Brosteanu - care
mult timp după ce nu mai era la Mureș, am
aflat că fusese secretar general sub Antonescu
- în aceeași vreme 17 zile - dar a unui ministru
antonescian și că lucrase cu Mănu Antonescu.

Eu l-am luat ca secretar general, pentru că era singu-
rul simpaticant - prin 1935-36 - cunoscut de mine,
prinți magistru; sau pe Paulopol - care umora
după satul lui am aflat că se dăduse - căzută
pe sub englezii. Iși fusese recomandat ca un in-
versurat ant. legionar și persecutat de regimul
intoxican - ceea ce era adevărat. - L-am luat pe
Betea - la Cabinet - după recomandarea lui Betea
ce se afla aproape după un an că ar fi avut
legături cu legionarii. Pe Betea l-am întrebat
după simple recomandări a lui Belu - fori să
cercetezi viața trecutul lui, viața relațiile lui, viața
felul lui de viață. Toate - era mai bine, o parte
din aceste toate le-am aflat în 1947 - fori să
așezăm, imediat, să ținem parcurerile necesare.
Fete de prețuri personale ca Belu și alții, erau
Cantăreți sau Torosani - desigur de cinstire lor personal
eu m-am îndoit viața - mi-am permis atitudinea
și manifestări care dăunau Partidului - așa cum am
scutit mai sus. - Mai mult, am cultivat aceste
prietenii - care ofereau atmosfere caldă - a la-
dei și administrativ și care contăneau un suport
personal - pentru ~~toate~~ plăcerile pe care le sufer-
am în Partid. Desigur toate acestea erau membri
în Partid - dar or fi re-mint - dacă oși spune că
nu mi dădeam seama de subreția acestei calități
a lor. - La alegerea prețurilor personale era acțiuni
totale lipsă de vizitate și de atenție, pe care eu ca
membru al C.C. ~~nu mi era permis să~~ ^{nu mi era permis să} ~~nu mi era permis să~~ ^{nu mi era permis să}
18 XI. 49. H. H.

122

~~167~~

ASUPRA EFORTURILOR MELE DE A ÎMBUNĂTĂȚI RAPORTURILE CU
TOVARĂȘII FACUTE ÎN 1947.

Îmi amintesc că imediat ce am venit dela Paris în 1946, luna Octombrie, primul cu care am încercat să am o explicație tovarășească și să înlătur chiar reaua voință pe care o bănuiam, a fost Bodnăraș.

Am fost la el acasă și am avut o lungă discuție. Nu pot spune că am plecat cu sentimentul că a fost sincer, dar eu eram hotărât să trec de astădată peste unele exprimări ale lui, care mi-au dat această impresie.

Legând de discuția pe care am avut-o cu tov. Ghiță la Paris, faptul că eu îi urmasem întocmai sugestia de a mulțumi public lui Teo pentru activitatea pe care o desfășurase la Ministerul de Justiție, timp de două luni, cum a venit dela Paris m'am dus la el. (Ghiță a rămas la Paris două săptămâni după plecarea mea) Am continuat discuția, în același ton tovarășesc pe care l-am căutat să-l dau întrevederii noastre și la Paris. Pe linia celor discutate am căutat să păș rez această atmosferă în legăturile mele cu Ghiță. De câte ori puteam, căutam să fiu la el, fie pentru a-i cere anumite sugestii, în problemele care mă preocupau, fie pentru a-l informa în unele chestiuni legate de alegerile care se apropiau.

Au venit alegerile. Fiind odată la masă, la Ghiță, eu - din propria mea inițiativă am propus lui Ghiță (la masă era și Didenco, care mi-a susținut propunerea) să facem în București o întrunire numai pentru intelectuali. (Ghiță candida cap de listă la București) și eu i-am propus să-i fac prezentarea, ocupându-mă de astă dată de persoana lui, ca luptător și conducător al Partidului. Ghiță, la început, s'a opus (cred că din timiditate) dar în cele din urmă a fost de acord. S'a făcut întrunirea la Savoy și textul cuvântării mele, ca prezentare a lui Ghiță i l-am arătat și lui i-a plăcut, chiar foarte mult. Am ținut apoi acea cuvântare și cred că a fost o întrunire reușită.

De anul nou 1947, deși tovarășă mea era în mănăstiri, unde am plecat și eu de zilele Crăciunului, eu m'am întors în București ca să pot fi de revelion cu tovarășii. N'am fost, în ade-văr, invitat nicăieri; i-am telefonat lui Bodnăraș, unde merge el, dar nu știa ce mi-a răspuns. Până la urmă însă aflând că

toți tovarășii vor fi la Ana, m'am dus și eu, fără invitație. Si am făcut foarte bine că nu m'am formalizat de lipsa unei invitații personale.

În Ianuarie 1947 se plasează întâmplarea pe care am povestit-o cu vizita pe care i-am făcut-o lui Luca de ziua numelui lui și a tovarășei Bety, care s'a terminat mai mult decât prost pentru mine.

Pentru că una din criticile pe care Ghiță mi le-a adus la Paris era că vin rar la C.C., în tot cursul anului 1947, am căutat să țin o legătură cât mai strânsă cu tovarășii care lucrau în Secretariat și pot afirma că dacă nu zilnic, dar de trei-patru ori pe săptămână eram de astă dată la C.C. De cele mai multe ori o găseam acolo pe Ana, dar și pe alți tovarăși. De câteva ori - jumătate în glumă, jumătate în serios - i-am făcut reproș Anei că "n'are nici odată nevoie de luminile mele pentru că rezultate concrete ca o atragere a mea la o muncă de Partid n'au dat nici aceste vizite la C.C.-Totuși eu le-am ~~xxxx~~ continuat mai asidui la începutul anului - mai rare apoi. Dar în orice caz, cu mult mai multă frecvență decât în 1945 sau 1946.-

Am căutat în cursul anului 1947 să invit, de câte ori am putut, pe tovarăși la mine acasă și când a fost gata Snagovul, la Snagov. Unii au venit, unii au refuzat sau nu au răspuns totuși eu am păstrat aceeași linie de conduită, pe care mi-o impusesem după Paris. (Imi amintesc că imediat după ce, în Februarie 1947, am venit dela Paris, iar Ghiță dela Moscova, am chemat într'o seară pe Ghiță, pe Bodnăraș și pe Maurer să le dau amănunte despre cele petrecute acolo). Făcusem și un raport oficial atât la B.P., cât și apoi personal tov. Susaikov și Kavtaradze.

Aceste sunt unele din faptele pe care mi le amintesc din eforturile mele, făcute cu toată sinceritatea și plecând dela observațiile lui Ghiță, și asupra acestui capitol, observații pe care le-am găsit întemeiate, anume că trebuie să am raporturi mai apropiate cu tovarășii.-

Am reușit în aceste eforturi ? Sincer și deschis vorbind, n'am avut acest sentiment, nici atunci și nu-l am nici acum când îmi reamintesc acel timp, că am reușit.

Totuși ar fi să spun un neadevăr dacă aș afirma că eu nu m'am simțit mai bine, pentru că dacă nu-i vorba de a fi schimbat fundamental raporturile de până atunci, totuși atmos-

fera era mai bună în raporturile cu tovarășii din conducere.

30.XI.49

ss.L.Pătrășcanu

As. pta eforturilor mele de a imbunătăți raporturile cu tovarășii
făcute în 1947 .-

Imi amintesc că imediat ce am venit dela Paris, primul cu care am încercat să am o explicație tovarășească și să înlătur chiar reaua voință, a fost Bodnăraș. Am fost la el acasă și am avut o lungă discuție. Nu pot spune că am plecat cu sentimentul că a fost sincer-dar eu eram hotărât să trec de astădată peste unele exprimări ale lui, care mi-au dat această impresie.

Legând de discuția pe care am avut-o cu tov. Ghită la Paris, faptul că eu îi armasem întocmai sugestia de a mulțumi public lui Teo pentru activitatea pe care o desfășurase la Ministerul de Justiție, timp de ~~XXX~~ două luni, cum a venit dela Paris, m'am dus la el. (Ghită a rămas la Paris două săptămâni după plecarea mea) și am continuat discuția, în același ton tovarășesc pe care l-am căutat să-l dau întrevederii noastre și la Paris. Pe linia celor discutate am căutat să păstrez această atmosferă plăcută a legăturii mele cu Ghită. De câte ori puteam, cautam să fiu la el-fie pentru a-i prezenta anumite sugestii, în problemele care mă preocupau, fie pentru a-l informa în unele chestiuni legate de alegerile care se apropiau. -

Au venit alegerile. Fiind odată la masă, eu-din propria mea inițiativă-am propus lui Ghită (la masă era și Didenco, care mi-a susținut propunerea) să facem în București o întrunire numai pentru intelectuali. Ghită candida cap de listă la București și eu să-i fac prezentarea, ocupându-mă de astădată de persoana lui, ca luptător și conducător al Partidului. Ghită, la început, s'a opus, dar în cele din urmă a fost de acord. S'a făcut întrunirea la Savoy și textul cuvântării mele, ca în prezentare a lui i l-am arătat și lui i-a plăcut, chiar foarte mult. Am ținut apoi această întrunire și cred că a fost o întrunire reușită. -

De anul nou 1947, deși tovarăsa mea era în munti, unde am plecat și eu cu celele Crăciunului, eu m'am întors în București ca să pot fi de revelion cu tovarăsa. N'am fost, în adevăr, invitat nicăeri; i-am telefonat lui Bodnăraș, unde merge el, dar nu știu ce mi-a răspuns. Până la urmă însă aflând că toți tovarășii vor fi la București, m'am dus și eu-fără invitație. - Si am făcut foarte bine, că nu m'am formalizat cu o asemenea invitație personală. -

În Ianuarie 1947 se plasează întâmplarea pe care am povestit-o cu vizita care i-am făcut-o lui Luca, de ziua numelui lui și a tovarasei Bety, care s'a întâmplat mai mult decât prost pentru mine. -

Pentru că una din criticele pe care Chită mi le-a adus la Paris era că eu nu apar rar la C.C. în tot cursul anului 1947, am căutat să țin o legătură cât mai strânsă cu tovarășii care lucrau în Secretariat, și pot afirma că dacă nu zilnic, dar cel puțin trei-patru ori pe săptămână eram de astădată la C.C. - De cele mai multe ori pe la Ana, dar și pe alți tovarăși. De câteva ori-jumătate în glumă, jumătate în seriozitate-i-am făcut reproș Anei că "N'are nici odată nevoie de luminile mele", pentru că rezultate concrete ca o atragere a mea la o muncă de Partid n'au dat nici vizitele la C.C. - Totuși eu li-am continuat mai asidui la începutul anului 1947. - Dar în orice caz, cu mult mai multă frecvență decât în 1945 sau 1946.

Am căutat în cursul anului 1947 să invit, de câte ori am putut, pe tovarăși la mine acasă—când a fost gata Snagovul, la Snagov. Unii au venit, unii au refuzat sau nu au răspuns—totuși eu am păstrat aceeași ~~linia~~ linie de conduită, pe care mi-o impusesem după Paris. (Imi amintesc că imediat după ce, în Februarie 1947, am venit de la Paris iar Ghită dela Moscova, am chemat într-o seară pe Ghită, pe Bodnăraș și pe Maurer să le dau amănunte despre cele petrecute acolo). Făcusesem și un raport oficial dat la B.P., cât și apoi personal tov. Susaicev și Kavtradze.

Aceste sunt ^{unele din} ~~cele~~ faptele pe care mi le amintesc din eforturile mele, făcute cu toată sinceritate și plecând dela observațiile lui Ghită și asupra acestui capitol observații pe care le-am găsit întemeiate, anume că trebuie să am raporturi mai apropiate cu tovarășii.—

Am reușit în aceste eforturi? Sincer și deschis vorbind, n'am avut acest sentiment nici atunci și nu-l am nici acum când imi reamintesc acel timp, eă am reușit. Totuși ar fi să spun un neadevăr ^{dacă asi afirma că} eu nu m'am simțit mai bine, pentru că dacă nu-i de a fi schimbat fundamental raporturile de până atunci, totuși atmosfera era bună în raporturile cu tovarășii din conducere.—

30. XI. 47.

L. P. T.

FORMELE DE MANIFESTARE A NEMULȚUMIRILOR MELE

1.- Stau de o jumătate de oră în fața hârtiei goale și cu cea mai mare bunăvoință - îmi este peste putință să-mi aduc aminte ce am putut eu să spun despre unii din tovarășii din conducere. Dar încă odată țin să afirm, că de câteori aveam câte un năduf pe suflet - așa cum mă cunosc - este cu neputință să nu fi răbufnit afară, într-o formă sau alta. Ce cuvinte am spus, ce expresii am întrebuințat - dacă voesc să mă limitez la adevăr și numai la adevăr - îmi e cu neputință să le reconstitueșc. Mai ales că asemenea momente de supărare sunt de acum patru și cinci ani.-

Față de cine am făcut asemenea afirmații ? Sau am avut asemenea manifestări ? Tovarășii mei, Belu, Lena - mai rar Torosian-Hari, aceștia erau acei care veneau de obicei în casă la noi. Față de ei deci am putut - într'un moment sau altul - să am asemenea manifestări. De Ralea, când a venit în țară în 1948, l-am avut odată la masă. Dar în afară de unele redări juste a convorbirii mele cu el, foarte multe lucruri sunt în declarația lui denaturate. Față de Ralea am căutat, în special să o laud pe Ana, care era și Ministrul lui. - Dar nici aici nu pot spune în ce formă m'am exprimat sau ce anume i-am spus.

Dacă mi se înfățișează unele din declarațiile celor care au fost în jurul meu cu fraze sau exprimări din partea mea, eu declar aici cu toată sinceritatea, că dacă voi putea reconstitui, pe această cale, cele de mine vorbite, sunt gata să o fac fără nici un fel de rezervă.

2.- Au fost asemenea manifestări rezultatul unor deosebiri principiale, politice ?

Țin să subliniez aici un lucru pe care nu știu dacă l-am spus până acum : în tot cursul anului 1945-1946, atunci când luam parte la viața politică activ, n'am avut nici un moment impresia că eu am altă linie politică decât Partidul sau decât conducerea lui. Dimpotrivă, în felul în care era atunci trasată linia Partidului în manifestările politice ale tovarășului Gheorghiu Dej sau Ana, eu am văzut confirmarea că premisele mele sunt juste. Am fost, în adevăr criticat, că separația magistraturii nu a mers suficient de adânc, sau pentru cuvântarea mea dela Cluj din 1946- dar acestea le-am considerat

atunci ca critice aduse unor greșeli sau devieri (cazul Clujului), dar nici un moment nu am socotit că eu reprezint altă linie politică decât a C.C. Si pot afirma aici, cu toată certitudinea, că nici unul din tovarăși nu mi-a făcut atunci o critică nici măcar parțială - afirmând asemenea lucru, anume că eu aș avea sau aș reprezenta altă linie politică sau m'aș găsi principial pe o altă linie decât Partidul și conducerea lui. Cel mai bun exemplu este tocmai critica pe care tov. Gheorghiu a făcut-o cuvântării mele dela Cluj - forma și conținutul acestei critici. Ce afirm aici pentru anul 1945-46, este cu atât mai just pentru 1947, când am căutat să îndrept greșelile mele, de pildă în ce privește Ministerul, prin reforma Justiției - sau să nu mai cad în greșeli, celor similare Clujului.

Cum s'a pus pentru mine o asemenea problemă ? In parte, numai când Ana a afirmat în ședința B.P., din 20 Februarie 1948, că eu permanent am subestimat forțele muncitorimii și am supraestimat pe cele ale adversarului. Si s'a pus din plin, când am citit rezoluția din Iulie 1948. Atunci am făcut un examen mai amănunțit - întărit apoi prin o restudiere, mai adâncă și mai ales cu aplicarea directă și nemijlocită la problemele noastre, ale țării noastre, a lucrărilor tov. Stalin și Lenin.-

Voașe să amintesc aici un amănunt. In rezoluția din Iulie 1948, devierile mele politice, renunțarea la lupta de clasă, etc., sunt afirmate plecând dela unele pasagii din "Problemele de Bază ale României". Volumul a apărut în Octombrie 1944. Tov. Ana personal l-a dat atunci lui Iosca să-l recenzese. Iosca nu mi-a formulat nici o critică după ce l-a citit, iar întrebând-o pe Ana dacă Iosca i-a formulat ei o critică sau i-a afirmat că sunt greșeli în carte, ea a răspuns negativ. Mai mult în IANUARIE 1948, IOSCA PERSONAL MI-A PROPUȘ SA SCOATA EDITIA A 4-a din acest volum în editura Partidului, după ce voi fi adus unele completări. Dacă Iosca nu-și aduce aminte, chestiunea o cunoaște și Răutu, care mi-a cerut două exemplare din ediția a III-a, tocmai atunci epuizată, pentru ca să prepare noua ediție. Aceste exemplare i le-am dat eu personal lui Răutu. Deci în această situație, cum puteam eu ajunge la concluzia că cele scrise de mine în 1942-43 și publicate în 1944, apoi în două ediții în 1945 și 1946, ar conține o linie politică greșită ? Si deci manifestările mele de supărare să aibă un fond principial, politic ? Dau chestiunea cărții ca un exemplu - dar este

valabilă pentru toată activitatea mea politică din acea vreme.

3.- Puteau manifestările mele de supărare duce la fracționism?

Orice manifestări nepartinice, indiferent de forma și conținutul lor pot duce la fracționism. Si manifestările mele, obiectiv, puteau duce la fracționism. Dar țin totuși să observ, pe deoparte, că cei cărora mă adreșam - în cazul de față Belu sau Lena sau Totosian n'au reprezentat pentru mine nici un moment asemenea activiști de Partid, din a căror influențare să iasă fracționism. (nu asta în nici un caz nu și sub nicio formă iar pe de altă parte, nu știu ce au declarat cei întrebați, dar dacă au fost sinceri și au spus adevărul, nu cred că au avut impresia că singura mea atitudine era aceea de un permanent nemulțumit, care critic sau ponegrec pe toate drumurile, pentru a discredita conducerea sau pe tovarăși personal.

Si ca să dau și un exemplu pozitiv : Se poate controla activitatea de Partid a tovarășei mele -deci cea mai apropiată mie dintre toți cei din jurul meu, și să se vadă dacă supărările mele sau felul meu de a mă exprima, a dus la devieri în munca sau a transformat-o în fracționistă. Deci rog să se cerceteze, cât mai amănunțit cu putință, această activitate și sunt sigur că rezultatul va fi în senzul celor afirmate de mine.

Cel puțin când am întrebat atât eu cât și tov. mea pe Ranghetz dacă ei i se poate reproșa ceva, în activitatea sau atitudinea ei partinică, Ranghetz a răspuns negativ. (Nu știu dacă chiar Teo nu a confirmat tovarășei mele același lucru).

Scriind aceste lucruri voesc să scuz ieșirile mele nepartinice ? Cătuși de puțin. Așa cum starea mea de spirit în anii 1945-46 a fost nejustă, bolnăvicioasă, direct primejdioasă tot așa și manifestările mele au fost la fel de nejuste și primejdioase. Nu acum când scriu aceste rânduri îmi dau seama de acest lucru, ci în tot timpul meu de frământări, din ultimii doi ani.-

30.XI.49

ss.L.Pătrășcanu

1) Stau de o jumătate de oră în fața hârtiei goale și-cu cea mai mare bună-voință-imi este peste putință să-mi aducă aminte ce am putut eu să spun despre unii tovarășii din conducere. Dar încă odată țin să afirm, că decâteori aveam câte un nauuf pe suflet-așa cum mă cunosc, este cu neputință să nu fi răbufnit afară, într-o formă sau alta. Ce cuvinte am spus, ce expresii am întrebuințat-dacă voesc să mă limitez la adevăr și numai la adevăr-imi e cu neputință să le reconstituesc. Mai ales că asemenea momente de supărare sunt, ~~de mai ales~~, de acum patru și cinci ani.-

Fată de cine am făcut asemenea afirmări? Sau am avut asemenea manifestări?

Tovarășa mea, Belu, Lena- mai rarv Torosian-Hari, aceștia erau acei care veneau de obicei în casă la noi. Fată de ei deci am putut-intr'un moment sau altul-să am asemenea manifestări. Pe Ralea, când a venit în țară în 1948, l-am avut odată la masă. Dar în afară de unele redări juste a convorbirii mele cu el, foarte multe lucruri sunt ^{în declarația lui} denaturate. Fată de Ralea am căutat, în special să o laud pe Ana-care era și Ministrul lui.- Dar nici aici nu pot spune ~~XX~~ în ce formă m'am exprimat sau ce a-
le i-am spus.-

Dacă mi se înfățișează unele din declarațiile celor care au fost în jurul meu cu fraze sau exprimări din partea mea, eu declar aici cu toată sinceritatea că dacă voi putea reconstitui, pe ~~XXXX~~ această cale, cele de mine vorbite, sunt gata s'o fac fără nici un fel de rezervă.

2) Au fost asemenea manifestări rezultatul unor deosebiri principiale, politice?

Țin să subliniez aici un lucru pe care nu știu dacă l-am spus până acum: în tot cursul anului 1945-1946, atunci când luam parte la viața politică activ, n'am avut nici un moment impresia că eu am o altă linie politică decât Partidul sau de conducerea lui. Dimpotrivă, în felul în care era atunci trasată linia Partidului în manifestările politice ale tovarășului Gheorghiu Deja sau Ana, eu am văzut confirmarea că premisele mele sunt juste. Am fost, în adevăr criticat, că epurarea magistraturii nu a mers suficient de adanc, sau pentru cuvântarea mea dela Cluj din 1946-dar acestea le-am considerat atunci ca critice aduse unor greșeli sau devieri (cazul Clujului), dar nici un moment nu am socotit că eu reprezint altă linie politică decât a C.C. Si pot afirma aici, cu toată certitudinea, ca nici unul din ~~XX~~ tovarăși nu mi-a făcut atunci o critică-nici măcar parțială-afirmând asemenea lucru, anume că eu aș avea sau aș reprezenta altă linie politică sau m'aș găsi principal pe o altă linie decât Partidul și conducerea lui. Cel mai bun exemplu este tot mai critica pe care tov. Gheorghiu a făcut-o cuvântării mele dela Cluj -forma și conținutul acestei critici. Ce afirm aici pentru anul 1945-46, este cu atât mai just pentru 1947, când am căutat să îndrept greșelile mele-de pildă, în ce privește Ministerul, prin reforma Justiției-sau să nu mai cad în greșeli, celor similare Clujului. Să s'a pus pentru mine o asemenea problemă? În parte, numai când Ana a afirmat în ședința B.P. din 20 Februarie 1948, că eu permanent am subestimat forțele muncitoare și am supraestimat pe cele ale adversarului. Si s'a pus din plin, când am cetit rezoluția din Iulie 1948.-Atunci am făcut un examen mai amănunțit-intărit apoi prin o restudiere, mai ~~am~~ adancă și mai ales cu aplicare directă și nemijlocită la problemele noastre, ale țării noastre, a lucrărilor tov. Stalin și Lenin.-

Voesc să amintesc aici un amănunt. În rezoluția din Iulie 1948, devierile mele politice, renunțarea la lupta de clasă, etc. sunt afirmate plecând de la ~~XXX~~ unele pasagi din "Problemele de Bază ale României". Volumul a apărut în Octombrie 1944. Tov. Ana personal l-a dat lui Iosca să-l recenzeze. Iosca nu mi-a formulat nici o critică după ce l-a citit, iar întrebându-l pe Anan dacă ~~eu~~ Iosca i-a formulat o critică sau i-a afirmat că sunt greșeli în carte, ea a răspuns negativ. Mai mult. ÎN IANUARIE ~~XXX~~ 1948, IOSCA PERSONAL MI-A PROPUȘ SA SCOATA EDITIA A 4^{UA} din acest volum în Editura Partidului, după ce voi fi adus unele completări. Dacă Iosca nu-și aduce aminte, chestiunea o cunoaște și Răutu, care mi-a cerut două exemplare din editia a III-a, tocmai atunci epuizată, pentru a să prepare noua ediție. Aceste exemplare i le-am dat eu personal lui Răutu. Deci în această situație, cum puteam eu ajunge la concluzia că cele scrise de mine în 1942-43, și publicate în 1944, apoi în două ediții în 1945 și 1946, ar conține o linie politică greșită? Și deci manifestările mele de supărare să aibă un fond principial, politic? Dau chestiunea cărții ca un exemplu-dar ea este valabilă pentru toată activitatea mea politică din acea vreme.

3) Puteau manifestările mele de supărare duce la fractionism?

Orice manifestări nepartinice, indiferent de forma și conținutul lor, pot duce la fractionism. Și manifestările mele, obiectiv, puteau duce la fractionism. Dar țin totuși să observ, ~~ca~~ pe deoparte, că cei cărora mă adreșam în cazul de față Belu sau Tena, sau Torosian n'au reprezentat pentru mine nici un moment asemenea activiști de Partid, din a căror influențare să iasă fractionism. (nu, asta în nici un caz și sub nici o formă); iar pe de altă parte, nu știu ce au declarat cei întrebați, dar dacă au fost sinceri și au spus adevărul, nu cred că au avut impresia că singura mea atitudine era aceea de un permanent nemulțumit, care critică sau ponegreșc pe toate drumurile, pentru a discredita conducerea sau pe tovarăși personal. Și ca să dau și un exemplu pozitiv: Se poate controla activitatea de Partid a tovarăsei mele-deci cea mai apropiată mie dintre toți cei din jurul ~~meu~~ și să se vadă dacă supărările mele sau felul meu de a mă exprima, a dus la devieri în munca ei sau a transformat-o în fractionistă. -Deci rog să se cerceteze, cât mai amănunțit cu putință, această activitate și sunt sigur că rezultatul va fi în sensul celor afirmate de mine. Cel puțin când am întrebat atât eu, cât și tov. mea pe Ranghetz dacă ei i se poate reproșa ceva, în activitatea ei sau atitudinea ei partinică, Ranghetz a răspuns negativ. (Nu știu dacă Teo nu a confirmat tovarăsei mele același lucru)

Scrind aceste lucruri voesc să scuz ieșirile mele nepartinice? Cătuși de puțin. Așa cum starea mea de spirit în anii 1945-46 a fost nejustă, bolnăvicioasă, rect primejdioasă-tot așa și manifestările mele au fost la fel de nejuste, primejdioase. Nu acum când scriu aceste rânduri îmi dau seama de acest lucru, ci în tot timpul meu de frământări, din ultimii doi ani. -

30 XI 47.

~~117~~
132

IN JURUL PLECĂRII MELE LA BRUXELLES.

Plecarea mea la Bruxelles s'a hotărât de către B.P. la începutul lunii Iulie 1947. Cred că cu o zi înainte de plecare, fiind la Minister, la prânz, și luând dispoziții în vederea lucrărilor care urmau să se facă în lipsa mea, a venit Betea. Nu-mi amintesc dacă eu i-am spus de informația pe care mi-o comunicase Ana, ceva mai înainte, că deja se svonește în oraș că plec să nu mă mai întorc și el s'a legat de această informație, sau că el a deschis direct vorba că ar fi bine, dată fiind situația mea și primejdiile care mă pândesc, să rămân la Bruxelles - fapt este că atunci mi-a vorbit prima oară de acest lucru. Atunci a stat puțin la mine, pentru că eram foarte ocupat cu dispozițiunile pe care trebuia să le iau și îmi este imposibil să reconstitui dacă a adăugat ceva amănunte sau nu.

În după amiaza acelei zile, sau a doua zi, dar cred că chiar în ajunul imediat al plecării, a venit Betea la mine acasă după amiază și a reînnoit propunerea, insistând asupra ocaziei care mi se ivește și din nou, insistând că situația mea este foarte proastă și periclitată.

Cum problema Maramureșului era pe lichidate, îmi amintesc că am vorbit și în legătură cu ea, dar nu-mi amintesc conținutul celor ce i-am spus. Dar știu că el a revenit odată sau de două ori, în timpul acelei vizite, cu sugestia lui, insistând să nu mă întorc în țară. Am fost convins că Betea era atunci în adevăr îngrijat și că din acest devotament pentru mine, voește să-mi pună viața în siguranță.

Plecând dela această convingere, ca să nu creadă că desconsider grija pe care mi-o poartă, i-am spus în cele din urmă că mă voi gândi și dacă mă hotărâsc să rămân și voi da un telefon dela Bruxelles. Am stabilit cu el ca să-i telefonez, dar nu mai știu ce parolă a fost.

Având încă drumuri de făcut în legătură cu plecarea, am plecat imediat de acasă și a plecat și Betea, pe care până la plecare nu l-am mai văzut.

Deși i-am promis să-i telefonez, nu m'am gândit nici un moment să-i urmez sfatul și tocmai pentru că nu m'am gândit la o asemenea rămânere în străinătate n'am spus nici un cuvânt nici tovarășei mele, nici Lenei, care ne-a însoțit. Am plecat numai cu bagajul necesar celor două săptămâni, cât urma să rămân.

nem în străinătate și după cum am mai arătat am respectat
întocmai promisiunea făcută lui Teo că nu-i voi lăsa mai mult
vreme ministerul pe cap, el ținându-mi locul.

30 XI.49

ss.L.Pătrășcanu

In jurul plecării mele la Bruxelles

Plecarea mea la Bruxelles s'a hotărât de către B.P. la începutul lunii Iulie 1947. Cred că cu o zi înainte de plecare, fiind la Minister, la prânz, și luând dispoziții în vederea lucrărilor care urmau să se facă în lipsa mea, a venit Betea. Nu-mi amintesc dacă eu i-am spus de informația pe care mi-o comunicase Ana, ceva mai înainte, că deja se svonește în oraș că plec să nu mă mai întorc, și el s'a legat de această informație, sau că el a deschis direct vorba că ar fi bine, dată fiind situația mea și primejdiiile care mă pândesc, să rămân la Bruxelles - fapt este că atunci mi-a vorbit prima oară de acest lucru. Atunci a stat puțin la mine, pentru că eram foarte ocupat cu dispozițiile pe care trebuia să le iau și îmi este imposibil să reconstitui dacă a adăugat ceva amănunte sau nu. În după amiaza acelei zile, sau a doua zi - dar cred că chiar în ajunul imediat al plecării, a venit Betea la mine acasă după amiază și a reînnoit propunerea, insistând asupra ocazii care mi se ivea și din nou, insistând că situația mea este foarte proastă și periclitată. Cum problema Maramureșului era pe lichidată, îmi amintesc că am vorbit și în legătură cu ea, dar nu-mi amintesc conținutul celor ce i-am spus. Dar știu că el a revenit o dată sau de două ori, în timpul acelei vizite, cu sugestia lui, insistând să nu mă întorc în țară. Am fost convins că Betea era atunci în adevăr îngrijat și că din devotament pentru mine, voia să-mi pună viața în siguranță. Plecând de la această convingere, ca să nu creadă că desconsider grija pe care mi-o poartă, i-am spus în cele din urmă că mă voi gândi și dacă mă hotărăsc să rămân și voi da un telefon la Bruxelles. Am stabilit cu el ce să-i telefonez - dar nu mai știu ce parolă a fost. Având încă lucruri de făcut în legătură cu pe carea, am plecat imediat de acasă și a plecat și Betea, pe care până la plecare nu l-am mai văzut. -

Deși i-am promis să-i telefonez, nu m'am gândit nici un moment să-i urmez sfatul și tocmai pentru că nu m'am gândit la o asemenea ^{în străinătate} rămânere n'am spus nici un cuvânt nici tovarasei mele, nici Lenei, care ne-a însoțit. Am plecat numai cu bagajul necesar celor două săptămâni, cât urma să rămânem în străinătate și după cum am mai arătat, am respectat întocmai promisiunea făcută lui Teo, că nu-i voi lăsa mai multă vreme ministerul pe cap, el ținându-mi locul. -

30 XI. 49.

ASUPRA ATITUDINIILOR MELE NEPARTINICE

=====

nepartinic

I. Nepartinice au fost legăturile mele cu Betea. Deși Betea era membru de Partid, nu în această calitate l-am utilizat, ci l-am considerat ca un devotat personal, care a îndeplinit o serie de sarcini - în Maramureș, în alegeri, în Buzău - în această calitate, ca om de încredere personal.

Eu am ascuns Partidului faptul că îl utilizez și n'am anunțat niciodată cadrele despre acest lucru.

Nepartinic a fost faptul că atunci când am pregătit cuvântarea dela Cluj, din 1946, m'am folosit de Betea și de informațiile lui - ascunzând Partidului acest material și nu am discutat cu tovarășii nici acest material, nici cuvântarea dela Cluj. Dar cu Betea am discutat-o, socotind că informațiile și materialul pe care el, ca ardelen, mi le poate pune la dispoziție, îmi vor fi de folos.

după moartea lui Betea

II. Nepartinică a fost toată purtarea mea, atunci când Betea a venit și mi-a propus să plec în străinătate și eu am ascuns acest fapt tovarășilor. Mai mult, a fost un act dușmănos atât față de Partid cât și față chiar de regimul nostru că atunci când am aflat că Mănuilă, ale cărui legături cu Maniu îmi erau cunoscute și știam că el a jucat tot timpul un joc dublu, lucrând și cu guvernul nostru, în calitatea lui de Director al Institutului de Statistică, eu nu l-am denunțat, ci, din comoditate personală, când am văzut posibilitatea pe calea unei plecări a lui Betea în străinătate cu el, să scap de acesta din urmă, am ascuns această pregătire de plecare, atât lui Mănuilă cât și a lui Betea. N'am luat acest drum al denunțului, pentru că am voit să ascund până la sfârșit legăturile mele cu Betea într'o epocă în care eu lucram din răspuțeri ca să recâștig încrederea tovarășilor, prin munca pe care o desfășuram la Ministerul de Justiție - socotind că plecarea lui Betea va înmormânta definitiv acest capitol, tocmai de atitudine nepartinică a mea.

III. Nepartinice au fost toate eșirile mele, prin manifestări de supărare, în fața unor cunoscuți personali, prieteni care îmi veneau în casă. Chiar dacă nu îmi pot aminti formele de manifestare a acestor ieșiri, dar știu bine că ele au existat. Au existat și atunci când "Scânteia" a luat hotărârea de a

nu mai pomeni numele meu (Toamna lui 1944) și atunci când nu am fost atras în pregătirea conferinței pe Capitală (vara lui 1945) și atunci când am fost atacat în Conferința Partidului în 1945, și de câte ori mă simțeam jignit sau nedreptățit. Toate aceste supărări personale erau legate de viața de Partid, de atitudinea unor tovarăși din conducere și eu discutându-le cu oameni ca Belu, Lena sau chiar tovarășa mea, am procedat nepartinic, greșit și dăunător Partidului. Prin asemenea discuții am contribuit la scăderea și autorității Partidului și a tovarășilor din conducere. Faptul că nu-mi pot aminti formele de manifestare a acestor egiri ale mele, față de oameni ca Belu sau Lena, nu micșorează cu nimic vina mea sau existența acestor manifestări.

IV. Nepartinice și dăunătoare Partidului au fost discuțiile cu oameni ca Ralea sau cei din jurul meu, chiar când era vorba numai de persoana mea și de situația mea în Partid. Faptul de fi pălăvrăgit că nu voi mai fi în conducerea Partidului, că nu voi mai face parte din guvern ~~eu~~ totuși chestii de Partid și nejust și nepartinic a fost că am discutat asemenea lucruri, cu asemenea oameni ca Ralea și Lena.

V. Nepartinic și dăunător a fost faptul că în loc să apelez, în ce privește colaboratorii imediați-secretarii generali, șefii de cabinet, etc., - la Secția Cadrelor noastre, mult timp - mai cu seamă în 1945-46 - i-am ales după recomandări personale, după cunoștințe personale, fără nici o verificare serioasă, nici chiar din partea mea. Numai așa se explică că am putut să am secretari generali ca Broșteanu sau Paulopă

Este adevărat că începând din 1947 și aici am căutat să fac o cotitură și am apelat, mai ales în a doua jumătate a anului, la serviciile Cadrelor, consfătuindu-mă dese ori cu Ranghetz chiar despre secretarii generali pe care îi aveam atunci, ambii membrii de Partid: Ciprian Răzoiu și Stoican.

În ce privește reforma Justiției - începând din Septembrie-Octombrie 1947, colaborarea cu cadrele a fost chiar extrem de strânsă și cu foarte bune rezultate pentru munca mea.

În ce a constatat starea mea de spirit nejustă, bolnăvicioasă și în ce a constatat primejdiile legate de această stare ?

Cu toate că la mine a existat, permanent, o sinceră și deschisă dorință să lucrez împreună cu Ana, cu Ghiță sau cu Luca, cu atât mai mult la început, când se punea întreaga

problemă a unei munci în condiții cu totul noi (vorbesc de toamna anului 1944) pe linie de Partid - totuși reacțiunile mele, atunci când n'am fost ales, în C.C., format în Octombrie 1944 și apoi în anii 1945-46 când am văzut că nu sunt atras la munca de Partid, sau când s'a produs anumite critici sau atacuri împotriva mea în epoca aceea sau cea ulterioară, eu m'am socotit jignit, amorul propriu a fost rănit și am suferit în orgoliul meu. În loc să văd Partidul, și prin atitudinea și activitatea mea concretă să caut eu să dovedesc tovarășilor că se înșală în aprecierea pe care o făceau despre mine, eu am început din ce în ce să mă retrag în sinea mea și în cercul unor prieteni ca Belu, Lena sau Torosian, să-mi consum aici necazul și jignirile mele. A fost nu un singur moment, când n'am văzut atunci Partidul, dar am văzut orgoliu și ambiția mea nesatisfăcută. Și fiecare critică care mi se aducea, eu o socoteam ca un atac personal și reacțiunea mea era în acelaș fel - îndepărtarea de Partid și de viața de Partid. În anii 1945-1946 am trăit aceste stări de spirit, pe care nu le pot considera altfel decât bolnăvicioase. Pentru că erau bolnăvicioase. Și primejdioasă în acelaș timp. I

Istoria mișcării muncitorești cunoaște doar atâtea cazuri în care activiști de Partid, buni odată, tocmai din cauză că au pus ambițiile sau jignirile lor personale înaintea de Partid, au ajuns în lagărul dușmanului. Sau s'au demoralizat și descompus cu totul - devenind și pe această cale, de multe ori, instrumente în mâinile dușmanilor. Că eu n'am ajuns aici, îi datorez, în foarte largă măsură, tovarășului Gheorghiu Dej și a atitudinii lui, a sfaturilor lui în timpul discuției pe care am provocat-o eu în Octombrie 1946, la Paris. Atunci, și ca urmare a acestei discuții și a discuției în continuare din București, am lichidat criza prin care trecusem. Sau ca să fiu în spiritul adevărului complet, am pășit pe drumul lichidării ei.

În această hotărâre, pe care am luat-o atunci, la începerea punerii ei în practică, a contribuit foarte mult și faptul de a fi putut, de îndată, să încep campania electorală, care m'a rupt din cercul strâmt al cabinetului ministerial și al amicilor din jurul meu, m'a pus în contact cu organizația de Partid din Arad, cu care am lucrat strâns timp de aproape două luni și, mai ales, m'a pus în contact cu masele. Am căutat să dau un caracter cât mai larg, de masă, acestei campanii, nu limitându-mă la simple întruniri, ci organizând adevărate dis-

cuții de masă, care durau ceasuri întregi și luau uneori caracter deosebit de viu, în tot județul Arad. Acest contact cu masele, în această campanie și lărgirea atât a orizontului meu și a activității mele, mi-a fost de un real și mare folos, tocmai pe drumul lichidării crizei pe care trecusem, ca membru de Partid.

Am lichidat eu în întregime această criză, în 1947?

Nu. Ași fi să mă înșel pe mine însumi și să înșel Partidul, dacă ași afirma acest lucru. Menținerea legăturilor cu Betea - după ce încercasem să scap de el trimițându-l la Paris, la începutul anului 1947 - dovedește cel mai bine că n'am procedat radical. Am socotit însă că numai prin munca mea numai prin apropierea față de tovarăși, prin strângerea din nou a legăturilor cu Partidul voi putea lichida și ultimele rămășițe ale trecutului. Starea mea de spirit însă în 1947 a fost cu mult mai bună și mult mai sănătoasă ca în trecut.

Iar munca pe care am desfășurat-o în ce privește pregătirea și aplicarea reformei Justiției - o muncă intensă și continuă începând încă dela sfârșitul primăverii lui 1947 și care a continuat până la începutul anului 1948 - s'a resimțit de această stare de spirit a mea, însănătoșită, de astădată în adevăr pe calea unei lichidări totale a trecutului, a crizei prin care trecusem.

Revizuirea greșelilor mele politice și căutarea cauzelor acestor greșeli asupra cărora am vorbit într'o declarație separată - a constituit pentru mine obiectul unor lungi frământări la Băneasa și la Snagov. Ca și o considerare a tuturor greșelilor comise de mine, în ce privește atitudinea față de tovarăși sau față de unii oameni cărora le-am acordat încrederea - despre care am vorbit în declarația de mai sus. Si de aceea am afirmat că concluziile la care am ajuns sunt și rezultatul acestor frământări.-

2.XII.49

ss. L. Pătrășcanu

Stiam din experiențe și cunoștințele mele că unii dintre cei fugiți în străinătate unelteau împotriva Guvernului și a regimului nostru.- Din felul în care mi-a prezentat Betea discuția cu Manuilă, am avut impresia că acesta din urmă voește numai să-și pună la adăpost persoana sa.-

5.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Subsemnatul L.Pătrășcanu, fiind întrebat care au fost cauzele că nu am denunțat pe Mănuilă, atunci când Betea mi-a spus că voește să plece și mi-a propus să plec și eu Mănuilă, Betea, Max Manolescu, declar : că atunci m'am gândit că voi putea să scap de Betea și acesta a fost pentru mine obiectul principal. Prin aceasta am acceptat și plecarea lui Manuilă.-

5.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Subsemnatul Lucreția Pătrășcanu, fiind întrebat care au fost motivele adevărate intrării în discuție cu Betea despre propunerea lui de a rămâne la Bruxelles, precum și asupra stabilirii unei parole, care urma să-i fie comunicată prin telefon dela Bruxelles, în cazul în care aș fi dat urmare sfatului, declar că am intrat în această discuție pentru că atunci fiind convins că Betea sincer se îngrijește de viața mea și de persoana mea, pe care o credea amenințată, nu am vrut să aibă impresia că îi desconsider această grijă.-

5.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Subsemnatul Lucrutar Patrascanu, fiind
 entretinut de care au fost materiale aduse
 în tracia în descultia cu Betta despre propunerea
 lui de a călători la Bruxelles, precum și asupra
 stărilor lui unei persoane, care urmează să i se comunice
 prin telefon de la Bruxelles în cazul în care ar
 fi dat urmare sfatului, declară că are un înțeles în
 aceasta descultie pentru că atunci când am vorbit cu
 Betta dintr-o seară în privința de viața mea și de
 persoane mea, pe care o credeam amănunțită, nu am
 putut să aibă impresii ce îi deserviseră atunci
 și așa.

5. XII. 47.

Wahner

Inhemahl L. Paterson, fiind intitulat
 care au fost cauzate ca au au donat pe
 Minerva, atunci cand Peter mi-a spus ca
 ma to se plece si mi-a propus sa plece si eu Min-
 erah. Peter, Max Harschner - declarase atunci
 ca mi-au gasit pe voi pentru ca corp de Peter
 si acesta a fost pentru mine singurul
 principal. - Prin aceasta am acceptat si
 placere lui Minerva.

5. XII. 45.

Natura

194

142

Itiam dei operante v. caritate,
quia ea vna luti ea fugiti in transitu,
necesse est operante suorum v. a reg-
nibus vobis. - Am felix in eum nra
preparat Beten descensu in vobis, in
aut vobis ea accit in vobis vobis
vobis vobis vobis de vobis vobis.
Am

Ex. 11. 45

Stell

195
1:3

DESPRE GOLOPENTA
=====

Cel dintâiu care mi-a vorbit foarte bine despre Golopența a fost Miron Constantinescu. Eu îl cunoșteam pe Golopența din unele lucrări publicate de Gusti.

Când Belu, înainte de 23 August, cu câteva săptămâni mi-a propus să-l aducă pe Golopența odată la mine, și el mi-a vorbit în termenii similari celor întrebuințați de Miron : că este un om serios, cinstit, care, prelucrat, se poate apropia de noi, că se poate avea deplină încredere în el și în cuvântul lui iar dacă își ia un angajament, îl ține necondiționat. Atunci am acceptat să-l văd. Am discutat cu el, întâiu, principial problema, dacă este gata să lucreze cu noi și când mi-a afirmat că da, l-am crezut. Tot numai, în general, am discutat atunci cu el dacă și-ar lua sarcina, el, împreună cu o echipă pe care și-ar face-o din băeții dela Statistică să țină câteva ceasuri postul de Radio emisiune și aceasta el s'a declarat gata s'o facă.

Atunci nu am intrat în amănunte, pentru că ele ar fi urmat să fie stabilite ulterior. Cum lucrurile s'au desfășurat altfel, n'a mai fost nevoie de ajutorul pe care Golopența l-a promis.

L-am revăzut pe Golopența numai în primăvara anului 1945, când încă era război - B.P., m'a însărcinat să fac o lucrare în legătură cu problema germanilor, care trăiesc în România. (Cred că fixează exact momentul - lucrul se poate însă ușor controla la C.C., unde lucrarea trebuie să fie înregistrată). L-am însărcinat atunci pe Golopența să-mi strângă materialul, lucrul pe care l-a făcut, conștiincios. (Pentru că l-am chemat pe Golopența și nu pe Mănuilă, am arătat în declarația alăturată).

O altă lucrare pe care i-am dat-o a fost în legătură cu material statistic, necesar pregătirilor conferinței de pace.

Între timp, i-am cerut, prin Betea de astădată, material în legătură cu Transilvania de Nord. Cred că și Betea a strâns material în această problemă. Toate acestea au avut loc în vară anului 1946.

Cu două-trei luni mai înainte l-am rugat pe Golopența să-mi cetească manuscrisul meu despre filozofia românească. Un exemplar din manuscris l-am dat lui Ioșca Kișinevski, al treilea pentru partea științifică - lui Moisil.

I-am cerut apoi lui Golopența unele materiale în Ianuarie 1948, în legătură cu un articol comandat de revista "Pro

. / .

blemele Economice".-

Despre Golopența, personal, știam că o duce, din punct de vedere material, extrem de greu, având soție și doi copii. Eu am căutat să-i onorez toate ~~activitățile~~ lucrările pe care i le comandam. Despre viața lui personală, relațiile lui nu știu nimic, eu având numai legături cu el ca cele mai sus arătate.-

4.XII.49

ss. L. Pătrășcanu

~~197~~

L-am revăzut pe Golopenta numai în primăvara anului 1945, când încă era război-B.P.m'a însărcinat să fac o lucrare în legătură cu problema germanilor, care trăiesc în România. (Cred că fixează exact momentul-lucrul se poate însușor controla la C.C. unde lucrarea trebuie să fie înregistrată). L-am însărcinat atunci să-mi strângă materialul, lucrul pe care l-a făcut, ~~XX~~ conștiincios. (Pe truce l-am chemat pe Golopenta și nu pe Mănuilă am arătat în declarația alăturată).

Cu două-trei luni mai înainte l-am rugat pe Golopenta să-mi cetească manuscrisul meu despre filozofia românească. Un exemplar din manuscris l-am dat lui Iosca Kisinevski, al treilea-pentru partea științifică-lui Moissil.

Despre Golopența ,personal știam că o duce,din punct de vedere material,extrem de greu,având soție și doi copii.Eu am căutat să-i onorez toate lucrările pe care i le comandam.Despre viața lui personală,relațiile lui nu știu nimic,eu avand numai legături^{cu el},ca cele mai sus arătate.-

4 x 11-49

198
116

DESPRE MANUILA
=====

1/. Nu știu ce legături a avut Mănuilă, dar știu dela Belu, parte dela Betea, cu care din oamenii noștri a avut de a face.

Astfel știu că înainte de 23 August a lucrat cu el : Levente, Bucur Schiopu, Biți, Stefan Popescu, Betea ; nu știu precis, dar mi se pare că și Beniuc (dar poate mă înșel). Știu că el a ocrotit la Statistică o serie de evrei, care altfel ar fi trebuit să meargă la muncă obștească. Dar nu știu cine sunt. Cred însă că Belu mi-a vorbit despre acest lucru, înainte de 23 August. Pentru că el mi-a vorbit atunci și de ajutorul pe care i l-a dat Manuilă și soția lui, în ce privește îndeplinirea pe care le avea el Belu, privitoare la lagărele din Transilvania. Imi amintesc că pe lângă Neagu, mi-a pomenit și de Manuilă, cu amănunte însă care acum îmi scapă. Eu personal nu l-am cunoscut pe Mănuilă până la întoarcerea mea dela Moscova - Septembrie 1944, întrucât atunci când i-am folosit casa, pentru întâlnirea mea cu Maniu, în dimineața zilei de 23 August, Belu a aranjat totul și el a avut și cheia casei.

2/. Am știut că Institutul de Statistică este trecut la Preșidenție. Nu-mi amintesc exact când, dar parcă a trecut chiar prin Consiliu de Miniștri o lege care hotăra acest lucru. În orice caz, știam că Mănuilă, în calitatea lui de director al Institutului, lucrează la Preșidenție. Dar exact n'am știut raporturile lui cu guvernul, pentru că nu m'au interesat, din nici un punct de vedere.

În vara lui 1946 sau în primăvară aceluia an, n'aș putea preciza, dar totuși în 1946, intrând odată în biroul lui Bodnăraș am dat acolo peste Mănuilă, pe care nu-l mai văzusem de când ieșise din guvern, în 1945. Când am intrat eu, după puțin timp, Mănuilă a ieșit. Bodnăraș a început să-mi vorbească în termeni extrem de elogioși despre el, de unde am dedus că este un colaborator foarte apropiat al Preșidenției și, personal, a lui Bodnăraș. Nu-mi pot aminti ce i-am răspuns lui Bodnăraș (poate el își amintește), dar sunt sigur că nu i-am împărtășit entuziasmul. Dar nu-mi pot aminti ce i-am spus. Am reținut însă laudele lui Bodnăraș, pentru că erau excesive.

3/. Am cunoscut pe Mănuilă, din scrierile lui, încă dinaintea războiului. Am folosit materialul statistic prelucrat de el, în lucrările mele, după cum se poate vedea din bibliografia volu-

mului "Problemele de Bază". Când l-am cunoscut, personal, am fost însă dezamăgit, pentru că - înainte chiar de chestia falsificării textului legii de epurare - două trăsături m'au isbit la el neplăcut.

Întâi, nu pot suferi oamenii care, când îți vorbesc, sau tu le vorbești, nu se uită niciodată în ochii tăi. Am considerat asemenea oameni falși sau ascunși. Ori Mănuilă avea acest obicei neplăcut, cel puțin pentru mine.

Al doilea, nu mi-a plăcut glasul lui mîeros și onctuos - iarăși semn de falșitate. A venit apoi chestia falsificării textului legii epurării, făcută personal de Mănuilă, după indicațiile lui Maniu și am văzut atitudinea lui, slugarnică și falșă, în același timp, ceea ce nu făcea decât să întărească primele mele impresii. (Cred că și Mănuilă își dădea seama că nu-l simpatizez și aceasta explică faptul că n'a venit niciodată la mine, în audiență. Sau poate că îi ajungea protecția și amicitia lui Bodnăraș, încât se limita, probabil, numai la folosirea și regulata frecvență a acestuia).

În orice caz, de câteori am avut nevoie de material statistic sau chiar de o lucrare de mai mari proporții - cum a fost aceea cu Germanii - l-am chemat pe Golopența și l-am rugat pe el să o facă, deoarece Golopența, de la început, m'a impresionat ca un om serios, priceput în meserie și cinstit. Am avut încredere în materialul statistic dat sau prelucrat de Golopența - deși eu l-am folosit critic.

4/. Cât timp am fost chiriașii la Snagov a lui Mănuilă, sau mai exact a dnei Mănuilă, căci după cum știu vila îi aparținea ei - s'a întâmplat următoarele: în lipsa noastră, pe când eram la Paris, d-na Mănuilă a făcut mai multe invitații, printre care și pe Maniu și într-o seară s'a încins un chef, la care au participat - printre alții - și câțiva americani. S'a băut șampanie s'au spart pahare, etc. Toate acestea le-a raportat gardianul tovarășei mele, când s'a întors ea de la Paris (ea a venit ceva mai înainte decât mine). Tovarășa mea, când a aflat, s'a dus la Teo și i-a istorisit toată chestia, așa cum îi fusese povestită gardian. Teo n'a dat importanță acestei istorisiri și impresia tovarășei mele a fost că el cunoștea deja întâmplarea, tocmai de aceea nu l-a mai impresionat.

Când m'am întors și am aflat, m'am supărat și am calificat faptul ca un nepermis abuz - lucru pe care cred că Lena, prin care închiriasem vila, l-a comunicat surorii ei, și prin aceasta, a ajun-

la dna Mănuilă. N'am dat însă nicio urmărire lucrurilor, pentru că vila noastră era pe terminate și știam că în primăvara viitoare ne vom muta în vila noastră și vom renunța la vila închiriată. Lucru care s'a și întâmplat, noi mutându-ne în primăvara lui 1947 în vila noastră.

Cu toată această întâmplare, de legăturile politice ale lui Mănuilă cu Maniu nu mi-am dat seama decât în Septembrie 1947. Fiind într-o comisie care urma să se ocupe cu pregătirea procesului Maniu, am dat peste niște declarații - nu aș mai putea preciza ale cui erau - din care reținea destul de clar acest lucru. Pe mine nu m'a surprins acest lucru, ci l-am găsit firesc așa cum îl cunoscusem eu pe Mănuilă. Din cuprinsul acelor declarații se vedea jocul dublu pe care îl făcea Mănuilă, iar Bodnăraș s'a lăsat înșelat de tonul mîeros și slugarnic al lui Mănuilă, care rămăsese, ceea ce fusese totdeauna, un convins marxist.

5/. Tot cu ocazia citirii acelor declarații am văzut (cred că acesta era chiar serviciul pe care îl îndeplinea Mănuilă pentru Maniu) că Mănuilă avea legături cu Anglo-Americanii și îi informa, din partea lui Maniu. N'aș putea preciza dacă în adevăr acesta era fondul relațiilor lui cu Anglo-americanii, dar așa ceva îmi amintesc că am citit.

6/. Ca statistician, până nu l-am cunoscut, am avut o bună părere despre Mănuilă, judecându-l după cărțile lui, care foloseau multe izvoare și aduceau un material bogat, pe care eu l-am folosit din plin. Mai târziu, am aflat de la Belu că îi plăcea să aibă extrem de mulți colaboratori - avea o armată întreagă - și atunci mi-am explicat și numărul mare de lucrări pe care le scotea și el și Institutul de Statistică. Care era contribuția personală a lui Mănuilă în conducerea Institutului nu știu și nici nu m'a interesat vreodată. Așa încât munca depusă de el îmi este necunoscută - în afară de ce puteam vedea din scrierile lui. N'aș putea spune nimic nici despre opinia colaboratorilor lui despre el, pentru că n'am vorbit cu nici unul dintre ei despre Mănuilă, persoana lui neinteresându-mă. Iar Betea, când vorbea de Institut, îmi vorbea totdeauna despre Golopența.

7/. Despre Mănuilă personal nu știu nimic. Știu că soția lui era bogată - cred că Lena mi-a spus că și vila de la Snagov era cumpărată de ea, fiind chiar a ei. Știu că au un copil, un băiat, care studiază ceva în străinătate. Dar ce și unde nu știu

(In vila dela Snagov erau o mulțime de lucruri de copil, și atunci am aflat acest lucru, tot dela Lena. Lena le deținea dela sora ei, care lucra sub direcția dnei Mănuilă, la un Institut de Ocrotire). Ce fel de viață ducea familia Manuilă nu știu și niciodată nu m'a interesat - din nici un punct de vedere.-

8/. Ocrotirea pe care Mănuilă a dat-o în timpul războiului multor tovarăși și în special multor tovarăși evrei sau simpatizanți, eu am pus-o pe influența pe care tovarăși ca Levente, Schiopu, Betea - sau chiar Golopența - o aveau asupra lui Mănuilă, în calitatea lor de vechi colaboratori ai lui.

Cred, dacă îmi amintesc bine, aceasta a fost și explicația pe care mi-a dat-o Belu, când întâia oară mi-a vorbit despre această chestie, înainte de 23 August. Dar n'ași putea-o afirma cu siguranță. Cu Betea cred că nu am vorbit niciodată despre acest lucru.-

4.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

1) Nu știu ce legături a avut Mănuilă, dar știu de la Belu, parte de la Betea, cu care din oamenii noștri a avut de a face. Astfel știu că înainte de 23 August a lucrat cu el: Levente, Bucur Schiopu, Biși, Stefan Popescu, Betea; nu știu precis, dar mi se pare că și Beniuc (dar poate mă înșel). Știu că el a ocrotit la Statistică o serie de evrei, care altfel ar fi trebuit să meargă la muncă obștească. Dar nu știu cine sunt. Cred însă că Belu mi-a vorbit despre acest lucru, înainte de 23 August. Pentru că el mi-a vorbit atunci de ajutorul pe care i l-a dat Mănuilă și soția lui, în ce privește îndeplinirea sarcinilor ^{pe care le avea el, Belu} ~~într-un~~, privitoare la lagărele din Transnistria. Îmi amintesc că pe lângă Neagu, mi-a pomenit și de Mănuilă, cu amănunte însă care acum îmi scapă. Eu personal nu l-am cunoscut pe Mănuilă până la întoarcerea mea de la Moscova-Septembrie 1944, întrucât atunci când i-am folosit casa pentru întâlnirea mea cu Maniu, în dimineața zilei de 23 August, Belu a aranjat totul și el a avut cheia casei.

2) Am știut că Institutul de Statistică este trecut la Preșidenție. Nu-mi amintesc exact când, dar parcă a trecut chiar prin Consiliu o lege care hotărâse acest lucru. În orice caz, știam că Mănuilă, în calitate de director al Institutului, lucrează la Preșidenție. Dar exact n'am știut raporturile lui cu guvernul, pentru că nu m'au interesat, din nici un punct de vedere. În vara lui 1946 sau în primăvara aceluiași an, n'ași putea preciza, dar ~~am~~ totuși ~~am~~ în 1946, intrând odată în biroul lui Bodnăraș am dat acolo peste Mănuilă, pe care nu-l mai văzusem de când ieșise din guvern, în 1945. Când am intrat eu, după puțin timp, Mănuilă a ieșit. Bodnăraș a început să-mi vorbească în termeni ~~extrem~~ extremi de elogioși despre el, de unde am dedus că este un colaborator foarte apropiat al Preșidenției și personal al lui Bodnăraș. Nu-mi pot aminti ce i-am răspuns lui Bodnăraș (poate el își amintește), dar sunt sigur că nu i-am împărtășit entuziasmul. Dar nu-mi pot aminti ce i-am spus. Am reținut însă laudele lui Bodnăraș, pentru că erau excesive.

3) Am cunoscut pe Mănuilă din scrierile lui, încă dinainte de război. Am folosit materialul statistic prelucrat de el, în lucrările mele-după cum se poate vedea din bibliografia volumului "Problemele de Bază". Când l-am cunoscut, personal, am fost însă desamăgit, pentru că înainte chiar de chestia falsificării textului legii de epurare-două trăsături m'au isbit la el: ~~un~~ neplăcut. Întâiu, nu pot suferi oamenii care, când îți vorbesc, sau tu le vorbești, nu se uită niciodată în ochii tăi. Am considerat totdeauna asemenea oamenilor falși sau ascunși. Ori Mănuilă avea acest neplăcut-cel puțin pentru mine-obiceiu. Al doilea, nu mi-a plăcut glasul lui mîeros și onctuos-iarăși semn de falșitate. A venit apoi chestia falsificării textului legii epurării, făcută personal de Mănuilă, după indicațiile lui Maniu și am văzut atitudinea lui, slugarnică și falșă, în același timp- ceea ce nu făcea decât să întărească primele mele impresii. (Cred că și Mănuilă își dădea seama că nu-l simpatizez și acesta explică faptul că n'a venit niciodată la mine, în audiență. Sau poate că îl ajungea protec-

tia și amicitia lui Bodnăraș, încât se limita, probabil, numai la folositoarea și regulata frecventare a acestuia).

În orice caz, de câteori am avut nevoie de material statistic sau chiar de o lucrare de mai mari proporții-cum a fost cea cu Germanii-l-am chemat pe Golopentă și l-am rugat pe el să o facă, deoarece Golopentă, de la început, m'a impresionat ca un om serios, priceput în meserie și conștient. Am avut încredere în materialul statistic dat sau prelucrat de Golopentă-deși eu l-am folosit critic.

4) Cât timp am fost chiriașii la Snagov a lui Mănuilă, sau mai exact a dnei Mănuilă-căci după cum știu vila îi aparținea ei-s'a întâmplat următoarele: în lipsa noastră, pe când eram la Paris, d-na Mănuilă a făcut mai multe invitații, printre care și Maniu și într-o seară s'a încins ~~un chef~~ un chef, la care au participat-printre alții-si câțiva americani-S'a băut șampanie, s'au spart pahare, etc. Toate acestea le-a raportat gardianul tovarășei mele, când s'a întors ea la Paris (ea a venit ceva mai înainte decât mine). Tovarășa mea, când a aflat, s'a dus la Teo și i-a istorisit toată chestia, așa cum îi fusese povestită de gardian. Teo n'a dat importanță acestei istorisiri-și impresia tovarășei mele a fost că el cunoștea deja întâmplarea, tocmai de aceea nu l-a mai impresionat.

Când m'am întors și am aflat, m'am supărat și am calificat faptul ca un nepermis abuz-lucru pe care credea că Lena, prin care închiriasem vila, l-a comunicat surorii ei, și prin aceasta, a ajuns la dna Mănuilă. N'am dat însă nici o urmărire lucrurilor, pentru că vila noastră era pe terminate și știam că în primăvara viitoare ne vom muta în vila noastră și vom renunța la vila închiriată. Lucru care s'a și întâmplat, noi mutându-ne în primăvara lui 1947 în vila noastră.

Cu toată această întâmplare, de legăturile politice ale lui Mănuilă cu Maniu nu mi-am dat seama decât în Septembrie 1947. Fiind într-o comisie care urma să se ocupe cu pregătirea procesului Maniu, am dat peste niște declarații-nu aș mai putea preciza ale cui erau-~~în~~^{din} care rețenea destul de clar acest lucru. Pe mine nu m'a surprins acest lucru, ci l-am găsit firesc așa cum îl cunoscusem eu pe Mănuilă. ~~XXXXXXXX~~ Din cuprinsul acelor declarații se vedea jocul dublu pe care îl făcea Mănuilă, iar Bodnăraș s'a lăsat înșelat de tonul mîieros și slugarnic al lui Mănuilă. ~~XXXXXXXXXXXX~~ care rămăsese, ceea ce fusese totdeauna, un convins manist.

5) Tot cu ocazia citirii acelor declarații am văzut (cred că acesta era chiar serviciul pe care îl îndeplinea Mănuilă pentru Maniu) că Mănuilă avea legături cu Anglo-Americanii și îi informa, din partea lui Maniu. N'aș putea preciza dacă în adevăr acesta era fondul relațiilor lui cu Anglo-americanii, dar așa ceva îmi amintesc că am citit.

6) Ca statistician, pînă nu l-am cunoscut, am avut o bună părere despre Mănuilă, judecându-l după cărțile lui, care foloseau multe izvoare și aduceau un material

bogat, pe care eu l-am folosit din plin. Mai târziu, am aflat de la Belu că îi plăcea să aibă extrem de mulți colaboratori-avea o armată întreagă-și atunci mi-am explicat și numărul mare de lucrări pe care îl scotea și el, și Institutul de Statistică. Care era contribuția personală a lui Manuilă în conducerea Institutului nu știu și nici nu m'am interesat vreodată. Așa încât munca depusă de el îmi este necunoscută-in afară de ce puteam vedea din scrierile lui. N'ași putea spune nimic nici despre opinia colaboratorilor lui despre el, pentru că n'am vorbit cu nici unul dintre ei despre Mănuilă, persoana lui neinteresându-mă.-Iar Betea, când vorbea de Institut, îmi vorbea totdeauna despre Golopența.-

7) Despre Mănuilă personal nu știu nimic. Știu că soția lui era bogată-cred că Lena mi-a spus-și ^{cu} chiar vila dela Snagov era cumpărată de ea, ~~pe ea~~ chiar a ei. Știu că au un copil, un băiat, care studează ceva în străinătate. Dar ce și unde nu știu. (În vila dela Snagov erau o mulțime de lucruri de copil, și atunci am aflat acest lucru, tot dela Lena. Lena le deținea dela sora ei, care lucra în sub direcția dnei Mănuilă, la un Institut de Ocrotire). Ce fel de viață ducea familia Manuilă nu știu și niciodată nu m'a interesat-din nici un punct de vedere.-

8) Ocrotirea pe care Mănuilă a dat-o în timpul războilor multor tovarăși și în special multor tovarăși evrei sau simpatizanți, eu am pus-o pe influența pe care tovarăși ca Levente, Schiopu, Betea-sau chiar Golopența-o aveau asupra lui Mănuilă, în calitatea lor de vechi colaboratori ai lui. Cred, dacă îmi amintesc bine, aceasta a fost și explicația pe care mi-a dat-o Belu-când întâia oară mi-a ~~xxx~~ vorbit despre această chestie, înainte de 23 August. Dar n'ași putea-o afirma cu siguranță. Cu Betea cred că nu am vorbit niciodată despre acest lucru.-

4. XII. 45

H. H. H.

Subsemnatul L.Pătrășcanu, declar că la întrebarea pusă dacă am vorbit defavorabil sau favorabil lui Vodă despre Bodnăraș, declar următoarele :

1.- Nu am vorbit după 6 Martie 1945 și nici mai târziu niciodată în acest sens - defavorabil - lui Vodă.

2.- Precum și Vodă nu mi-a vorbit defavorabil despre Bodnăraș sau alți miniștri.

Tot așa nu mi-a dat să înțeleg că vom scăpa de ei.

7.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

fuga
la
Subsemnatul L.Pătrășcanu fiind întrebat de ce nu am acționat mai hotărât atunci când a venit Ratziau cu propunerea de plecare, adică de ce nu l-am dat efectiv pe mâna Interneilor, declar următoarele :

Cu toate că știam deja că nu era vorba de un singur Betea, ci că se afla în această chestie și Manuilă și Dan Duțescu, un american al cărui nume nu-l ~~știam~~ știam - cu toate că consideram pe Betea că este omul lui Manuilă, n'am arestat pe Ratziau, pentru acele motive pentru care nu l-am denunțat pe Betea dela început :

1.- că n'am voit să se cunoască legăturile mele cu Betea, de acest gen.

2.- că m'am gândit totuși la serviciile ~~mele~~ trecute pe care mi le-a făcut.

7.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

In legătură cu declarațiile precedente fiind întrebat în ce au constatat serviciile trecute făcute de Betea mie declar următoarele :

1.- Mi-a adus manuscrisele mele din P.Tapului în momentul când a trebuit să treacă linia frontului riscându-și viața.

2.- S'a ocupat intens și conștiincios, cu rezultate bune de ajutorarea Maramureșului.

3.- Pe lângă responsabilul trimis în Arad de tov. Teohar l-am trimis și eu pe Betea, ca alegerile să decurgă în mod normal. Sarcină de care s'a achitat bine.

4.- Mi-a furnizat material pentru cuvântarea dela Cluj.

5.- A cetit împreună cu Golopența și am discutat în trei, lucrarea mea filozofică "Curente și tendințe în filozofia românească" în care mă interesa părerea lui Golopența. Menționez că atunci atitudinea lui Betea nu era pasivă, dar nu ea conta pentru mine.

6.- Consider că era și informatorul meu pe linia activității mele la Minister, în sensul cum se reflectau la magistrați și în general, măsuri care luam. În ceea ce privește activitatea mea publică, îmi aducea informații cum se reflectă în opinia publică această activitate și cum este privită și primită.

7.XII.49

ss. L. Pătrășcanu

Subsemnatul L.Pătrășcanu fiind întrebat care a fost motivul adevărat atunci când am cerut tov.Teohari,aproximativ în luna Noembrie 1947,să aresteze pe cei care colportează svonuri în legătură cu plecarea mea în străinătate declar următoarele :

1/. Am aflat dela Biro, care m'a anunțat că Betea a fost surprins într'o mașină cu un american, a reușit să fugă.

2/. Cum știam că Micșa era intim cu Betea, iar Micșa lucra chiar la Cabinetul meu - am socotit oportun să-l trimit pe câteva zile la Arad - pentru a evita o momentană arestare, care ar fi compromis Ministerul și pe mine.

3/. Știam că în mașină fusese arestat Dan Duțescu -fostul meu șef de Cabinet până în Dec.1944 - care era deținut la Prefectura Poliției sau la Poliția Economică, unde știam că era Levente.

4/. Am însărcinat pe Rupenian,șeful meu de cabinet să se intereseze ce este cu Dan Duțescu și ce declarații a dat. Bine înțeles această sarcină nu era una oficială și ca atare nici procedul nu putea fi oficial.

5/. Rupenian mi-a adus răspuns dela Ratzia că Duțescu a fost luat de Betea - dar nu știa pentru ce l-a luat Betea cu el.

6/. Revenind la prima întrebare pusă, răspund că :adresa-rea mea către tov.Teohari ca să fie arestați toți acei care răspândesc svonuri despre fuga mea, era pornită din credința mea că arestând pe Tocatlion - se va ajunge la un provocator dela Serviciul Secret, care era, probabil, în jurul lui Betea.-

7.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Interviu L. R. Trosian

fiind el interviu care a fost motivul aderării
statului pînă am venit în Terhaci, exprimat
în luna Noiembrie 1947, se arată pe ce care culpă
trăși somnuri în legătură cu plăceri sau în firi-
mitate - declar următoarele:

1. Am aflat de la Bera, care m'a amintit
că Betea a fost surprins într-o noapte cu un ameri-
can, a venit să fugă. -
2. Cunoșteam că Meca era intim cu Betea, și
Meca lucra atunci la Cabinetul meu - am vădit
oportunitate să îl trimis pe catorva zile la Arad - pentru
a evita o momentană arstare, care ar fi compromis
Mundul și pe mine. -
3. Știam că în noaptea fusese arestat Dan Dutescu
- fostul meu șef de Cabinet pînă în Dec. 1944. -
care era detinut la Prefectura Poliției sau la Poliția
Economică; unde știam că era deținut.
4. Am încercat pe Rădulescu, șeful meu de
Cabinet să se întoarcă se este cu Dan Dutescu și cu
declarații și dat. Am înțeles aceste sarcini
era una oficială și că erau într-un procedeu un puter
și oficial.
5. Rădulescu nu a adus corpul de la Rădulescu cu Dutescu
a fost luat de Betea - dar nu stia pentru ce l-a
luat Betea cu el.

În legătură cu declarațiile prezentate fiind
intărit în ce au conținut sursele trecute facute de
Betea mea dedată următoarelor:

1. M-a adresat membrilor nuli din P. 5. Iulie
în momentul când a trebuit să treacă din
frontul - războiului și viața. -
2. S-a ocupat interes și cunoștințe, cu apelul
bun, de ajutorare membrilor. -
3. Pe lângă răspunsurile trimise în anul
de la. Traban, l-au trimis și cu pe Betea - ce
alguni se decurge în mod normal. Traban
și care s-a adăugat bun. -
4. M-a furnizat material pentru cură
țirea sile alge. -
5. A citit împreună cu filozofia, și au
discutat în Traban - lucrare mea filozofică
„Cură și traducere în filozofia română”,
în care mă întorc parca în filozofia
din Boney cu starea stăruind în Betea
mea și parca în viața se conține pentru
mine. -
6. Cuvintele co-ero și informatorul, sunt
pe linia activității mele la Traban, în
cursul curii și reflectare la importanță și
în general, masivă care bun. În curia
privată activitate mea publică - din adresa
informații care se reflecte în opinia
publică acurate activității și cum este posibil
și prin te. - 2. 11. 45

Intreunelul L. P. Thomas fiind
intrebat de ce nu are actionat mai totuși
atunci, când a avut Război cu propriile
de plăcere, adică de ce nu l. are det. efectiv
pe unuia dintre elor sedar următoarele:

Cu toate că stău de-a că nu are vreo
de un singur betă, și se se aple în acest
chestie și Manuel și Dan Dăbăuș, un
american al căru nume nu l. stău - dar
toate ca cauzează pe Betă ce este omul
lui Manuel, și au răstat pe Război,
pentru acele motive pentru care nu
l. au demolat pe Betă de la început:

- 1.) că n'au vrit să se renunțe la legăturile
muli cu Betă, de acest gen...
- 2.) că m'au gândit totuși la serviciile făcute
pe care mi le-a făcut.

7.XII.49.

[Signature]

Subsemnatul L. Petrușanu, declar că
 la întrebarea pusă de ce am votat defavorabil
 sau favorabil lui Voda după Produnars - declar
 următoarele:

1. Nu am votat după 6 Martie 1945 și nici
 mai târziu, înscădute în acest sens - defavorabil -
 lui Voda. -

2. Deoarece nu Voda nu am votat defa-
 vorabil după Produnars sau altă minoritate. -
 Totuși am votat să se realizeze cu orice
 preț. -

L. Petrușanu

7. XII. 49.

Din discuțiile cu Ralea îmi amintesc pe cea din vară lui 1947 (sau poate începutul toamnei 1947) când mi-a împărtășit impresiile lui din America și credința lui că deși în U.S.A., există puternice cercuri care ar face războiul imediat - totuși aceste cercuri nu găsesc sprijin popular, sub nicio formă, și de aceea o primejdie de război imediată nu există.

Tot atunci mi-a vorbit și de Vișoianu, pe care l-a văzut, dacă îmi amintesc bine, la Paris. Acesta a venit la el, la Ralea, spunându-i că vrea să se întoarcă în țară și că el nu are nimic de aface cu emigrația reacționară; cred că în acest sens mi-a vorbit Ralea, atunci de Vișoianu. În orice caz impresia care mi-a lăsat-o cele discutate cu Ralea a fost liniștirea în ce privește războiul și favorabilă în ce privește pe Vișoianu.

În Februarie 1948 Ralea a fost la noi la masă. După masă a început să mă întrebe despre situația mea personală pentru că el a auzit că este proastă.

Eu i-am spus că, după părerea mea, nu voi mai face parte din guvernul viitor și nici din B.P., după unificare. I-am afirmat că sunt însă bucuros să muncesc în Partid, ceea ce prevedeam atunci, ca o certitudine. Lucru pe care el l-a combătut, spunându-mi că rău fac, judecând astfel, pentru că între timp se ridică elemente tinere, iar noi, cei vechi, vom fi dați deoparte.

Discutând despre situația din țară și-a manifestat lipsa de înțelegere a tempo-ului în care se desfășoară lucrurile la noi - dar acest lucru eu l-am pus pe lipsa lui de informație, fiind abea venit din străinătate.

Dacă îmi amintesc bine, ca una din semnele acestei desfășurări interne, era însăși venirea Anei la Externe. El mi-a afirmat că era sigur că nu va veni un comunist aici - și el primise chiar asigurarea că după Tătărașcu, va veni el, Ralea. Că această asigurare i-a dat-o un tovarăș sovietic, cu care el avea legături personale și directe din 1945 (sau așa ceva). - Nu mi-a spus nici cine este acel tovarăș, nici eu nu l-am întrebat.

Nu știu dacă atunci i-am pomenit de conversația mea cu Kavtaradze și în general de ce i-am pomenit de ea. Tin minte că l-am întrebat însă, dacă acel tovarăș sovietic și-a exprimat vreo părere despre mine și Ralea a afirmat că da și că era o părere bună. N'ași putea reda însă conținutul ei.-

Tin minte că în cursul discuției l-am întrebat cum a primit presa americană venirea Anei la Externe. Nu tin minte ce a răspuns, dar cred că nu nefavorabil. În legătură cu Ana, eu am lăudat-o față de Ralea, el fiind de acord cu mine și asupra inteligenței și a energiei ei.

Cam acesta a fost fondul discuției cu Ralea, după cât mi-am putut aminti.-

9.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Din discuțiile cu Ralea îmi amintesc pe cea
din vara lui 1942 (sau poate începutul toamnei 1942)
când mi-a împărtășit impresiile lui din America și
credința lui că desi în U.S.A. există puterile ceru-
ri care ar face războiul imediat. Totuși aceste co-
cursuri nu găsesc sprijin popular, sub nicio formă, și
de aceea o primădie de război imediată nu există.
Tot atunci mi-a vorbit și de Visoianu, pe care l-a
văzut - deci îmi amintesc bine - la Paris. Acesta a venit
la el, la Ralea, spunându-i că vrea să se întoarcă
în țară și că el nu are nimic de-a face cu empa-
tia reacționară, cred că am în acest sens mi-a
vorbit Ralea, atunci, de Visoianu. În orice caz im-
presia care mi-a lăsat-o cele discutate cu Ralea
a fost liniștitoare în ce privește războiul, și favor-
abilă, în ce privește pe Visoianu.

În februarie 1942, Ralea a fost la noi la masă.
După masă a început să mă întrebe despre situația
mea personală - pentru că a auzit că este gravă.
Eu i-am spus că, după părerea mea, nu voi mai
face parte din guvernul viitor și nici din B.P.,
după unificarea. I-am afirmat că sunt înser-
lucuros și muncesc în Partid - așa ce pre-
vedeam atunci, ca o constituție. Lucru pe care
el l-a combătut, spunându-mi că rău fac, jude-
când astfel, pentru că între timp se ridică elemente
tineri, ^{ia noi} noi, cei vechi, vor fi de la război.

Discutând despre ~~ce~~ ^{ce} a găsit situația din
țară mi-a manifestat lipsa de înțelegere a timpului
în care se desfășoară lucrurile la noi - dar acest
lucru eu l-am pus pe seama lui de informație, fiind
atunci venit din străinătate.

Dacă îmi amintesc bine, ca una din semnele
acestei desfășurări interne, era înșirarea numelui Anu-
le Esterne. El mi-a spus că era sigur că
nu va veni un comunist aici - și el primise chiar
asigurarea că după Titulescu, va veni el,
Ralea. Că aceasta asigurare i-a dat-o un tovarăș
sovietic, cu care el avea legături personale și
directe din 1945. (sau așa ceva). - Mă mi-a spus
măi cum este acel tovarăș, și eu am l-am întrebă.
Mă stău dacă atunci s-am putut de conversație
mea cu Rantavoghe - și în general - de ce i-am promis
de ce. Țin minte că l-am întrebă măi, dacă acel
tovarăș sovietic s-a exprimat mai precis despre nume-
le Ralea și speram că da și că era o parere
bună. - Măi putea reda măi conținutul ei. -

Țin minte că în cursul discuției l-am întrebă
cum a primit presa americană numele Anu-
le Esterne. - Măi țin minte că s-a spus - dar cred că
nu nefavorabil. În legătură cu Anu, eu am
laudat-o foarte de Ralea - el fiind de acord cu
mine și asupra inteligenței și a energiei ei. -

Cum acesta a fost fondul discuției
cu Ralea, după ce mi-am putut aminti. -

247
105

Nemulțumirile mele personale, ca activist de Partid.

1.- Când am plecat la Moscova, pentru semnarea armistițiului la începutul lui Septembrie 1944, am căutat de îndată ce am ajuns acolo să văd pe Ana sau pe Luca. Am văzut-o pe Ana cu care, printre altele, am aranjat și venirea ei în țară. Am fost sigur că venită în țară vom lucra împreună. Am fost surprins și nemulțumit de faptul că atunci când în Octombrie 1944, Ana mi-a comunicat că s'a format un C.C. de cinci persoane, eu nu făceam parte din acest organ. Am socotit măsura nejustă față de mine, mai ales că Ana nici nu mi-a explicat, de ce fusesem înlăturat.

Informația mi-a dat-o în mașină - când ne aflam împreună. Și această formă m'a jignit.

2.- Puțin în urmă după 7 Noembrie 1944 "Scânteia" a primit dispoziția să nu se mai ocupe nici de activitatea mea, nici să nu mai pomenească numele meu. De astădată am ridicat chestiunea la Secretariat, sub forma unei discuții, care s'a terminat cu concluzia, formulată de Ana (cred), că Partidul și conducerea lui poate să popularizeze pe cine crede de cuviință. - Totuși atât faptul în sine, cât și felul în care s'a dus discuția la Secretariat m'au nemulțumit.

3.- La începutul verii 1945, când au început pregătirile pentru conferința Partidului și eu nu am fost atras sub nicio formă, la această muncă, iarăși fără să mi se dea nici o explicație - am fost nemulțumit și am ridicat chestiunea Anei, pe atunci Secretara Partidului. Răspunsul ei nu m'a mulțumit, pentru că nu explica nimic. Totuși - poate și în urma acestei discuții - am plecat împreună la Ploiești, la conferința regionalei, unde am făcut raportul din partea C.C., în legătură cu pregătirea conferinței generale a Partidului.

4.- La conferința Partidului din Octombrie 1945, tocmai la sfârșitul ei, s'a produs atacul lui Gh. Apostol, care a făcut propuneri pentru C.C. - El a comunicat conferinței că înainte de 23 Aug. eu am fost un avocat care am apărut în procesele muncitorești, că în calitate de Ministru de Justiție nu mi-am făcut datoria, totuși mă propune pentru C.C.

. / .

Am găsit ieșirea lui Gh. Apostol incalificabilă și, imediat, am reproșat acest lucru, în formă violentă, Anei, lui Ghiță, Teo și Bodnăraș, care se retrăseseră într-o cameră alăturată. Ghiță a reintrat în sală și a încercat să repare lucrurile. Ca manifestare a revoltei și nemulțumirii mele am hotărât să-mi dau demisia din guvern și am cerut pleșanei C.C., să mă desărcineze de munca de C.C. - Atunci am discutat cu Susaicov și m'am întors, la ședința C.C. - renunțând și la demisia din guvern, supunându-mă și hotărârii plenarei, care mi-a respins desărcinarea cerută.

Cele petrecute la conferința Partidului, m'au revoltat și supărat atât de tare, încât trei săptămâni nici nu am mai trecut pe la C.C.

5. În primăvara lui 1946, plecând Vasilichi în concediu am primit sarcina de a-i ține locul în B.P. După cât am înțeles chiar de la Susaicov, el insistase să fiu cooptat în B.P. Faptul însă de a nu fi fost - așa cum socoteam că este just - ales în B.P., imediat după conferință, a fost o cauză de nemulțumire, care n'a fost lichidată, prin forma aleasă de a "ține locul" lui Vasilichi.

Toate aceste fapte întâmplate în cursul anilor 1945-1946, au constituit pentru mine cauze puternice de nemulțumiri personale.

Care au fost reacțiunile mele ?

În cursul acelor ani - punând aceste jigniri personale pe primul plan - n'am văzut Partidul.

Și n'am făcut eu, din inițiativă mea, eforturi pentru a găsi terenul de colaborare cu tovarășii din conducere, pentru a câștiga încrederea lor. Dimpotrivă am făcut tocmai contrariul. La fiecare jignire mă retrăgeam un pas înapoi, și am început să simt o înstrăinare față de Partid. De aici o serie de acțiuni, cu caracter personal, cum a fost examenul meu la Universitate, cuvântarea de la Cluj, pregătită fără să comunic conducerii Partidului ce voiam să vorbesc, am început să dau însemnătate unor chestiuni laterale, ca ajutorarea Maramureșului sau problema Moșnenilor din Buzău.

Așa cum am arătat pe larg, cotitura și ieșirea din criza personală a fost rezultatul discuțiilor avute cu Ghiță la Paris și a campaniei electorale din 1946.

Dacă în tot acest timp reacțiunile mele au fost nejuste și nesănătoase, nu mai puțin nejuste și nesănătoase au fost manifestările mele. În adevăr nemulțumirile

mele își găseau forma de exprimare în discuții cu cei din jurul meu, care deși toți membrii de Partid, nu aveau nici cădere, nici calitatea de a-i face părtașii la chestiunile care mă frământau pe mine, personal. Cu ocazia acestor nemulțumiri am afirmat că am pronunțat expresii sau fraze care au dăunat Partidului și autorității conducerii lui. - Dar încă odată afirm, dacă voesc să rămân în cadrul unei expuneri care să corespundă adevărului, eu nu pot reconstitui aceste expresii sau fraze, oricâtă osteneală mi-aș da.

9.XII.49

ss.L.Pătrășcanu.

Nemulțumirile mele, ^{personale} ca activist de Partid.

168

- 1.) Când am plecat la Moscova, pentru semnarea armistitului, la începutul lui Septembrie 1944, am căutat de îndată să se am ajung acolo să văd pe Ana sau pe Luca. Am reușit să pe Ana cu care, printre altele, am aranjat și venirea ei în țară. Am fost sigur că venită în țară vom lucra împreună. Am fost surprins și nemulțumit de faptul că atunci când în Octombrie 1944, Ana mi-a comunicat că s-a format un C.C. de civesi persoane - eu nu făceam parte din acest organ. Am solicitat măsura necesară față de mine, însă Ana nici nu mi-a explicat, de ce fusese excluză. Informația mi-a dat-o în mașină - când ne aflam împreună. - Și aceasta forșată m'a jignit.
- 2.) Putem în revină, după 7 Noiembrie 1944, "Scînta" a primit dispoziția să nu se mai ocupe cu activitatea mea, nici să ^{nu} mai pomenească numele meu. De astădată am ridicat chestiunea la Secretariat, sub formă unei discuții, care s-a terminat cu concluzia, aceeași formulă de Ana (cred), că Partidul și soarta lui poate populariza pe cine crede de cuviință. - Totuși atît faptul în sine, cît și felul în care s-a dus discuția la Secretariat m'a nemulțumit.
- 3.) La începutul verii 1945, când au început pregătirile pentru conferința Partidului, și eu nu am fost atras, sub nici o formă, la această muncă - iarăși fără să mi se dea nici o explicație - am fost nemulțumit și am ridicat chestiunea unei - pe atunci - Secreter Partidului. Răspunsul ei nu m'a mulțumit, pentru că nu explica nimic. Totuși - pentru că în urma acestor discuții - am plecat împreună la Plaești, la conferința regională, unde am făcut raportul din partea C.C. - Totuși eu aș fi dorit o muncă mai eficientă în legătură cu pregătirea conferinței generale a Partidului.

2

4) La conferința Partidului din Octombrie 1945, ²⁸⁴ la sfârșitul ei, s-a produs atacul lui Gh. Apostol, care a făcut propuneri pentru C.C. El a comunicat conferinței că înainte de 23 Aug. eu am fost un avocat care am apărut în procesele omurilor, ^(în calitate de) ca ^{ca} Minister de Justiție nu mi-am făcut datoria - totuși m-a propune pentru C.C. - Am găsit scris în Gh. Apostol incalificabile și, imediat, am reproșat acest lucru - în formă violentă - lui, în fața ^{sa și} lui Bodnărescu, care se retrăsese - într-o ~~stare~~ ^{statură} slăbită. Gh. Apostol a răstăcut în sechi și a încercat să repore la - prieteni. Ca manifestare a revoltelor și nemulțumirilor mele sau hotărât să-mi dau demisia din guvern și am cerut plenarei C.C. să mă desemneze la numirea de C.C. Atunci am discutat chestia cu Lăscov și m-am întors. La sedința C.C. - conștient de demisia din guvern, rugându-mă să hotărâsc plenarei, care nu a respins desemnarea cerută.

5) Cele petrecute la Conferința Partidului m-au revoltat și supărat atât de tare, încât trei săptămâni nimeni nu am mai trecut pe la C.C.

6) În primăvara lui 1946, plecând ^(în concediu) Văluțchi - am exprimat sarcina de a-i ține locul în B.D. Rugărit am înteles chiar de la Lăscov, el insistând să fui exaptes în B.D. - Faptul meu de a nu fi fost - așa cum socoteam că este just - ales în B.D. imediat după conferință, a fost o sursă de nemulțumire - care n-a fost lichidată, prin formă alacă de a "ține locul" lui Văluțchi.

Toate aceste fapte, întâmplate în cursul anilor 1945-1946, au constituit pentru mine cauze puter-
nice de nemulțumiri personale.

Care au fost reacțiunile mele ^{pe lângă} aceste zgînzi
În cursul acelor ani - ~~în~~ ^{pe lângă} aceste zgînzi
personale pe primul plan - n-am văzut Partidul.

220

3

Si n'au făcut eu, din inițiativa mea, eforturi
pentru a găsi terenuri de colaborare cu tovarășii din
redacție, pentru a câștiga încrederea lor. Dimpotrivă,
am făcut tocmai contrariul. La fiecare zișurie mă
retrăgeam un pas înapoi - și am început să simt
o înstrăinare față de Partid. De aici o serie de
actiuni, cu caracter personal, cum a fost exame-
nul meu la Universitate, urcarea de la Cluj,
preparata fără să comunu conducerei Partidului ce
voiam să vorbesc, am început să dau însemnate
unor chestiuni lauralnice - ca aputorarea Marșu-
rului sau problema masnului din Buzău.

Așa cum am arătat pe larg, cotitura și ieșirea din
criza personală a fost rezultatul discutiilor avute cu
ghita la Paris și a campaniei electorale din 1946.

Dacă în tot acest timp reacțiunile mele au
fost neputerice și nesemnificative - nu mai puțin neputerice și
nesemnificative au fost manifestările mele. În afară
nemulțămirea mea își găsea formă de exprimare
în discuții cu cli din jurul meu - care deseori
membri de Partid - nu aveau nici cădere, nici
calitatea de a-i face părtași la chestiunile care
mă frământau pe mine, personal. La ocazii
acestor nemulțămiri am afirmat că am ~~putut~~
pronunțat expresii sau fraze, care au dăunat
Partidului și autorității conducerei lui. Dar încă
o dată afirm - dacă vreau să rămân în cadrul unei
expuneri care să corecteze adevărul lui - eu nu
pot recunști aceste expresii sau fraze - oricât
asternală mi-eși de.

9. XII. 48.

W. H.

Subsemnatul Lucrețiu Pătrășcanu, declar că fiind la Paris, după întoarcerea tov. Gheorghiu Dej i-am propus să-i dau o listă de oameni pe care i-am văzut și de activitatea desfășurată în lipsa lui, ceea ce tov. Gheorghiu mi-a răspuns că nu este nevoie.

Am socotit fie că tov. Gheorghiu avea încredere în mine, fie că avea informațiile sale despre activitatea mea, din partea lui Crișan sau altora.

În ceea ce privește chestiunea într-o cunoaștere cu Medison, am de declarat următoarele :

Stiam că Belu Silber lucra pentru un organ sovietic de informație - lucru pe care mi l-a afirmat și a cărei confirmare am avut-o în faptul că acest organ l-a trimis la Paris în timpul Conferinței de pace și prin tov. Petea, l-a propus ca consilier economic în America. Stiam apoi ca legătura lui Belu cu acest organ o ținea tov. Petea, un vechi membru de Partid, fost mulți ani la Doftana, ceea ce era pentru mine o garanție în plus că Belu nu mințea, atunci când făcea asemenea afirmații asupra însărcinărilor primite. La sfârșitul lui 1945 sau începutul anului 1946, dar nu mai târziu, Belu mi-a spus că unul din americanii cu care avea el legături urma să plece în America, fiind desconcentrat. Mi-a spus că este un membru al P.C., american, că ia atitudine în cercurile americane favorabilă nouă și că tocmai pentru a întări opiniile lui favorabile nouă, înțeleg regimului nostru, ar fi bine să-l vad și să stau de vorbă cu el înainte de plecare. Cum nu vedeam nicio împiedicare de a face acest serviciu, socotind că este chiar bine ca un american să fie întărit în atitudinea favorabilă regimului nostru, atât de atacat atunci de național-țărăniști am acceptat să-l aducă Belu Silber într-o seară pe Medison la Lena Constante, ca să nu dau un caracter oficial acestei vizite ci să fie pur și simplu o vizită obișnuită. În adevăr, Belu Silber l-a adus pe Medison, care a venit însoțit de un alt tânăr și am stat de vorbă. Eram prezenți la această vizită obișnuită la casa Lenei : era Lena, Hary Brauner, soția mea, eu, Belu Silber, soția lui (de ultima nu sunt sigur) și dacă nu mă înșel și Torosian.

Din ce îmi amintesc asupra acestei vizite, știu că

Medison a vorbit mult despre America, despre activitatea Partidului comunist american, dar amănunte nu-mi amintesc. In ce privește cele vorbite de mine, iarăși în linii generale îmi amintesc, știu că am atacat pe național-țărăniști, susținând că simțind că național-țărăniștii pierd baza lor de masă, vor încerca să utilizeze calea comploturilor, folosindu-se de seceta și de greutățile aduse de aceasta. Alte discuții cu caracter politic nu-mi amintesc să mai fi avut loc cu această ocazie. In orice caz eu am căutat să apăr regimul nostru și interesele partidului. Belu Silber a făcut pe traducătorul. El poate să confirme cele de mai sus, dacă va afirma adevărul.

Fiind la Paris, Belu Silber mi-a spus odată că l-a întâlnit pe Medison, cu care știam că atât organul sovietic cât și tov. Petea îl autorizase să mențină legăturile și după întoarcerea acestuia în U.S.A.

Odată mi-a vorbit de o scrisoare pe care a primit-o dela Medison și pe care a transmis-o mai departe, organului sovietic sau lui Petea.

Fiind odată la Torosian la masă, după masă la cafea Belu Silber l-a adus pe Medison. A stat însă foarte puțin și cred că afară de generalități nu am vorbit nimic.

Cred că i-am spus impresia proastă pe care mi-a făcut-o Birnes, atunci ministrul de externe american și prezent la conferință. Si atunci Belu a făcut pe traducătorul.

Dacă îmi amintesc bine erau prezenți, afară de Belu și Medison, Torosian, soția lui, soția mea. - Apoi nu l-am mai văzut pe Medison și nici Belu nu mi-a mai vorbit de el.

Imi asum răspunderea pentru exactitatea celor mai sus declarate.

23.XII.49

ss. L. Pătrășcanu

Intenatul L. Patrum, declar
ca sunt la Paris, dupa intalnirea lor.

Shenghui deo r-au propus sa i dau o lista de
samenii pe care r-au regut si de activitatea
desfasurate in lipsa lui - ceea ce tot.

Shenghui nu e carpinas ci nu este nervos.

Am vorbit fac ce tot. Shenghui am
incercare in man. Nu e-avea informatiile
sale dupa activitatea mea, din partea lui Pisan
sau altora. -

In ce priveste chestiunea intrei reprezentatii
cu Madison, am de declarat urmatoarele:

1) Stiam ca Bela Selher lucra pentru un organ
sovietic de informatie - lucru pe care mi l-a spus
si a curi conferinta din antea in fapt ca sunt
afan la trimis la Paris in timpul Conferintei de
pace si, prin tot. Peter, l-a propus ca cauzele sa
nomie in America. Stiam apoi ca legatura lui Bela
cu acest organ e tota tot. Peter, un neobi membru
de Partid, fort multu au la doftana - ceea ce era
pentru mine o garantie in plus ca Bela nu minte,
atunci cand facea afirmatia asupra invari-
nator promise. - La sfarsitul lui 1945 sau inceputul
anului 1946 - dar nu mai Tarziu - Bela mi a spus ca
unul din americanii cu care avea el legatura urina
place in America, fiindu disconfortat. Mi a spus
ca este un membru al D.C. american, ca si atita -
dine in cercuri americane favorabila noui

si cã facemai pentru a intãrzi opiniile lui
 favorabile nouã - entelã reprezentãrii noastre - a fi lãsat
 se. El eodã sã stã de vorbã cu el înainte de
 plecare. Cum nu vedeam aici o împiedicare de a
 face acest serviciu, socotind cã estã chiar lui
 ce un american sã fie intãrziat în stãtuturile favora-
 bile reprezentãrii noastre - stat de statul atuncã de
 national tãrã noastrã - am acceptat de lã adunã Belu
 Silher într-o searã pe Madison la Sena Constantã
 - ce sã nu dau un caracter oficial aceluia vizitã, cã
 pe fãrã pur sã simplã o vizitã obișnuitã. În adunã
 Belu Silher lã adunã pe Madison, care o prind
 pusut de un alt termen - si am stat de vorbã. Era
 prezent la aceste vizite obișnuitã casa Sena
 ere Sena; Mary Brauner, sãtis mea, eu, Belu
 Silher, sãtis lui (de altmãdã nu sunt sãtis) si deci
 nu mã înselã si parasiã.

Deci cã înu amintesc asupra acestor vizite, stã
 la Madison a vorbit mult despre America, despre
 activitatea Partidului Comunist american - dar nu
 runde nu-mi amintesc. - În ce privințã cele vorbite
 de mine - iarãsi numai în linii generale cãsi amintesc.
 stã cã am stat pe rețeaua de ferãcãsi, susținând
 cã simțind ^{national largor} ~~ca~~ ^{prezenta} baza lor de masã, vor în-
 cerca sã pãrãșină cele camplaturile, pãrãșinã
 de acutã si de greutatea adunã de acutã. - Alte
 discuții cu caracter polite nu mi amintesc se mai
 fi avut loc cu aceste vizite. În orice caz eu am cã-
 stat sã apar reprezentãrii noastre si interesul Partidului.
 Belu Silher a fãcut pe traducãtorul. El prind
 sã confirme ech de masã sãs, deci va sponza
 editorial.

Final la Paris, Belu Silher nu a spus stãtã

L. a întâlnit pe Madison, cu care stiam că alia
 opamei sovietice, și tot. Petre îl autografa și menț
 ne legăturile și după întoarcerea scutură în USA.
 Adică mi-a vorbit de o scrisoare pe care a primit-o
 de la Madison și pe care a trimis-o la moș
 pentru organismul sovietic sau lui Petre. Fumol volute
 la Tarasov la mare, după mare la cafea Belu
 și lăsa adun pe Madison. A stat în jurul
 puter și cred că efară de generalitate nu au
 vorbit nimic. Căd se s-au spus impresii foarte
 pe care nu a făcut la Birnos - atunci născut
 de cetera american și prezent la conferință.
 Și atunci Belu a făcut pe încredințat: Doi
 prieteni amatori lui erau prezenți, efară de Belu și
 Madison, Tarasov, soția lui, soția mea. - Apoi
 mi l-au mai văzut pe Madison și priet Belu
 nu mi-a mai vorbit de el.
 Imitașum răspundera pentru exactitate
 celor mai sus declarate. -

23 XII. 49.

Haturu

nochiu
Pe Ștefănescu l-am cunoscut în câteva săptămâni înainte de 23 Aug.44, cu ocazia pregătirii lui 23 Aug. Bodnăraș mi-a făcut legătura și nu-mi amintesc dacă am discutat chestia armamentelor necesar gărzilor patriotice sau utilizarea de către noi a aparatului lui de emisiune.

Am fost odată, dar cred mai sigur de două ori la el în aceste chestii. Nu-mi amintesc ce rezultat a dat convorbirea, dar cred că Bodnăraș a dus-o la rezultate practice.

Pe Ștefănescu l-am văzut la el acasă, în str. Dorobanți

După 23 Aug. l-am văzut odată pe Ștefănescu, dacă îmi amintesc bine la o recepție în luna Septembrie sau Octombrie 1944, după întoarcerea mea dela Moscova, dată de Ministerul de Externe. Nu-mi amintesc ce am discutat, fiind foarte multă lume și fiindu-mi atunci prezentați foarte multe persoane.

De când am fost Ministru de Justiție, Noembrie 1944, nu l-am mai văzut pe Ștefănescu, dat fiind că nu a venit și nici nu a cerut vreo audiență la mine.

Trăian
La întrebarea dacă Ștefănescu a mijlocit o întrevvedere între mine și Lerougetel - răspund că am fost odată invitat, împreună cu tov. Gheorghiu Dej, Teohari Georgescu, cred și Bodnăraș la o masă la Capșa, cu un grup de englezi, invitația venind prin Partid. Aceasta a avut loc la sfârșitul lui 1944, Noembrie sau Decembrie, nu aș putea preciza.

23.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Părerea mea despre Ștefănescu, după cât am putut să mi-o formeze, a fost că e un om hotărât, un capitalist conștient un om care părea, după felul de a se purta, ridicat prin mijloace proprii și în acel moment avea o atitudine hotărât anti-hitleristă și anti-antonesciană.

Aceste deducții le-am tras din întrevederile cu el.

23.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Pe Stefanescu l-am sunat în satura vîrli-
 mai înainte de 23 Aug. 44, cu copie pregătută din
 23 Aug. Bodnareș mîia făcută legătură și mî. vîrli
 amintesc dar am descăntat chestia armamentului
 nouaș gîrzi pînă la sîr mî. lî. de cîte nî
 a apărutului lui de comîdine, am fost datat, dar
 cred mî. sî. de dî. oî la el în acî. chesti
 Nu-mî amintesc se rezultat a dat comîdine, dar cred
 la Bodnareș a dî. a la rezultate pînă. Pe Stefa-
 nescu l-am văzut la el acî, în st. dorobanî. După
 23 Aug. l-am văzut datat pe Stefanescu, dar mî
 amintesc bine la o recepție în luna Septembrie
 sau Octombrie 1944, după intrarea mea în
 Moscova, datat de Ministerul de Esterne. Nu-mî
 amintesc se amî descăntat, fiind făcut mî
 lume și fiind mî. actî. prezentatî. pînă mî
 persoane. - De cînd am fost Minister de Esterne
 - Noiembrie 1944 - nu l-am mî. văzut pe Stefanescu, dar
 fiind pînă mî a venit se mî. am a cî. mî. mî. mî.
 la mî. -

La intrarea dî. Stefanescu a mî. și
 intrare dî. mî. și de mî. - pînă cî
 am fost datat mî. mî, împreună cu pîn. pîn.
 pîn. dî, pîn. pîn. mî, cred și Bodnareș la
 mî. la Capșa, cu un grup de cî. mî.
 pînă pîn. Partid. Accî. a cî. la pîn.
 dî. 1944 - Noiembrie sau Decembrie, mî. pînă
 pînă. -

W. H. H.

Parerea mea despre Stjepanović, după cât
se poate să se judece, e fort că e un
om hotărât, un capitalăst constant, un om
care pare, după felul de a se purta, ridicat
peis marelui. Pragmă, și în acel moment
amea a atitudinii hotărât anti-hitleriste și
anti-autonemici. - Aceste deducții le am
făcut din interesele cu el. -

23. XII. 44

Stjepanović

Belu Silber mi-a declarat în repetate rânduri că tovarășul care îi făcea legătura cu organul sovietic pentru care lucra, tov. Petea, a ținut această legătură cu el până la apariția excluderii lui din Partid. Că atunci când a apărut acest comunicat tov. Petea a plâns la Belu Silber, la propriu, nu la figurat - în casă, din cauza acestei excluderi.

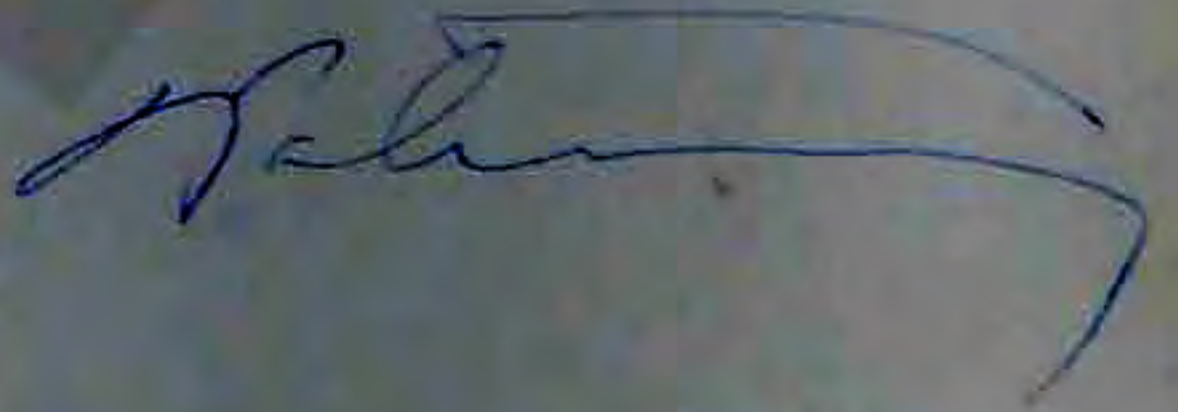
Acest lucru Belu Silber mi l-a afirmat categoric.-

23.XII.49

ss. L. Pătrășcanu

Belu Silher m-a declarat în repetate
 rânduri că totuși nu s-a făcut legătură cu
 organul sovietic pentru care lucrea, tov. Peter, a
 ținut aceste legături cu el până la apariția
 enciclopediei lui din Partid. Cu atunci când a pî-
 nut acest comentariu tov. Peter a plăcut la
 Belu Silher - la proprie, nu la figurat - în
 casa din sașii acestor enciclopedii. Acest lucru
 Belu Silher mi l-a spus categoric.

23 XII. 49

Stefănescu

In ce privește întrebarea dacă am avut o întrevvedere mijlocită de Ștefănescu, după 23 August 1944, la Ștefănescu acasă sau în altă parte, cu englezi, declar că o asemenea întâlnire nu a avut loc.

23.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

regele

Fiind întrebat dacă am dat volumul meu "Problemele de Bază ale României" lui Ștefănescu, declar că nu-mi mai amintesc dacă i-am dat sau nu, dar știu că atunci am dat la foarte multe persoane volumul meu, dintre cele cu care am avut contact înainte de 23 Aug. Numărul volumelor date cred că se ridică la 60 (cu aproximație). Obişnuit le trimiteam cu maşina. Cele date la Palat le-am dat personal lui Vodă.

23.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

La întrebarea dacă am propus vreodată după 23 Aug. intrarea lui Ștefănescu în guvern, declar că nu i-am propus personal sau în alt mod intrarea lui în guvern.

23.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

În ce printr întrebare dacă am avut
o întrebare simplă de Ștefan - după 23 Aug.
1944, la Ștefan acasă sau în altă parte, cu
englezii, declar că o asemenea întrebare nu
a avut loc. -

23 XII. 44.

H. Ștefan

Fiind întrebat dacă am dat volumul meu
"Probleme de Boja ale Poemului" lui Ștefan, declar
că nu mi s-a amintit, dar s-au dat și alții, dar
sunt de altă natură: am dat la frații mei, pe lângă
un volumul meu, dar nu știu unde au fost, am avut
contact înainte de 23 Aug. Numai volumul
dat cred că se găsește la 60 (cu aproximație).
Observant la terminarea sa masivă... Că dat
la Palet, la am dat personal lui Voda. -

23 XII. 44.

H. Ștefan

La întrebare dacă am făcut mesochia după
23 Aug. întrebare lui Ștefan în fața mea, declar
că nu am făcut mesochia personal sau în alt
mod întrebare lui în fața mea.

23 XII. 44.

H. Ștefan

reacțiunea

La întrebarea dacă l-am cunoscut pe Pogoneanu răspund că l-am cunoscut imediat după 23 August 1944, când el fiind funcționar la Ministerul de Externe, mi-a pregătit cele necesare plecării mele la Moscova, pentru încheierea armistițiului. Am știut că el a continuat să lucreze la Ministerul de Externe, tot timpul și sub Tătărăscu.

Imi amintesc că la Externe am participat împreună cu Pogoneanu la o ședință a pregătirilor comisiei de pace. Cred că aceasta a avut loc încă în 1945.

La a doua întrebare de câte ori l-am văzut apoi pe Pogoneanu răspund : Stiam că Pogoneanu este unul din sfătuitoarii fostului rege Mihai, încă de pe vremea când colaboram cu Buzescu, adică din vara lui 1944.

În toamna anului 1945 când noi nu mai aveam relații cu Palatul, am discutat cu tov. Susaicev și cu tov. Ana - cu fiecare în parte - posibilitatea de a avea anumite informații de cele ce se petrec la Palat. Am propus să-l utilizez în acest scop pe Pogoneanu.

I-am dat^o întâlnire - ca să fie un teren neutru - la Torosian, unde vedeam înainte de 23 August pe cei trimiși de la Palat, pe Buzescu și pe Stârcea.

Nu-mi amintesc prin cine i-am transmis, dar știu că a venit și am discutat cu el.

Cele ce am reținut și pe care le-am comunicat atunci atât tov. Susaicev cât și Anei, a fost că la palat se contează pe o intervenție a Anglo-americanilor în România și că ei, cei de la Palat, puneau accentul pe interesele economice pe care Anglo-americanii le au aici.

Converbirea a avut loc cu Pogoneanu - el înfățișând argumentele de mai sus.

30.XII.49

ss. I. Pătrășcanu

La întrebarea de când l-am născut pe Poponeanu, 194
răspund că l-am născut imediat după 23 August
1944, când - el fiind funcționar la Ministerul de Externe -
mi-a pregătit cele necesare plecării mele la Moscova,
pentru unele circumstanțe, am stat și el a continuat
să lucreze la Ministerul de Externe. Tot timpul și
sub Tătărescu. ~~Am fost~~ Am fost amănunțit în la Externe
am participat împreună cu Poponeanu la o sedință a
pregătirii comisiei de pace. Cred că acesta a
fost loc în care în 1945.

La a doua întrebare de când l-am cunoscut pe
Poponeanu răspund: Flacăra sa Poponeanu este unul
dintre operatorii politici, rege Mihai, în care pe mine
când colonizarea cu Bănești. Aici și din ora la 1944.
În România anul 1945 când noi cu mai multe relații
politice, am discutat cu dom. Iosif și cu dom. Ana -
cu fiecare în parte - posibilitatea de a a avea amănunțit
informații de ce și ce putea la Palat. Am propus
să îl utilizăm în acest scop pe Poponeanu. I-am dat
întrebare - ce se făcea cu dom. Iosif - la Târnăveni, unde
vedeam înamoli de 23 August pe cei trimiși de la Palat, pe
Bănești și pe Mihai. Nu mi-a amănunțit prea multe, dar
mi-a dat știri și a venit și am discutat cu el.
Cei ce au sosit - și pe care le-am cunoscut
atunci - atât dom. Iosif cât și dom. Ana - o fost cole
Palat se contopă pe o intervenție a Angliei. Am
cunoscut în România și ei, dar de la Palat, purtăm
accentul pe interese economice pe care Anglia -
americani le au aici. Conștientizarea a avut loc cu Popo-
neanu - el înfățișând argumentele de care se.

Poponeanu

nocturna
Imi amintesc că l-am mai văzut pe Pogoneanu în vara
anului 1946 - când a venit în audiență la Minister, rugându-mă
să intervin pe lângă Bodnăraș ca să dea viză de ieșire din țară
pentru soția lui Niculescu Buzescu, bolnavă de cancer.

Mi-a spus că a fost și el la Bodnăraș, dar m'a rugat să
intervin și eu.

Nu l-am găsit atunci pe Bodnăraș și nu știu dacă s'a
dat această viză. Atunci este ultima oară când l-am văzut pe
Pogoneanu.

La întrebarea dacă m'am văzut cu Pogoneanu în casa
lui Torosian înainte de 23 August declar că nu m'am văzut.-

30.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Ami amoretii se l-au mai văzut pe Pogornianu în vara anului 1946 - când s-a venit în aerdeni la flumina, rugându-l ca să intervină pe lângă Bodnărescu ca să dea voie de ieșire din țară pentru soția lui Niculescu Buger, bolnavă de cancer. Altfel spus se a fost în el la Bodnărescu, dar nu s-a refuzat să intervină și eu. - Nu l-am găsit atunci pe Bodnărescu și nu știu dacă s-a dat această voie. - Atunci este ultima dată când l-am văzut pe Pogornianu.

La întrebarea dacă mai am văzut pe Pogornianu în casa lui Turcuș, moartă de o lungă vreme, declar că nu am văzut.

30 XII. 49.

G. I. I.

Tham
Declar că nu mi s'a predat de Medison nici un toc și nici o scrisoare pentru Belu Silber și că nu s'a putut produce un asemenea fapt întrucât Belu Silber a rămas la Paris după plecarea mea și tot timpul conferinței a stat în Paris.

Așa cum am declarat, că nu am amintit de faptul că Belu Silber l-a adus într'o după amiază la Torosian la cafea pe Medison, tovarășului Ghiță, pentru că am vorbit cu el - Belu traducând - doar câteva cuvinte și lucruri cu totul banale. Deci conversația cu el nu prezenta nici un fel de importanță - așa încât să merite un raport.

Declar pentru a treia oară și o declar cu toată răspunderea, că nu am discutat cu Medison nimic defavorabil Partidului sau regimului - ceea ce pot confirma cei care au fost prezenți : Lena Constante, Hary Brauner, soția mea. Fac rezervă dacă a fost și Torosian.

30.XII.49

ss.L.Pătrășcanu

Declar că mi mi s'a prezentat de Medson mui
 un toc și mi s'a scrisare pentru Bela Silber, și că
 mi s'a putut produce un asemenea fapt întru
 Bela Silber a rămas la Paris după plecarea
 mea și tot timpul conferinței a stat în Paris.
 Așa cum am declarat ^{ca} am amintit de faptul
 că Bela Silber l'a adus într-o după-amiaza
 la Tarasien la cofea pe Medson, tot. Jute, pentru că
 am vorbit cu el - Bela traducând - dar s'au
 ruminat și lucruri cu tatăl hanale. Deci con-
 versatia cu el nu prezenta nici un fel de incon-
 sistență - așa încât să onoreze un raport.

Declar pentru a treia oară și o declar cu tact
 răspunderea - că eu am discutat cu Medson
 nimic defavorabil Partidului sau guvernului -
 ceea ce pot confirma pe cine care au fost pre-
 zenti. Leos Cantante, Harry Blacmore, alții
 mei. Tot deși dăruie a fost și Tarasien.

30 XII. 49.

L. Paterson

naționalism

23
199

De când cunoști pe Al. Stefănescu ?

- Il cunosc cu câteva săptămâni înainte de 23 Aug. 44 și l-am cunoscut în legătură cu pregătirea lui 23 Aug.

Cum și în ce împrejurări l-ai cunoscut ?

- Am fost la el acasă, cred că de două ori - legătura făcându-mi-o tov. Bodnăraș. Dacă îmi amintesc bine era vorba să discut cu el chestiunea procurării de arme pentru grupele patriotice. Este posibil însă să fi fost și în legătură cu folosirea aparatului de radio emisiune pe care îl avea.

De unde ai știut că avea un aparat de radio-emisiune ?

- N'ași putea preciza, dar probabil tot dela Bodnăraș.

În complectare la întrebarea doua am de adăugat că pe cât îmi amintesc, am discutat și problemele politice actuale, în legătură cu sfortările noastre de a forma un larg front anti-hitlerist. N'ași putea preciza însă cum s'au desfășurat aceste discuții. El, Stefănescu, mi-a lăsat impresia de un convins antihitlerist și anti-antonescian.

Când te-ai revăzut cu Stefănescu, după 23 August ?

- Țin minte că l-am revăzut odată, cred că la recepția dată de Ministrul de Externe, după întoarcerea mea dela Moscova.

Ce s'a discutat acolo cu Stefănescu ?

- Nu-mi amintesc să fi discutat ceva deosebit cu el ci doar lucruri generale - așa cum se întâmplă la asemenea ocazii. Acolo am întâlnit și cunoscut foarte multă lume și îmi este foarte greu să precizez ce am discutat cu cei întâlniți acolo. Că l-am văzut însă pe Stefănescu la o recepție și am vorbit cu el, asta îmi amintesc.

Când te-ai întâlnit pentru a patra oară ?

- De atunci nu l-am mai văzut. De când am luat Ministerul de Justiție - Noembrie 1944 - știu că nu mi-a cerut audiență nicio dată și nici în altă parte nu l-am mai întâlnit.

Dacă a propus Stefănescu în 1944 o întrevedere între dta și anglo-americani ?

- Mie Stefănescu nu mi-a făcut o asemenea propunere niciodată.-

4.1.50

ss. L. Pătrășcanu

De când cunosc pe Al. Ștefănescu?

El cunosc în câteva săptămâni înainte de 23 Aug. 44
25 l. am cunoscut în legătură cu guvernarea lui Ștef. -
Amfotulorului acasă

Cum și în ce împrejurări l. ai cunoscut?

Am fost la el acasă - cred că la două ori - la sfârșitul
jăcându-l cu o tar. Bodnareș. După în amănuntă l. am văzut
vorbe și discut cu el chestiunea procurării de arme
pentru ~~trupele~~ grupul patriotic. Este posibil ca să fi
fost și în legătură cu folosirea aparatului de radio emi-
tente pe care îl avea.

De unde ai știut că avea un aparat de radio.

Unde?

N-am putut prezenta - dar probabil tot de la Bodnareș...
În completarea la năvălirea din 22-23 Aug. 44 în
pe cat în amănunt - am discutat și problemele politice actuale
în legătură cu sfârșitul războiului de a face un lay
front anti hitlerist. N-am putut prezenta însă cum s-a
desfășurat acțiunea discută. El, Ștefănescu, nu a avut înțelegere
de un comunist anti hitlerist și anti - autoritarism...

Când te-ai cunoscut cu Ștefănescu, după 23 August?

Te-ai cunoscut cu l. am cunoscut abia - cred că la recepția
la de Ministerul de Externe, după intrarea în oraș de la
Moscova.

El o a discutat acolo, cu Ștefănescu?

No. mi amănuntă să fi discutat cu Ștefănescu
dar lucruri generale - era cum se întâmpla la acasă
mea seară. Avea un interes și cunoștea foarte multe
lume și mi amănuntă să fi discutat cu Ștefănescu
cu ei înțeleg acolo. Ci l. am văzut înso pe Ștefănescu
la o recepție de un oraș în el - este în amănunt...

Când te-ai întâlnit pentru o dată seară?

De atunci nu l. am mai văzut. De când am fost
Ministerul de Justiție - Membru 1944 - Ștefănescu nu mi a
putut amănuntă să mi a în alte părți nu l. am mai întâlnit.

Încep a propune Stefanescu în 1944 o relație între
 dte și acțiunile americane?

Maș Stefanescu nu este o facut o asemenea propunere.
 noi edite -

4. I 50. -

Watum

In ce au constatat concret iesirile antipartinice,
dușmănoase și acțiunile concrete, comise împreună cu Torosian ?

- Consider că nu am făcut nici o asemenea acțiune duș-
mănoasă, antipartinică cu Torosian și nici nu înțeleg ce voește
să stabilească întrebarea.-

7.I.50

ss. L. Pătrășcanu

În se am constel concret iesiri anti particeice,
 lumanose si actiuni concrete, ^{comie} ~~impresie~~ - cu
 Terasian? -

Consider sa am au facut cur a actiune dus no'noise,
 anti particeice cu Terasian si mîer im intely ce vau sa
 stabilesce inteharea :-

J. I. SD. -

L. H. H.

- Cine l-a chemat pe Torosian în țară ?

În urma faptului că tov.Bodnăraș și Serviciul Secret aduceau o serie de acuzații lui Torosian - pe care eu le socoteam nejuste - și tov.Bodnăraș l-a pus pe Torosian pe lista comprimaților, am vorbit cu tov.Teo, în calitate de reprezentant al cadrelor, ca eu, care l-am recomandat pe Torosian în Partid și l-am propus pentru funcția de la Paris, nu pot admite un asemenea procedeu. Eu am spus tov.Teo că-i dau telegramă lui Torosian să vie imediat în țară. Ceeace Teo a fost de acord.

În Octombrie 1947 - sau începutul lui Noembrie 1947 - n'ași putea preciza, i-am dat o telegramă lui Torosian chemându-l în țară. Ceeace a și făcut. Tov.Bodnăraș a fost extrem de supărat - într-o scenă de față fiind și Ana și Teo - că l-am chemat pe Torosian - ceeace pentru mine constituia o dovadă de lipsă de obiectivitate, în chestia Torosian, a lui Bodnăraș.

Acest lucru l-am făcut - adică chemarea lui Torosian - căci știam că Torosian fusese dat direct pe lista de epurare, lui Tătărașcu - deși Torosian era membru de Partid - fără ca în prealabil să se fi vorbit cu el sau să fie cercetat.

Am considerat o asemenea procedură inadmisibilă și am pus-o și în fața tov.Ranghetz.-

8.I.50

ss.L.Pătrășcanu

Am l-a chemat pe Tarasien în tîra 2

44
195

În urma faptului că Sr. Boduarias și Serviciul Secret
au scris o serie de acuzatii lui Tarasien - pe care eu
le socoteam nejuste - și Sr. Boduarias l-a pus pe Tarasien
pe lista compunatorilor, am vorbit cu Sr. Ted,
în calitate de Sr. Propunător al Codreilor, și eu, care
l-am recomandat pe Tarasien în Dactil și l-am propus
pentru funcția de la Paris, nu pot admite un asemenea
procedeu. Eu am spus Sr. Ted că-i dau o Telefonată
lui Tarasien să vină imediat în țară. Căci Sr. Ted a
fost de acord. În Octombrie 1947 - sau începutul lui
Noembrie 1947 - n-ai putea presupa, i-am dat o Tele-
gramă lui Tarasien chemându-l în țară. Căci
ce o să facă. Sr. Boduarias a fost extrem de
supărat - mi-a o scris de fete fiind și mi-a
scris - pe l-a chemat pe Tarasien - căci se
pentru mine e o chestiune de dovadă de complicitate
și o chestiune de onoare, în chestia Tarasien, și Sr. Boduarias
Avea lucru l-a făcut - căci chemarea lui Tarasien
în țară în Tarasien fusese dat direct pe lista de epurare,
lui Tarasien - deci Tarasien era membru de Dactil - fără
ca în prealabil să se fi vrut ca el să se fie cercetat.
Am considerat o asemenea procedură inadmisibilă
și am pus o scrisoare în fața Sr. Dactil. -

8. I. 51 -

W. H. H.

- Când l-ai cunoscut pe prof. Gr. C. Moisil ?
- L-am cunoscut prin Lena Constante în 1945. Mai bine l-am cunoscut la începutul anului 1946, când l-am rugat să-mi citească manuscrisul "Curenți și tendințe în filozofia română" - pentru partea științifică. Atunci a fost de câteva ori la mine și am discutat îndelung despre unele probleme expuse în manuscris.

- Care probleme din manuscris s-au discutat ?
- Problemele în legătură cu exemplificarea din fizica modernă, folosită de mine.

- Care este criteriul lui politic ?

- Am știut dela Stoilov că Moisil făcea parte din grupul de intelectuali, profesori universitari, care au luat atitudine sub Antonescu, împotriva războiului. Apoi am știut că a intrat în Partidul Comunist.

In discuțiile cu dânsul mi-am dat seama că este un dialectician și că și-a apropiat punctele noastre de vedere, în ce privește concepția materialistă. Mi-am dat seama că este inteligent și foarte pregătit în domeniul lui. Probleme politice n'am discutat cu el. Am citit însă unele articole și răspunsuri la niște anchete "publicate în "Scântea". -

- Ce nemulțumiri personale ți-a împărtășit ?

- Nemulțumiri personale nu și-a manifestat. Dar țin minte că a cerut ca unul din asistenții lui să fie numit în personalul ambasadei. Apoi a cerut ca un consul care fusese trimis odată cu el, Trifon, să nu fie schimbat, așa cum intenționa să facă Tătărăscu. Stiam că Trifon a fost recomandat de S.S., și apoi tot S.S., i-a cerut lui Tătărăscu să-l rechem. Acest lucru nu-mi amintesc să i-l fi spus lui Moisil. Dar Moisil avea legături direct și cu Bodnăraș și cu S.S.

- Ce alte discuții ai avut cu Moisil, afară de cele științifice ?

- Când a venit în concediu - cred că de două ori - m'a vizitat și mi-a istorisit despre situația din Turcia.

- Dacă ți-a povestit despre fricțiunile dela legați

- Stiu că a vorbit și despre unii colaboratori ai lui

dar fără ca aceasta să treacă de lucrurile generale care se întâmplau la legăție. În orice caz chestia cu Trifon este singura pe care am reținut-o. Nu am reținut lucruri deosebite în ce privește problema personalului legației. De altfel el făcea detaliate raporturi și lui Bodnăraș când venea în țară.

- Care era rolul d-tale de îndrumare a lui Moisil ?

- Eu am fost membru în comisia de numiri la Externe. Îndrumări le căpăta însă dela Bodnăraș, întrucât așa se hotărâse dela început.

Eu l-am recomandat pe Moisil știindu-l membru de Partid, apoi om deosebit de corect și devotat și care ca personalitate științifică, putea îndeplini atunci în 1946, această însărcinare.

- Dacă știați că are patima beției ?

- Stiam. Dar am fost convins că se va lăsa de beție, atunci când i se va pune de Partid, problema sarcinilor lui viitoare. Și în adevăr s'a ținut de cuvânt și nu a mai băut și nici nu a dat naștere la nici un fel de chestiune, în această privință. Stiu că Moisil este foarte pedant. Tatăl lui era un bun cunoscut al tatălui meu. Nu am discutat nicio dată cu Moisil nemulțumirile mele personale sau despre colegii mei, cu care am colaborat.

- Ce știa el despre relațiile între d-ta și Lena Constante ?

- Stia că Lena este una dintre prietenile soției mele și ale mele.

- Ce ai discutat cu Belu Silber despre Moisil și cu Moisil despre Belu Silber ?

- Stiam că aceștia se cunosc foarte bine. Dar ce am discutat cu unul sau cu celălalt, nu-mi amintesc. Am avut impresia că Belu Silber era invidios pe Moisil.

- Care a fost motivul că nu ai apelat la Belu Silber pentru citirea manuscrisului filozofic și partea științifică ?

- Il consideram pe Moisil ca om de știință și în special pentru problemele de fizică - superior lui Belu Silber.

Nu mai am nimic de adăugat la întrebările puse.

Când l-ai cunoscut pe prof. Jr. P. Moisil?

L-am cunoscut prin Laura Constanta in 1945. Mai tineri
l-am cunoscut la începutul anului 1946, când l-am
cunoscut la "Căminul de studii" "Curentele și tendințele
în filozofia românească" - pentru partea științifică. Atunci a
fost de căutare ori la mine și am discutat în de timp de multe
unele probleme ~~ex~~ puse în manuscris. -

Care probleme din manuscris s-au discutat?

Problemele în legătură cu exemplificarea din fizică
modernă, folosite de mine.

Care este poziția lui politică?

Am știut de la Stăilov că Moisil făcea parte din
grupul de intelectuali, profesori universitari, care
au luat atitudine, sub Antonescu, împotriva războiului.
Apoi am știut că a intrat în Partidul Comunist.
În discuțiile cu dânsul mi-au dat seama că este un
dialectician și că și-a aprăgust punctele noastre de
vedere, în ce privește concepția materialistă. - Mi-au dat seama
că este inteligent și foarte pregătit în domeniul lui.
Probleme politice n-am discutat cu el. Am citit însă
unele articole și răspunsuri la unele anchete, publicate
în "Scântea". -

Ce nenumărate persoane te-a împartănit une?

Nenumărate persoane mi s-au manifestat. Dar tu mă întrebi
că a călătorit ca unul din asistentii lui să își munte
personalul ambasadelor. Așa că erau ce un consilier
care fusese trimis odată cu el, Trifon, să se facă schimburi
de intențione să facă Tătăreanu. -

2

Știu că Trifon a fost recomandat de S.S. și
 apoi tot S.S. l-a cerut lui Titulescu să-l rechem-
 e. Acest lucru nu mi-a amintit să-l fi spus lui Mașil.
 Dar Mașil are legături directe și cu Bodușcu
 și cu S.S. -

Ce alte discuții ai avut cu Mașil, afară de
 cele științifice? -

Când a venit în concediu - cred că de dăruire - mi-a
 spus și mi-a istorisit ^{despre} situația de Turcia. -

Dar tu te purtăsete despre fricțiunile de la Lychi?

Știu că a vorbit și despre unei colaborări cu lui,
 dar foră ce a crezut să treacă de lucrurile generale
 care se întâmplau la legatură. În orice caz chestia cu
 Trifon este simplă pe care am reținut-o... Nu am
 reținut lucrurile deosebite în ce privesc probleme
 personale ale Legaturii. De altfel el făcea detaliate
 raporturi și lui Bodușcu, fiind venise în țară. -

Care era rolul state de îndrumare a lui Mașil?

Eu am fost membru în Comisia de nomeni la
 Externe. Îndrumări la căpate înseamnă de la Bodușcu, întru-
 cat așa se hotărâse de la început. -

Eu l-am recomandat pe Mașil fiindcă-l cunoșteam de
 Partid, apoi om deosebit de căsătorit și devotat și
 care - ca o personalitate științifică - pută îndeplini
 atare în 1946, acorda încredere. -

Dacă știți ce se petrecea atunci?

Știu. Dar am fost convenit să se lase de către
 atunci când i se va pune de Partid, probleme serioase
 lui și țării. Său adică să ținem de cuvânt și nu a mai
 fost nimic și a dat naștere la ceea ce nu fel de

Artur, în acente priuete. — Știu că Moisil este foarte pldent... Total lui era un bun cunoscut al statului meu. — Nu am discutat niciodată cu Moisil număltamirile mele personale, dar după colțul meu, pe care am corroborat. —

Ce știa el după relațiile între dte și Leve Cantab? Știu că Leve este una dintre puținele doctores ale și ale mele. —

Ce ar discutat cu Belu Silher după Moisil și cu Moisil după Belu Silher?

Știam că aceluia și eu eram foarte buni. Ar ca am discutat cu eu unul sau cu celălalt, nu am amintit. Am avut impresia că Belu Silher era invidios pe Moisil. —

Care a fost motivul ca me ai apelat la Belu Silher pentru cetera manuscrisului filozofic-poetic științific?

Il consideram pe Moisil ca om de științe și în special pentru problemele de fizică — ingineria lui Belu Silher — Nu mai am nimic de adăuga la întrebările mele.

10. I. 50. —

Nătrascu

- Ce servicii ți-a făcut Torosian după 23 August?
 - Nu mi-a făcut servicii, dar mergeam la el în vizită. Cu mine mergea de obicei tovarășa mea și prietenii ca Lena Constante, Hary Brauner, Belu Silber.

- Cum caracterizezi pe Torosian ?

- În epoca pregătitoare a lui 23 Aug. Torosian a dat dovadă de un deosebit devotament și și-a pus atât persoana lui, cât și tot ce avea - mașină, casă - la dispoziția Partidului. Niciodată nu s'a dat în lături dela nicio sarcină, deși au fost atunci zile foarte grele și primejdioase. Deși el n'a lucrat conspirativ, până atunci, totuși a fost foarte prudent și nu a pălăvrăgit niciodată. Din aceste motive am apreciat atât munca lui cât și pe el personal. După 23 August știam că a lucrat la U.P., iar apoi s'a înscris în Partid. Încă din 1945 m'a rugat să-i fac posibilă intrarea în corpul diplomatic. În toamna lui 1945 m'am văzut cu Pogoneanu în casa lui Torosian - așa cum am atătat într'o declarație separată.

- Dacă te-ai mai întâlnit cu alte persoane politice în casa lui Torosian ?

- Nu, în afară de Pogoneanu.

- Unde te-ai văzut cu Durma și cu ce ocazie ?

- Pe Durma l-am cunoscut în momentul în care a fost numit ministru de Finanțe. Cred că imediat după 6 Martie. Până atunci nu l-am cunoscut. Nu l-am văzut pe Durma decât la ședințele Consiliului de Miniștri, neavând nici un fel de raporturi personale cu el. Știam că mai înainte fusese director la o bancă - dar nu știu la care.

- Ce părere aveai despre Durma ?

- Durma mi-a făcut la început, o impresie nefavorabilă. Îl consideram ca un om deștept, dar din felul lui de a participa la lucrările Consiliului de Miniștri și din activitatea lui ca ministru - îl consideram ca un om care jonglează și este cu totul nesincer.

11.1.50

ss. L. Pătrășcanu

22 ~~85~~
Ce servicii ți-a făcut Terasian după 23 August?
Nu mi-a făcut servicii, dar mergeam la el în vizite.
Cu mine mergea de obicei Terasian mea și fratele
Leon Constant, King Braunon, Bela Selzer.

Cum caracterizai pe Terasian?

În epoca pregătitoare a lui 23 Aug Terasian a fost
donada de un deosebit devotament și s-a jucat atât
persoane lui, cât și tot ce avea - mașină, casă - la
dispoziția Partidului. Niciodată nu i-a dat în latime
de la mine a servicii, deși ar fi putut avea
parte joale și primechance. Deși el și-a lucrat
compromis, până atunci, Terasian a fost foarte pru-
dent și nu a permis nici o neîncredere. În acțiune, mai ales în
am apreciat atât cunoscuta lui, cât și pe al personal.
După 23 August stătea cu el lucrat la U.D. iar apoi
și înscriși în Partid. În anul 1945 mi-a spus
să-i fac posibilă intrarea în corpul diplomatic.
În toamna lui 1945 m-am ocupat cu Paponeanu în casa
lui Terasian - era cum am vădit într-o declarație
separată.

Deci te-ai mai entrecut cu el în persoane
politice în casa lui Terasian?

Nu, în afară de Paponeanu.

Unde te-ai ocupat cu Durma și cu ce ocupa?

Pe Durma l-am cunoscut în momentul în care
fost numit ministru de Finanțe. Cred că vindea
după 8 Noie. Până atunci nu l-am cunoscut.
Nu l-am cunoscut pe Durma decât la se întâmpla

Consiliului de Muncă, revăzând încă un fel de
 raportare personală cu el. Stăne ca mai înainte
 Juane director la o bancă - dar nu știu la care.
 Ce părere aveai despre surse?

Într-un mod foarte deosebit, o impresie re-
 favorabilă. îl considerăm ca un om destul, dar nici
 felul lui de a participa la Consiliul Consiliului
 de Muncă și la activitatea lui ca Muncă - îl
 considerăm ca un om care jonglează și este cu
 totul necunoscut. -

II. T. 30. -

Hatun

57

Pe Hary Brauner l-am cunoscut în iarna din 1944-45, cu ocazia unei excursii pe Diham. În grupul de excursioniști era Lena, Belu, Torosian, Hary, Mihai Sebastian, tovarășa mea și eu. Am petrecut pe Diham zilele de Anul Nou. Din auzite știam mai înainte despre Hary Brauner și anume că este unul din folcloriștii noștri de frunte.

Hary Brauner era prieten foarte bun cu Lena. Erau aproape nedespărțiți.

După întoarcerea din excursie, prietenia între tovarășa mea și Lena s'a strâns. Lucrau - dacă îmi amintesc bine, amândouă la U.P., la un cerc artistic, asta ca sarcină de Partid pentru tovarășa mea.

Cu Lena a venit la noi și Hary Brauner. Era un om foarte vesel și cu un bogat bagaj de cântece populare.

În 1946 a reînceput activitatea Arhivei de Folclor. Fiind convins că Hary Brauner este o competență în această materie i-am dat o mână de ajutor ca să pună în funcție Arhiva. Serviciul cel mai mare i l-am făcut că l-am dus odată pe Petru Groza la Arhivă - știind că și lui Groza îi plac cântecele populare. Groza a ajutat apoi Arhivei să-și poată reîncepe activitatea, căpătând o subvenție dela Stat. Am vorbit și eu cu Alexandrini în acest sens. Și în adevăr Arhiva a reînceput activitatea, atât capacitățile lui Hary Brauner cât și bogăția Arhivei de folclor fiind lăudate de mulți tovarăși sovietici - printre care și tov. Kavtaradze, care au vizitat arhiva.

Cred că în 1945 Hary Brauner a intrat în Partid. N'aș putea spune exact, dar una din recomandații i-a fost dată chiar de tovarășa mea. Între timp tovarășa mea înființase Teatrul de Păpuși și Hary fusese solicitat de ea să colaboreze.

Activitatea de Partid desfășurată de Hary Brauner era în cadrul lumii muzicale. Știu că munca lui era apreciată iar conferințele săptămânale pe care le ținea la Radio, foarte mult gustate.

Știind munca desfășurată de el nu m'a surprins cătuși de puțin faptul că a fost decorat cu "Medalia Muncii".

Discuții politice cu Hary Brauner n'am avut. El venea însă des la noi în casă. Eu l-am considerat totdeauna ca un artist - și activitatea lui politică subordonată acestui fapt.

. / .

(Am uitat să spun că am mai făcut un serviciu, nu propriu zis lui Hary, dar Arhivei. În 1947 - pentru că Arhiva era instalată în niște odăi mizerabile pe Lipscani, la etajul V, atunci când s'a eliberat casa lui Stelian Popescu, am pus-o la dispoziția Arhivei. Toți oaspeții străini puteau fi acum conduși să vadă Arhiva, în condiții mult mai bune.)

După părerea mea Hary Brauner, ca nou membru de Partid, abea începuse să studieze și să cunoască materialele noastre. Politicește n'ași putea să-i dau un calificativ, pentru că din contactul avut cu el nu mi-am putut face o părere, ~~din~~ acest punct de vedere.

- Cum ai contribuit d-ta să-și formeze o părere justă despre Partid ?

- Eu cred că din contactul cu mine, Hary n'a ieșit slăbit, ci dimpotrivă întărit ca activist de Partid, lucru care se poate de altfel constata prin rezultatele muncii lui.

- Dacă exprimările d-tale despre oamenii din conducere, despre nemulțumirile d-tale tot contribuiau la această

Nu știu întrucât Hary Brauner a înregistrat aceste manifestări. Dar iarăși, dovada cea mai bună, că aceste manifestări n'au fost de așa natură, încât să dezarmeze pe un activist, este faptul că Hary Brauner a fost și a continuat să fie un bun activist și după aceste manifestări.

11.I.50

ss. L. Pătrășcanu

Pe Hary Brauner l-am cunoscut în seră la 1944-45, cu ocazia unei excursii pe Dâmbovița. În grupul de excursioniste era Lena, Belu, Todoriciu, Hary, Mihai Sebastian, Todoriciu mea și eu. Am petrecut pe Dâmbovița zilele de Anul nou.

Am auzit știam mai înainte despre Hary Brauner și anume că este unul din folcloristii noștri de frunte.

Hary Brauner era puțin fațat, bine înțeles. Era aproape nedepărtat.

După întoarcerea din excursie, pretusa între Todoriciu mea și Lena s-a strâns. - Lucrau - dar în amănunțime bine, amândouă la U. P. la un cerc artistic, este ca sercuri de Partid pentru Todoriciu mea.

Cu Lena s-a venit la noi și Hary Brauner. Era un om făcut vesel și cu un bagaj bogat de cântec popular.

În 1946 a început activitatea Arhivei de Folclor. Fiind convins că Hary Brauner este o competență în această materie l-am dat și mâini de ajutor ca să pună în funcție Arhiva. Serviciul cel mai mare i l-am făcut că l-am dus odată pe Petru Popa la Arhivă - știind că și Petru Popa îi plăcea cântecul popular. Popa l-a apăsător spus Arhivă și-a venit ca un activist, repetând o și o între de la stat. Am vorbit și eu cu Alexandru în acest sens. Și în Arhivă a început activitatea, atât ca activitate la Hary Brauner, cât

si hogașe Arhinei de folclor fiind laudate de
multe tovarasi sovietici - printre care si tov. Koutiradze
care au vizitat Arhina. -

Cred ca in 1945 Harry Brauner a intrat in Partid.
Vasile puteti spune exact, dar una din recomandati
s-a fost tata alina de tovarasi mei. Intru timp tot
asa mea influentare Teatrul de Papiasi si Harry fusese
solicitat de ei sa colaboreze. -

Activitatea de Partid desfasurata de Harry Brauner
pe in cadrul lumii muzicale. Stiu ca munca lui
era apreciata, iar conferintele saptamanale pe
care le tineam la Radio, foarte mult gustate. -
Stind munca desfasurata de el, nu m-a surprins
deloc faptul ca a fost decorat cu
"Medalia Muncii". -

Discutiile politice cu Harry Brauner nu au avut
de vremea nisa des la noi in casa. - In l-au con-
siderat totdeauna ca un artist si activitatea lui
politica subordonata acelorasi scopuri.

(Am putut sa spun ca am mai facut un serm
cui, au propriu-zis lui Harry, din Arhina. In 1947 - pentru
Arhina ~~stare~~ era instalata in vechiul mijloc de
Lepoceni, la etajul I. - atunci cand sa chibzuiam
lui Stefan Papacu - am putut sa le dezpozitie
Arhinei - toti carpetii starniti putandu-se acum
condusa sa vada Arhina - in conditii mult mai
bune.)

După părerea mea Harry Brauner, ce n-a membru
de Partid, ar fi început să studieze & să caute ma-
teriale noi. Politiceste n-ai putea să-ți dai
un calificativ - pentru că din contextual sunt cu
el nu mi-am putut face o părere, din acest punct,
de vedere: -

Cum ai contribuit de la să-ți faci o părere
într-o despre Partid?

Eu cred că din contextual eu mine, Harry n-
ești slab, ci dintr-o dată intenționezi să acționezi de
Partid - lucru care se poate de altfel constata
prin rezultatele muncii lui -

Dacă exprimiți date după aceeași din conducere,
despre nemulțumirile date tot contribuția la acesta?

Nu știu într-adevăr Harry Brauner a înregistrat scade
manifestări. Din surse, dovede cea mai bună, că scade
manifestări n-au fost de natură, încât să deparmize
pe un activist - este faptul că Harry Brauner a fost
n-a continuat să fie un activist și după
aceste manifestări. -

11. T. 50. -

H. T. -

12

- Ce știi despre Suchiann ?

- Pe Sucheanu l-am cunoscut încă din Liceul Internațional unde era cu câțiva ani înaintea mea. L-am reîntâlnit apoi în cercul "Vieții Românești", după 1919. Dar relații cu el nu aveam.

În 1937-38, fiind secretar de redacție la "Viața Românească" am avut un contact mai strâns cu el, pentru că prin el am predat atunci manuscrisele publicate la "Viața Românească" apărute sub pseudonimul Ion.C.Ion.

În 1937-38 și-a manifestat dorința să intre în P.C.

În timpul domiciliului obligator, Sucheanu mi-a furnizat foarte multe cărți pe care le-am utilizat în lucrările mele, scrise la Poiana Tapului.

După ce am preluat Ministerul de Justiție, l-am găsit pe Sucheanu consilier la Consiliu legislativ, care depindea de Ministerul de Justiție. Fiind locul vacant de președinte a unei din Secții, l-am avansat în acest post. Devenise între timp membru de Partid.

În epoca de după 23 August, cât am fost Ministru de Justiție, deși ași fi dorit să-l utilizez pe Sucheanu în diferite munci - de pildă în conducerea "Universului" n'am făcut-o pentru că am început să constat la el tendințe afaceriste. A făcut câteva intervenții la mine - în chestia unor cinematografe și am aflat apoi că se dăduse șperț pentru aceste intervenții.

Dacă îmi amintesc bine era chestiunea cinematografului "Capitol" revendicat atunci de Eforie, care era sub conducerea noastră. De atunci am ajuns la convingerea că Sucheanu se preta la asemenea manopere necinstite.

Deși Ralea a insistat foarte mult să sprijin cererea pe care o făcuse Sucheanu de a fi numit la Cairo, ca ministru - (cred că Ralea a vorbit și la Partid, despre acest lucru) eu am refuzat să aduc măcar în discuție numirea lui Sucheanu într-o asemenea funcție.

Despre activitatea lui publicistică după 23 August n'am luat decât cunoștințe fragmentare - din "Națiunea" unde colabora.-

11.I.50

ss. L. Pătrășcanu

1
63
210
Ce știu despre Lucheanu?

Pe Lucheanu l-am cunoscut încă din Liceul
Internat - unde era cu catorva ani înaintea mea.

L-am cointălit apoi în cercul „Viații Românești”
după 1918. - Dar relații cu el nu aveau.

În 1937-38, fiind Secretar de Redacție la „Viața
Românească” am avut un contact mai strâns cu el,
pentru că prin el am predat atunci manuscrise publicate
la „Viața Românească”, aparute sub pseudonimul Ion C.
Ion. În 1937-38 m-a mai putut doborâta și intră în P.C.

În timpul domiciliului obligatoriu, Lucheanu m-a furnu-
gat foarte multe cărți pe care le-am utilizat în lucră-
rile mele, scris la „Povara Populului”.

După ce am preluat Ministerul de Justiție,
l-am găsit pe Lucheanu consilier la Consiliul Legisla-
tiv, care depindea de Ministerul de Justiție. Fiind
consilier vacant de președinte a unei din Secții, l-am
născut în acest post. Disemina între timp membru
de Partid.

În epoca de după 23 August, cit am fost Minister
de Justiție - desigur s-a dat se la utilizarea pe Lucheanu
cu diferite munci - de pildă în conducerea „Universu-
lui” - n-am putut să pentru că am început să constat
la el tendințe afaceriste. A făcut câteva inter-
venții la mine - în chestia unor cinematografe,
și am aflat apoi că se dăduse spert pentru
aceste intervenții. Dacă îmi amintesc bine era

chestinnea unomtoprefului. „Capitol” - revenducut
sturis de Eforie, care era sub conducerea noastră.
De atunci au ajuns la convingerea ca Luchianu
se preta la asemenea manopere necinstite.

Deși Răile a insistat foarte mult să sprijină
cererea pe care o facuse Luchianu de a fi numit
la Cămin, ca ministru - (cred că Răile a vorbit
și la Petru după acest lucru) - eu am refuzat
să aduc macar în discuție numirea lui Lu-
chianu într-o asemenea funcție.

După activitatea lui publică ce după 23 August
n-au fost decât cunoștințe fragmentare - din „Năsturea”
unde colabora. -

11. I. 50. -

Habrosu

Pe Rupenian l-am cunoscut prin Torosian, al cărui nepot este. Puțin înainte de 23 Aug. când am avut nevoie de un ajutor tehnic, - l-am folosit pe Rupenian, care s'a achitat foarte conștiincios de sarcinile date. A căzut odată într'o capcană a Siguranței, dar a știut să scape. Mi-a făcut dela început, impresie de un băiat desghețat și inteligent.

Când am preluat Ministerul de Justiție, după concedierea lui Duțescu, l-am luat ca șef de cabinet pe Rupenian. A intrat apoi în Partid pe linia activității celulei care începuse să se infiripeze și la Ministerul de Justiție. A fost șef de cabinet la mine timp de aproape doi ani și jumătate. A muncit foarte mult și n'am avut să mă plâng de el niciodată. Nici reclamații împotriva lui n'am primit deși în toată vremea lui Ministerul de Justiție era extrem de aglomerat.

În vara lui 1947 - i-a intrat în cap să facă o invenție - o roată de automobil, pe arcuri. A început să-și neglijeze serviciu (mi-am dat seama că se săturase de hamalăcul dela cabinet). De aceea în cele din urmă i-am propus să-și schimbe serviciu. Eu am vrut să-i dau o mână de ajutor pentru aceasta, dar între timp am părăsit Ministerul.

Cu Rupenian am avut relații tovărășești, fără însă ca aceste relații să ia alt caracter, de prietenie, el fiind un băiat tânăr.

L-am considerat ca un colaborator devotat și nu am avut să înregistrez călcări ale acestui devotament, cât timp a fost șef de cabinet.

Rupenian îl cunoștea și pe Betea și pe Ratzin. Era un prieten foarte intim al lui Stefan Popescu. Cunoștea pe toți prietenii mei personali și anume pe Belu Silber, pe Lena Constante, pe Hary Brauner.

12.I.50

ss. L. Pătrășcanu

Pe Ruzensian l-am convins pe Tarasian, el
care mi-a spus că. Pentru început de 23 Aug.
când am avut nevoie de un ajutor tehnic - l-am
folosit pe Ruzensian - care s-a eschizat foarte
continuu de sarcinile date. A avut odată o
cercetare a siguranței - dar a stat să se scape.
Mi-a făcut, de la început, impresia de un bărbat
deștept și inteligent. -

Când am preluat Ministerul de Justiție, după
concediere lui Butescu, l-am luat ca șef de
cabinet pe Ruzensian. A intrat apoi în partid,
pe linia activității celui care începuse să se
impună în la Ministerul de Justiție. A fost șef
de cabinet la mine timp de aproape doi ani
și jumătate. A muncit foarte mult și n-am
avut să mă plâng de el niciodată. Mă con-
tinuau împotriva lui n-am jurnat - dar
în toate vremea lui Ministerul de Justiție era
extrem de aflormat. -

În vara lui 1947 - i-a intrat în cap să facă
o invenție - o roată de automobil, pe care n-a
început să se negligeze serios (daraceam mi-am
dat seama că se saturase de Peninsula de
la cabinet.) De aceea în cel din urmă i-am
propus să se oculte serios. - Eu am avut să
lun o mână de ajutor pentru aceasta - dar
într-un timp am parat Ministerul.

Cu Papantau am avut relații. Totuși, pentru mine pe acest relații se va alt caracter, de prieten, și el fiind un băiat tânăr. - S-au considerat ca un colaborator devotat și nu am avut o înțelegere calcară ale acestor devotament, cât timp o fost suf de cunoscut.

Papantau îl cunoștea și pe Petre și pe Rădu. - Era un prieten foarte intim al lui St. - San Papescu. - Cunoștea pe toți prietenii mei: personal și am pe Bela Silber, pe Gene Constant, pe Harry Bruner.

12. I. 50. -

Rădu

Care era atitudinea soției d-tale față de manifestările antipartinice ?

- Tovarășa mea participa la supărările mele, în sensul că atunci când eram amărât și veneam acasă, ea căuta să mă consoleze. După cum ea a înregistrat și stările mele sufletești de mulțumire și satisfacție, în muncă. În ce privește chestia Betea, ea a fost dela început împotriva lui, pentru că personal, nu-i inspira nici un fel de încredere. Ea a fost și împotriva cuvântării dela Cluj, în forma în care am ținut-o, și ea, atunci, m'a acuzat - în discuții intime - că dovedesc manifestări naționaliste - lucru pe care atunci - l-am combătut cu vehemență.

Despre propunerile lui Betea nu știa atunci nimic - adică în toamna lui 1947. - I-am povestit numai după 23 Aug. 1948 - când s'a reîntors în vila dela Băneasa. Atunci numai i-am spus de cele propuse de Betea și care era adevărul.

Anume că am voit să scap de Betea - și că Betea, de mai multă vreme, îmi constituia o povară. Ea a fost extrem de revoltată împotriva mea pentru toată chestia Betea și, bineînțeles, lea criticat din nou, violent, pe Betea.

I-am povestit despre confruntare și ea cunoștea foarte bine starea mea îngrozitoare de spirit - în ce privește S.S., - înainte de a pleca dela Băneasa. Nu-mi amintesc anume ce a spus despre confruntare - țin minte însă că atunci, când pentru prima oară i-am povestit - a fost, pur și simplu, furioasă pe mine.

Eu i-am povestit atunci exact cum s'au petrecut lucrurile - ne având nici un motiv să i le ascund. Adică că am negat la confruntare și apoi chiar a doua zi l-am chemat pe Teo și i-am spus totul. Atitudinea ei era cu totul împotriva mea - dar nu aș putea să-mi amintesc exprimările ei.

Despre propunerea de rămânere la Bruxelles i-am povestit ?

- Am povestit toată chestia cu Betea - propunerile lui, inclusiv, cele în legătură cu Bruxelles - și că nici un moment nu m'am gândit să-i urmez sugestiile. De altfel faptul că eu numai atunci îi vorbeam de acest lucru - era și pentru ea o dovadă că în adevăr nu m'am gândit, vreodată, să plec din țară.

Sub această formă - a unei posibilități sau dorinți de plecare - n'a fost niciodată vorba între noi. De aceea discuția noastră s'a învârtit asupra lui Betea și a atitudinii mele nesperioasă și nepartinică în legătură cu aceasta.

Ce sfaturi i-ai dat ?

- Eu n'am putut să-i dau sfaturi, viața ei fiind legată de a mea. Atunci când însă i-am spus și ei că dacă Partidul îmi va răpi posibilitatea unei reabilitări și reluării muncii, în rândurile Partidului - sunt hotărît să mă sinucid ea a fost foarte impresionată. Pe ea am rugat-o însă să trăiască - indiferent ce se va întâmpla cu mine. Ea a fost, tot timpul cât am stat împreună, într'o stare de tristețe și amărăciune care nu odată luau forme tragice.

Cum privea tovarășa dtale Partidul înainte de a te despărți ?

- Așa cum am arătat mai sus, starea de spirit a tovarășei mele și a mea erau foarte proaste. Dar și eu și ea - până chiar la Băneasa, în ajunul aducerii mele aici - am crezut că Partidul nu mă va respinge definitiv. Si la tovarășea mea și la mine au fost însă momente în care această încredere era întunecată și ei și mie ne lipsea - în acele momente - încrederea în Partid. Si ea a avut momente de neîncredere în Partid ca și mine. Neîncrederea se manifesta în aceea că, deși aveam conștiința vinelor mele, totuși acuzam Partidul că trece peste tot ce am făcut eu - și peste cunoașterea mea personală din partea unor tovarăși ca Ana, Teo, Luca, Ghiță - și mă lasă să cad definitiv, afară, din rândurile lui. Iarăși acuzam Partidul și de astădată de o atitudine nedreaptă, mult prea aspră față de mine. Si nu-mi puteam explica acest lucru.

Cât timp am fost la Snagov am discutat toate problemele mele, în legătură cu poziția mea politică greșită, cu lipsa totală de vigilență față de cei care mă înconjurau. Cum însă de foarte multe ori - datorită optimismului meu înăscut - întrevedeam și posibilitatea reîntoarcerii la muncă - am discutat ce învățături am tras - și eu și ea - din toate greșelile mele și din cercetările întreprinse. Tovarășa mea se gândea de foarte multe ori și la munca ei profesională - la Teatru de Păpuși și la Teatru Național - pe care o regreta cu multă amărăciune.-

12.I.50

ss. L. Pătrășcanu.

4 75
Care era atitudinea soției d-tale față de manifestările
antipartene?

Tovarășe mea participi la impărirea mele - cu
singul ca atunci când eram amărât și veneam
acasă, ea scula să mă consoleze. După cum se
a înregistrat și stările mele sufletești de multă
morie și satisfacție, în memo. În ce privește chestia
Betee - ea a fost deosebit de neapăsătoare lui -
centru; personal, nu i însușea nici un fel
de încredere. - Se afort și neapăsătoare curantului
dele Oluf - în forme pe care am înțeles-o - și
ea, atunci, m-a ocupat - în discuții foarte intense -
pe dorind manifestări naționaliste - lucruri
pe care atunci, laun combatut sau vehementa. -
După propriile lui Betee nu are atunci
nimic - adică în perioada lui 1947. - I-am po-
nerat numai după 23 Aug. 1948 - când s-a revors
în vile dele Banase. Atunci numai i-am pus
de cel propus de Betee și care era adevarul. -
Amme ca am voit să scap de Betee - și ca Betee,
de mai multe ori, în constituie o povară. -
Ea a fost extrem de revoltată împotriva mea
pentru teata chestie Betee și, bine înțeles,
de criticat din rău, violent, pe Betee. -
I-am pomenit după confuziile și ca curvose
pentru bine starea mea înregistrare de spirit
- în ce privește S.S. - înaintea de a plece dele
Bănase. Mă mi amintea amme ce o spus după

comparativ - țin minte însă că atunci, când
pentru prima dată i-am prezentat - a fost, pe
o singură, furcose pe mine :-

Eu i-am prezentat atunci exact cum i-am pre-
zentat lucrurile - ne arătând nici un altor să i le expună.
Adică că am ^{la comparație} raportat la ei chiar a doua zi i-am
chamat pe Teo & i-am spus totul - Atitudinea
ei era cu totul împotriva mea - dar nu mi
putea să mi amintesc exprimările ei :-

După propunerea de rămânere la Bruxelles i-am
prezentat ?

Am prezentat toate chestiile cu Betta - propunerea
lui, inclusiv, ^(în legătură cu) ~~cu~~ Bruxelles - și ex-novo un moment
mă m'am gândit să i scries sugestia :- de altfel
faptul că eu numai atunci îi vorbeam de acest
lucru - era în punctul că o dorde, că o accepta
mă m'am gândit, m'odde, se plece, du ține. Sub
aceste forme - a unei posibilități sau dorințe de ple-
care - n'c fost nici odată vorba între noi. A unei
discuții noastre oă înaintat asupra lui Betta
și a atitudinilor mele - necesare și nepastore -
în legătura cu acesta :-

Ce spaturi i-ai dat ?

Eu n'am putut să i dau spaturi, viața ei fusese
legată de o mare. Atunci când erau i-am spus
ei că dacă Partidul nu va respici posibilitatea
unei resubstituiri în relații muncii, în rândurile
Partidului - sunt hotărât să mă sinucid - e o faptă

confirmații - țin minte însă că atunci, când
pentru prima dată l-am prezentat - a fost, pur
și simplu, furiosă pe mine. -

Eu l-am prezentat atunci exact cum l-am pete-
cut lucrând - nu arătând nici un interes să îl cunosc.
Adică eu am ^{la confirmare} refuzat să așez o dură zi l-am
chemat pe Teco & l-am spus totul. - Atunci
ei era cu totul împotriva mea - dar nu am
putut să mi amintesc exprimările ei. -

După propunerea de căsătorie la Bruxelles l-am
prezentat?

Am prezentat toate chestiile cu Betta - propunerea
lui, inclusiv, ^(în legătură cu) ~~cu~~ Bruxelles - și eu nici un moment
nu m-am gândit să îi scriu, după aceea. - De altfel
roșatul că eu sunam atunci și voiam de acest
lucru - era în punctul că o dordeam, că eu adăptam
eu m'am gândit, în cele, de ple, du țes. În
aceste faune - a unei posibilități de a da un
care - n' e fost nici odată vorba unei mi. A unei
discuții noastre s'a învartit asupra lui Betta
și a atitudinilor mele - nerecunoașterii și neparturii -
în legătură cu acesta. -

Ce spaturi v-ai dat?

Eu n'am putut să îi dau spaturi, vizați cu fund
de pată de - mea. Atunci când neces l-am spus
ei că dacă Partidul mi va respinge posibilitatea
unei substituții în relații muncii, eu vândându
Partidului - sunt hotărât să mă sinucid - cu o lăst

găsiți impresionate. Pe ea am rugat-o însă
să trăiască - indiferent ce se va petrece întâmpla
cu mine. Ea a fost, tot timpul cât am stat
împreună, într-o stare de tristă și amărăciune
care mi-o dădă bucuria formei Trăpice.

Cum putea povara stăa Partidul cu atât de
deșănțat?

Ace cum am arătat mai sus, starea de spirit
a povărașilor mei și a mea erau foarte proști. Dar și
eu și ea - pe lângă chinul la București, în ajunul aduce-
răi mele aici - am crezut că Partidul nu mai va
ajunge definitiv. Și la povărașii mei și la mine
au fost unele momente în care aceste în-
credere era întărită și ei și mine ne
opace - în acele momente - încrederea în Partid.
Iar eu am avut momente de nemcredere în Partid
ce și mine. - Nemcrederea se manifestă în aceea
că, deși aream conștiința vinului meu, totuși
acuzam Partidul că trece peste tot ce am făcut
eu - și peste cunoștințele mele personale din jurul
noastră povăraș ca Anu, Geo, Luce, Ște - și tot
ma lasă să cad definitiv, afară - din rândurile
lui. - Iar acum acuzam Partidul și de atitudine de
atitudine nedreptă, mult prea aspră, față de
mine. Și nu mi-am putut capta acest lucru.

Cât timp am fost la Iași am discutat toate
problemele, în legătură cu poziția mea politică

greșita, cu lipsa totală de vigilență față de cei
care mă încurajau. - Cui iure, de foarte multe
ori - datorită aptitudinilor mele înăscute - într-
neamă în posibilitatea reînnoirii la muncă -
am discutat și investituri am tras - și eu a se -
du textele generale mult și din cercetările într-
prinsă. - Tovarase mea se gândește de foarte
multe ori și la muncă ei profesională - la Teatrul
de Popul și la Teatrul Național - pe care o reprezintă
cu multă amărăciune. -

12.7.50. -

W. H. H.

tip de declarație

Fiind în lagărul din Miercurea Ciucului tovarășii din conducerea organizației de Partid din lagăr mi-au afirmat că Partidul, adică conducerea Partidului, din acea vreme - a fost de părere că dacă pentru eliberarea din lagăr ni se impune semnarea unei obligații - tip (dacă nu mă înșel era vorba chiar de niște formulare tipărite) că nu vom activa politiceste, după ieșirea din lagăr - să se semneze de către comuniști, asemenea declarație.

Când în Decembrie 1940 sau Ianuarie 1941 l-am văzut întâia oară pe tov. Teohari - am discutat cu el situația politică și de partid (era după aproape doi ani de când nu avusesem legături, ele fiindu-mi tăiate de Foris) și nu l-am întrebat asupra chestiunii de mai sus. Tovarășul Teohari știe că fusesem în lagăr, el mi-a fixat întâlnirea și nici el nu a discutat nimic în legătură cu lagărul.

L-am văzut a doua oară pe tov. Teohari pe stradă, câteva minute. Urma să ne revedem într-o seară dar eu am fost arestat între timp.

18.I.50

ss. L. Pătrășcanu

Fiind în legătură cu Moscova Cucalescu
 trimisii din conducerea organizației de Partid
 din diferite mișcări apărând ca Partidul, adică
 conducerea Partidului, din care vreme - a fost
 de părere ca dacă pentru eliberarea din țară este
 importantă semnarea unei obștești - după /decă-
 /mi mi înșel are vorbă chiar de unele formule
 tipice / că nu vom acționa politic, după
 esența din țară - să se semneze de către
 Comunisti, asemenea declarație.

Când în Decembrie ¹⁹⁴⁰ /sau Januarie 1941 / P. au
 vizitat pe la oare pe Tot. Terkari - am discutat
 cu el situația politică și de partid (era după
 aproape doi ani de când nu auzissem legătură
 de fundul mișcării țării de țară) - și am l. am
 intrat asupra chestiunii de masă. Totuși
 mul Terkari știe că fusese în țară, el mi-a
 fixat întâlnirea și nici el nu a discutat nimic
 cu legătură cu țara.

A am vizitat și domnul care pe Tot. Terkari pe
 strada, câteva minute. Urmează să se revină în
 țară - dar eu am fost arătat într-un timp.

18. I. 50.

Wahny

a dat mai multe

declarația cum

223

~~60~~ ~~4~~ ~~93-~~

In primăvara anului 1941, fiind la Poiana Tapului am făcut o cerere pentru ca să ni se ridice domiciliul obligator.

Cererea am predat-o mamei mele. Cum eu eram sub autoritatea jandarmeriei, cred că am adresat-o comandantului jandarmeriei.

Inainte de această cerere sau poate după (nu-mi amintesc exact) pe baza denunțului unui provocator, care a venit la mine în casă la Poiana Tapului (era un fost ceferist, pe care îl cunoșteam vag dela Jilava) a venit o anchetă, tot din partea jandarmeriei. A fost un colonel de jandarmi. La anchetă am relatat, în scris fapte, negând afirmațiile provocatorului.

18.I.50

ss.L.Pătrășcanu

Mama mea știu că îl cunoaște pe colonelul Anton, care fusese un elev al tatălui meu - și el se simțea obligat față de mama mea, în amintirea tatălui meu.

18.I.50

ss.L.Pătrășcanu

interventia mamei. -

În primăvara anului 1941, fiind la Poiana
Tăgului am făcut o prărie pentru casa mea și
sădii de domoștelă abigeto. Căreia am președinte
mamei mele. Cum eu eram sub autoritatea Jandarm
mure - cred că am abigeto. c. comandamentul
fondamentale.

Înainte de aceasta, cerere - am fost după
(mea mi amintesc căsăt) pe baza de mărțurii mele
provocator, care a venit la mine în casa la
Poiana Tăgului (era un fost referent, pe care
am văzut-o odată din clasă) a venit o ambeta,
tot din partea Jandarmăriei. A fost un colonel
de Jandarmi. - La ambeta am relatat, în scris
faptul, privind așezarea provocatorului.

18. I. 50.

W. N.

Mama mea stău cu el puștoș pe Blorh
Anton - care jurea un eler al tatălui meu -
el se simțea obligat față de mama mea, în
amintirea tatălui meu.

18. I. 51.

W. N.

5/91

225

In afară de această cerere, trimisă prin mama și din cercetare, nu-mi amintesc să fi făcut mai multe cereri, cât am stat la Poiana Tapului, până la internarea mea la Tg. Jiu, Ianuarie 1943.

Si nu am făcut nici o declarație - în afară de relatarea chestiunii vizitei agentului provocator.

18.I.50

ss.L.Pătrășcanu

important

28. Aprilie

30 "

30 "

20 " declarații

~~5-92-~~
226

În speranța de a crește puțin, trăind în
mănușă în de ceară - mi-am amintit să fi făcut
mai multe scrisori, cât am stat la Dăbâla în
prizonier, până la internarea mea la T. Jiu-
damu 1943. - Și am avut în această
afară - în afara de relațiile mele cu
agentul provocator. -

18. 7. 57.

W. H.

227

89-

În toamna lui 1943, fiind în domiciliu obligator la Poiana Tapului am făcut o cerere de concediu medical (la Poiana Tapului neexistând medic). Mi s'a acordat două săptămâni -când am fost la București. Apoi am revenit în domiciliu obligator din nou la Poiana Tapului. Cererea a fost adresată jandarmeriei.

La începutul lui 1944 am făcut o nouă cerere, fiind în tratamentul Prof. Dr. Lupu. Mi s'a acordat concediu de care l-am putut prelungi până în Aprilie. Atunci mi s'a refuzat prelungirea - deși la un moment dat m'am internat chiar la un sanatoriu. Cum am rămas la București fără concediu, am ~~făcut~~ fost imediat pus în urmărire de Siguranță. Mi s'a spus la începutul verii 1944, că Prefectura - Siguranta Prefecturii - pusese chiar un premiu pentru prinderea mea. Această informație mi-a dat-o Sandu Natansohn - care mă informa de noile curse întinse de siguranță, pentru prinderea mea.

18.I.50

ss.L.Pătrășcanu

În toamnă în 1943, fiind în domiciliu
obligatoriu ^{la Pădurea Tâmpa} am făcut o cerere de concediu medical
(la Pădurea Tâmpa recostând medicul). Mi s-a
acordat două săptămâni - când am fost
la București. Apoi am revenit în domiciliu
obligatoriu din nou la Pădurea Tâmpa. Cerere
a fost acordată îndărume.

La începutul lui 1944 am făcut o
cerere cerere, fiind în Tratatamentul Prof. D. Lupu.
Mi s-a acordat concediu - pe care l-am putut
prelungi până în iunie. Atunci m-am refugiat
prelungirea - dar la un moment dat m-am
internat ^{într-un} la ~~un~~ sanatoriu. Căci am rămas
la București, ^{fără concediu} am fost imediat ^{pus în} ~~internat~~ la
Siguranță. Mi s-a spus, la începutul anului
1944, că Prefectura - Siguranța Prefecturii -
poare să-mi dea premii pentru prinderea
mea. - Aceste informații m-au detinut și Sandra
Năstăsescu - care mă supăra de unele curse
interne de Siguranță, pentru prinderea mea.

28. I. 80.

Ph

2297

ss.L.Pătrăscanu

ss. L. Pătrăscanu

ss.L.Pătrăscanu

ss.L.Pătrășcanu

În ce primă cerere, legea de
concedu medical - este cel mai amănunțit, conținut
mutual lor cea legea de mare necesitate
prezentă mihi de București - pentru cauze
sanitare.

A fost eu un bun un suggerent.

Nu-mi mai pot aminti postarea
exact al cererii - este încă un pot
da decât parcurându-l de mine sau.

18. I. 50

11/1/18

În stia dora în acest cerere am repetat
obligatia de a nu depasire - în timpul concediu-
lui, vor activitate politica. Aceste ferimite - în co-
du legemal de la Muresse Cusculu - am
considerat a ce lipsa de orice importante +
care am ma oblige - era cum am m'a
obligat (dona activitatea depasire de mine
in prezentu la 23 August 1844) la absolut
nimic fata de autoritate -

18. I. 50. -

Fortuna

În afara discutiilor pe fâșie, în Octombrie
1941 - la Direcția Generală a Siguranței - discuție
care a avut loc o singură dată, când omul
meu mi s-a cerut să fac un angajament - eu
am mai discutat cu mine un reprezentant al
autorității de stat.

18. I. 50.

Hatun

M-am mai avertat să fi discutat la comite-
discuție pe fâșie - eu fiind arestat, mai înainte
de a fi stabilit o legătură între noi în Partidul.

Este posibil să fi fost după lov. Terorului după
acest lucru - când l-am văzut în decembrie 40
sau Janu 41 - dar nu pot preciza.

18. I. 50.

Hatun

232

In afara legăturilor mele cu exregele Mihai înainte de 23 August și de audiențele regulate pe care le aveam - nu am întreținut nici un fel de raporturi personale cu el.

Discuții care să iasă din cadrul unor conversații obișnuite nu am avut cu el.

18.I.50

ss.L.Pătrășcanu

233

In afara legaturilor mele cu ex-
ceple Mhasi inainte de 28 August si de
autentel, regulato pe care la cream - nu
am intreputut cuiva cu fel de raporturi
personale cu el. - Disentiu pare sa iase
din cadrul unor concesiuni abis mult -
nu am avut cu el.

18. I. 50.

W. J. J.

~~80-~~
~~75~~
3

In toamna lui 45, în urma unei discuții cu tov. Susaikov am provocat o discuție cu Pogoneanu asupra felului în care cei dela Palat vedeau desfășurarea evenimentelor. (Era în timpul așa zisei crize constituționale). Am raportat conversația și tov. Susaikov și tov. Ana.

In vara anului 1946 a venit Pogoneanu la Minister, să mă roage să intervin la Bodnăraș, ca soția lui Niculescu Buzesti care suferea de cancer să capete o viză în străinătate.

Eu n'am făcut această intervenție.

In afară de aceste discuții cu Pogoneanu nu am avut discuții nici despre Partid, nici despre regim.

Legături cu persoane provenite din cercurile reacționare n'am avut nici chiar în timpul guvernelor de colaborare cu atât mai puțin după 6 Martie 45.

18.1.50

ss. L. Pătrășcanu

În toamnă an 45, în urma unei discuții cu Ion Săvescu - au provocat o discuție cu Păstoreanu asupra felului în care se dădea Palat vedea deservirea exersamentelor. (Era în timpul asocierii crize constituționale). Au raportat conversația în for. Săvescu și Ion. În vara anului 1946 au venit Păstoreanu la Mureș, o mare parte se intervin la Bodvaras - ce scrie lui Niculescu - Buzău, care suferă de cancer și capete o viață în străinătate. Eu n-am făcut această intervenție.

În afara de aceste discuții cu Păstoreanu nu am avut discuții nici după Partid, nici după regim. -

Legătură cu persoane prezente din cercurile reactoare n-au avut nici chiar în timpul guvernelor de caldura - cu atât mai puțin după 6 Martie 45. -

18. I. 50.

H. Tănase

Cu persoane din cercurile reacționare nu am discutat despre tov.Ana sau tov.Luca.

Cu regele nu am discutat despre el.

Nu-mi amintesc nici despre Bodnăraș să fi discutat cu ex-regele Mihai ceva.Si nu-mi amintesc nici cu altcineva în afara prietenilor mei să fi discutat despre el.

Nu am luat nici o atitudine critică față de linia Partidului sau a regimului, fără știrea Partidului - cu persoane din cercurile reacționare.

18.I.50

ss.L.Pătrășcanu

~~12~~ ~~77~~
237 ~~76~~

Cu persoane din cercurile reac-
tione nu am discutat despre tor. - Am vor-
tor. Luce.

Cu regele nu am discutat despre el.

Mur-mur-amintea nău despre Bodușan
de fr. discutat cu ex-regele Mihailovici.
Si in nău amintea nău cu albanezii - in afara
prezentului nu se fr. discutat despre el.

Nu am luat nău o atitudine critică
față de linia Partidului sau o propunere - fără
stare Partidului - cu persoane din cercurile
reacionare.

18.1.50.

[Signature]

Am dat volumele mele ex-regelui Mihai, cu dedicație pentru că am socotit că este folositor regimului nostru, atât timp cât ~~xxxxxxx~~ era rege - să am raporturi bune cu el.

Si în adevăr am folosit aceste raporturi, în folosul regimului nostru de câteva ori, cu deplin succes (împrejurarea opoziției lui la legea de reformă agrară, la reforma electorală pentru obținerea decărierii lui Petre Groza în vara lui 1946 obținute prin străduințele mele personale, etc.)

De altfel acest punct de vedere era și al tov. Susaicov în 1945-1946 și părerea lui conta foarte mult pentru mine.

N'am discutat la Partid chestiunea dacă să dau sau nu aceste cărți, cu dedicație - pentru că n'am socotit de vreo deosebită importanță.

18.I.50

ss. L. Pătrășcanu

Am dat volumele mele ex. vechi
Mihai, cu dedicație - pentru că am socotit că
este folositor regimului nostru - este timp să
se sepe - și am raporturi bune cu el. Și
adevăr am folosit aceluși raportor, în folosul
Regimului nostru de către ori, cu deplin
succes (înfrângerea eșecului lui la legea de
reformă agrară, la reforme electorale, pentru
obținerea decorării lui Petre Gropa în vara
lui 1886 - obținută prin strădaniile mele perso-
nale, etc.). De altfel, acest punct de vedere
era și a lui. Lucrarea - în 1845-1846 - și pare
lui conte foarte mult pentru mine.

N-am discontat la Partea chertă de
se dar sau mi-a scut cură, cu dedicație -
pentru că m-am socotit a de cea deosebită
importantă -

18. I. 50. -

Watu

7/

240

La sfârșitul lui Martie 1944 am fost dus de un agent de siguranță la Piki Vasiliu, care mi-a propus să plec la Moscova pentru a mijloci iscălirea Armistitiului între România și U.R.S.S.

Eu am refuzat acest lucru - afirmând că numai o reală reprezentanță a poporului poate să facă acest pas și nici de cum regimul de dictatură.

El a insistat să-l văd totuși pe Antonescu.

M'am consfățuit cu Bodnăraș (cred că și Ranghetz a fost pus în cunoștință) ce să fac și el a fost de părere să stau de vorbă cu Antonescu pe chestia încheierii armistițiului.

Când m'am dus la întâlnirea cu Piki Vasiliu, ca să mergem la Antonescu, am înțeles că acestuia din urmă nu i-a plăcut răspunsul meu. Si în adevăr, în interogatorul luat lui Antonescu, cu ocazia procesului lui, a afirmat că el nu a acceptat propunerea mea ca "poporul" să iscălească armistițiul și reprezentanții poporului să plece la Moscova în acest scop.

Ceeace mi-a explicat pentru ce întrevederea nu a mai avut loc.

18.I.50.

ss.L.Pătrăscanu

La sfârșitul lui Martie 1944 am fost dus de un agent de siguranță la Petri Vasiliu - care mă-a propus să plec la Moscova, pentru a mi se încredința misiunea de a lucra în România cu D. H. D. Eu am refuzat acest lucru - afirmând că numai o reală reprezentanță a poporului poate să facă acest pas și nici decum regimul de dictatură. El a insistat să-l vad într-o zi pe Antonescu.

M'am convins în Bodnarus (cred că s-a înșelat) a fost pus în cunoștință ce se face și el a fost de părere să stea de vorbă cu Antonescu pe chestia încheierii armistițiului. Când m-am dus la întâlnire cu Petri Vasiliu, ei s-au mergem la Antonescu - am întâlnit și acestora din urmă nu i-a plăcut răspunsul meu. Și în adevăr, în interviul luat lui Antonescu, cu ocazia procesului lui, a afirmat că el nu a acceptat propunerile mele ca „poporul” să încheie armistițiul și reprezentanții poporului să plece la Moscova în acest scop. - Ceea ce omul exprime pentru ce înțelegerea mi-a mai avut loc.

18. I. 50.

H. I. I.

249

Stiind că Ratziu era însărcinat cu paza Castelului Peleş (tovarăşa mea mi-a spus-o cu ocazia expertizei artistice pe care a făcut-o din însărcinarea Partidului la Castel) l-am chemat la mine pe Ratziu în Ianuarie 1948 sau începutul lui Februarie 1948 şi l-am rugat să scoată cărţile mele, tocmai pentru că erau cu dedicaţie, din biblioteca ex-regelui.

Nu am anunţat la Partid acest lucru. Cărţile am vrut să le scot pentru a nu figura, cu dedicaţie, în biblioteca ex-regelui, care urma să devină publică.

Nu-mi amintesc să mai fi discutat despre darea dedicaţiilor cu cineva sau despre scoaterea lor. Dar în cercul prietenilor mei se ştia acest lucru. Apoi cărţile le-am dat public-aşa încât nu era vorba de un gest ascuns sau conspirativ.

18.I.50

ss.L.Pătrăscanu

Stiind ca Razvan era insusinit
cu poze Artelui lui Ios (tovarasii mei m-au
spus'o cu ocupia expertizei artistice pe care
a facuta din insusinarea Portofoliului de Artiste,
l-am chemat ^(pe Razvan) la mine, in Iarnana 1948 sau
inceputul lui Februarie 1948 si l-am rugat
sa se ocupe de cartile mele. Toamii pentru ca
erau sa le dedicat, din bibliotecile ^(ex-) regale:-
Nu am sunat la Partid acest lucru. Cartile
am vrut sa le scot pentru a nu figura, cu
dedicatie, in bibliotecile ex-regale - care
urmea sa devina publice:-

Nu-mi amintesc sa ma fi discutat despre
darea dedicatiilor cu cineva sau despre
ocurtena lor. Dar in seara pretutinduri
se stia acest lucru. Apoi cartile le-am
dat public - era incat nu era vorba de
un gest eseu sau camperat. -

18. I. 50.

W. Atanu

100-
1

La întrebarea comportării autorităților față de dta în timpul internărilor ?

Autoritățile s'au comportat față de mine ca și față de alți comuniști. La Miercurea Ciucului am fost izolat, împreună cu alți 20 de tovarăși fiind socotiți primejdiosi.

Ce declarații ai scris sau memorii ?

Imediat după rebeliunea legionară, din Ianuarie 1941 am fost arestat. Siguranța încercând prin această arestare să dovedească amestecul comuniștilor în rebeliunea legionară. Am făcut atunci un memoriu în care am combătut acest lucru. Intrucât urma să fim trimiși totuși în lagăr - urmând directivele conducerii Partidului din acea vreme, care ne-a autorizat să semnăm declarații că, ieșind din lagăr, că nu vom desfășura activitate politică am scris această formulă - recomandată de conducerea Partidului, ca acceptabilă pentru un comunist - la sfârșitul memoriului. Mi s'a fixat domiciliu obligatoriu la Poiana Tapului.

Acest lucru s'a întâmplat la sfârșitul lunii Ianuarie 1941.

18.I.50

ss.L.Pătrășcanu

- Memoriu*
1. înainte ai scris - ceva. - ? dar cură x n2
 2. cum interpretai aceste remanente la sfârșitul formalității -

La ambasade românești autoritățile fete de
ste, în timpul interwar?

Autoritățile s-au comportat față de mine, ca
față de alți români. La Mersure, Cuceru
am fost izolat, împreună cu alți 20 de Tovar-
noi fiind socotiți primordiali. -

Ce declarații ai scris sau memorii?

Imediat după rebeleșirea legionară, doi Tovar-
noi, au fost arestați - Siguranța încercând prin aceste
arestări să dovedească armisteniul comunist. La
rebeleșirea legionară, au făcut atunci un memoriu
în care am combătut acest lucru. Trebuia să
fii Tovarnoi ținuți în lagere - urmând deosebite
conduceri la Tăbăra de detenție, dar acea vreme, eu
nu-mi autopsat la semnarea declarației, însă
la lagere, ^{cu} am depus activitate politică -
am scris scrisoarea fermă - recomandată de
conducerea Tăbărei, ca acceptabilă pentru un
comandant și la speratul memoriei lui. Mi s-a fixat
domeniul obligator la viața Tăbărei. - Acest lucru
am contemplat la speratul lui Tovarnoi 1941. -
18. 1. 50. -

1/10

In Octombrie 1940, când am fost adus dela Spitalul militar din Braşov la Bucureşti, în urma stăruinţelor mamei mele am fost la Siguranţă unde m'a chemat Ghica, atunci director al Siguranţei. El a început prin a face o pledoarie pentru guvernul legionar căutând să mă asigure că şi legionarii au un vast plan de reforme sociale.

Eu l-am ascultat şi nu m'am lansat în discuţie cu el - socotind lucru inutil. - Asupra activităţii mele politice nu a discutat nimic. Am socotit că chemarea mea la dânsul a fost să-l ascult eu pe el şi nu invers.

Ghica n'a cerut dela mine nici un fel de angajament sau ceva asemănător.

Odată cu mine ştiu că au fost eliberaţi mulţi comunişti - noi fusesem internaţi în lagăr de Carol al II-lea - ~~printre~~ care St. Niţulescu, Scarlat Calimachi şi alţii.

Nu ştiu în ce condiţii au fost eliberaţi aceştia.

18.I.50

ss.L.Pătrăşcanu

In timpul cât am stat la Miercurea Ciucului şi la închisoarea Spitalului Militar din Braşov - n'am dat nici o declaraţie Siguranţei sau vreunui organ de anchetă. -

18.I.50

ss.L.Pătrăşcanu

tip de memoriu

când a mai fost

la Siguranţa şi a dat declaraţia

Memoriu

mi depuşi
la Siguranţa

7

memoriu.

✓

247 ~~99~~

În Octombrie 1940, când am fost adus de la
Spitalul militar (la ^{de la} Buzău) = în vremea persecuțiilor
marxiste - am fost la Siguranța unde mi s-a chemat
Gheorghe, atunci director al Siguranței. El a început
primesc a face o pledoarie pentru guvernul legionar,
păstrând să mi s-a spus că o legiune ar fi un
partid plin de reforme sociale. - Eu l-am ascultat
și mi s-a spus că în domeniul acesta - pe lângă
lucrurile acestea. - Pentru activitatea mea politică
am o dispoziție negativă. Am vorbit ca chemare
la bancă și fost să-l ascult și pe
el - și mi s-a spus.

Gheorghe mi s-a spus că mi s-a spus că mi s-a spus
de angajament sau ceva asemănător.

Adăptat cu mine în ziua aceea am fost chemați
multe persoane - mi s-a spus că mi s-a spus că mi s-a spus
la un de coral al 11-lea - grădina cu St. Ni-
tulescu, Ștefan Calimășchi și alții. - Mi s-a spus
cu ce condiții am fost chemați accepta.

18. I. 57.

W. H.

2.

~~56~~~~98~~

248

In timpul rat am stat la Mures-
 sau Curcub a la Spital bochimara. Gule
 lui Mihaila din Brasn - si am dat un
 declaratie Siguranta sau un nou organ
 de ancheta. -

18. 7. 50.

Wathun

24-1-50

102

249

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu, cu ultimul domiciliu în str. V. Lascăr loo declar :

Stiind din 1945 că Belu Silber fusese rugat de un organ sovietic de informație să ia contact cu americanii pentru a-și da seama ce probleme îi preocupă și în acelaș timp a-i influența în sens favorabil regimului nostru.

Am avut confirmarea prin fapte concrete că Belu Silber nu spunea un neadevăr, atunci când mi-a vorbit de însărcinarea pe care o primise. Mi-a spus odată că între americanii pe care i-a văzut este unul Medison, de meserie tipograf, membru al Partidului Comunist american, cu care el s'a legat și care este favorabil regimului nostru. Mi-a mai spus că acest Medison se desconcentrează și urma să plece din țară la începutul lui 1946 și dacă doresc să-l văd și eu. Cum nu vedeam nici o piedică la o discuție cu Medison, am acceptat.

Pentru a nu da un caracter oficial vizitei, am acceptat propunerea lui Belu să-l aducă într'o seară la Lena Constante, într'o vizită obișnuită ceea ce a și făcut.

Noi, adică eu și cu soția mea am venit la Lena, unde era ea și Harry Brauner. Apoi a venit Belu Silber cu Medison și cu încă un american. Noi toți ne-am instalat în camera de primire unde stăteam în mod obișnuit de vorbă - după dispoziția din anexa alăturată (Nu știu precis unde stătea Belu Silber).

Discuția a durat aproximativ un ceas.

Medison a vorbit englezește - și Belu Silber a tradus și ce a vorbit Medison și ce am vorbit eu. Când Medison a vorbit despre America, au pus întrebări și ceilalți, tot prin intermediu lui Belu Silber.

Medison a vorbit la început despre stările din America, despre P.C., american, etc. Pe urmă discutând despre situația din țară, eu am căutat să-i demonstrez că P.N.T., lipsindu-i o bază de masă, va recurge la comploturi în lupta contra regimului nostru, căutând să utilizeze efectele secetei din 1945. Concluzii referitoare la atitudinea pe care urma s'o ia regimul față de campania N.T., și de atitudinea lor, n'am tras, fiind vorba de o discuție liberă. - Eu am voit să-l fac pe Medison, care pleca în

America să vadă ce se ascunde în spatele campaniei N.T., și în acelaș timp din felul în care i-am vorbit, fermitatea noastră și tăria noastră.

În urma cererii de a mă gândi, dacă în adevăr nu am spus lui Medison că regimul este gata să ia și măsuri forte contra N.T., adică măsuri polițienești. Acest lucru nu l-am afirmat. Am arătat însă că guvernul nostru are o poziție puternică și o atitudine fermă.

Din cât îmi amintesc, Medison era de acord cu mine.

Aceasta a fost ultima parte a discuției - altceva ~~xxxxi~~ ne mai discutând.

Cei doi americani au plecat conduși de Belu, care, dacă îmi amintesc bine, s'a reîntors. Noi toți, adică Lena, Harry soția mea și cu mine discutam impresia pe care ne-a făcut-o Medison și am ajuns la concluzia că caracterizarea lui Belu era justă.

7. Atunci când Belu mi-a vorbit de Medison, s'a ocupat de el și pe el nu l-a descris, cum am arătat mai sus. Despre Medison a fost vorba când s'a hotărât această vizită.

Nu m'a surprins că a mai venit cu un american, pentru că știam de legăturile lui Belu cu americanii. Și dacă l-a adus el, am fost încredințat că nu aduce un adversar de al nostru ci pe cineva dintre prietenii lui Medison.

Nu-mi aduc aminte să fi discutat cu Belu despre această conversație - pentru că am socotit-o ca un fapt banal. Și nu am considerat-o că ~~xx~~ mi-ar putea aduce inconveniente și nu am putut s'o discut sub această formă, nici chiar cu soția mea.

În tot timpul discuției au fost prezenți toți cei menționați mai sus, adică : Lena, Harry, soția mea, Belu Silber. Tot timpul s'a vorbit prin intermediul lui Belu Silber.

Dau această declarație nesilit și conștient.-

24.I.50

ss. L. Pătrășcanu

Subscribitul L. Peterson, cu valoarea domi-
cilei nr. 11. V. L. ca 100 dolari.

Stiaam din 1945 ca Bela Silber fusese rugat de un
organ sovietic de informatie si la contact cu americani
pentru a-i da seama ca problema ii preocupa si in acel
timp a-i influenta in sens favorabil reprezentantilor nostri.
Am avut confirmarea prin fapte concrete ca Bela
Silber nu spunea un meadon, stam si eu in
volut de insarcinarea pe care o primea. M-a
putut aduce ca intre americani pe care i-a vizitat
este unul Madison - de meserie tipograf, membru al
Partidului Comunist american - cu care el ca legat si
care este favorabil reprezentantilor nostri. M-a mai spus
ca acest Madison se desconcentra si mergea sa plece
din tara la inceputul lui 1946 si dorea sa plece
rad si eu. Cum nu vedeam nici o problema la
desertarea in Madison, am acceptat. Pentru a nu da
un caracter oficial rugati, am acceptat prin intermediul
lui Klein si l-am aducea inta sa vada la Lena Condole,
m-a rugat obisnuit. Ceea ce a si facut.
Moi, adica eu si cu toate acestea am venit la Lena,
unde era ca si Kay Brauner. Apoi a venit Bela
Silber cu Madison si eu inca un american. Moi
tati ne am instalat in camera de primii - unde stam
cu mod obisnuit de vorbii - dupa depozitarea lui
prova materiala (Nu stiu preciz unde stam Bela
Silber). Acum a durat aproximativ un ceas.
Madison a vorbit inglez - si Bela Silber a tradus
ce ce a vorbit Madison si ce am vorbit eu.

Cand Madison a vorbit despre America, au pus
 tehnica de calitate. Tot prin intermediul lui Belu Sileu.
 Madison a vorbit la cinci sute de persoane din America,
 despre P.C. american, etc. Pe urmare prezentand diverse
 situatii din tara, au avut sa-i demonstreze ca P.N.T.
 depinde de o lege de masă, va recunste la completarea in
 lupta contra regimului nostru, cîntind se intregesc
 speranta recita din 1945. - Concluzii referitoare la situatia
 pe care presa sa ia regimul gata de a-i camponia
 N.T. si de atitudine la, n-am tras, fiind vorba de o
 discutie libera. - Eu am vorbit se-l fac pe Madison, cu
 pleca in America, se vorbesc se ascunde in spatiu cauzat
 mai N.T. si in același timp, din felul in care s-au vorbit,
 prezentata noastra si tara noastra.

In urma a ceea ce a nu gînd, dar in adunare nu
 au spus lui Madison ca regimul este gata sa se termine.
 Jura contra N.T. - ~~un anumit~~ adica manipolator.
 Acest lucru nu l-am spus. Au aratat mai ca gu-
 vernul nostru are o pozitie puternica si a atitudinii ferme.
 Si cît s-a auzit, Madison era de acord cu mine. -
 Aceasta a fost ultima parte a discutiilor - altora nu mi
 prezentand...

La doi americani au plecat conchizi de Belu - care
 dăcă sînt ambele lui - o a revolutie. Prii toti, adica Lena,
 Henry, sînta mea si pe mine prezentau impusca pe care
 nu o facut. Madison m-am spus la concluzie se urmea
 urmasii lui Belu are putere.

Atunci cand Belu nu a vorbit la Madison, s-a
 ocupat de el si pe el nu l-a descris, eram am
 aratat mai sus. - Despre Madison a fost vorbit
 cand s-a prezentat aceasta vizita.

Nu m'ă surprin ce a mai venit cu un american,
pentru a sta de departare lui Belu cu americani.
La două l.a. adus el, are fost incredulitate că un
adversar de el vorbii, și pe emere dintre
prețenții lui Madison.

Nu-mi aduc aminte să fi discutat cu Belu despre
aceste conversatii - pentru ce au vorbit - ce un fapt
fidel. - Si nu am considerat ca nu-mi preten
aduce inconviniuntă sa nu am putut să o discut sub
aceste formă, nici chiar cu soția mea. -

În tot timpul discuției au fost prezente totuși
menționeri mea sur, adică: Lena, Mary, soția mea, Belu
Silber. - Tot timpul s'a vorbit prin intermediul lui
Belu Silber.

Am aceste declarații nescrise și conștate. -

24. 7. 50.

Hatman

234

~~64-~~

~~83~~

DECLARAȚIE
=====0=====

Subsemnatul L.Pătrășcanu, cu ultimul domiciliu în str.V.Lascăr 100 declar că în legătură cu ancheta nu mai am nimic de adăugat.-

27.I.50

ss.L.Pătrășcanu

2. (201)

255

~~68~~

Declarație

Subsemnatul L. Patroscanu, cu
adresa domiciliu în ora V. Lom 100 deta
se în legătură cu arheta mea mi am
putine de accept. -

27.7.50.

Patroscanu

D E C L A R A T I E

Subsemnatul L. Pătrășcanu, cu ultimul domiciliu în str. V. Lascăr loo declar :

Când l-ai cunoscut pe Torosian ?

În primăvara anului 1944.

De cine ți-a fost recomandat ?

De Belu Silber și cu scopul de a-l utiliza ca gazdă în epoca pregătirii lui 23 August 1944.-

După plecarea lui Torosian, dacă l-ai mai văzut la București ?

Nu-mi amintesc precis, dar până a venit în primăvara lui 1946 ca un curier.

Torosian afirmă că cu această ocazie, ați fost împreună la Tătărăscu ?

Eu nu-mi amintesc dacă am fost, dar știu că atunci lucram la Externe și eram de câteva ori pe săptămână la Tătărăscu. Este posibil să fi fost și Torosian.

De ce te-ai dus cu Torosian la Tătărăscu ?

Eu nu-mi amintesc această vizită. Torosian era însă funcționar la Externe și tovarăș de al nostru. Așa încât dacă m'am dus cu el, era în atribuțiile mele s'o fac.

Ce ai discutat cu Torosian cu ocazia venirii lui la București ?

Intrucât nu-mi amintesc despre această vizită, îmi este imposibil să reconstituiesc convorbirile cu Torosian din acea vreme.

Torosian ți-a servit drept casă de întâlniri și după 23 August ?

Da, când l-am chemat la Torosian în toamna lui 1945 pe Pogoneanu - ca urmare a unei discuții avute cu generalul colonel Susaikov.

O altă ocazie ți-a mai servit drept casă de întâlnire, după 23 Aug. ?

Nu.-

Susții categoric cele afirmate mai sus ?

Da.-

Declarație

Subsemnatul d. Patrușanu, cu
valabilitate deosebită în d. V. Iacob 100 de ani.

Când l. ai cunoscut pe Tarasov?

În primăvara anului 1949.

De cine l. a fost recomandat?

De Balașescu, în scopul de a-l introduce în
regde, în epoca pregătirii lui 23 Aug. 1949.

Unde plecați în Tarasov, dorind l. ai mai vizita
la București?

Nașul amintit precis, dar până a venit în
primăvara lui 1946 eu am curs.

Tarasov a fost, cu în această ocazie, a fost
împreună la Tataruș.

Eu am mai amintit două ani f. de, dar nu cu
atenție lucrarea la Estere și eram de cătă în
pe săptămână la Tataruș. Este posibil să fi fost
în Tarasov.

De ce l. ai dus în Tarasov la Tataruș?

Eu am mai amintit câteva episoade. Tarasov are
misiune în Estere și Tarasov de el vorbesc.
Așa înaintă două m. au dus cu el - era în at-
titudinea lui de for.

Ce ai descoperit în Tarasov, cu ocazia venirii
lui la București?

Întrebat am mai amintit după aceste episoade, în-
tre imposibilitate să reconstituim conținutul în

Toronica, din acele vreme.

258

Toronica t. a. servit drept casa de mlatina.
si dupa 23 August?

Da, cind l. au chemat la Toronica in Toronica
in 1935 pe Poponeanu - ca urmare a unei discutii
avute cu generalul colonel Ionescu.

O alta ocarie t. a. mai servit drept casa de
mlatina, dupa 23 Aug.?

Na. -

Sunt catorze cele afirmate mai sus?

Da. -

27. 7. 50

Valeriu

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul L. Pătrășcanu, cu ultimul domiciliu în str. V. Lascăr loo declar :

Am știut că Belu Silber a fost autorizat de organul de informație sovietic, pentru care lucra, să păstreze legături cu Medison. Fiind în țară Belu Silber mi-a arătat o scrisoare dela Medison, pe care știu că a transmis-o mai departe.

Fiind la Paris, în vara lui 1946, la conferința de Pace, într'o zi Belu Zilber mi-a spus că l-a întâlnit pe Medison, care venise în Franța pentru nu știu ce studii. M'a întrebat dacă vreau să-l văd. Cum prima oară când l-am văzut pe Medison m'a făcut o impresie bună, i-am spus că da.

Intr'o zi când eram la masă la Torosian, la cafea, Belu Silber l-a adus pe Medison. Am schimbat câteva cuvinte cu el - tot Belu făcând pe traducătorul - apoi Belu a plecat împreună cu Medison. Erau de față Torosian, soția mea și Belu. Soția lui Torosian pleca tocmai când a intrat Belu și Medison. - S'au discutat numai banalități și îmi amintesc doar că mi-am manifestat proasta impresie pe care mi-a făcut-o Byrnes, pe atunci ministru de Externe a U.S.A.,

Alte lucruri nu s'au discutat. Pe Medison, cât am mai stat la Paris, nu l-am mai văzut. -

27.1.50

ss. L. Pătrășcanu

Declarație

În calitate de L. Patrușanu, eu, subsemnatul
domeniului nr. 10. V. Lascu 100 de lei. -

Am stat cu Bala Silbu a fost autorizat
de agendă de informare secretă, pentru care
lucru, și parțiale legătură cu Medeser. Fiind
în Taro Bala Silbu m-a arătat, și s-a arătat
de la Medeser, pe care stău cu o tranșă de m.
depoziție.

Fiind la Paris, în vara lui 1946, la conștientizarea de
Pasa, unde și Bala Silbu m-a spus că l-a
intâlnit pe Medeser, care venise în Franța pentru
un studiu. M-a întâlnit două zile înainte
de a pleca. Cău prima dată când l-am văzut pe Medeser
m-a găsit o impresie bună, și eu și de.
Tot și, când eram la masă la Tarasian, la
cafenea, Bala Silbu l-a adus pe Medeser. Am
schimbare este curată, m-a adus la Tarasian făcând
pe traductorul - apoi Bala a plecat împreună cu Me-
deser. Erau de fapt Tarasian, soția mea și Bala. Seta
la Tarasian pleca Tarasian când a întâlnit Bala și Me-
deser. - S-au descurtat unii lucrurile și în ambele
dar ei erau marea, fetele prezenta impresia pe care
am făcut-o Byrnes - pe stăruie Mădăraș și Eleni
H. H. - Alte lucruri au s-au descurtat. Pe Medeser
cât am mai stat la Paris, eu l-am mai văzut. -

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu, cu ultimul domiciliu în str. V. Lascărloo declar :

1. Care a fost perioada de timp cu ocazia Conferinței de Pace când ai stat la Paris ?

Am stat la Paris dela începutul lunii August 1946 până la începutul lunii Octombrie 1946.

2. În această perioadă de timp de câte ori și unde te-ai întâlnit cu Torosian ?

La mine la hotel Torosian a venit dese ori, iar eu am fost la el de câteva ori. Am fost de câteva ori în împrejurimile Parisului, în scurte plimbări cu el. În aceste plimbări am fost totdeauna cu soția mea, Torosian luându-și și el soția. Odată sau de două ori ~~am~~ fost și Belu Silber cu soția lui cu noi.

Când am fost la Torosian nu am găsit persoane străine. Odată a fost un nepot al lui, al cărui nume nu-l mai rețin. Am dat o declarație separată în ce condiții Belu Silber l-a adus odată pe Medison la Torosian.

Alte întâlniri, în alte locuri, cu Torosian nu au mai fost, cu excepția unei invitații la masă la nepotul lui, acasă.

3.- Ce ai discutat cu Torosian, cu ocazia acestor întâlniri?

Intrucât Torosian era numai tovarăș și nu prieten de al meu - discutam cu el chestii curente așa cum se obișnuiește pe baza raporturilor de mai sus.

4.- Ce înțelegi prin chestii curente ?

Impresii dela Conferința de pace, impresii asupra Parisului, comentarii în legătură cu situația din țară, chestiunea cărții mele apărută în franțuzește, etc. etc.

5.- Ce anume comentarii asupra situației din țară ați făcut ?

Nu pot preciza ce anume, dar problema care mă interesa atunci era apropiata campanie electorală, în legătură cu alegerile apropiate.

6.- Altceva asupra situației din țară ați mai discutat?

Am discutat cu Torosian și unele nemulțumiri ale mele personale, în ce privește situația mea în partid și mai ales atmosfera pe care unii dintre delegați o făceau în jurul meu - chiar la Paris. Mă refer la Maurer, la Dămăceanu și unii dintre membrii legației ca Neculcea și Moruzi.

7.- Despre impresiile d-tale asupra Conferinței de Pace ce ai discutat ?

N'ași putea să precizez ce anume am discutat, dar în general lucrările conferinței și mai ales atitudinea lui Byrnes mi-au făcut o impresie nefavorabilă, lucru pe care am putut să i-l împărtășesc și lui Torosian.

8.- Ce anume din lucrările conferinței îți făceau o impresie nefavorabilă ?

Faptul că o serie de intervenții ale noastre, cu toată susținerea din partea delegației sovietice - n'au fost primite de majoritatea delegaților. În acest sens erau și preocupările mele și deci și discuțiile mele.

9.- Dar despre publicarea în presa americană a memoriului făcut de Silber ați discutat ?

Nu-mi amintesc să fi discutat cu Torosian despre acest memoriu.

10.- Dar cu altcineva ai discutat despre acest memoriu ?

Nu-mi amintesc să fi discutat cu altcineva despre acest lucru.

11.- Dar cu Belu Silber ai discutat despre acest memoriu?

Este posibil, dar nu-mi amintesc. Stiu că Maurer mi s'a plâns de această apariție a memoriului, dar aceasta incidental numai.

12.- Pe d-ta, ca membru conducător al delegației noastre la Paris nu te privea în nici un fel apariția în presa americană a acestui memoriu ?

Ba da și încă foarte mult. Apariția acestui memoriu a fost obiect de discuție în sânul delegației, prezidate de tov. Gheorghiu Dej. Am participat și eu la această discuție.

13.- Cum se face că nu-ți amintești dacă ai discutat despre acest fapt ?

Nu-mi amintesc discuții personale dar îmi amintesc discuțiile din delegație.

14.- Oare d-ta nu știai că memoriul fusese lucrat de Silber?

Nu știam că memoriul a fost lucrat de Silber, dar știam

știam că el a fost elaborat în comisia economică, de care se ocupa în mod deosebit Maurer.

15.- În adevăr nu știai că memoriu fusese lucrat de Belu Silber ?

Nu.

16.- Articolul a fost iscălit de ziaristul Harold King. Știai că cu câteva zile înainte de apariția acestui articol, Belu Silber luase masa cu Dna Harold King ?

N'am știut nimic despre acest lucru și este pentru prima oară când aud numele acestui ziarist.

17.- Dta erai prieten cu Belu Silber ?

Da, eram prieten.

18.- Știai că memoriu fusese elaborat de comisia economică din care Silber face parte ?

Da știam acest lucru.

19.- Dat fiind faptul că apariția acestui articol te interesa și pe dta foarte mult, n'ai găsit cu cale să te interesezi la prietenul dtale cum s'a putut întâmpla așa ceva ?

Explicația apariției mi-a dat-o Maurer și dacă îmi amintesc bine, chiar el a pomenit de Christu, care făcea parte din delegație. Nu m'am interesat la Belu pentru că explicația am avut-o dela Maurer.

20.- Intră acest eveniment în cadrul evenimentelor curente

Da.

21.- Cum se face că tocmai despre el, care avea o importanță deosebită, n'ai discutat cu prietenii dtale ?

Eu nu-mi pot aminti, așa cum am spus-o mai sus, discuțiile curente cu prietenii mei. De aceea nu pot ~~xxx~~ nici să precizez ce anume am discutat, concret cu ei.

22.- Era totuși acest eveniment un fapt obișnuit ?

Nu, - dar în timpul conferinței și ocupat cu problemele conferinței, eu fiind însărcinat să prezidez comisia politică nu am putut fiecărui eveniment important să-i dau o însemnătate deosebită.

23.- Faptul că Moruzi sau Neculce aveau o atitudine neconformă față de dta, era mai important pentru dta decât publicarea acestui document ?

La această întrebare nu pot răspunde decât că faptul de a fi discutat despre Moruzi sau Neculce, care erau colegii lui Torosian delegație - forma una din faptele curente, în care

puteam discuta cu Torosian.

24.- Repet întrebarea de mai sus. Vreau să răspunzi la ea în mod corect sau nu ? Te simți obligat să răspunzi sincer ?

La toate întrebările eu am răspuns așa cum pot să reconstituiesc faptele și discuțiile asupra cărora sunt întrebă

25.- Repet întrebarea. La care dintre aceste două fapte le dădeai mai mare importanță ?

Fără îndoială că la publicarea în presă, prin surprindere, a memoriului.

26.- Cum se face că ai discutat despre lucrurile mai puțin importante, și de cele importante, afirmi că nu-ți aduci aminte să fi discutat ?

Cestia memoriului a fost unul din evenimentele petrecute la Conferința de Pace. Cum nu-mi pot aminti exact conținutul convorbirilor personale cu prietenii mei, nu pot face nici o precizare la întrebarea pusă.

31.I.50

ss. L. Pătrășcanu

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu, cu ultimul domiciliu în str. V. Lascărloo declar că nu mai am nimic de adăugat la ancheta de până acum.-

31.I.50

ss. L. Pătrășcanu

55-
266

Declarații

Subsemnatul L. Tătaru, ex cultural domnului nr. V. Tătaru 100 de ani:

1. Casa a fost parioada de timp, cu ocazie conferințele de Pace sau ai stat la Paris.

Am stat la Paris dela începutul lunii August 1946 până la începutul lunii Octombrie 1946.

2. În seara parioada de timp, de cetăți și unde s-a născut în Tarasien.

La mine la hotel Tarasien a venit de o zi, iar eu am fost la el de cetăți ori. - Am fost de cetăți ori în împrejurările Parisului, în seara plumburi, ca el. În seara plumburi am fost întârziat în cetăți mea, Tarasien lăsa de cetăți și cetăți lui, eu noi.

Când am fost la Tarasien eu am găsit pe aceea vreme. De la a fost un raport de el lui - el eram în cetăți eu l'noi cetăți. - Am dat o declarație separată în ce pondetă Paris l'noi l'noi cetăți de Madison la Tarasien.

Alte cetăți, în alte locuri, eu Tarasien eu am fost, cu excepția unei în cetăți la cetăți de raportat lui, cetăți.

3. Ce ai declarat eu Tarasien, cu ocazie cetăți cetăți.

Întrebat Tarasien ce cetăți cetăți și cetăți de al cetăți - declarat eu cetăți cetăți, cetăți cetăți și cetăți de cetăți de cetăți.

2
2. Ce înțeleg prin situații recente?

267

56-

Impresii de la conferința de pace, impresii asupra Parisianului, comentarii în legătură cu situația din țară, chestiunea certii mele aparute în fruntea etc. etc.

3. Ce amare comentarii asupra situației din țară etc. fac?

Nu pot prezenta ce amare - dar problema era mai interesantă atunci, era o problemă cu implicații electorale, în legătură cu alegerile apropiate.

4. Altele asupra situației: din țară etc. mai descurtat?

Am discutat cu Tarasian și unele nemulțumiri ale mele personale, în ce privește situația mea în Partid și mai ales în ce privește atmosfera pe care mi s-a dus să lucrez o vreme în jurul meu, chiar la Paris... Mă refer la Mureș, la dăruirea și la unii dintre membrii legitime cu reculea în Marșuri.

5. După impresiile date asupra conferinței de Pace ce ai descoperit?

Mă aș putea să prezint ce amare am descoperit, dar în general lucrurile conferinței n-au mai ales atât de bune. Peșteră. Mă au fost o impresie neferocă: lucru pe care am putut să îl împărtășesc și lui Tarasian.

6. Ce amare din lucrurile conferinței etc. fac o impresie neferocă?

Faptul că o serie de intervenții ale noastre - cu toate sursele din partea delegației sovietice - n-au fost primite de organizația delegației.

Ja sunt sing erau în prezența mele în dec. 5.
 prezentate mele. -

9. Dar după publicarea în presa americană
 a memoriilor, frant de Silber ați discontat?

Nu mi-a amintit să fi discontat în Turcom
 după acest memoriu. -

10. Dar eu altcineva ai discontat după acest
 memoriu?

Nu mi-a amintit să fi discontat în altcineva
 după acest lucru. -

11. Dar eu 1. Beles Silber ai discontat după acest
 memoriu?

Este posibil, dar eu mi-a amintit. Știu că
 Maurer mi-a plătis de accente aporthe a memoriilor. -
 Dar accente incidentale mi-a. -

12. Pe 11, ca membru conducător al delegației
 noastre la Paris am fost prezent în viața un fel spontan
 în presa americană a acestor lucruri?

Beles și eu am făcut mult. Apoi se aștepta
 memoriu o faptă abuzivă de discontat în cazul delegației
 trei - președinte de la. J. Thompson. Dej. - Am putut
 mi-a la accente discontate. -

13. Cum se face că în 11 amintit de ce ai
 prezentat după acest fapt?

Nu mi-a amintit discontat personal. - dar mi-a
 amintit discontat din delegație. -

14. Dar oți mi-a 11 ai că memoriu fusese lucrat
 de Silber?

Na stiam ca membrul a fost lucrat de
Liller, dar stiam ca el a fost elaborat in
comisia economica, de care se ocupa in mod
desechit Kewen --

15. In adevar nu stiam ca membrul fusese lucrat
de Bech Liller?

Na.

16. Articolul a fost scris de jurnalist Harold
Riny. Stiam ca cu cativa zile inainte de aparitia
acelui articol, Bech Liller fusese mare in
dus Harold Riny?

N'am stat nici dupa acest lucru n.
iti pentru prima oara cand vedeam
acelasi fapt.

17. Te crezi prieten cu Bech Liller?

Da, eram prieten.

18. Stiam ca membrul fusese elaborat de comisia
economica dar cu Liller facsa job?

Da, stiam acest lucru.

19. Dat fiind faptul ca aparitia celui actual
te intereseaza in pe lta foarte mult, n'ai vorbit
cu cineva sa te intereseze la punctul de vedere
sa puteti intervinge sau ceva?

Explicativ aparitia nu-a dat a Kewen n; dar
nu am putut face, chiar el a promovat de Christen,
care facsa parte din delegatie. Na n'am
interferat la Bech. Pentru ca

explicatie sau sunt-a file Noua.

20. - Intru acest enunțat în codul enunțurilor
curente?

Da.

21. Cui se face cu termen după el, care
are o importanță deosebită, n'ar decanta în
prețuri deosebite?

Eu nu mi pot aminti - are cum am
spus mai sus, deservite curente în prețuri mari.
De aceea nu pot aici să prezint ca
amare cum decanta, concret sau nu.

22. - Este totuși acest enunțat sau fapt
obisnuit?

Na - dar în timpul conferinței n' amput
în problema conferinței, cu fiind mareșal
n' prezintă comisiunea politică - nu am putut
face un enunțat important și i dar a
sistemului deosebit.

23. Faptul că Korys sau Membra areau o
atitudine neconformă față de dte - era cum
important pentru dte decât publicarea
aceluia document?

Existența întărilor - Le arente întă-
line nu pot căpăta drept ca
faptul de a fi decanta după Korys.

23. Neculae - care erau colaps la Tarran de
fapti - prima mea din faptele curante, in care
puteam descurta in Tarran. -

24. Repet intrebare de mai sus. Cum se raspunde
la ea in mod corect sau nu? Te simti alijet
si raspunzi sincer?

Le toate intrebările sau am răspuns era
cum pot să recomandăm faptele și descurt
reșpere care sunt intrebări?

25. Repet intrebare. Le care sunt acțiunile
fapte de la dădăsi mea - mare importantă?

Fără indoielă că la publicarea în presa -
juri suspendare - a membrilor. -

26. Cum se face ca ai descoperit cheie
lucrează mea pentru importantă - și de ule
importantă, sperăm că nu te adreși aceluși
so fi descoperit?

Chitac membrilor a fost unul din ex-
menții peticienți la Comisiune de Fact. Cum
mea mea pot amestecare contine
conversările personale cu peticienții -
mea pot face aici a prezenta la intrebare
presă. -

31. 7. 50.

W. H. H. H.

272
Declaratie

~~61-~~

~~14~~

Subsemnatul L. Patrascoiu, cu ultimul
domiciliu în str. V. Lascar 100 declar că am avut
nicicând de adevărat la arhitect de gîndire.

31.7.50.

H. Patrascoiu

Declarație

273 ~~44~~

~~118~~

Declara că refuz să răspund la orice
~~anchetă~~ întrebare sau anchetă întreprinsă de
anchetatorul Măntănuș - pentru motive
care sunt gale să se găsească în scris - dar
mi se refuză acest drept.

3. II. 50.

Măntănuș

Parerea mea este că anchetatorul este
unul anchetărilor în această zi este Măntănuș.

3. II. 51.

Măntănuș

874 ~~9~~
1. ~~11~~

Declarație

Mențin declarațiile asupra lui Bela Silber pe care le-am dat până acum, nu cu privire caracterizării lui și activității - așa cum i-a promis-am eu. Și declar că după excluderea lui - când am vorbit cu Raybuz - nu i-am comunicat asupra excluderii - legătură cu agenții unei puteri dușmane nouă - pe care mi-a afirmat-o Raybuz. După excluderea lui am mai vrut de două ori sau trei ori - când mi-a dat o scrisoare pentru Raybuz. Scrisoarea aceasta am predat-o personal lui Raybuz. După excludere, Bela Silber era foarte deprimat și am discutat cu el despre această situație - din care eu am fost convins că va găsi o soluție. Mi-a spus că mi-a scris o scrisoare personal Anis Daecker. Din toate aceste discuții reiese foarte bine și sinceritatea și capacitatea lui de rectitudine, când a atenuat pozitiv și mi-a dus mâna pe față la Partid. După excluderea lui n-am avut alt subiect de discuție.

14. II. 50. -

W. H. H.

Declarație

În discretăle pe care Belu Silbu le-a
 avut cu mine - atunci când era vorba de Unirea
 Sovietică; am avut încrederea convinsă că Belu
 Silbu avea la o atitudine pozitivă față de
 Unirea Sovietică și reșpunde ei. - Amarele este
 înaintea de 23 August 1944, și după această
 dată. - De câte ori am avut impresii că
 că l-au impresionat unele povestiri ale unei
 rude a lui, care se întorcea din U. S. S. R. și
 care se plângea de greutatea întâmpinată
 acolo ~

14. II. 57.

N. T. 7

Declarația.

Mentru declaratale date, in a prima chatie
 Betia si anura sa nu l-am denuntat atun
 cand eu a propun - pentru salvarea persoane
 mult sa simau in stamata si nltun so
 fug in stamata, si asupri faptului ca si stam
 si si stamata nura sa fugi, pe scurta cala si
 cu acian ocazie. Tot asa nu l-am denuntat
 si cand scurta Ratza, din jurta lui - repetand
 propunerea de fugi. - Bian a venit la nura si mi
 comunit faptul ca Betia a fost surprisa inta
 masina americana, cu un american, cu stamata
 si Dan Dutescu - in acea ocazie Betia si stamata
 au reusit sa fugi. - Recunosc nura mea sa
 nu l-am denuntat - Tricand peste motivele perso
 nale care m-au retinut sa fac acest denunt.
 Dar sunt si nu am contribuit la acunchea
 lui -

14. II. 50.

Walter

H.

Declarație

Scritura faptului de a nu fi donat pe
Betie - desi' erau Membri de Justitie si
membri al C.C. al P.C.R. - ca a greseli;
interesat am lasat sa-tiara pe primul plan
considerente de ordin personal - cand un anumit
dreptul sa fac acest lucru.

14.11.50.

N. T. T.

Declarație

Când Bethe a venit acasă la părinți, în Octombrie 1948 să plece din țară, pentru că asupra persoanei mele se vor abate primejdii și suferințe, pentru că atunci când m-a văzut pentru prima dată de Moșula și în felul în care m-a văzut - m-a dat seama că el me legătură cu acțiunile din urmă; legătură pe care eu nu le-am putut pune pe seama altor. Dar nu am văzut că Bethe este un dușman al regimului sau că pleacă în străinătate, în special în America, va acționa contra regimului.

14. II 50

W. B. B.

Declarație

După ce am știut că Beta s-a găsit
 într-o masină cu Numala ^{si} cu un american, și am
 auzit de aventurism. Acest epitet de „aventu-
 rism” l-am dat când a fost - cam după o
 lună. Reșun la mine. Am societate în prezența
 lui în masină se datoră lui Numala. - Mier
 atunci nu l-am demontat - pentru motivele arătate
 în alte declarații - cu tot ce este fapt nu potrivește.

14. 11. 50.

Hatur

7.

125

Declarație

Subscrisul V. Pătraru fiindcă intitulat
 doarec am predat în păstare lui Lina Constanta
 sau altor persoane - cu ocazia recepției unei
 percheziții sau cu un alt eveniment - am
 lucruri personale - declar că nu am predat
 asemenea lucruri, adică nimic în păstare sau
 ascundere.

14. II 50.

Valeriu

Declarație

Am, din 23 Aug. 1949, până în Februarie 1948, am fost de prim-ori în străinătate. Am ocupat acestor salariați - făcând economii - mai au rămas ca 7.000 fr. elvețieni, întinșat spre de salariați elvețieni de întreținere și cei de reprezentare se plateau în valută. Am achitat, cu ocazia Stahshpiss, toate aceste sume, printre care și Spireasen, care locuiește în blocul din St. V. Lavin 107, cuprându-l pe el și trecu la Banca Națională și de un fond acest serviciu. - Nu am avut decât fr. elvețieni, nu în dolari, nu în lire, ruble sau alte valuri. -

14. II. 50.

N. Stahshpiss

Am afors de aceste economii pe am avut alte sume în valute străine sau aur. -

14. II. 50.

N. Stahshpiss

~~121~~

Declarație

Fiind intitulat dora am predat ceea
pentru a fi scoase carte, documente, foto-
grafii, diferite hârtii. Declor că eu am
predat reînălțare, reînălțare și reînălțare am
asemenea asemenea lucruri. Si nu, nu, dar
ca totuși mee și fi focul asemenea lucruri.

14. II. 50.

W. A. H.

Declarație

Casa din Iașgor am făcut-o din
venitul celor 4 cerți ale mele - care s-au vândut
sub un Teraj foarte redus; dintr-un împrumut
la CEC de 100 milioane, contractat în 1945 și
platit în 1947, prin Bebu Silba, și din suma
de 200. de milioane lei realizate în primăvara
anului 1947, prin vânzarea unui lot de case
la Poiana Tapului - ramus de la total meu -
și din economiile realizate din salariul meu
de omîntuș -

14. 11. 50.

Haturu

294 // -
//

Declarație

Mentor și confian declarativă făcută cu
atunci când eram nepărat și mă consideram
fignit sau nedreptat an amestec ieșiri împotriva
unor Tovarisi din conducere - cu expresii
împuritate, în prezența intinși ca : Leva
Cavstau, Belu Silha, Hary Braver, uniori
Terasian, soția mea... dar nu fete de
alte persoane.

14. II. 50

H. T. H.

Declarație

În campania electorală, din 1946, la
 rând am cerut la resortul organizatoric ^(al. D.C.R.) să-mi
 dea ca apator patru tovarăși: Cristorean (? preste
 ca numele nu-i exact), pe Butea, Bîro și un
 al patrulea. Este posibil ca pe lista să fi trecut
 și pe Reșin - dar nu mi-am amintit exact. - În
 ce privește cheltuielile au priert de la Teohari
 Georgescu - membru de Interio-annate sume, pe
 care le-am folosit în campanie. De la alții
 nu am priert nimic.

14. II. 50.

N. Stănu

Declarație

Cuvântarea de la Cluj, din Iulie 1946, o
 recitarea ca o manifestare naționalistă, lasându-mi
 influențat de atmosfera din cadrul de
 Nord și de unele informații ale lui Betea,
 tab asupra acestei situații. Am folosit, ca
 material documentar, unele entruse din
 publicații mapnare și unele date statistice,
 aduse de Betea, de la Golopența. - Apoi
 unele entruse din presa mapnă, luată
 de la Externe. - Cu Betea am controlat unele
 pasagi din proiectul cuvântării - referitoare
 la materialul adus de el. Apoi am discutat
 și cu soția mea, acest proiect. - Nu pot preciza,
 dar îmi pare că a fost în Betea la mine și
 am discutat în cu el proiectul ~~cu~~ acestei
 cuvântări. Textul definitiv al cuvântării l-am
 făcut însă numai la Cluj și forma defi-
 nitivă l-am dat-o pe baza ~~un~~ stenogrammei. -

H. Stănescu

14.11.50

Declarație

Subsemnatul L. Petrescu, cu
ultimul domiciliu în Str. V. Lăscu 100
declara următoarele:

Fund înțeleg că menționez în
totul declarația dată de mine refe-
rită la întâlnirea dintre mine
și P. Păcuraru, declar că menționez
în totul declarația mea dată anterior.

17. II. 50.

Wahman

DECLARAȚIE

scris
Cine afară de dta a ~~mai~~ participat la consfătuirea din pivnița Băncii Naționale pe data de 25-27 August 1944 ?

In pivnița B.N.R., s'au ținut în aceste zile toate ședințele consiliului de Miniștri, din cauza bombardamentelor hitleriste. Au luat parte toți miniștrii numiți în noaptea de 23 Augu 1944.-

In ajunul de a pleca pentru semnarea armistițiului la Moscova, a fost acolo Buzeghi, Sănătescu, Piki Pogoneanu, Dămăcescu care ocazie ni s'au înmănat împuternicirile și banii necesari drumului.

ss.L.Pătrășcanu

28.II.50

Declarație

278

96

Cine afară de dta a mai participat
la desfășurarea din jurul Băncii Naționale
pe data de 25 - 27. August 1944?

În jurul B.N.R. s-au ținut în
același timp toate sedințele consiliului
de miniștri, din cauza bombardamentelor
aeriene. Au luat parte toți miniștrii reuniți
în noaptea de 25 August 1944. -

În scopul de a plăti pentru ^{seminare} ~~armament~~
la Moscova, a fost acordat Buzet, Sănător,
P. Pajonau, Domănești, - cu care oaspe
ni s-au înmănat împuternicirile și banii
necesari strădărilor drumului. -

28. 11. 50. -

N. T. T.

37
290

DECLARAȚIE

reacționează
7

Când am discutat cu Auschnitt în vara lui 1943, el stătea pe poziția net antihitleristă - dar accentua importanța anglo-americanilor și a participării lor în război. Știam că el este interesat în întreprinderi englezești și că din acest punct de vedere accentua această participare în război a anglo-americanilor.

El era reprezentantul tipic al marelui capital și colaborarea lui cu partidul înainte de 1944, pe care o discuta cu Maurer și cu mine, mergea numai pe linia luptei comune contra hitlerismului.

După 23 August 1944 nu știam decât din auzite, că el sprijină pe național-țărăniști. Discuțiile cu el, după această dată au avut un caracter general și banal și nu am putut deduce direct, ce activitate politică desfășoară.

ss. L. Pătrășcanu

28.II.50

Declarație

271 38

Când am discutat cu Auschult, în vara
lui 1943 - el stătea pe un pozitru net anti-
Hitlerist - dar accentua importanța Anglo-
americanilor și a participării lor în război.
Știam că el este interesat în întreprinderi
Angleze și că din acest punct de vedere
accentua aceste participări în război a
Anglo-americanilor. - El era un repre-
zentant tipic al marilor capital și cola-
borarea lui cu Partidul, înaintea de 1944,
pe care o discutase cu Kanner și cu mine,
măsură numai pe linia lupte comune
contra Hitlerismului.

După 28 August 1944 m-am știut deose-
bit angajat - ca el spunea pe național-
itarismul, - și discutând cu el, după aceste
lucrări, am avut un caracter general și banal -
și nu am putut deduce direct, ce acti-
vitate politice desfășuram.

28.11.50.

K. K.

DECLARAȚIE*reacțiune*

Cine a elaborat și a prezentat planul loviturii de Stat din 23 August 1944 ?

Planul loviturii de stat eu l-am discutat cu generalul Sănătescu - trimis de Rege - în Mai 1944, în casa lui Șafianu.

Acolo am discutat trei ipoteze și ne-am oprit apoi asupra celei realizate, adică o lovitură în București. Planul, celor trei ipoteze, a fost elaborat de mine și generalul Sănătescu, cu aceste ocazie. Eram numai noi doi. La o a doua întâlnire au fost trimiși Buzzești și Stârcea - tot din partea fostului rege. Apoi s'a constituit o comisiune cu câțiva generali : Sănătescu, Mihail, Dămăcescu, Rășcanu la care a participat apoi și Bodnăraș, în mod regulat. Platforma politică a colaborării în vederea loviturii de stat a constituit o proclamație citită de fostul rege în noaptea de 23 August, proclamație scrisă de mine și aprobată de conducerea Partidului. Condiții politice pentru perioada de după lovitura de stat, nu au fost puse participanților - în afară de cele cuprinse în proclamație.

La prima întâlnire cu generalul Sănătescu mi-a pus întrebarea : atitudinea P.C.R., față de monarh. Fiind luat pe neașteptate am răspuns următoarele : "P.C.R. este și rămâne un partid republican, dar pentru scoaterea României din Axă și încheierea războiului antisovietic înțelege să colaboreze cu monarhia".. Această formulă am comunicat-o imediat conducerii Partidului, întâi prin Hagiu și apoi direct la Ranghetz, Bodnăraș și Părvulescu, conducere Partidului fiind complet ^(de acord) cu această formulă.

Pentru epoca de după lovitură, nu am intrat în nici un fel de discuție. În proclamație se afirmă lupta pentru democrația reștată țării, desființarea legiurilor rasiale, etc, - ca program de după război. -

ss. Pătrășcanu

28.II.50

Declarație

293

Cine a elaborat și a prezentat planul
loviturii de stat din 23 August 1944?

Planul loviturii de stat ^{cu} l-am discutat cu
Generalul Sănătescu - Trușcă de rege - în
Mai 1944, în casa lui Săfianu. - Acum
am discutat trei ipoteze - și ne-am oprit
apoi asupra celei realizate - adică a loviturii
cu Bănăreș. - Planul, celor trei ipoteze, a
fost elaborat de mine și General Sănătescu,
cu aceste acapit. Într-un număr noi doi -
eu și el - am elaborat înalturi au fost Trușcă
Zugrăvescu și Stănescu - tot din partea forțelor
rege. Apoi s-a constituit o comisie cu
catorce generali: ^{Sănătescu} Mihail, Dămăcescu, Rosescu,
la care a participat apoi și Bodușescu, în
mod regulat. - Această Platformă politică
a colaborării în vederea loviturii de stat a
existat constituită și proclamată cel
de forțat rege în noaptea din 23 August

proclamație adresă de mine și aprobată
de conducerea Partidului. - Condiții politice,
pentru parcurerea de după lămurirea de stat,
nu au fost puși participanții - în afara
de cele cuprinse în proclamație.

La prima întâlnire cu generalul Simionescu,
am avut o discuție interesantă: atitudine P.C.R.
față de Monarhie. Eu am luat pe neașteptat
un răspuns următorul: "P.C.R. este și
rămâne un partid republican, dar pentru
scutirea României de Război și înțelegerea
responsabilității autorității naționale
cu Monarhia...". Aceste formule am comu-
nicat-o imediat conducerei Partidului -
între prietenii Hagin, și apoi direct lui Doytch,
Broderes și Parvulescu - conducerea Partidului
a primit cu interes aceste formule.
Pentru a fi complet de după lămurirea,
am scris un fel de discurs, în proclamație
se află lupta pentru democratizarea
naștră, desfășurarea legăturii noastre, etc.
ca program de după război. - H. H.

295 407

VIII

DECLARAȚIE

Fiind întrebat ce părere am despre Gabriel Steinberg răspund că cunoscându-l încă din 1937-38, cât și după 23 August 1944, îl consider ca un om de treabă și de onoare.

ss.L.Pătrășcanu

7.III.95o

IX

DECLARAȚIE

Subsemnatul L.Pătrășcanu fiind întrebat dacă am făcut reveionul 1945 cu Max Aușnit declar că nu l-am făcut, fiind pe Diham în acea vreme.-

ss.L.Pătrășcanu

7.III.95o

X

DECLARAȚIE

Fiind întrebat dacă am făcut reveionul 1945-46 cu Max Aușnit, declar că este exclus acest lucru.-

ss.L.Pătrășcanu

7.III.95o

Declaratie

VIII

296

~~108~~

Fiind născut ca pater am bap
Golub Henry, roșu ca urmasului
meu din 1937-88, cât si dupa 20 August 1944,
il consider ca un om de treaba de
mănie.

7-11-50-

Walter

Declarație

IX

~~109~~

207

Subsemntul L. Păhoșanu, fiind
intrebat dacă au fost seneul 1945 cu
Maj. Ausschutt declară că nu l-au fost,
fiind pe Dehenn în acea vreme. -
2. III. 50 -

Katun

Declarație

X

298 ~~740~~

Fiind născută încă din timpul
regerii 1941-46 cu Max Anschutz, de care
eu sunt exclus acest lucru. -

7. III. 50

Wahner

~~AAA~~

299

DECLARAȚIE

Amint

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind întrebat dacă după 23 August 1944 m'am întâlnit cu Max August la Gabriel Steinberg, răspund că nu-mi amintesc vreo asemenea întâlnire, între noi doi, adică între mine și August, fiind vorba de o întâlnire special aranjată de Gabriel Steinerg.

ss. L. Pătrășcanu

7.III.95o

Declarație

III

300

~~III~~

Subscrisul L. Patruș, fiind
intărit dat după 23 August 1844
m'am intărit cu Max Buschelt la foliul
Steubny perșuind că am văz arătat de o
asemenea intărire, între noi doi, aduc
intărită mea de Buschelt, fiind vorba de o intărire
specială arătată de foliul Steubny. -

7. III. 50.

Patruș

DECLARAȚIE

maxim

Subsemnatul L. Pătrășcanu, declar că înainte de 23 August 1944 - în perioada Aprilie 1944 până la lovitura de stat, având mandat din partea Partidului de a realiza frontul antihitlerist și pentru scoaterea României din războiul anti-sovietic, de a lua contactul atât cu partidele cât și cu personalități izolate care acceptau platforma Partidului, am văzut în acea perioadă : pe ex regele Mihai, o serie de generali (ca Mihail, Dămăceanu, etc.) o serie de industriași (Xenopol, Aușnit, Ștefănescu), intelectuali proeminenți (prof. universitari ca Stoilov Gh. Nicolau, Profiri, etc.) - toate aceste legături fiind în interesul Partidului și pentru îndeplinirea mandatului dat. Ca atare eu căutam aceste legături și întâlniri.

După 23 August 1944 din partea lui Max Aușnit a venit Guță Steinberg, cu diferite chestiuni. A venit cu un memoriu, cred încă în iarna 1944-45, privind acțiunile dela Reșița ale lui Aușnit, confiscate de Antonescu. Memoriu cerea o măsură legislativă prin care să i se înapoieze aceste acțiuni lui Aușnit.

După ce l-am dat la Minister, pentru referat, am respins memoriu, întrucât interesele statului ar fi fost lezate.

Imi amintesc că mi-a vorbit odată și de procesul între Aușnit și Malaxa, care aveau chestiuni tot în legătură cu Reșița. Ce cerea Guță Steinberg nu-mi amintesc dar știu că mi-a vorbit despre acest proces.

Ac acestea sunt cererile, de care îmi amintesc, venite din partea lui Aușnit, prin Gabriel Steinberg.

ss. L. Pătrășcanu

7.III.950

Declarație

VI

414

302

Subsemnatul d. Patroscanu, declar
că înainte de 23 August 1944 - în perioada
Iulie 1944 până la lovitură de stat, având
mandat din partea Partidului de a realiza
frontul antitotitist, și pentru neputința Românilor
din regimul anti sovietic, de a avea contactul
atât cu partizanii, cât și cu personalitățile
folosite care acceptau platforma Partidului
am văzut în acea perioadă: pe ex regile
Mihail, o serie de generali (ca Mihail, Drăgă-
zeanu, etc), o serie de industriali (Kempner,
Kerschmitt, Stefanescu), intelectuali proso-
vici (prof. universitar ca Stănescu, Gh. Mădă-
raș, etc) - toate aceste legături fiind
în interesul Partidului și pentru îndeplinirea
mandatului dat. Cu atare în cauză sunt
legături și întărituri.

După 23 August 1944, din partea lui
Max Kerschmitt a venit fante Stănescu, cu
defecțiunea acestuia. A venit cu un memoriu,
cred încă în cauză 1944-45, privind

actiunile date Reșita de lui Anshutt, conferite
de Antonen. Menționăm că o mormonă legată
trecuții juri care se învârtă pe jurul actiunilor
lui Anshutt. După ce l-am dat la Munte,
pentru referat - am revizuit memoriile, interesant
interesul statului ar fi fost legat.

Juri amintesc că m-a văzut odată la
de procesul lui Anshutt în Malakka - care
neam chestiuni tot în legătură cu Rente -
Că ceea ce făcea Stanley în viața amintesc - dar
nu a-m-a văzut după acest proces.

Acesta sunt cererile, de care în viața amintesc,
venite din partea lui Anshutt, juri Gabriel
Stanley.

7. III. 50.

Hatun

DECLARAȚIE*Aușnit*

Subsemnatul L. Pătrășcanu fiind întrebat de câte ori m'am văzut cu Max Aușnit, în casă la Guță Steinberg, în perioada Aprilie 1944-Iulie 1944, declar că îmi amintesc să-l fi văzut în casă la Guță Steinberg, o singură dată, cu ocazia plecării lui din țară : aproximativ două-trei zile înainte de plecarea lui.-

ss. L. Pătrășcanu

7.III.50

Declarație

305 ~~117~~

Subscrisul L. Patroceanu, fiind
interbat de câte ori m'am văzut cu Max
Auschwitz, în casă la fute Steubing, în perioada
Aprilie 1944 - Iulie 1944, declar că nu
amintesc să îl fi văzut în casă la fute
Steubing, o singură dată, cu ocazie plecării
lui din țară: aproximativ două - trei zile
înainte de plecarea lui.

7. III. 50

W. A. A.

420

306

D

DECLARAȚIE

August
23

Subsemnatul L.Pătrășcanu fiind întrebat când l-am văzut pentru a treia oară pe Max August, l-am revăzut după 23 August 1944, la o recepție - dar nu pot preciza unde. Am schimbat câteva cuvinte, cu el.

ss.L.Pătrășcanu

7.III.95o

Declarație

307 ~~424~~

Subsemnatul L. Patroscanu, fiind
măritat cu L. Patroscanu, fiind
amăritat pe Max Ananth, L. Patroscanu după
23 August 1944, la o recepție - dar am fost
prezenți unde. Am schimbat câteva cuvinte
cu el.

f. 111. 50.

Hatur

DECLARAȚIE

7. August

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind întrebat când m'am văzut pentru a doua oară cu Max August după întâlnirea dela Odesa, răspund :

M'am întâlnit pentru a doua oară la Guță Steinberg, care a aranjat întâlnirea. Aceasta a avut loc în luna Iunie sau Iulie 1944, câteva zile înainte de fuga, cu un avion, a lui August fugă despre care am știut mai înainte dela Guță Steinberg.

Intrevederea m'a fost de durată - mult mai puțin de o oră. - Subiectul discuției a fost că August m'a întrebat dacă avem ceva de comunicat prin Cairo, la Moscova. Eu am răspuns negativ, că nu avem nimic de comunicat prin el. Apoi ne-am întreținut despre străduințele noastre de a întări și lărgi frontul antihitlerist - muncă pe care o făceam eu atunci. Conversația a avut loc numai între noi doi. Am comunicat atunci discuția cu August lui Bodnăraș, inițiindu-l și de plecarea lui. -

ss. L. Pătrășcanu

7. III. 95o

Declarație

309

423

Subsemnatul S. Pălosescu, fiind
întrebat când m'am văzut, pentru o doua oară
cu Max Aushutt după înteluirea dela Odessa,
respond:

M'am întâlnit pentru a doua oară la fute
Stemby, care a aranjat întâlnirea. Asvânt a
fost loc în luna van Iulie 1944, cătore zile
îmămăti de fugă, cu un avion, a lui Aushutt,
fuge după care am stat near înainte dela
fute Stemby. - Înțelegerea n'a fost de durată -
mult mai puțin de o oră. - Subsemnatul desu-
șor a fost că Aushutt m'a întrebat dacă
vrem ceva de comerț prin Cuir, la
Mosova. Eu am răspuns negativ, că nu avem
nimic de comert prin el. Apoi m'am întâlnit
mult după strădănilile noastre de a întări și
largi frontul antihitlerist - merge pe care
o facem cu atunsi. - De Comersative a
avut loc numai între noi doi. Am comert
într-o cătore deșerte cu Aushutt lui Boshenco,
într-un loc și de plecare lui -

7. III. 50

Vatru

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu fiind întrebat dacă m'am întâlnit cu Max August în perioada 1944, răspund :

M'am întâlnit după eliberarea din lagărul Tg. Jiu, unde l-am cunoscut, cred în Aprilie 1944 la Odesa, întâlnirea fiind aranjată de Gută Steinberg. Am fost numai noi doi. Am discutat cu el posibilitatea de a ne furniza arme de la Regița - el afirmând că are acolo depozite de arme ascunse. Am comunicat acest lucru lui Bodnăraș.

ss. L. Pătrășcanu

7.III.95o

Declarație

311

~~425~~

Subsemnatul L. Petros can, fiind
intebat la ce m'am intebat cu Max Busch
in perioada 1944, raspund. -

M'am intebat dupa eliberarea din lagarul
15. Iul, unde l'am cunoscut, sed in Aprilie 1944
la Osterfer, intabura fiind crangata de
intab Stenbep. Am fost unis noi doi, am
descutat cu el posibilitatea de a ne furniza
arme dela Renta - el sperand ca au avea
depozite de arme ascunse. Am putut acat
hecu la Bodvaras. -

7. III. 50

Katrin

312

726

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu fiind întrebat dacă
cunoșteam pe un oarecare Bogosian Artur declar că nu l-am
cunoscut niciodată.-

ss. L. Pătrășcanu

9.III.95o

13 127

DECLARAȚIE

Subsemnatul L.Pătrășcanu fiind întrebat dacă
cunoșteam pe un oarecare Bogosian Artur declar că nu l-am
cunoscut niciodată.-

ss.L.Pătrășcanu

9.III.95o

III
Declarație

314

~~428~~

Intervențional J. Păcuraru,
fiind autorizat de către comitetul
pe care îl reprezintă Bogdan Păcuraru,
declor că nu l-am văzut
nici odată --

9. III. 50.

Hătku

DECLARAȚIE

Indicativ
Subsemnatul L. Pătrășcanu fiind întrebat dacă am avut
întâlniri cu generalul american Schiler, indirecte, adică prin o
terță persoană declar că nu am avut nici un fel de întâlniri,
organizate printr'o terță persoană, cu acest general.-

ss. L. Pătrășcanu

24.III.50

Declarație

Subsemnatul L. Patroș, căruia fiindcă întrebat dacă am avut întâlniri cu generalul american Schiler, indirecte, adică prin o terță persoană declar că nu am avut nici un fel de întâlniri, organizate pentru a terță persoană, cu acest general. -

24. III. 50. -

H. Patroș

145

317

DECLARAȚIE

*Reacția
la
fuga
la
Paris*

Subsemnatul L. Pătrășcanu, în legătură cu Vișoianu nu mai am absolut nimic important de adăugat la declarațiile mele precedente afară de un fapt și anume că înainte de a pleca la Paris, la Conferința Păcii, în August 1946, Vișoianu mi-a propus - socotind după atacul din "Scânteia" a cuvântării mele dela Cluj că sunt nemulțumit sau înfricoșat - să plec în St. Unite ale Americii - propunere pe care eu am respins-o categoric, pentru că nu m'am gândit să plec din țară și nu eram nici în panică și nici nemulțumit - în măsura în care să fac un asemenea pas.

Cum se apropia conferința Păcii, Vișoianu a făcut câteva observații - dar fără nicio importanță deosebită.

Mai târziu mi-am dat seama că propunerea lui Vișoianu de a pleca din țară nu era întâmplătoare. El a venit din partea americanilor, dar nu-mi amintesc să fi numit concret o persoană, pentru că nici nu am discutat această propunere, refuzând-o net dela început.

El mi-a făcut propunerea în felul următor și anume că dată fiind situația mea în țară dacă voesc să plec în St. Unit propunerea lui se baza pe discuția pe care o avusese el cu americanii.

ss. L. Pătrășcanu

29.III.50

Declarație

147

118

Interlocutul L. Patrascanu, receptiv -
land epoca de dupa 23 August 1944, revin asupra
declarației că nu au avut contact cu Le Doyetel la
Al. Stefanescu, că la recepția dată imediat după
intâlnirea mea de la Moscova, în Octombrie 1944 l. am
receptiv la această recepție pe Al. Stefanescu. Am
schimbat câteva cuvinte cu el. Cu scurt preț de timp
mărturisit pe mine și prin mine a refuzat și pe Am
Pauker să luăm odată cianul la el și să ne
pregătim pe ministerul Acțiunii, atunci venim în
tara, ca reprezentant diplomatic în România -

Eu am comunicat această mărturie Am. Pauker
de ce a afirmat că nu are nici o calitate oficială
și că nu l. permite pe Stefanescu și nu are contact
și promisiuni mărturie. Mă am dus singur la
Stefanescu și acolo mi l. a prezentat pe Le Doyetel.
Într-o altă formă să refuz conversația cu el
dusă o oră cu el și cu Stefanescu - pentru
n'a avut decât un caracter de simplă conver-
sație și nu un subiect acuzat. Impresia pe
care am avut-o a fost că Le Doyetel a fost să
conversa și să vorbească pe cei doi prezenți cunoscuți,
după cum atunci se vorbea în mod normal. În acel
moment eu eram singurul om prezent cunoscut.
După această conversație mi l. am mai întâlnit
pe Le Doyetel și el mi a mai cântat și cântec
vorbă, cât timp a fost în țară. Tot atunci

319 ~~146~~

foarte ultimele erau pînă la urmă roșii pe de-
bucă. Căci au fost scurte de furat, de-
forarea nu a venit nici odată cu ună ceru-
să pentru altă cheltuială la viață.

La început s-a vădit că au fost intenționate referințele
nu au fost recunoscute de această comisie ca
de Parajol. Mai târziu am văzut că erau co-
fi interpretate ca o acțiune deșănșă-
Parajolului și înșă de această comisie nă-
sunt decât un cartă cu totul obșnuită și
impresia pe care m-a lăsat-o a fost că de
Parajol a dorit să pună pe comisia română
și pună ună ei. -

29. III. 50. -

H. Thun

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind întrebat din nou despre legăturile și întâlnirile mele cu Max August răspund :

1. L-am cunoscut pe Max August la infirmeria lagărului Tg. Jiu, unde am discutat despre situația războiului și despre cele arătate în declarațiile mele precedente.

2. M'am întâlnit în Aprilie 1944, la Odesa, cu Max August când am discutat problema armamentului pentru gărzile naționale, întâlnirea fiind mijlocită de Guță Steinberg.

3. L-am revăzut în Iunie sau Iulie 1944, înainte de plecarea lui din țară, la Guță Steinberg, când m'a întrebat dacă avem ceva de transmis la Moscova. Ceea ce eu am refuzat. Am dat amănunțe în declarațiile precedente.

4. După 23 August nu l-am mai întâlnit între patru ochi la Guță Steinberg.-

ss. L. Pătrășcanu

Das unde
1. IV. 50

Declarație

321

165

Subsemnatul L. Patroscanu, fiind întrebat din nou despre legăturile și înțelnicile mele cu Max Aeschut răspund:

1. L am cunoscut pe Max Aeschut la informarea legăturilor Tg. Jiu, unde am discutat despre situația războiului și despre cele arătate în declarațiile mele precedente.
2. L am întâlnit în Aprilie 1944, la Adrofar, cu Max Aeschut, când am discutat problema armamentului pentru garzi patriotice, întîlnirea fiind organizată de Gata Stenley.
3. L am recunoscut în Iosim sau Iulia 1944, înainte de plecarea lui din țară, la Gata Stenley acasă, când m-a întrebat dacă avem ceva de transmis la Moscova. Ceea ce eu am refuzat. Am dat amănunte în declarațiile precedente.
4. După 23 August eu l am mai întâlnit inter-pasiv ochi la Gata Stenley.

1. 11.50

N. Patroscanu

DECLARAȚIE

reacționar
ca

Subsemnatul L. Pătrășcanu, după insistentele întrebări ale anchetatorului, ce servicii personale mi-a mai făcut Radu Xenopol, afară de cele două arătate în declarațiile precedente adică în legătură cu ziarul "Dreptatea" și fondul electoral pentru Arad, mi-am amintit că în Iulie 1946 a venit la mine Radu Xenopol, trimis de Mania, cu următoarele oferte: Național-țiraniștii sunt gata să na combată în campania electorală începută de acei prieteni ai mei personali, care ar candida în diferite județe. Eu am respins nu numai această ofertă - imediat și fără rezerve - dar măcar să-l discut. Mi-am bătut joc de pretenția lui Mania de a voi să influențeze alegerile. Această ofertă n'am comunicat-o la Partid - pentru că era imediat după discutul dela Cluj și raporturile mele cu tovarășii din conducere erau încordate. Apoi m'am gândit că n'oi fi furnizat încă un argument contra cuvântării dela Cluj.

ss. L. Pătrășcanu

3.IV.50

Declarație

Subsemnatul L. Petreanu, după insistențele îndelungate ale anchetatorului, ce servicii personale mi-a cerut Rodu Xenopol, afară de cele date arătate în declarațiile precedente, adică în legătură cu gravul „Dreptul” și fondul electoral pentru Arad, mi-a declarat că în Iulie 1946 a venit la mine Rodu Xenopol, trimis de Marin, în următoarea afară. Național-tăranii sunt gata să nu combată, în campania electorală în-cepută pe aici printr-o ai mei persoane, care candida în diferite județe. Eu am respins nu numai această ofertă imediat și fără rezerve dar mi-aș fi dat. Mi-am batut joc de pretenția lui Marin de a voi să influențeze alegerile. Aceasta oferta n-am comunicat. La Partid - pentru era imediat după descur- surul d-lui Cley și raporturile mele cu țărănii din conducere erau încordate. Aici m-am gândit că mi-aș fi făcut în vi un argument contra guvernării d-lui Cley. -

3.10.50

Petreanu

DECLARAȚIE

Trăia

Subsemnatul L. Pătrășcanu, declar, fiind întrebat referitor la cererea mea făcută Lenei Constante să-mi procure ceară, rumătoarele :

Am declarat chiar a doua zi după sfârșitul Congresului, Anei Pauker că în cazul în care voi fi exclus din Partid, fără posibilitatea unei reabilitări, că mă voi sinucide. Atunci a încolțit, în gândul meu pentru prima oară ideea sinuciderii. Am rugat-o pe Lena Constante să-mi procure ceară - dar ea mi-a adus o altă otravă, un praf alb, pe care l-am pus într'un mic recipient și l-am purtat tot timpul cu mine. Nu-mi amintesc amănuntele discuției cu Lena Constante, pentru că eram foarte enervat.

Când am fost arestat și dus la Băneasa o aveam asupra mea. Cum am crezut tot timpul că voi găsi din nou drumul spre Partid - nu am folosit această otravă și între timp, din cauza căldurii s'a descompus și la Snagov - în vara anului 1949 am aruncat-o

ss. L. Pătrășcanu

3.IV.50

Declarație

Subsemnatul V. Patroscu, declar, fiind entubat referitor la cazarea mea făcută la Senei Constanta sau în procese ce ar urma următoarele:

Am declarat chiar a doua zi după sfârșitul Congresului, Anii Păunilor că în cazul în care voi fi exclus din Partid, fără posibilitatea unei realități, că-mă voi sinucide. Atunci a încalțat în găndul meu pentru prima dată ideea sinuciderii. Am rugat-o pe Senei Constanta să-mi procure cearșă - dar ea mi-a adus o altă adresă, un plic alb, pe care l-am pus într-un vas recipient și l-am pus în mână. Nu-mi amintesc amănuntele dispoziției la Senei Constanta, pentru că eram foarte energic. Când am fost arestat și dus la Băneasa a doua zi după aceea. - Cum am rămas tot timpul ca voi găsi din nou drumul spre Partid. Nu am folosit accente străine în nici un timp, din cauza caldurii și a discompus și la Iași - în vara anului 1949 am aruncat o -

3. IV. 50

H. Patroscu

DECLARAȚIE*Trăini*

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind întrebat ce mi-a povestit Lena Constante în legătură cu întrevăderea pe care ea a avut-o cu Nicol Gross la Praga în vara anului 1947, declar că mi-a spus că Gross lucrează ca asistent la Cambridge, că i-a povestit despre Dna. Franasovici și anume că la Londra oamenii își bat joc de extravagantele ei, că a cerut-o în căsătorie, că ei i-a făcut o impresie mai puțin bună decât cu șapte ani în urmă. Aceasta este tot ce mi-aduc aminte despre ce mi-a povestit Lena Constante în legătură cu întrevăderea ei cu Nicol Gross.

Nu mi-a povestit ce a discutat dânsa cu el.

ss. L. Pătrășcanu

5.IV.50

Declarație

307 ~~173~~

Subsantul L. Patascanu, fiind în-
trebat ce nota poverit Lena Constanta în
legătură cu întreprinderile pe care ea a avut-o
cu Nicol Gross la Praga în vara anului 1948,
decloră că nota-o spun că Gross lucra în
existență la Cambridge, că în poverit despre
Mrs. Francovici și amia că la Londra some-
ni își bat joc de extravaganțele ei; că a
scut-o în căsătorie, că ei s-a făcut o impresie
mai puțin bună decât în șapte ani
în urmă. Acute este tot ce mi adu-
aminte despre ce nota poverit Lena Constanta în
legătură cu întreprinderile ei cu Nicol Gross.
Pe nota poverit ce a descoperit dăruie cu el.

S. N. 50

V. J. J.

parcours politique

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu, expun următorul punct de vedere în legătură cu desfășurarea evenimentelor la noi în țară :

Plecând dela convingerea adâncă că Partidul nostru reprezintă adevăratele interese ale celor mai largi mase populare și că socialismul este singura soluție a viitorului - am fost tot timpul preocupat, în acțiunea noastră de guvern, ca activitatea Partidului și în general a regimului nostru să antreneze masele populare, adică nu numai muncitorimea ci și o parte însemnată a țărănimii sărace și mijlocie, a unei părți din mica burghezie orăgenească, intelectualii.

Când s'au produs unele acte de guvern ca dizolvarea PNT, eu am socotit că aceasta măsură nu va fi înțeleasă de mase, pentru că nu a fost rezultatul unei campanii, care să antreneze masele. - Ca atare va apărea ca o lichidare administrativă.

În ce privește alte probleme, eu am crezut că desăvârșirea revoluției burghezo-democratice va cuprinde o perioadă mai lungă și că vom trece chiar printr'o fază de activitate parlamentară - cu o opoziție reală. De exemplu eu am crezut că în Parlamentul din 1946 vom avea din cei 416 deputați, 60 sau 80 de opozițanți.

Când s'a format guvernul dela 6 Martie 1945 părerea mea a fost de a menține guvernul de coaliție în sensul unei colaborări la guvern cu liberalii lui Dina Brătianu și nu cu Tătărescu - personalitate compromisă. Național-țărăniștii trebuiau să fie izolați - iar în cazul necesității de a primi și dela național-țărăniști pe cineva în guvern, să-l manevrăm pe N. Lupu. Tătărescu a fost de acord cu argumentele invocate.

Începând dela începutul anului 1947, am făcut o cotitură în activitatea mea, revizuiind gregiteile aprecieri din trecut. Am încercat cinstit să aplic linia Partidului - dar trebuie să recunosc că nu am făcut-o nici suficient de consecvent, nici cu toată tăria. Și tot aici trebuie să spun că s'au mai produs - în acest timp - unele rezerve - așa cum arată de pildă felul meu de a ~~xămă~~ judeca dizolvarea PNT. - Totuși am pus capăt oricăror manifestări publice, cu caracter personal și am căutat să lichidez

orice deviații naționaliste, în munca mea practică și în activitatea mea publică.--

ss. L. Pătrășcanu

5.IV.950

Declarație

330 482

Subsemnatul L. Petroșanu, expun următorul punct de vedere în legătură cu desfasurarea evenimentelor la noi în țară.

Plecând de la convingerea adâncă cum că Partidul nostru reprezintă îndrăznește interesele celor mai largi mase populare și că tocălinismul este singura soluție a viitorului - am fost tot timpul preocupat, în activitatea noastră de guvern, ca activitatea Partidului și în general a regiunii noastre să antreneze masele populare, adică nu numai muncitorii, ci și o parte însemnată a țărânilor săraci și mijlocii, a noii partide din mica burghezie progresivă, intelectuală.

Când s-au produs unele acte de guvernare a dizolvarea P.N.T. - eu am încercat să accentez măsurile care să fie înțelese de mase, pentru a fi rezultatul unei campanii, care să antreneze masele. - Ca atare va apărea o lăchidare administrativă.

În ce privește alte probleme - eu am crezut că dezvoltarea revoluției burgheze-democratice va cuprinde o perioadă mai lungă și vom trece stăpânirea joasă de activitate parlamentară - ca o opoziție reală. De exemplu eu am crezut că în Parlamentului celui 1945

romanea din cei 4/6 deputați, 60 sau 80 de
opozanți.

Când s-a format guvernul din 6 Mărtie 1945
părerea mea a fost de a menține guvernul de
coalitiei în sensul unei colaborări la guvern cu
liberalii lui din Brătianu sau cu Tătărescu -
persoană total compromisă. Național Românii
trebuiau să fie izolați - iar în egală măsură
de a primi și de la național. Tătaru de
cineva în guvern, să-l manevreze pe N. Lupu.
Când mi s-a explicat necesitatea colaborării cu
Tătaru - am fost de acord cu argumentele in-
voate.

Începând de la începutul anului 1947, am
făcut o cotitură în activitatea mea, pe o anumită
gradată spre stânga. Am încercat,
cum se aplică linia Partidului - dar trebuie
să recunosc că nu am făcut-o încă suficient
de consecvent, nici în toate privințele. Și tot aici
trebuie să spun că s-au mai produs - în
acest timp, unele refuzuri - ase cum arăta
de pildă felul meu de a judeca dizolvarea
P.N.T. - Tătaru are prin capul oscarilor
manifestări publice, cu caracter personal,
și nu eant să lăchideze orice deviații
naționaliste, în marea mea practică în
în activitatea mea publică. - Hătru

DECLARAȚIE

regele

Subsemnatul L. Pătrășcanu, declar că în legătură cu prelungirea legii pentru pedepsirea criminalilor de război - problemă care s'a pus în Octombrie 1946 - faptele s'au petrecut în felul următor : Când am preluat Ministerul de Justiție dela Teohari Georgescu, la 9 sau 10 Octombrie 1946 acesta și-a manifestat părerea ca legea pentru pedepsirea criminalilor de război trebuie prelungită. Eu am cerșet la Minister ce s'a judecat în lipsa mea și am constatat că ultimul grup de miniștri importanți de ai lui Antonescu fusese judecat. Am ajuns la convingerea că restul - inclusiv Iași - poate fi lichidat pe căile obișnuite penale.

Am făcut totuși un proiect de prelungire a legii criminalilor de război, dar proiectul a fost respins de Petre Gроза. În acele zile am avut o audiență la ex-regele Mihai. Regele și-a exprimat părerea contrară prelungirii legii criminalilor de război. Părerea mea intimă era contra prelungirii. Stiu că și Tătăreanu era contra acestei prelungiri.

A început campania electorală, eu am plecat la Arad, au venit alegerile și problema legii de pedepsirea criminalilor de război nu a mai fost ridicată.

ss. L. Pătrășcanu

5.IV.50

Subsemnatul L. Patroșcanu, declar că în legătură cu prelungirea legii pentru pedepsirea criminalilor de război - problemă care s'a pus în Octombrie 1946 - faptele s'au petrecut în felul următor: Cînd am preluat Ministerul de Justiție de la Teohari Georgescu - la 9 sau 10 Octombrie 1946 - acesta s'a manifestat părărea cu legea pentru pedepsirea criminalilor de război. Trăbucule prelungita. Eu am cercetat la Minister ce s'a judecat în lipsa mea și am constatat că ultimul grup de miniștri importanți de ai lui Antonescu fusese judecat. Am ajuns la convingere că restul - inclusiv Fești - poate fi lichidat pe căile obișnuite penale. - Am făcut totuși un proiect de prelungire a legii criminalilor de război, dar proiectul a stat respins de Petru Groza. În acele zile am avut o audiență la "ca rișlele" lui. Regele m'a exprimat părărea contrară prelungirii legii criminalilor de război. - Părărea mea intimă era contră prelungirii. - Știu că și Tătărescu era contră acestei prelungiri. -

A început campania electorală, eu am plecat la Arad, au venit alegerile și problema legii de pedepsire a criminalilor de război m'a mai fost ridicată. H. Chiriac

S. IV. 50. -

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu declară că faptele pe care le-am săvârșit sunt redată de mine în măsura în care am putut să le stabilesc, din memorie, în cursul cercetărilor întreprinse până acuma. -

ss. L. Pătrășcanu

6.IV.50

Declarație

Subscrisorul L. Patrascoiu declară că
faptule pe care le-am săvârșit sunt redute
de mine în măsura în care am putut
le stabili, din memorie, în cursul cerce-
tărilor întreprinse până acum.

6. IV. 50.

Patrascoiu

DECLARAȚIE*mașina*

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind întrebat de aranjamente am făcut cu Vigoianu independent, pe socoteala mea proprie și fără știrea Partidului, întâlnindu-mă în mod secret la Florica Brătescu. Declar că după 6 Martie 1945 l-am văzut pe Vigoianu la Florica Brătescu și după cât pot să-mi amintesc l-am văzut o singură dată acolo, când l-am rugat să intervină pe lângă ex-regele Mihai să semneze decretul de încorporare a Diviziei Tudor Vladimirescu în armata română. Imi amintesc că am discutat și chestiuni politice, care erau atunci actuale. În cursul acestei discuții, deși nu pot să refac conversația avută - totuși fiind atunci nemulțumit pe linie personală am putut discuta cu el punctul meu de vedere politic, împotriva intrării lui Pătrășcanu în guvern și chiar unele nemulțumiri personale, legate cu unele neînțelegeri între mine și unii dintre tovarășii de răspundere din Secretariatul Partidului. Pot să afirm însă că mă (gândeam) că Vigoianu poate să fie apropiat de noi, întrucât îl știam un element cinstit.

Nu pot să-mi aduc aminte concret discuțiile mele cu dânsul, dar în discuțiile cu el eu urmăream în mod sincer apropierea lui de Partid. Pot să afirm că nu am făcut nici după 6 Martie 1945 nici un aranjament personal ~~XXXX~~ sau în scopuri personale cu Vigoianu și nici acțiuni comune cu el nu am dus.

7. IV. 50

ss. L. Pătrășcanu

Declarație

137 ~~489~~

Subsemnatul L. Păhascan, fiind
membrelor și aranjamente am făcut cu Visoianu
independent, pe socotala mea proprie și fără
stirea Partidului, instalându-mă în mod secret
la Florica Brătianu, declar că după 6 Martie 1945
l-am vizitat pe Visoianu la Florica Brătianu și
după cât pot să-mi amintesc, l-am vizitat o
singură dată acasă, când l-am rugat să inter-
vină pe lângă ea - căpeta Mihai să renunțe, decedat
de învingere a brății Tudor Vladimirescu în lupta
română. Îmi amintesc că am discutat și chestiuni
politice, care erau atunci actuale. În cursul
acestei discuții - deși nu pot să rețin conținutul
amintit - totuși fiind atunci nemulțumit pe linia
personală am putut discuta cu el punctul meu
de vedere politic, împotriva intrării lui Tătărescu
în guvern. Și chiar unele nemulțumiri personale, legate
cu unele neînțelegeri între mine și unul dintre Tătărescu
de răspundere din Secretariatul Partidului. - Pot să
afirm însă că mă (gândeam) că Visoianu poate să
fie apropiat de unii, întrucât el stătea un element
cristian. Nu pot să-mi aduc aminte conținutul discu-
țiilor mele cu doamna, dar în discuțiile cu el
eu urmăream în mod sincer apropierea lui de
Partid. - Pot să sper că nu am făcut nimic după
6 Martie 1945 nici un aranjament personal care

in scriptis personali per Vostre si mihi actum
commune cu el me cu dno.

7. IV. 50..

Watum

reacțiunea - fuga

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu fiind întrebat când mi-am dat seama că Vișoianu este omul americanilor, declar că acest lucru mi-a apărut clar în vara anului 1946, cred luna Iulie, când a venit să-mi propună să fug în St. Unite, în condițiile în care ași dori eu, fiind trimis de americani și având mandat din partea lor să-mi facă această propunere. - Știu că am schimbat câteva cuvinte cu el tot atunci, despre viitoarea conferință a Păcii dela Paris, eu fiind în ajun de plecare.

N'am comunicat atunci nici propunerea lui Vișoianu făcută mie personal nici faptul că este omul americanilor, Partidului.

După Octombrie 1946, când l-am văzut pentru ultima oară nu l-am mai văzut pe Vișoianu în străinătate, nici în Februarie 1947, nici în August 1947, când am fost la Paris. - N'am avut nici un fel de legătură indirectă Vișoianu, după fuga lui în străinătate. -

ss. L. Pătrășcanu

7.IV.50

339 194

Declarație

Subsemnatul L. Patrascanu fiind
intrebat fiind mi-am dat seama că Visoianu
este omul american, deși eu sunt român
mi-a apărut clar în vese anului 1946, cred
luna Iulie, când a venit să-mi propună
~~sa plece~~ să fie în St. Munte, în conditia
care asi dori eu, fiind trimis de americani
să avertizez mandat din partea lor să-mi
facă aceste propuneri. - Stiu ca am schimbat
câteva momente cu el, tot atunci, după victoria
conferinta a Pașii de la Paris, eu fiind în apun
de plecare. - N'au convenit atunci nici
propunerea la Visoianu facuta mie personal
nici faptul că el este omul americanul,
Certidului. - După Octombrie 1946, când
l-am vizitat pentru ultima oara, nu l-am
mai vizitat pe Visoianu în străinătate, nici
în România 1947, nici în August 1947, când
am fost la Paris. - N'au avut nici un fel
de legături indirecte Visoianu, după fuga lui
în străinătate. -

7. IV. 50 -

Watur

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind întrebat ce știe în legătură cu furtul documentului la Conferința de Pace din Paris în August-Octombrie 1946, declară că am aflat despre acest document la apariția lui într-o gazetă americană, dela Maurer, care era foarte supărat de faptul produs.

În discuțiile care au urmat între membrii delegației s'a desprins presupunerea că Cristu a fost acela care a dat publicității documentul.

ss. L. Pătrășcanu

7.IV.50

Declarație

341

195

Subsemnatul L. Petrosanu, fiind
intebat ce este în legătură cu faptul docu-
mentului la Conferința de Pace din Paris în August-
Septembrie 1946, declar că am aflat despre
acest document la apariția lui într-o gazetă
americană, de la Mureș, care era foarte
suparat de faptul produs. În discuțiile care
am avut într-o reuniune delegației s-a dispus
presupunerea că Crista a fost acela care a dat
publicității, documentul.

7. IV. 50.

H. Petrosanu

342

~~496~~

reacționez

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind întrebat dacă în anul 1945, Penesca mi-a propus vreo acțiune contra C.C. al P.C.R. declar că nu mi-a propus niciodată o asemenea acțiune și că după ieșirea lui din guvern nu l-am văzut niciodată.

• Tot așa în perioada cât a fost în guvern nu mi-a făcut asemenea propuneri și nu am discutat niciodată cu el chestiuni personale.

ss. L. Pătrășcanu

7.IV.50

Declarație

343

~~197~~

Subsemnatul L. Pătrășcanu, fiind
intelectual din anul 1945, pe neașteptată mi-a
propus născut actuale contra C.C. al P.C.R.
declor să nu mi-a propus născut o acțiune
născut actuale și ca după exirul lui din
guvern mi l-au vâzest născut... Ent cea
în perioada cat a fost în guvern mi
mi-a pout asemă propunerii și mi au
desulet născut cu el chestiuni personale.

7. IV. 50.

Katany

344

DECLARAȚIE

Subsemnatul LUCREȚIU PATRASCANU, domiciliat în București, str. Vasile Lascăr nr. 100, căsătorit cu Elena Schwmen, în 1939, fără copii, cu privire la raporturile mele cu soția mea declar următoarele; în timpul de când o cunosc știu că o membră de partid activă încă din 1931 și o cunosc ca o bună profesionistă. În tot timpul căsniciei noastre am dus o viață de înțelegere și de bune raporturi casnice și de partid.

Pe M. RAILEA îl cunosc din 1912, din liceu și în cursul acesta l-am întâlnit în diferite împrejurări, am apelat la concursul lui în timpul pregătirii loviturii de Stat, apoi am colaborat în guvern. Il consider ca pe un om fără caracter și această apreciere a și făcut ca raporturile personale să nu ia niciodată caracter de intimitate.

PE LENA CONSTANȚE o cunosc din vara anului 1943, când numai mi-a fost prezentată de soția mea fără atunci să vorbesc cu ea. Am revăzut-o în Dec. 1944. Este de profesie pictoriță și a fost colaboratoarea soției mele la Teatrul de Păpuși. LENA CONSTANȚE venea des în casa noastră. Făcea impresia unui om serios și bună profesionistă. Eram în raporturi de prietenie. Aveam încredere în LENA CONSTANȚE pe care o ai față de un obșnuit al casei.

Pe TOROSIAN l-am cunoscut în primăvara anului 1944, când l-am folosit ca gazdă conspirativă. În aceste calități s'a purtat atunci foarte bine. Este de profesie avocat și a fost consul general la Paris. Eu l-am recomandat în această calitate și a fost numit de Ministerul de Externe. Recomandarea am făcut-o pe baza serviciilor făcute în preajma lui 23 August 1944 și a încrederii pe care atitudinea lui de atunci mi-a sugerat-o. Cu TOROSIAN am fost în relații bune. Am avut convingerea că TOROSIAN dorește să facă servicii statului și regimului nostru. El mi-a frecventat casa până în 1945, până la plecarea lui la Paris. În timpul cât eu am fost la Paris l-am văzut de câteva ori, el venind la mine la hotel și eu ducându-mă la el. După întoarcerea lui a fost la mine de câteva ori până în ajunul arestării lui. Raporturile mele cu el au

*/.

fost în acel timp bune, cerând să intervin la S.S.I. ca să i se lămurească situația, lucru pentru care am intervenit la S.S.I. de două ori.

Pe H. BRAUNER l-am cunoscut prin LENA CONSTANTE. Venea des în casă la noi, dar în raporturi personale am avut mai puține. H. BRAUNER a fost un timp colaborator al soției mele la Teatrul de Făpuși. Și față de HARI BRAUNER ca și față de ceilalți discutăm chestiuni politice curente, în discuții obișnuite. H. BRAUNER avea raporturi bune cu familia mea.

Pe B. ZILBER îl cunosc din liceu din 1918. În decursul anilor l-am văzut în diferite împrejurări. L-am folosit pe BELU ZILBER pentru diferite servicii, ca membru de partid în pregătirea actului lui 23 August. B. ZILBER venea după 23 August la mine în casă. Mai des în 1945 până când s'a însurat în 1946. Apoi a venit mai rar. Din momentul excluderii lui din partid, vara lui 1947 n'a mai venit. M'a rugat de două ori foarte insistent prin LENA CONSTANTE, să-l văd, fiind foarte demoralizat; l-am văzut, rugat fiind și de soția mea care era impresionată de starea lui de demoralizare. Mi-a predat o scrisoare către Cadre, pe care am predat-o lui RANGHET.

Pe GOLOPENTIA l-am cunoscut cu câteva săptămâni înainte de 23 August prin BELU ZILBER. Stiu că era subdirector la Statistică. Când l-am văzut înainte de 23 August am discutat despre o misiune, în legătură cu ocuparea postului de radio. După 23 August, a făcut unele lucrări statistice cerute de mine. L-am cunoscut ca pe un om capabil, foarte conștiincios și lucrările făcute au fost foarte bune. Am avut toată încrederea în lucrările statistice prezentate.

Pe RATIU l-am cunoscut după 23 August la U.P. făcând parte din grupul dela statistică. După 23 August adică în Ianuarie 1948, după plecarea regelui l-am rugat să-mi scoată volumele mele, care aveau dedicații pentru rege, din biblioteca dela Sinaia. În perioada campaniei electorale din 1946 el a fost la Arad, unde împreună cu alții l-am folosit. Și el, ca și toți ceilalți trimiși la Arad s'a achitat conștiincios de munca desfășurată.

Pe N. BETEA îl cunosc din noaptea lui 23 August când a venit în casa lui TOROSIAN adus de BELU ZILBER, - care cunoștea grupul dela statistică. În timpul alegerilor din 1946, l-am însărcinat cu conducerea grupului propagandis-

tic trimis la Arad. In timpul când am pregătit discursul dela Cluj, el mi-a furnizat o parte din material. Ciorna discursului care privea partea ardeleană, i-am citit-o lui BETEA. Am avut încredere în BETEA și în devotamentul lui personal față de mine.

Pe GUTA STEINBERG l-am cunoscut în 1937-1938 prin fratele său CAROL STEINBERG care era avocatul nostru la Chișinău. Înainte de 23 August GUTA STEINBERG mi-a furnizat anumite sume de bani pentru partid și mi-a pus la dispoziție de câteva ori automobilul pentru a mă putea mișca, eu fiind ilegal. In casa lui GUTA STEINBERG l-am văzut de două ori pe AUSCHNIT. GUTA STEINBERG după 23 August a venit de câteva ori cu un memoriu al lui AUSCHNIT prin care acesta cerea să-i restitui acțiunile dela Reșița, lucru pe care l-am refuzat. L-am cunoscut pe GUTA STEINBERG ca pe un om cumsecade și de încredere.

Pe SERGIU KOFFLER l-am cunoscut în 1923 la Berlin, l-am revăzut în 1927-28 în București, când am folosit odată casa lui pentru o întâlnire de partid. L-am revăzut după 2-3 ani pe stradă în București. De atunci nu l-am mai revăzut și nici nu am mai știut ce-i cu el.

Pe AL. STEFANESCU l-am cunoscut în Iunie 1944; înainte de 23 August l-am văzut de două ori, discutând la el acasă probleme în legătură cu frontul antihitlerist. După 23 August l-am văzut în Octombrie 1944, la o recepție la Externe și câteva zile după - la el acasă, unde mi-a prezentat pe consulul Angliei LE ROUGETEL. Din Octombrie 1944 nu l-am mai văzut. Era un înfocat antihitlerist și anti-antonescian și mi-a făcut impresia unui om hotărât.

In afară de prietenii care mi-au frecventat casa n'am avut alții.

Subsemnatul L. PATRASCANU, dau declarația liber consimțit și nesilit de nimeni.

ss. Lucrețiu Patrascanu

4 Martie 1951.

Helocoma

Ischroscatul Luminata Putnam, Lon.
 din București, str. V. Larie 100, inventat și scris de
 Schonecker, în 1939, fiind copie, cu primele exportate
 multe în statele noastre americane, în timpul de război
 și apoi, dar cu o muncă de patul naturii noastre în 1939
 o muncă cu o lume perfectă. În tot timpul războiului
 nostru am avut o viziune de înțelegere și de bună repetare
 ca și de parte.

Pe A. Rădulescu îl cunoaștem din 1912 - din liceu și în
cursul aceluia timp i-am întâlnit în diferite împrejurări. Am
apelat la conștiința lui în timpul pregătirii la italie de
stat, apoi am colaborat în guvern. El consideră că pe un
om fără caracter și acțiune specifică și fără de repota-
ră personală și nu în viața socială caracter de încredere.

Pe Lina Constanta o cunosca din vara anului 1948. cand
mama mea a fost prefata de catre mami, fetele si
bunicii ei. Am cunoscut-o in anul 1944. Este de profesie
profesoara si a fost colaboratoare la scrierea
Pezorului. L. Constanta vine dintr-o familie de
muzicieni si are o buna pregatire. Este in posesia
de pianina. - Trebuie sa scrie in Lina Constanta - pe care
o cunosc din vremea al carui.

Pe Taronian l-am cunoscut in casa. -
L-am cunoscut ca gazda saunguatur: - In aceasta calitate i-a
putut stii foarte bine. Este un profesor foarte bun
foarte cunoscut general la Paris. Eu l-am recomandat in aceasta
calitate si a fost ales de Muncii de Educatie. Recomandat
am fost. A pe baza scrisorilor scrise in franceza din 23 August
1944 si a scrisorilor pe care a scrisu-le lui de atunci mi-a
scris. La Taronian am fost in calitate de bun. - Am
fost cunoscut in Taronian dintr-o si facu scrisorile de
tineri si repuneri noastre. El mi-a prezentat care poze
si 1941 poze de plimbari la Paris. In timpul este un
am fost la Paris la un cafeu de cafea cu el - el nu a fost
nu a fost la hotel si au discutat. eu de el.

Hahn

După întorcerea lui a fost la unu de către jura
in general acționează lui. Raportul mult mai am fost în acel
lung timp, ceea ce se materializează la S.I.S. ca și în lumea
statistică, lucru pentru care am intrat la S.I. de domo-
ni.

Pe H. Braun l-am cunoscut prin domnul Constant. Veni
des în casa de noi - dar am raportat personal am avut
mai puțin. H. Braun a fost un timp colaborator al
bisericii mult la Festival de Pijoni. S-a făcut de H. Braun, con-
fide de calitate, dar am avut chestiuni politice curate în
descrieri obișnuite. H. Braun am avut raporturi bune cu
familia mea.

Pe B. Ilieș îl cunosc din liceu, din 1918. În
diploma am înțeles l-am văzut în diferite împrejurări. -
L-am folosit pe B. Ilieș pentru diferite servicii
ca membru de partid în organizația actuale din 23 August.
B. Ilieș noua după 23 Aug la vremea aceea - con-
ducător în 1945, jura că se învârt în 1946 după a venit
marșul. Din momentul exclusiv lui din partid, vora
lui 1946, n-a mai venit. M-a rugat de două ori pentru
mentență, prin S. Constant, 10. - Când, fiind foarte ch-
morțit; l-am văzut, rugat fiind de către mine,
cum era impresionat de starea lui de domo-
ni. M-a predat o scrisoare către boala, pe care
am predat la lui Ranyh.

Pe Gelopente l-am cunoscut cetera săptămâni
înainte de 23 Aug. prin B. Ilieș. El nu era subordonat
la Statistica. Când l-am văzut înaintea de 23 Aug. am
dus, atât după o misiune, în legătură cu ocuparea postu-
lui de radio, - după 23 Aug. a făcut unele lucruri
statistice, veni de mine. - L-am cunoscut pe un om
capabil, foarte activ și lucrurile făcute au fost
bune. - Am avut toate încrederea și lucrurile
statistice prezentate.

Pe Ratu l-am cunoscut după 23 Aug. la S.I. P.
făcând parte din jura de Statistica. După 23 Aug

H. Braun

redresării la anul 1948, după plerarea regimului L. am
 rugat ca mi se facă volumul meu, care are un dedicat
 de două biblioteci de la Iași. - În perioada campe-
 niei electorale din 1946 - el a fost la rând cu mine, împreună
 cu alții, L. am fost... Si el, cu toți ceilalți trimisi
 la Arad i-a achitat ca niște oameni de seamă defășurați.

Pe N. Betica îl amintesc din seaptea de 23 Aug. când a
 venit în casa lui Torosian, adică de Pele Iliescu - care cu-
 oarecând fusese de la Khabarovsk... În timpul seaptea din 1946
 L. am însoțit în găsirea grupului grupului...

Pe toți la Arad. - În timpul când am găsit
 din nou de la el, el mi-a furnizat o parte din
 material. Căma de mătase, care pe vremea aceea...

La el, L. am căutat la Betica. Am avut succes dar în
 Betica mi s-a dovedit că nu are personalitate de mare.

Pe fetele Steenberg L. am cunoscut în 1937-38. Juri
 fratele său, Carol Steenberg, care era avocatul nostru
 la Chișinău. În seaptea de 23 Aug. fetele Steenberg mi-a
 furnizat niște sume de bani pentru Partidul...

mi-a pus la dispoziție de către oia autoimobil pentru
 a mi se putea pune în viață în finele seaptea. De când...

Pe fetele Steenberg L. am cunoscut de când mi se cunoștea.

Juri Steenberg, după 23 Aug. a venit de către oia cu
 un memoriu la lui Comitetul, pe care erau toate cele...

cu niște actuale de la Partid, lucru pe care...

il - am refuzat. L. am cunoscut pe fetele Steenberg ca pe...

un om - care se vede în de încredere...

Pe Sergiu Căpăla L. am cunoscut în 1923 la Berlin.
 L. am cunoscut în 1927-28 în București, când am fost...

adesea cu el pentru o întâlnire de Partid. L. am
 cunoscut după 2-3 ani pe Steenberg în București. De atunci...

mi L. am cunoscut și mi s-a mai spus că...

Pe Al. Ștefanescu L. am cunoscut în June 1944.
 După de 23 Aug. L. am cunoscut de când...

de la această problemă se referă la frontal anti-
 la P. Ștefanescu

Intenț. După 23 Aug. ⁴ l. au vizat în Oct. 1944 la o
vizită la extern și către fel după la el mare, unde
nu s-a prezentat pe numele Engle, de Rangel. În
Oct. 1944 nu l. au mai vizat. Era un infamant sub-
teran și avea autoritatea și ai s-a fost un mare
om interesat.

În afara de puterea care nu au prezentat casa,
n-au avut alții. -

Intenț. L. Pichura din declarația lui ca-
putat și reușit la romani.

4. III. 957.

350
L. Pichura

6
751

DECLARAȚIE

Subsemnatul LUCRETIU PATRASCANU, la întrebarea, cu ~~cine~~ am lucrat și am venit în contact în vederea pregătirii actului dela 23 August - ca reprezentant al P.C.R.- declar următoarele:

Pe AUSCHNIT l-am cunoscut la Tg.Jiu în Iunie 1943, când am luat personal contact cu el, la infirmeria lagărului, știind că își dăduse adeziunea la Frontul Antihitlerist din lagăr. Bazându-mă pe această atitudine luată de el, am discutat cu el platforma Frontului Antihitlerist a P.C.R. La acea discuție - prima și ultima pe care am avut-o cu el în lagăr - AUSCHNIT, pentru a-și salva viața lui a făcut apel prin mine la ajutorul Partidului. Eu am spus că voi comunica acest lucru Partidului. Pentru organizarea salvării vieții lui mi-a spus că va trimite la moșie la Poiana Tapului pe CLEANTI GHEORGHE, căruia să-i fac în scopul de mai sus legătura cu aparatul Partidului. Pentru a-mi demonstra că este un om de absolută încredere mi-a spus că este un colaborator al Intelligence Service-ului. Pe acest CLEANTI GHEORGHE nu l-am cunoscut niciodată, pentru că nu s'a prezentat la Poiana Tapului. Înainte de plecarea lui AUSCHNIT la Cairo în Iulie 1944, el l-a trimis pe GUTA STEINBERG pentru a face prin mine cunoscut Partidului că el fuge din țară la Cairo și dacă conducerea Partidului are să trimească vre'un mesaj la Moscova. Eu i-am răspuns că conducerea Partidului nu are de trimis nimic. În Aprilie 1944, când l-am văzut pe AUSCHNIT - după lagăr - ne-a propus să ne dea un depozit de armament, pe care îl avea la Reșița, lucru pe care l-am făcut cunoscut imediat lui BODNARAS.

Pe AUSCHNIT după 23 August - târziu în primăvară lui 1945 l-am mai reîntâlnit de două ori. Odată la o recepție - când s'a plăns de coruperea unor judecători de către Malaxa, într'un proces pe care îl avea pentru acțiuni dela Reșița. N'am dat curs rugăminții lui, de a interveni pe lângă judecător de a nu se lăsa influențat de Malaxa.

- 2 -

A doua oară l-am văzut pe AUSCHNIT în casa lui GUTA STEINBERG în vara lui 1946, la o serbare dată acolo de un grup de artiști dela Național. Am discutat cu el printre alte banalități și despre atunci publicatul proiect al reformei electorale. Discuția a avut un caracter cu totul general.

Pe RADU XENOPOL l-am cunoscut în infirmeria lagărului din Tg. Jiu pentru prima în Iulie 1943. Pe XENOPOL, începând din primăvara lui 1944 l-am folosit pentru legătura cu MANIU și BRATIANU cu ocazia constituirii Blocului Național Democrat. În campania electorală din 1946, XENOPOL mi-a pus la dispoziție 100 milioane lei - cu care am trimis un grup de 30 oameni în vederea campaniei la Arad. Despre această sumă de 100 milioane lei, Partidul nu a avut nici o cunoștință, deoarece am omis să arăt Partidului.

Pe TITEL PETRESCU l-am cunoscut mai îndeaproape cu prilejul formării Frontului Unic Muncitoresc în Martie 1944, când împreună cu VALTEC am fost la locuința lui. TITEL PETRESCU a luat parte la toate ședințele B.N.D. în care reprezenta P.S.D. cu ocazia cărora l-am văzut și am discutat punctul de vedere normal al F.U.M. la ședințele cu MANIU și BRATIANU.

Începând din Martie 1944, l-am revăzut împreună cu BODNARAS pe MANIU la MIHAI POPIVICI, am discutat cu el problemele Frontului Antihitlerist. Începând din Aprilie 1944, la directorul Băncii Ardelene - de circa 2-3 ori l-am văzut pe MANIU, în calitate mea de reprezentant al P.C.R. - continuând discuția în vederea formării Frontului Antihitlerist. L-am revăzut pe MANIU cu ocazia ședințelor B.N.D., după Iunie 1944, la dr. COSTINESCU și la BRATIANU acasă. În dimineața lui 23 August, l-am întâlnit pe MANIU, împreună cu C. HAGIU, la MANUIA acasă.

În preajma alegerilor din 1946, MANIU a trimis pe XENOPOL să-mi face o ofertă electorală și anume că dacă am anumite ^{prerogative} personale, "naționaliste" candidați, el să ofere să nu-mă atace în campania electorală. Eu cred că MANIU ~~mi~~ a făcut această propunere pe baza conștientizării mele dela Cluj, pentru că mă considera naționalist. Eu am refuzat categoric oferta făcută de MANIU, fără măcar s-o discut.

După discursul dela Cluj "Dreptatea" oficiosul P.N.T. a publicat articolul ^{lăudându-mă} laudându-mă cu cuvântarea mea dela Cluj. Pentru a evita aceste laude, l-am rugat pe RADU XENOPOL să vorbească cu CARANDINO, să înceteze aceste laude, care politicește mie

- 3 -

imi făcea rău. XENOPOL mi-a satisfăcut cererea.

Pe DINU BRATIANU l-am cunoscut în Iunie 1944, legătura făcându-mi-o XENOPOL, care m'a dus cu mașina lui la FLORICA. Am discutat aici aderarea Partidului Liberal la B.N.D.-La aceste vizite am fost împreună cu soția mea. Cu BRATIANU m'am văzut apoi la ședințele B.N.D.

ss. Lucrețiu Pătrășcanu.

12-

DECLARAȚIE

Subsemnatul LUCRETIU PATRASCANU, la întrebarea, cu cine am lucrat și am venit în contact în vederea pregătirii actului dela 23 August - ca reprezentant al P.C.R.- declar următoarele:

Pe AUSCHNIT l-am cunoscut la Tg.Jiu în Iunie 1943, când am luat personal contact cu el, la infirmeria lagărului, știind că își dăduse adeziunea la Frontul Antihitlerist din lagăr. Bazându-mă pe această atitudine luată de el, am discutat cu el platforma Frontului Antihitlerist a P.C.R. La acea discuție - prima și ultima pe care am avut-o cu el în lagăr - AUSCHNIT, pentru a-și salva viața lui a făcut apel prin mine la ajutorul Partidului. Eu am spus că voi comunica acest lucru Partidului. Pentru organizarea salvării vieții lui mi-a spus că va trimite la moșie la Poiana Tapului pe CLEANTII GHEORGHE, cărui să-i fac în scopul de mai sus legătura cu aparatul Partidului. Pentru a-mi demonstra că este un om de absolută încredere mi-a spus că este un colaborator al Intelligence Service-ului. Pe acest CLEANTII GHEORGHE nu l-am cunoscut niciodată, pentru că nu s'a prezentat la Poiana Tapului. Înainte de plecarea lui AUSCHNIT la Cairo în Iulie 1944, el l-a trimis pe GUTA STEINBERG pentru a face prin mine cunoscut Partidului că el fuge din țară la Cairo și dacă conducerea Partidului are să trimeată vre'un mesaj la Moscova. Eu i-am răspuns că conducerea Partidului nu are de trimis nimic. În Aprilie 1944, când l-am văzut pe AUSCHNIT - după lagăr - ne-a propus să ne dea un depozit de armament, pe care îl avea la Reșița, lucru pe care l-am făcut cunoscut imediat lui BODNARAS.

Pe AUSCHNIT după 23 August - târziu în primăvară 1945 l-am mai reîntâlnit de două ori. Odată la o recepție - când s'a plăns de coruperea unor judecători de către Malama, într'un proces pe care îl avea pentru acțiuni dela Reșița. N'am dat curs rugămintii lui, de a interveni pe lângă judecător de a nu se lăsa influențat de Malama.

A doua oară l-am văzut pe AUSCHNIT în casa lui GUTA STEINBERG în vara lui 1946, la o serbare dată acolo de un grup de artiști dela Național. Am discutat cu el printre alte banalități și despre atunci publicatul proiect al reformei electorale. Discuția a avut un caracter cu totul general.

Pe RADU XENOPOL l-am cunoscut în infirmeria lagărului din Tg. Jiu pentru prima în Iulie 1943. Pe XENOPOL, începând din primăvara lui 1944 l-am folosit pentru legătura cu MANIU și BRATIANU cu ocazia constituirii Blocului Național Democrat. În campania electorală din 1946, XENOPOL mi-a pus la dispoziție 100 milioane lei - cu care am trimis un grup de 30 oameni în vederea campaniei la Arad. Despre această sumă de 100 milioane lei, Partidul nu a avut nici o cunoștință, deoarece am omis să arăt Partidului.

Pe TITEL PETRESCU l-am cunoscut mai îndeaproape cu prilejul formării Frontului Unic Muncitoresc în Martie 1944, când împreună cu VARTIC am fost la locuința lui. TITEL PETRESCU a luat parte la toate ședințele B.N.D. în care reprezenta P.S.D. cu ocazia cărora l-am văzut și am discutat punctul de vedere normal al F.U.M. la ședințele cu MANIU și BRATIANU.

Începând din Martie 1944, l-am revăzut împreună cu BODNARAS pe MANIU la MIHAI POPOVICI, am discutat cu el problemele Frontului Antihitlerist. Începând din Aprilie 1944, la directorul Băncii Ardelene - de circa 2-3 ori l-am văzut pe MANIU, în calitate mea de reprezentant al P.C.R. - continuând discuția în vederea formării Frontului Antihitlerist. L-am revăzut pe MANIU cu ocazia ședințelor B.N.D., după Iunie 1944, la dr. COSTINESCU și la BRATIANU acasă. În dimineața lui 23 August, l-am întâlnit pe MANIU, împreună cu C. HAGIU, la MANUILA acasă.

În preajma alegerilor din 1946, MANIU a trimis pe XENOPOL a-mi face o ofertă electorală și anume că dacă am anumite puteri personale, "materialiste" candidat, el să ofere să nu-mă atace în campania electorală. Eu cred că MANIU nu a făcut această propunere pe baza comentărilor mele dela Cluj, pentru că mă considera naționalist. Eu am refuzat categoric oferta făcută de MANIU, fără măcar s-o discut.

După discursul dela Cluj "Dreptatea" oficiul P.N.T. a publicat articolul laudând cuvântarea mea dela Cluj. Pentru a evita aceste laude, l-am rugat pe RADU XENOPOL să vorbească cu CARANDINO, să înceteze aceste laude, care politicește mie

imi făcea rău.- XENOPOL mi-a satisfăcut cererea.-

Pe DINU BRATIANU l-am cunoscut în Iunie 1944, legătura făcându-mi-o XENOPOL, care m'a dus cu mașina lui la Florica.- Am discutat aici aderarea partidului liberal la B.N.D.- La aceste vizite am fost împreună cu soția mea.- Cu BRATIANU m'am văzut apoi la gedințele B.N.D.-

Pe VISOIANU l-am cunoscut în 1937 la redacția revistei "Viața Românească.- Pe urmă am intrat în legătură cu el în Aprilie 1944 când l-am trimis pe BELU SILBER și pe soția mea pentru a-mi face o întâlnire cu el, la FLORICA BRATESCU-VOINEȘTI acasă.- La această întâlnire am urmărit să aflu ce se petrece la palat, deoarece știam că este în bune relații cu BUZEȘTI care era sfetnicul regelui și el însuși avea acces la palat.- Informațiile aduse de VISOIANU le-am discutat și cu B. SILBER.- La a doua întâlnire cu VISOIANU mi-a făcut cunoscut că regele îl trimite pe el împreună cu STIRBEY la Cairo.- În ajunul plecării lui cu o zi sau două înainte, m'am văzut din nou cu el, comunicându-mi că pleacă și să-și ia rămas bun, ca un gest de politete.- În ajunul formării guvernului SANATOSCU, al doilea, eu l-am propus la Partid pe VISOIANU ca ministru de Externe. VISOIANU a refuzat propunerea de a intra în guvern și pentru a-l convinge să accepte intrarea sa în guvern l-am chemat la mine acasă, rugându-l să accepte ceea ce VISOIANU a și făcut.- VISOIANU după 6 Martie a intrat în opoziție, dar nu l-am considerat dușman.- VISOIANU când l-am văzut după două luni și-a manifestat opoziția, criticând intrarea lui TATARASCU în guvern.- Cu unele argumente ale lui VISOIANU privind moralitatea politică a lui TATARASCU eram de acord. În ajunul crizei constituționale l-am revăzut pe VISOIANU pentru a afla unele informații asupra tensiunii existente.- Cu două luni înainte de aceasta l-am folosit pe VISOIANU pentru o intervenție la palat, ca regele să semneze decretul de încadrare a Diviziei Tudor Vladimirescu în armata română.

Cu câteva zile înainte de plecarea mea la Paris, VISOIANU a venit în audiență la Minister, trimis de americani, (SCHYLER) pentru a-mi propune să plec în Statele Unite, lucru pe care l-am refuzat categoric fără să discut nici un singur cuvânt.- Această propunere a americanilor *nu* ascunsă

partidului, pentru faptul că n'am vrut să renase o discuție în jurul persoanei mele.- La reîntoarcerea mea dela Paris, VISOIANU a fost la mine în chestia CRETEANU iar mai târziu am aflat la Partid de fuga lui din țară.- Când eu eram la Congresul Juriștilor la Bruxelles și am fost chemat de STOILOV la Paris, eu l-am rugat pe TOROSSIAN să-l caute pe VISOIANU care era la Paris întrucât doream să stau de vorbă cu el.- Cunoșcând dorința lui de a se întoarce în țară în cazul când ar fi persecutat în această dorință, eram hotărât să intervin ca să-i ușurez venirea.

Dar VISOIANU nu era la Paris.

Pe Tătănușu

L-am cunoscut la BEJAN în casă în Aprilie 1944, discutând cu el problemele Frontului anti-hitlerist.- L-am revăzut din nou în guvernul din 6 Martie 1945, și am făcut parte cu el din comisia de numiri în diplomatie.- Am recomandat comisiei pentru numirea în diferite posturi: MOISIL, STOILOV, RALKA, RAIENI, Z.BARBU, TOROSSIAN, ELIZABETA SALAJ și VIOLETA ZURCOV.-

Cu GRIGORE NICULESCU-BUZESTI am venit în contact pentru prima oară în casa lui SAPIRO, unde a venit din partea regelui împreună cu STAROJA.- După 23 August în timpul crizei constituționale am organizat prin LENA CONSTANTE la TOROSSIAN această o întâlnire cu POGORANU și NICULESCU-BUZESTI discutând situația dela palat.- Am organizat o a doua întâlnire cu aceștia această la FLORIN TEODORU unde am rediscutat situația și am făcut sugestia ca regele să mă însăureze cu ^{cu mine} transarea constituțională preluând provizoriu președinția Consiliului de Miniștri ca cel mai vechi ministru.- Am informat Partidul despre discuțiile cu cei doi, accusând însă sugestia privind persoana mea.-

Pe POGORANU l-am cunoscut după 23 August cu prilejul plecării mele la Moscova.- În Septembrie 1945, prin LENA CONSTANTE am organizat o întâlnire cu el la TOROSSIAN unde a venit cu BUZESTI discutând problemele de mai sus.-

La întrebarea cu cine am lucrat după 23 August și cu cine am venit în contact mai strâns declar următoarele:

La recomandarea lui BETEA l-am angajat ca șef de cabinet pe Dr. DUTESCU care mi-a făcut o bună impresie.- Timp de patru luni cât a fost șef de cabinet s'a achitat conștiincios de obligațiunile sale.-

După 3 ani, prin MICSA, care lucra la cabinetul meu am aflat că DUTESCU a fost arestat într'o mașină americană, în care se afla împreună cu BETEA și MANUILA.- Aflând de arestarea lui DUTESCU l-am rugat pe RUFENIAN ca să se intereseze ce este cu DUTESCU, deoarece fusese cu BETEA - care era colaborator al meu și cu care discutaseram propunerile lui de fugă.-

După plecarea lui DUTESCU dela cabinetul meu, l-am angajat ca șef de cabinet pe EMANOIL RUFENIAN care mi-a fost recomandat de TOROSSIAN al cărui nepot era și care și mi-a fost tehnic, puțin timp, înainte de 23 August.- RUFENIAN a fost un om de încredere și s'a achitat conștiincios de sarcinile date.- Pe RUFENIAN l-am folosit pentru unele chestiuni personale în legătură cu schimbul banilor străini aduși din misiunea la Paris.-

Înainte de 23 August BELU SILBER în casa lui MANUILA a organizat întâlnirea cu MANIU în dimineața de 23 August.- Pe MANUILA l-am cunoscut după formarea guvernului SANATESCU, el fiind subsecretar de Stat la Președinție.- Prin LENA CONSTANȚE am închiriat vila soției lui MANUILA dela Snagov.- În timpul când eram la Paris, MANUILA a organizat o petrecere în vila închiriată de mine unde am aflat că a luat parte MANIU și niște americani.- Prin BETEA am aflat de intenția lui MANUILA de a fugi din țară ceea ce a și făcut.- Această pregătire de fugă a lui MANUILA am necunoscut-o atât Partidului cât și organelor de Stat și consider că aceasta a însemnat un act dăunător din partea mea față de Stat și față de Partid.-

ZEVEDEI BARBU s'a prezentat în audiență la mine recomandându-se și anunțându-mă de starea lui LUCIAN HLAGA.- ZEVEDEI BARBU mi-a făcut o impresie bună, știind că este membru de Partid.- În timpul cât eu făceam parte din comisia dela Externe, l-am propus pe Z. BARBU ca consilier diplomatic la Londra cu avizul organelor respective.- Prin LENA CONSTANȚE l-am cunoscut pe GR. MOISIL pe care l-am recomandat

ca ambasador la Ankara.- Pe STOILOV l-am cunoscut înainte de 23 August și când făceam parte din comisia dela Externe, l-am propus ca ambasador la Paris unde știam că are multe legături.-

La cabinetul meu l-am angajat pe MIOȘA, care mi-a fost recomandat de BETEA, fiind ardelen, cunoscut de al său.- MIOȘA fiind un colaborator de al meu și fiind prieten cu BETEA, cunoscând problema fugii și temându-mă de arestarea lui chiar dela cabinetul meu, l-am trimis într-o însărcinare la Arad.-

TOROSSIAN mi-a recomandat în 1944 pe JEAN NICOLAU să-l angajez ca colaborator al meu.- L-am făcut prim procuror la Ilfov și l-am avansat după 2 ani procuror general.

Subsemnatul declar că în afară de cei de mai sus de categoria colaboratorilor mei imediat după 23 August, nu am lucrat cu alții.-

Prezenta declarație o dau liber, consimțit și nesilit de nimeni.-

ss/. L. PATRASCANU

6 Aprilie 1951

360 ~~14~~

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul L. PATRASCANU declar la întrebarea cum se poate ca eu care mă consideram conducător comunist, în unele acțiuni ale mele am fost înconjurat de o serie de elemente, care au devenit trădători de țară sau spioni puși în slujba anglo-americanilor.--

Datorită unor atitudini și ocupând o poziție naționalistă în Partid, aceste elemente au căutat să folosească în interesul lor, în interesul reacțiunii dela noi din țară și în interesul anglo-americanilor de care erau dirijați, au căutat să folosească atitudinea mea ~~(greșită)~~ falsă politică față de Partid.- Aceste elemente contau că eu personal voiu merge pe linia spargerii Partidului.- Într-o discuție cu FRANASOVICI la Paris, în timpul Conferinței de Pace, el a făcut o aluzie în sensul că ași putea face o ruptură în Partid, servind astfel interesele reacțiunii, din interiorul și din afara țării.- Atitudinea mea a fost în această convorbire, de totală negare a unei asemenea fapte și a unei atari posibilități.-

Prin atitudinile și manifestările mele naționaliste am urmărit un anumit calcul politic și anume de a-mi câștiga un bagaj serios politic, prin câștigarea unei largi popularități - pe linie naționalistă, spre a-mi întări situația mea în Partid.-

Datorită poziției mele naționaliste, elementele din enturajul meu, în spatele cărora se găseau MANUIA și alții, au căutat să mă ducă în lagărul național-țărănist din emigrație.- Americanii cunoscând poziția mea politică, l-au trimis pe VISOLIANU, propunându-mi să plec în America pentru a servi interesele imperialiștilor americani.- Eu am respins net și categoric propunerea adusă de VISOLIANU.-

Din egirile mele antipartinice exprimate față
de BELU ZILBER, dacă el a fost spion, în slujba americanii-
lor, a putut să le folosească în serviciul lui față de
americani.-

Prin atitudinile și manifestările mele politice
obiective și în fapt am servit interesele reacțiunii din țară

Subsemnatul dau declarația liber consimțit și
nesilit de nimeni.-

ss/. L. PATRASCANU

7 Aprilie 1951

8 IV 1971

15

6

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. PATRASCANU, la întrebarea ce urmărea MANIU și P.N.T. prin oferta electorală făcută prin XENOPOL la alegerile din 1946, declar următoarele :

XENOPOL a fost folosit de P.C.R. și de către mine, înainte de 23 August - ca om de legătură cu P.N.T.- In preajma alegerilor din 1946, MANIU l-a chemat pe XENOPOL la el spunându-i să vină la mine cu un mesaj din partea lui, în care se oferea ca în timpul campaniei electorale să nu mă atace pe mine și pe ceilalți prieteni naționaliști, care urmează să candideze în diferite locuri.- Eu am respins categoric oferta adusă și nici nu am discutat-o măcar.-

Eu cred că MANIU credea că la noi în Partid există o grupare naționalistă, condusă de mine și voia să adâncească divergențele, care credea că există la noi în Partid.-

Subsemnatul dau declarația liber și nesilit de nimeni.-

ss/. L. PATRASCANU

19

363

DECLARAȚIE

Subsemnatul LUCRETIU PATRASCANU, la întrebarea când, cum și unde am dus discuțiile cu POGONEANU și BUZESTI în legătură cu determinarea regelui de a mă însărcina pe mine cu prezidenția consiliului, declar următoarele :

În Septembrie 1945, am chemat la mine pe LENA CONSTANTE care știam că îl cunoaște pe POGONEANU rugând-o să-mi facă o întâlnire cu el la TOROSSIAN acasă, unde înainte de 23 August am avut întâlniri cu oamenii palatului.- La această întâlnire POGONEANU a venit împreună cu BUZESTI. La această întâlnire n'am discutat nimic cu privire la sugestia ce urma să facă pentru însărcinarea mea cu rezolvarea crizei și în acest scop cu însărcinarea provizorie a Președinției Consiliului.-

Tot prin LENA CONSTANTE am făcut o nouă întâlnire cu POGONEANU și BUZESTI, de astă dată în casa lui FLORIN TEODORU, pe care am folosit-o ca gazdă pentru mine personal înainte de 23 August.- La această întâlnire am făcut propunerea lui POGONEANU și BUZESTI ca să facă sugestia regelui că sunt gata să mediez între guvern și palat, pentru rezolvarea crizei, încredințându-mi provizoriu Președinția Consiliului.-

La întrebarea în ce formă și concret am discutat cu POGONEANU și BUZESTI la prima întâlnire despre sugestia de a-mi încredința Președinția Consiliului, declar următoarele :

La prima întâlnire declar că nu am discutat nimic referitor la însărcinarea mea ca provizoriu președinte al Consiliului.-

La întrebarea în ce formă și concret am discutat cu POGONEANU și BUZESTI, la a doua întâlnire despre sugestia ce urma să facă regelui privitoare la însărcinarea mea ca provizoriu Președinte al Consiliului, declar următoarele :

Regele provocând criza constituțională si a-1

48 364

determina pe rege de a relua legăturile cu guvernul, ținând seama că regele pe motivul ^{partizianului} ~~lui~~ nu voia să reia legătura cu GROZA în calitate de prim ministru, am spus lui POGONEANU și BUZESTI că intrusă regele ^{cu mine} cu membrii guvernului, nu a rupt legăturile - prin însărcinarea mea cu provizoria Președinție a Consiliului, se rezolva criza constituțională.- Ei au respins această sugestie a mea, imediat, dar că vor comunica regelui.-

Toate discuțiile cu POGONEANU și BUZESTI avute la aceste două întâlniri le-am raportat Partidului, cu excepția sugestiei care trebuia făcută regelui.-

Personal aș fi dorit să contribui la rezolvarea crizei constituționale, dacă mi s'ar fi încredințat provizoriu Președinția Consiliului, pe acel timp eu eram un simplu membru de Partid și aveam o anumită atmosferă de diminuare a activității mele și a persoanei mele.- Am considerat că prin reușita propunerii pe care o făceau - și care a fost respinsă dela început - conducerea Partidului urma să nu ignoreze persoana și activitatea mea.-

La întrebarea cu cine și când am discutat problema însărcinării mele cu președinția provizorie a Consiliului declar următoarele : sugestia făcută lui POGONEANU și BUZESTI pentru a o comunica regelui, am spus-o soției mele și celor din casa mea : LENA CONSTANTE, HARRY BRAUNER.- Au mai cunoscut această sugestie și BELU SILBER și TOROSSIAN - fără să pot preciza dacă au știut-o direct dela mine sau dela ceilalți din casă mea.- Nu pot să redau amănuntele acestor discuții.-

La întrebarea cu cine în afară de POGONEANU și BUZESTI am mai întreținut legături cu Palatul în chestia crizei - declar următoarele : imediat după discuția cu POGONEANU și BUZESTI privitoare la sugestia ~~mea~~ însărcinării mele cu provizoria Președinție a Consiliului, l-am chemat la mine pe XENOPOI, care știam că este prieten cu REGELE și l-am trimis să discute cu el asupra crizei și a sugestiei de a mă însărcina cu rezolvarea ei.-

În afară de cei arătați mai sus, chemați în legătură cu rezolvarea crizei, nu am mai avut nici o legătură

cu palatul.-

La întrebarea ce fel de relații am avut cu persoanele de legătură cu palatul declar următoarele :

Cu POGONEANU nu am avut absolut nici un fel de relații.-

În aprilie 1944, regele l-a trimis pe BUZESTI și STARCEA , pentru a sta de vorbă cu mine , ca reprezentant al P.C.R. privitor la acțiunea pregătitoare a răsturnării lui ANTONESCU.- Cu BUZESTI nu am avut absolut nici un fel de relații, decât dela ministru la ministru, în primul guvern SANATESCU - privind aplicarea Armistițiului.-

La întrebarea în ce problemă am dus discuții cu palatul, prin persoanele de mai sus pe care nu le-am adus la cunoștința Partidului - declar următoarele : în afară de sugestia făcută pentru rege, nici o altă problemă.-

La întrebarea ce problemă am discutat cu regele personal, fără știrea conducerii Partidului, declar următoarele : afirmațiile soției mele și a LENEI CONSTANTE, privitoare la acea că l-am învățat pe rege să refuze semnarea prelungirii legii criminalilor de război - nu corespund adevărului.- Adevărul este că eu nu am prezentat decretul legii de prelungire a criminalilor de război, întrucât convingerea mea intimă era că după o mie opt sute de condamnări, România s'a achitat de obligațiile Armistițiului.- Recunosc că am luat o atitudine antipartinică întrucât am pus pe primul plan convingerile mele personale, peste voința conducerii Partidului.-

E probabil să fi discutat și alte lucruri cu regele, dar nu pot reconstitui discuții și convorbiri.-

La întrebarea în ce împrejurări am aflat de pregătirea fugii lui MANUELA, declar următoarele : În Octombrie 1947, BETEA a venit la mine acasă făcându-mi propunerea să plec din țară, ca să-mi salvez viața cu un avion pregătit de BETEA, cu care urma să fugă MANUELA - care era urmărit de autoritățile de Stat și urma să fie arestat.-

La întrebarea de ce eu care fiind Ministru de Justiție nu am luat măsuri pentru arestarea lui MANUILA, despre a cărui fugă știam : întrucât denunțarea lui MANUILA atrăgea după sine și arestarea lui BETEA, care era un devotat al meu și care a făcut mari servicii, am preferat să tac asupra fugii lui MANUILA și să rămână nearestat BETEA.- Recunosc că aceasta a fost o atitudine dușmănoasă față de Partid și față de regim - cu atât mai mult cu cât știam că MANUILA este implicat în procesul MANIU.-

La întrebarea ce discuții am dus cu FRANASOVICI la Paris cu privire la sprijinirea memoriului lui TATARASCU, declar următoarele : n'a fost vorba de sprijinirea memoriului lui TATARASCU.- FRANASOVICI s'a declarat împotriva memoriului și a voit să știe efectul memoriului dela mine, efectul din țară.- Am condamnat memoriul și în timpul discuției FRANASOVICI a făcut aluzie la existența unui grup naționalist în Partid, lucru pe care eu l-am negat și l-am respins categoric.-

ss/. L. PATRASCANU

9 Aprilie 1951.-

13. IV

367

DECLARAȚIE

Subsemnatul LUCRETIU PATRASCANU, la întrebarea cu cine m'am întâlnit, împreună cu FRANASOVICI, la Paris, cu fugarii aflați la Paris în emigrație, declar:

Cu FRANASOVICI în afară de întâlnirile oficiale din cadrul Conferinței de Pace, am luat masa invitat de el la Ritz, cu ziaristul englez NICOLE, împreună cu M. RALEA, ST. VOITEC și probabil și DAMACEANU.

În tot timpul cât am fost la Paris nu am venit în contact cu absolut nici o persoană politică din emigrație. Am aflat că la Paris se află GAFENCU și TILIA, de la NECULCEA - fără să mă fi văzut cu ei. În timpul cât am stat la Paris, a venit la mine EUGEN IONESCU, care fusese atașat cultural și comprimat bugetar - și a venit să intervină pentru *amnistierea sa* având în țară o condamnare de 5 ani la Curtea Marțială. A mai venit la mine HORIA ROMAN, fost ziarist la "Dimineața" în 1932-37, care era căsătorit la Roma cu o italiancă și a venit special la Paris, pentru a mă ruga să fie numit consul la Milano. În afară de discuții generale, de informare din Italia, n'am discutat nimic cu el.

În timpul cât mă aflam la Paris, BARSAN-POPESCU agent S.S.I. mi-a adus un legionar român, aflat la Paris, pentru a sta de vorbă cu el - probabil pentru a-l impresiona și a-i arăta că sunt și comuniști români nu numai evrei. În prezența lui BARSAN, am discutat numai generalități, despre alegeri, reforme, etc. - nu am discutat nimic cu el.

A mai venit la mine soția lui BURĂ, pentru a interveni pentru fratele ei să-l recomand la Legatie.

A mai venit la mine BAZIL MONTEANU, director la Școala Română de la Paris, care mi-a atras atenția asupra unor greșeli de limbă din "Sub trei dictaturi" apărute atunci, - și care cu acest prilej s'a prezentat. În afară de generalități n'am discutat nimic cu el.

A mai venit la mine COCA MEZINCESCU, colaboratoare la Radio-Londra, pentru a o recomanda la Legatia noastră din Londra.

La toată insistența anchetatorului - răspund clar și

368 ~~26~~

categoric că cu nimeni din emigrație nu am avut nici un fel de legătură.

Intrebare:

Cu cine în afară de POGONEANU, BUZESTI și XENOPOL, te-ai întâlnit și discutat în problema numirii ca prim ministru?

Răspuns:

În afară de POGONEANU, BUZESTI și XENOPOL, nu am discutat nimic absolut cu nimeni, din jurul Palatului, problema numirii mele ca prim ministru.

Intrebare:

Dece nu spui adevărul, întrucât în una din declarațiile d-tale, declari: într-o seară l-am văzut la TOROSSIAN, pe STARCEA, cu care lucrasem de 23 August. Știam că el are acces la Palat. Afară de mine era TOROSSIAN și SILBER, amândoi fiind în curent cu intențiile mele. Am discutat cu STARCEA, situația dela Palat și eventuala rezolvare a crizei, prin însărcinarea mea cu o formulă provizorie ca președinte al Consiliului, astfel că să se restabilească legăturile normale între ex rege și guvern.

Răspuns:

Recunosc că am discutat și cu STARCEA, problema numirii mele ca președinte provizoriu al Consiliului, abandonându-l, în momentul în care mi-am dat seama că nu mai are acces la Palat.

La insistența anchetatorului, de a arăta cu cine în afară de POGONEANU, BUZESTI și XENOPOL am discutat chestia cu Palatul am uitat, pur și simplu conversația cu STARCEA, deoarece nu a dat atunci rezultat și numai după citirea declarației mele mi-am adus aminte de această conversație, pe care o recunosc.

Intrebare:

Ce scrisori de recomandare ai primit dela GOLOPENTIA, când ai plecat la Bruxelles și în ce scop?

Răspuns:

La plecarea mea la Bruxelles, GOLOPENTIA, din propria lui inițiativă mi-a trimis prin BETEA, câteva rânduri, scrise sau o scrisoare - nu-mi aduc aminte exact, pentru un profesor de statistică belgien, a cărui nume nu-l mai țin minte. GOLOPENTIA mi-a trimis această recomandare, pentru ca la o eventuală nevoie de informare să-l folosesc pe acest profesor. La sosirea mea la Bruxelles, eu am trimis prin Legatie, rândurile lui GOLOPENTIA, ca să fie chemat la Legatie pentru a sta de vorbă cu el.

El era un cunoscut al Legatiei și am schimbat câteva

părerii despre situația din Belgia.

Intrebare:

Cine este ROMNICIANU și ce relații am avut cu el?

Răspuns:

Pe ROMNICIANU l-am cunoscut într'unul din guvernele dinaintea lui 6 Martie. Am avut relații numai dela Minister la Minister. Am fost invitat odată la masă, cu ceilalți membrii ai guvernului. L-am invitat și eu odată la masă, împreună cu soția lui - împreună cu alți membrii ai guvernului.

În comisia care a discutat și hotărât pe cine acceptăm din partea liberalilor în guvern, eu am apreciat pentru ROMNICIANU, creșându-l mai puțin primejdios decât FURINO.

Intrebare:

Cine este HATEGANU și ce relații au avut cu el?

Răspuns:

Pe HATEGANU l-am cunoscut în guvernul Groza. Nu am avut cu el nici un fel de relații. A fost o singură dată la mine în Minister cu o intervenție pentru un magistrat pe care i-am respins-o.

Intrebare:

Cine este PALEOLOGU și ce relații am avut?

Răspuns:

Am cunoscut pe un avocat PALEOLOGU la birou, cam prin 1928-30. Nu am avut cu el nici un fel de relații. Am cunoscut prin soția mea pe AGOTTE PALEOLOGU, care era în legătură de prietenie cu soția mea. A fost în 1939 o singură dată la mine scasă, iar după ce am devenit ministru a fost la mine cu o serie întregă de intervenții.

Intrebare:

Ce înșurcături i-ai dat LEMEI CONSTANȚE la plecarea ei în Turcia?

Răspuns:

LEMEI CONSTANȚE nu i-am dat nici un fel de înșurcături la plecarea ei în Turcia. Pentru plecarea ei eu am intervenit la TBCHARI, pentru a obține pașaport. LEMA CONSTANȚE s'a oferit să-mi schimbe o sumă de bani.

Intrebare:

Ce ți-a spus LEMA CONSTANȚE la reîntoarcerea din Turcia, despre întrevederea cu NICOL TRUSȘ?

Răspuns:

Despre o întâlnire a LENA CONSTANȚA cu NICOL ERGLES, în Turcia, LENA CONSTANȚA nu mi-a vorbit absolut deloc. Ea mi-a povestit că în timpul cât a stat în Turcia la MOISIL, a luat parte la mai multe recepții, expoziții și îmi amintesc că nu am avut să-i reproșez nici greșeli, nici imprudențe, în timpul cât a stat acolo.

Întrebare:

Cu cine din agenții englezi și americani te-ai cunoscut personal?

Răspuns:

N'am cunoscut nici un agent de spionaj englez sau american.

Întrebare:

Dece spui neadevăr? Pe STEFĂNESCU l-ai cunoscut? De MEDISON ai știut că este agent?

Răspuns:

Nici un moment n'am știut că STEFĂNESCU este agent englez. Pe MEDISON știam de la SILBER că face parte oficial din Biroul de Informații și că are legături cunoscute și apropiate cu SILBER. N'am știut că el este un agent de spionaj. Cele declarate de BELU SILBER sunt neadevăruri. În ce privește cele discutate cu soția mea la Paris, privitor la MEDISON - nu corespund adevărului. Nici un fel de declarație nu mă obligă să subscriu neadevăruri - cum de exemplu este declarația lui SILBER și a soției mele.

Întrebare:

Cum și unde te-ai cunoscut cu MEDISON și ROBERTS?

Răspuns:

Pe MEDISON și ROBERTS i-a adus în Februarie 1946 BELU SILBER la LENA CONSTANȚA, într-o vizită obișnuită. B. SILBER mi-a spus că MEDISON este un comunist american și sincer aderent al regimului nostru. Din conversații avute cu el mi-am dat seama că afirmațiile lui SILBER erau juste. Eu am stat de vorbă cu ei, din curiozitate să văd cum gândește un comunist american. L-am mai întâlnit pe MEDISON la Paris, la TROSIAN, în Septembrie 1946, adus tot de B. SILBER. La această întâlnire au luat parte TROSIAN, soția mea, BELU SILBER, iar la început și soția lui TROSIAN. În afară de aceste două întâlniri nu l-am mai văzut pe MEDISON, iar pe ROBERTS o singură dată în Februarie 1946.

Intrebare:

Ce conținut au avut discuțiile cu MEDISON și ROBERTS?

Răspuns:

MEDISON a început prin a povesti câteva lucruri din America - ce acum nu-mi aduc aminte.

Deschizând discuția asupra agitației opoziției împotriva noastră, am căutat să-i dovedesc că ea nu poate atinge soliditatea și stabilitatea regimului. El a fost de acord cu această concluzie.

La Paris, mi-am exprimat față de el proasta impresie pe care mi-a făcut-o BRUNES. Asta a fost partea principală a celor discutate cu MEDISON la Paris.

Intrebare:

În ce împrejurări ai făcut cunoștință cu Le ROUGETEL, unde și de câte ori te-ai întâlnit cu el în afară de cadrul oficial?

Răspuns:

Pe ROUGETEL mi l-a prezentat în Oct. 1944 AL. ȘTEFĂNESCU - deoarece el venise ca ministru al Angliei și a voit să cunoască pe miniștrii comuniști - singurul în acel moment erau eu. Am acceptat invitația sa la AL. ȘTEFĂNESCU - considerând dorința lui ca normală, întrucât Anglia era atunci aliata U.S. și devenise și aliata României. Atunci a fost prima și ultima oară când l-am văzut. În afară de discuții generale n'am avut nici un fel de discuții cu el - dar amănunte nu pot preciza.

Intrebare:

Unde ai făcut cunoștință cu ziaristul BRUNER și ce relații ai avut cu el?

Răspuns:

Toți ziaristii americani au fost în audiență la mine și i-am cunoscut pe toți, dar nu-mi amintesc numele lor. Am cunoscut în afara audienței pe un ziarist american cu care am luat masa la o prietenă a soției mele ELIADĂ RAȘULESCA și apoi tot în compania acestei prietene l-am revăzut la Smeșov. Cum îl cheamă nu pot să precizez. La masă am discutat numai chestii generale. Amănunte nu pot preciza. De numele BRUNER nu-mi amintesc.

Intrebare:

Ce legături ai avut cu VALIAB I?

Răspuns:

Pe VALIAB I mi l-a prezentat soția mea la Paris, ce cunoscându-l din 1935. La Paris l-am văzut de 2-3 ori discutând situație

din Italia și din țara noastră. La Paris a venit ca vizitist. Am discutat între altele, raportul de forțe dela noi. I-am istorisit participarea mea la 23 August și cum s'au petrecut evenimentele. În timpul când eram la Budapesta, în Ianuarie 1948 - unde era eu o delegație economică - m'a vizitat la hotel. Am schimbat câteva cuvinte asupra situației din Ungaria și mi-a afirmat că în opinie publică maghiară conducătorii regimului sunt considerați ca foarte buni tehnicieni - dar nu ce maghiari.

Întrebare:

Ce legături ai avut cu BRATZEL?

Răspuns:

Pe BRATZEL l-am cunoscut în 1940 prin soția mea, care a făcut cunoștință în Italia, unde plecase pentru o expoziție. Din 1940 a venit des în casă și a fost singurul om, împreună cu prietena lui VIOLETTA SUBCOV, care eu am avut curajul să mă vizitez în domiciliul obligatoriu la Poiana Popului.

După 23 August, eu fiind ministru, a fost la mine de câteva ori rugându-mă să facilitez încastrarea unei grupe de italieni antifasciști la F.N.D. Am făcut această intervenție. Pe baza legăturii de prietenie l-am rugat să-mi găsească un editor în Italia pentru "Sub trei Dictaturi". N'a putut găsi editor. M'a rugat la plecare să am grijă de VIOLETTA SUBCOV - pe care am recomandat-o la Legația noastră din America.

Întrebare:

Ce întâlniri personale ai avut cu SKYLER?

Răspuns:

Pe SKYLER l-am cunoscut la Comisia de Control. L-am întâlnit la toate recepțiile oficiale. La o invitație în 1945 - a d-nei BRAGADIRU și la insistența soției mele, după o recepție, am plecat împreună la casa d-nei BRAGADIRU, unde era o lume pestriță-americană, național țărăniști, printre care și SKYLER. Când am văzut societatea am plecat imediat. L-am văzut odată pe SKYLER la Snagov - stătea pe un debarcader. Soția mea a schimbat câteva cuvinte - eu în afară de bună ziua, nici unul. SKYLER a fost acela care l-a trimis pe VIȘOIANU pentru a-mi propune plecarea în America, crezând că situația mea este astfel, că eu voi accepta o asemenea propunere.

Întrebare:

Ce pachet a primit soția d-voastră dela Legația Jugoslavă?

Răspuns:

În timpul vizitei lui TITO la București, unul din miniștrii a trimis un pachet de tutun jugoslav soției mele.

Întrebare:

În ce chestiuni ai avut legătură cu RANCO ZET, de la Legația Jugoslavă?

Răspuns:

Pentru prima oară când aud de acest nume.

Întrebare:

Ce ți-a comunicat LENA CONSTANȚE în legătură cu propunerea lui NICOL GROSS, despre fuga în Anglia?

Răspuns:

LENA CONSTANȚE nu mi-a comunicat absolut nimic în această privință.

Prezenta declarație o dau, liber consimțit și nesilit de nimeni.

ss. Lucrețiu Pătrășcanu

13.IV.1951.

Declarație

374 ~~42~~

Subsemnatul L. Petrușescu, la întrebare
cu cine m'am întâlnit împreună în Franșovici, la
Paris, cu fugarii aflați la Paris în exil, declar

Cu Franșovici m'apare de întâlnirele oficiale din
cadruul conferinței de Pace, am luat masă în vînt
de el, la Ritz, cu jurnalist englez Morle, împreună cu
M. Rales, St. Vontea și probabil și măicăeaua.

În tot timpul cât am fost la Paris am avut
venit în contact cu absolut nici o persoană politică
din emigrație. Am aflat că la Paris s'afle Gofman
și Tika, de la Neulcea - fără să mă fi văzut cu ei.
În timpul cât am stat la Paris a venit la mine
Eugen Ionescu, care fusese atașat cultural și compri-
mat lungă vreme - n'a venit să intervie pentru comisia
mea și, avînd în țară o condamnare de 5 ani la
lucru marțial, a mai venit la mine Iulia Roman,
fost fiert la "diminuta" în 1938-39, care era carabinier
la Rome cu o italiacă și a venit special la Paris
pentru a mă ruga să fiu numit consul la Milano.
În epocă de descalț generală, de informare, din Italia
n'am decelat nimic cu el.

În timpul cât mă aflam la Paris, Bărsan-Popescu
agent S.S.T. mi-a adus un legionar român aflat la
Paris, pentru a sta de vorbă cu el - probabil pentru
a-l impresiona și a-i arăta că sunt și comunisti români,
un minor eroci. În prezenta lui Bărsan, am decelat
numai generalități, despre algei, reforme, etc. - nu am
decontat nimic cu el.

A mai venit la mine oțelă lui Brice, pentru a
intervie pentru furt și să-l recomande la
legat.

A mai venit la mine Bazil Munteanu, director la
 Școala comuna de la Paris, care mi-a atras atenția
 asupra unor probleme de învățământ. Sub trei dictaturi
 apărute atunci - toate cu acest prelu, i-a prezentat.
 În afara de generalități n-am discutat nimic cu el.

A mai venit la mine Coca Melziceanu, colaborator
 la Radio-Londra, pentru a o recomanda la
 Legatura noastră din Londra.

De la aceste importante anchetări - rezultatelor
 în categorii ce au minime din cunoștințe, un anumit
 punct mic în fel de legătură.

Interviu: Cu mine în afara de Poponeanu, Bă-
 jă și Xamprol și-a dat interes și discutat în
 probleme tehnice ce mi-au venit.

Răzvan: În afara de Poponeanu, Băjă și X-
 amputat un anumit absolut cu mine, din ju-
 sul Palatului, probleme minime mele ce prin mine.

Interviu: De ce am spus anterior, intervenit în
 una din discutiile mele, declară într-o seară la un
 vizit la Tarasian, pe Stăruș, cu care lucrez
 de 23 ani. Știu că el are laș acces la Palat.
 Afară de mine ce Tarasian și filii, amândoi
 fiind în contact cu intermedii mele. Am discutat
 cu Stăruș structura din Palat și eventuale rețineri
 a crizei, prin înțelegerea mea ce o formulă pro-
 porționată precedentul al Caubului, astfel ce se
 echilibrează legătură normală între aceste p-
 guni.

Răzvan: Recunoșc că am discutat cu Stăruș,
 probleme minime mele ce precedea găsirea

El camălier, claudonândul, cu nerăbdare în ~~cau~~
 nor-avea de vremea că nu mai are acces la Palat...
 Încercările arhetipale de carte cu care se afară
 de București, Buzet și Kimpul au dus la chestii
 în Palatul, amintit, pur și simplu, conversatie
 în stăruie, de oare ce ne a dat altă, repulțat și
 marea după cetire declarativ, multe mian adu-
 aminte de aceste conversatii, pe care o resuscite...

Intrebare: ce surse de recomandare au primit
 de Golopente, când a plecat la Bruxelles și în
 ce scop?

Răspuns: la plecarea mea la Bruxelles, Golopente, din proprie inițiativă m-a trimis prin
 Bethe, citire rânduș, scrisă sau o scrisoare urmează
 aduce aminte exact, pentru un profesor de statu-
 tis belgian, a cărei nume nu l mai în existe...
 Golopente m-a trimis aceste recomandări, pentru
 ca la o eventuală nevoie de informare se l folosească
 pe acest profesor. La sosirea mea la Bruxelles (am
 trimis prin legat, rândurile lui Golopente, 14-15
 și chemat la legat pentru a ste de vorbă cu el.
 El era un cunoscut al legatului și am schimbat
 câteva păreri despre situația din Belgia...
 Intrebare: cum oți Români și ce efecte au avut
 cu el?

Răspuns: Pe Românești l am cunoscut încă în
 din guvernul dinaintea lui C. Măteș. Am avut rela-
 ții mai de la Măteș la Măteș. Am fost
 în ^{odată} la el la mare, cu ceilalți membri ai
 guvernului. L-am simțit și în odă la mare,
 împreună cu oțel lui - împreună cu alți membri
 ai guvernului. Anterior...

În comisia care a discutat și hotărât pe cine accu-
tam din partea liberalilor în guvern, eu am opinat
pentru Romanescu, crezându-l mai puțin primejdios
decât Fotino.

Întrebare: Cine este Hătejan și ce relații ai
avut cu el?

Răspuns: Pe Hătejan l-am cunoscut în guvernul
Arge. Nu am avut cu el nici un fel de relații.
A fost o singură dată la mine la unghi, cu o într-
venție pentru un important pe care îl am respins.

Întrebare: Cine este Paleologu și ce relații am
avut?

Răspuns: Am cunoscut pe un avocat Paleologu
la bun, se pare 1928-30. Nu am avut cu el nici un
fel de relații. Am cunoscut apoi soția mea pe
Agathe Paleologu - care era în legătură de prietenie
cu soția mea. A fost în 1938 o singură dată la mine
casă, iar după ce am devenit murmur a plecat.
Fost la mine cu o serie întregă de intermedieri.

Întrebare: ce înțelegem aici dat Lenei Constanta
la plecarea ei în Turcia?

Răspuns: Lenei Constanta nu i-am dat nici un
fel de înțelegere la plecarea ei în Turcia. ^{Pentru} Plecarea
ei eu am intervenit la Teohari pentru a obține
pasport. Lenei Constanta s-a oferit să-mi scrie o scriso-
re de la ea.

Întrebare: ce s-a spus Lenei Constanta la reîn-
toarcerea din Turcia despre înțelegerea cu Nicolae
Gross?

Răspuns: după o întâlnire a Lenei Constanta cu
Nicolae Gross în Turcia Lenei Constanta nu mi-a

5
188
186
vorbit absolut de bo. Se mi-a povestit că în timpul
cât a stat în Turcia la Meisil a luat parte la
mai multe recepții, expozitii - și într-una dintre ele
am avut și ei reproșuri mici, freschi, mici
imperfecțiuni, în timpul cât a stat acolo.

Întrebare: cu cine din agenții englezi și
americani te-ai cunoscut personal?

Răspuns: N-am cunoscut nici un agent de englezi
englezi sau american.

Întrebare: de ce spus neadverși? Pe Ștefănuț L. ai
cunoscut? De Madison ai știut că este agent?

Răspuns: Nici un moment n-am știut că Ștefă-
nuș este agent englez. Pe Madison Ștefan chie
Șilber îi face parte oficial din Bureau de
informații și că are legături cunoscute și apar-
ține cu Șilber. N-am știut că el este un agent
de spionaj. Cele declarate de Belu Șilber sunt
neadverșuri. În ce puncte cele discutate cu Ștefan
me la Paris, prieten la Madison - nu corespunde
adevărului... Nici un fel de declarație nu mi-a
obligat să subscriu neadverșuri. - cum de ea. este
declarația lui Șilber și a soției mele.

Întrebare: cum și unde ți-ai cunoscut pe
Madison și Robert?

Răspuns: Pe Madison și Robert i-a adus în Târnăveni
546 Belu Șilber la dâna Cantante, într-o vizită obișnuită.
Ș. Șilber mi-a spus de Madison că este un cunoscut american
care și sincer aderent al reformelor noastre. Din
conversația avută cu el mi-am dat seama că apar-
tinându-l lui Șilber erau foarte. Eu am stat de

8
vorbe cu ei, din curiozitate și vor să-mi gândească un
comunist american. L-am mai întâlnit pe Madison la
Paris, la Tacosan, în Septembrie 1946 - adus tot de B.
Silber. La această întâlnire au luat parte Foraxian,
sotia mea, Belu Silber - iar la început și sotiile lui Foraxian.
În afară de aceste două întâlniri nu l-am mai
văzut pe Madison - iar pe Robert o singură dată în
Februarie 1946...

Întrebare: ce conținut au avut discuțiile cu
Madison și Robert?

Răspuns: Madison a început prin a povesti câteva
lucruri din America - ce amuzant mi s-a auzit atunci.
Descriind disensiunea asupra opoziției impo-
zite noastre, am cântărit să-i dovedesc că ea nu
poate atinge stabilitatea și stabilitatea regimului...
El a fost de acord cu aceste concluzii...

La Paris, mi-am exprimat fetea de el proasta
înțelegere pe care mi-a făcut-o Byrnes. Asta a fost
partea principală a celor două întâlniri cu Madison la Paris.
Întrebare: în ce împrejurări ai făcut cunoștință cu
Le Royt, unde și de câte ori? Ai întâlnit cu el
în afară de cadrul oficial?

Răspuns: Pe Royt l-am cunoscut în Oct. 1944
al. Stojanovici - de ocazie el venise ca ministru de Afaceri
a avut să cunoască pe ministrul comunist - singurul
cu acel moment eram eu. Am acceptat invitația sa la
al. Stojanovici - considerând dinainte lui ca român, și
am înțeles că el este atârnat de U.S. și de americani și
chiar Români. Atunci a fost prima și ultima
oară când l-am văzut. În afară de discuții generale
nu am avut încă un fel de discuții cu el - dar
amintindu-mi mă pot prezenta -

7
Intrebare: unde ai facut cunoastute cu Gheorghe Bricker
si ce relatii ai avut cu el?

Raspuns: Tata fratii americani au fost in audienta
la mine si i-am cunoscut pe tata, dar nu mi-am amintit
numele lor. Am cunoscut in afara audientei pe un
frat american, in care am avut masa la o prajitura
si sotii mele - Elvira Radulescu - si apoi tata in compa-
nia acestor prajitura l-am recunoscut la masa. Cum il
chema nu pot sa precizez. La masa am discutat unu-
chitii generale. Amintirea nu pot preciza. De unde
Bricker nu mi-am amintit.

Intrebare: ce legaturii ai avut cu Valeriu?

Raspuns: Pe Valeriu mi l-a prezentat tata
mea la Paris, sa cunoasca de la du 1935. La Paris
l-am vazut de 2-3 ori - discutand situatia din Italia
si din tara noastra. La Paris a venit ca ziarist. Am
discutat, intru alt, raportul de forta de la noi. I-am
amintit partiparea mea la 23 Aug si cum i-am pete-
cut enormitatea. In timpul cand eram la Budu-
Pesti, in Iunie 1948 - unde era ca o delegatie eco-
nomica - m-a vizitat la hotel. Am rechemat cativa
cuvinte asupra situatiei din Ungaria si mi-a oferit
ca in opinia publica mehana coordonatori republicani.
Am considerat ca foarte bun. Teschiner - dar nu
ce map hani.

Intrebare: ce legaturii ai avut cu Bricker?

Raspuns: Pe Bricker l-am cunoscut in 1940 prin
tata mea, care a facut cunoastute in Italia, unde pleasa
pentru a expozitie... Din 1940 a venit des in casa si
a fost singurul om, impune in prajitura lui Violetta
Zubcov - care au avut europul de ma viziteze
in domiciliul obligator la Potam Targu.

Dupe 23 Aug. au pind mortu e fost la mine de
cetre ori, rugand ca sa fie facut incederea unei
paze de stateni anti-fascisti la F.N.D. Am fost
acut interventi. - Pe lape legaturu de putend
l. am rugat sa mi gaseasca un editor in Italia pentru
„Sub ter destina”. Nu putut gasi editor. - Ma rugat
le plicare sa am paze de Violetta fulvor - pe care am
si recomandat la legaturu noua din America.
Intrebare: ce intalnim personale ai avut in
Schyle?

Răspuns: Pe Schyle l. am cunoscut la Comisa
de control. L. am salutat la tota receptate oficial. -
La o intalire, in 1945 - a doua Brigada si la insistent
sotiei mele, dupe o receptie, am plecat impreuna la
casa d. Brigada, unde era o lume perhită -
americani, nati. tineri - gruti care si Schyle. -
Cand au vzut societate au plecat imediat
d. am vzut odata pe Schyle la bufor - stite
pe un dehorade. Sotie mea a schabat catre
amant - in un aferi de buroazuri, mi. anal.
Schyle a fost odata casa l. a trimis pe Visarian pentru
a mi paze plicare in America - creand o
situatie mea cu eful, ca eu voi accepta o asemenea
pazire. -

Intrebare: Ce pachet a primit de la stat de la
legaturu Jugoslav?

Răspuns: In timpul vizitei lui Tito la Bucu-
rest, unul din muntre a trimis un pachet de tutun
Jugoslav, sotiei mele.

Intrebare: in ce stat ai avut legaturu in Raso-
zaj, de la legaturu Jugoslav?

Răspuns: Pentru prima oara cand am avut
nume...

Intrebare: ce tr. a convocat Lena Constante, si lipsita
 tina cu propunere la N. Graso, dupa jura in Anglia?

Raspuns: Lena Constante nu mi-a comunicat
 absolut ^{nimic} in aceasta privinta. -

Agente de clorito o dar dela convocat
 si meslat de urmasi.

13. 14. 37.

L. Petru

DECLARAȚIE

Subsemnatul L.PATRASCANU declar :

Intrebare :

Spune amănunțit cum a decurs discuția cu FRANSOVICI la Paris, ce propuneri ți-a făcut și ce i-ai răspuns ?

Răspuns :

Nu mi-a făcut nici o propunere, ci în timpul discuției despre memoriul lui TATARASCU, a făcut o aluzie așa cum am declarat în declarația din 7 Aprilie a.c. și am precizat-o în declarația din 9 Aprilie a.c.- La toate insistențele anchetatorului pentru a preciza amănuntele discuției, nu pot să-mi amintesc aceste amănunte.-

Intrebare :

Cum apreciezi propunerea lui FRANSOVICI și care este fața politică a acestei propuneri și fața politică a lui FRANSOVICI ?

Răspuns :

FRANSOVICI nu mi-a făcut nici un fel de propunere ; FRANSOVICI era în fond ca și TATARASCU un adversar al nostru.- FRANSOVICI făcea politică liberală (TATARASCU)

Intrebare :

De ce ai ascuns această discuție Partidului ?

Răspuns :

N'am ascuns nimic, pentru că discuția cu FRANSOVICI a avut un caracter cu totul incidental și eu nu i-am dat nici o importanță.- Tocmai această lipsă de importanță m'a determinat să nu arăt discuția cu FRANSOVICI, Partidului.-

Intrebare :

Insemna aceasta că d-ta erai de atunci dușmanul Partidului ?

Răspuns :

Nu însemna acest lucru.-

Intrebare :

Pe cine ai ajutat D-ta să fugă peste graniță ?

Răspuns :

N'am ajutat pe nimeni să fugă peste graniță.-
Am știut de fuga lui MANUILA, BETEA și prietenul lui - pe care nu i-am denunțat.-

Intrebare :

Cum califici D-ta aceasta ?

Răspuns :

Ca o atitudine dușmănoasă Partidului și regimului.-

Intrebare :

Dece nu ai luat măsuri de prelungire a legii criminalilor de războiu așa cum a cerut conducerea Partidului și a Guvernului ?

Răspuns :

Am socotit că după 1.800 de condamnări - în care intrau toți criminalii principali de războiu, România și-a îndeplinit obligația luată.- Socotesc această nesocotire a voinței Partidului, ca o atitudine anti-partinică.-

Intrebare :

Arată amănunțit toate afacerile cu valuta ?

Răspuns :

Din veniturile cărților mele (ca : 2,5 milioane lei) am subscris la împrumutul în aur, la sugestia lui TOROSSIAN, din care a rezultat ca.80 de monezi.- Am hotărât cu venitul cărților și cu 10.000 fr.elvețieni, care i-am adus dela Paris, economia din misie, să-mi construiesc o casă la Snagov.- La plecarea mea la Moscova, am primit ca misie 10.000 fr.elvețieni și 1.000 de dolari.- La întoarcere socotind misia prea mare, am înapoiat 8.000 fr.elvețieni și 800 de dolari ministerului, oprind 2.000 fr.elvețieni și 200 dolari.- De existența acestei valute ce era în posesia mea a știut și RUPENIAN, LENA CONSTANTE și TOROSSIAN.- În timpul construirii casei, RUPENIAN și LENA

CONSTANTE mi-au schimbat la bursa neagră o parte din acești bani.- La Paris TOROSSIAN, care schimba pentru legăție, mi-a schimbat o parte din francii francezi în fr. elvețieni, pe care i-am adus în țară.- Cu prilejul plecării LENEI CONSTANTE sau a sorii ei, i-am pus la dispoziție 1.000 fr.elvețieni - pentru care mi-a adus echivalentul în aur.- Acest aur l-am dat lui RUPENIAN să-l schimbe.- El l-a schimbat la un cunoscut al lui.- Fiind în Elveția, TOROSSIAN mi-a recomandat dacă am nevoie de schimbati bani - să mă adresez unui cunoscut al său - lucru pe care l-am făcut.-

Intrebare :

Cum apreciezi D-ta aceste acțiuni de contrabandă cu valuta, făcută de D-ta, față de Stat ?

Răspuns :

Nu le consider sub nici o formă, întrucât sub inflație, nu puteam proceda altfel.-

Intrebare :

Fiind ministru de Justiție, la cine din elementele dușmănoase ale regimului le-ai dat ajutor ?

Răspuns :

Ca ministru de Justiție, n'am dat absolut la nici un dușman al regimului, nici un fel de ajutor.-

ss/. LUCRETIU PATRASCANU

14 Aprilie 1951.-

Declarație

386

54

Subscrisorul L. Patrușanu. Declara:

Întrebare: Spune amănuntele sursei a deciziei discutate cu Francovici la Paris, ce propuneri făcând și ce i-ai răspuns?

Răspuns: Nu mi-a făcut nicio propunere, și în timpul discuției despre memoria lui Tătarascu, a fost o aluzie căsă sursei așe declarat în declarația din 7 Aprilie a.c. și am precizat-o în declarația din 9 Aprilie a.c. - La toate insistențele ambulatoriilor pentru a preciza amănuntele discuției, nu pot furniza amănuntele.

Întrebare: cum specuși propunerea lui Francovici și care este poziția politică a acestor propuneri și fați politica a lui Francovici?

Răspuns: Francovici nu mi-a făcut nici un fel de propunere; Francovici era în fond și în Tătarascu un adversar al nostru. Francovici fusese politică și-lucrali (Tătarascu).

Întrebare: de ce ai ascuns această discuție Partidului?

Răspuns: N'am ascuns nimic, pentru discuția cu Francovici a avut un caracter cu totul incidental și eu nu m'am dat nicio importanță. Toată această lipsă de importanță m'a determinat să nu scriu această discuție cu Francovici, Partidului.

Întrebare: însemna aceasta că dădea, de atunci, din nou Partidului?

Răspuns: Nu însemna acest lucru, și

Întrebare: pe cine ai ajutat să fugă pe granițe?

Răspuns: N'am putut ajuta pe nimeni să fugă pe granițe. Am știut că planul fugi lui

Mămili, Betea și prietenii lui - pe care mi i-am dorit.

Întrebare: cum calificați stele acestea?

Răspuns: aa o atitudine dusmănoasă Partidului și regelui.

Întrebare: de ce au ai luat măsuri de prelungire a legii crimei neblu de regilor ca cum a cerut condamnarea Partidului și a guvernului?

Răspuns: am vădit că după 2.800 de condamnări în care intră toți criminalii principali de regilor, România și-a îndeplinit obligația lăsată. - Scurtare a cererii necesare a oricărui Partidului, ca o atitudine anti-partidărie.

Întrebare: creta amintit totuși ofensivă în calitate.

Răspuns: din veniturile cartelor mele (ca. 2,5 milioane lei) am subscris la impozitul în aur, la sugestia lui Torosian, din care a rezultat ca. 80 de milioane. Am statat cu venitul cartelor și cu ca. 10.000 fr. elvețiene, care i-am adus din Paris, economie din viață, să-mi construiesc o casă la Iași. De plecare mea la Iași am primit ca mie 10.000 fr. elvețiene și 1.000 de dolari. La întoarcere, totuși m-am pierdut mare, am pierdut 8.000 fr. elvețiene și 500 de dolari în viața mea, am pierdut 2.000 fr. elvețiene și 200 dolari... De când am venit la Iași, am fost în posesia mea a statului și Republicii. La Iași, Torosian. În timpul construcției casei, Republicii și L. Cantantă mi-au schimbat la bursa neofită o parte din acțiunile lui... de Paris Torosian, care schimba pentru Republică, mi-a schimbat o parte din francii francezi în fr. elvețiene, pe care i-am adus în țară... Cu gubul 1.000 fr. elvețiene - pentru care mi-a adus echivalentul în aur. Acum am lăsat lui Duperron să-l schimbe. El l-a schimbat la un cursant al lui. - Final în Elveția, Torosian mi-a recomandat căci am nevoie de schimbat bani - și mi-a adăugat unii cursant al lui -

înseși pe care l-am făcut. -

Întrebare: cum apreciez d-ta acest actiune de conștientizare
a realității, făcută de d-ta, față de teib.?

Răspuns: nu le consider nici un fel o formă, înțeleg
într-o infloră, nu putem proceda altfel. -

Întrebare: fiindcă mersul de față, la care doi elevi
demonstrează al regimului. Le-ai dat ajutor?

Răspuns: ca înaintea de față, n-au dat absolut la
nici un demers al regimului, n-au un fel de ajutor. -

14. IV. 957

Lucian Patruș

~~389~~

DECLARAȚIE

Subsemnatul L. PATRASCANU declar la întrebarea în numele cui ți-a făcut FRANASOVICI propunerea de spargere a Partidului, răspund :

FRANASOVICI nu mi-a făcut absolut nici o propunere de spargere a Partidului, ci pornind dela discuția asupra memoriului lui TATARASCU, a făcut aluzie la existența unui grup naționalist în Partid.- Eu am negat categoric acest lucru.- Eu personal m'am gândit că FRANASOVICI își face socoteala că acest grup ar fi condus de mine și ar fi posibilă o spărtură în Partid.- Atunci m'am gândit în sinea mea : întă în ce direcție gândește el.- Prin ei înțeleg pe FRANASOVICI și alte elemente ale burgheziei românești.-

Întrebare :

Dece ai ascuns față de conducerea Partidului întâlnirile cu MADISON și ROBERTS și conținutul discuțiilor?

Răspuns :

Nu este vorba de "întâlniri", ci în țară i-am văzut pe MADISON și ROBERTS o singură dată în Februarie 1946. Am acceptat propunerea lui SILBER de a-l aduce pe MADISON la LERNA CONSTANTE - deoarece nu voiam să dau importanță unei invitații personale, fiind vorba de un american, care lucra în Comisia de Control la Biroul de Informații american.- Am socotit că nu este necesar să anunț Partidul întrucât știam că B. SILBER lucrează ca un organ competent, care cunoaște și aprobă legăturile lui cu americanii, iar discuția în sine n'a născut nici un fel de problemă, care ar fi necesitat o informare a Partidului.-

Întrebare :

Ce scopuri urmăreai prin cărțile cu dedicație date ex-regelui ?

Răspuns :

N'am urmărit nici un scop personal.- Ținând seama de faptul că lucrasem cu el înainte de 23 August și ca ministru și după 23 August - am socotit că așa cum am dat altor ca.60 de persoane cărți cu dedicații, pot să-i dau și lui cu intenția de a menține în folosul regimului - bunele raporturi cu el.-

Intrebare :

Ce relații ai avut cu regele și ce scopuri politice urmăreai susținând monarhia ?

Răspuns :

Cu regele am avut numai relații dela ministru la rege.- Înainte de 23 August ca reprezentat al P.S.R., am luat contact cu el în vederea actului dela 23 August.- Niciodată și sub nici o formă n'am susținut monarhia, și am arătat din 1943 inevitabila ei lichidare ("Problemele de bază").- În chestia criminalilor de război; cu totul întâmplător am avut un punct de vedere comun.- Când am aflat de abdicarea monarhiei am fost foarte supărat pentru faptul că mă găseam la 500 km. de București și nu am fost anunțat de acest eveniment ca să nu plec din București.- Prin proclamarea Republicii mi-am dat seama, că un hotărât drum spre stânga a fost luat și eu nu avusesem vremea să dovedesc prin fapte că mi-am lichidat devierile mele de dreapta și naționaliste - ceea ce mi-am dat seama că va avea urmări asupra activității mele politice viitoare, imediate.

Intrebare :

Arată amănunțit despre intențiile și pregătirile de fugă din țară?

Răspuns :

N'am avut niciodată intenția să fug din țară și n'am făcut absolut nici o pregătire în vederea unei asemenea fapte.- Am primit sugestii și propuneri de fugă - pe care permanent le-am respins.- Propuneri au venit din partea lui VIȘOIANU, trimis de BUCHIAR, din partea lui BETEA - care mi-a făcut de mai multe ori asemenea propuneri, el făcând și pregătiri, din inițiativa lui, în acest sens.- Ultima oară când a venit i-am dat un răspuns afirmativ, dar

- 3 -

nici o singură clipă nu m'am gândit să plec și să urmez cuvântul afirmativ spus lui BENTA.-

În Martie 1948, TOROSSIAN mi-a făcut o asemenea propunere, dându-mi și unele asigurări.- Sugestii și sfaturi de a părăsi țara le-am primit și din partea LUCIEI FLICHER, P. LILBOVICI - și alții din familie, de care nu-mi mai amintesc exact.- În toată insistența anchetatorului, mențin declarația mea categorică că nu ar avut nicodată intenția și nu am făcut vreo pregătire de fugă din țară.-

Întrebare :

Eu spui adevărul.- Aveai intenția să fugi din țară, atunci când ți-a propus VISCIANU în numele americanilor ?

Răspuns :

Nici o singură clipă nu m'am gândit să dau curs propunerii lui VISCIANU.- Dovadă că am stat două luni la Paris, i ediet după propunerea lui VISCIANU - și apoi m'am întors în țară.-

Întrebare :

Atunci dece propunerile de fugă ale lui VISCIANU, venite din partea americanilor, le-ai ascuns Partidului ?

Răspuns :

Respingând imediat și categoric propunerea adusă de VISCIANU - am socotit toate aceste chestiuni definitiv lichidate.- În același timp n'am voit - pe o chestiune lichidată de mine - să nasc o nouă discuție în jurul persoanei mele, cu tovarășii din conducerea Partidului - mai ales că era în ajunul plecării la Paris.-

Întrebare :

În a doua parte a răspunsului D-tale privitor la fugă spui că nu ai făcut nimic practic în vederea fugii.- Asta iar nu e adevărat.- Spune adevărul ?

Răspuns :

N'am făcut nici o pregătire în vederea unei fugi din țară, sub nbi o formă și niciodată.- Acesta e adevărul.

Întrebare :

Cum califici atunci primirea dela GOLOFENTIA a celor două scrisori de recomandare, ca să te ajute în cazul

în care te hotărâi să rămâi în Belgia și faptul că ai stabilit o parolă cu grupul ~~de~~

Răspuns :

Dela GOLOPENTIA n'am primit nici o scrisoare.-
BETEA mi-a adus însă un bilet pentru un profesor de statistică din Belgia, care fusese în România și se considera prieten al țării.- Am luat acest bilet, considerând că în cazul în care aș fi avut nevoie de serviciile acestui profesor pentru manifestările mele publice sau pentru o informare asupra Belgiei, urma să-l folosesc.- Acesta a fost scopul luării biletului adus de BETEA.- La Bruxelles am chemat prin Legatie pe acest profesor, trimițându-i prin Legatie biletul - l-am văzut o singură dată dar n'am avut nevoie să uzor de serviciile lui.- În ce privește parola stabilită cu BETEA pentru un telefon - eu declar că în momentul plecării lui BETEA i-am spus că voi reflecta asupra insistențelor lui de a-mi salva viața rămânând în Belgia și că îi voi telefona,- dar nici nu i-am telefonat și nici un moment nu m'am gândit să-i urmez insistențele.- Răspunsul dat de mine lui, a fost pur formal.- E posibil ca BETEA și GOLOPENTIA să se fi gândit că scrisoarea poate fi utilizată în cazul rămânerii mele în Belgia - dar mie BETEA nu mi-a vorbit despre acest lucru.-

Intrebare :

Ce scopuri urmăreau americanii îndemnându-te să fugi din țară ?

Răspuns :

Ce urmăreau americanii nu știu - întrucât respingând imediat și fără nici un fel de discuție propunerea adusă - nu m'am preocupat să analizez ce anume planuri își făceau.- Propunerea americanilor m'am gândit atunci - a venit pe baza că în urma celor scrise de "Scântea" eu sunt în panică sau sunt un neșulțumit.- Desigur că scoaterea mea din țară ar fi însemnat o diversivune politică îndreptată împotriva Partidului și a regizului.-

Intrebare :

Dece ai ascuns Partidului încercările spionajului american, care avea ca scop să ducă o activitate de subminare și diversivune îndreptată împotriva Partidului?

Răspuns :

Aceste încercări ale spionajului american eu le-am dezarmat respingându-le imediat și absolut.- Am socotit că în acest chip toată chestia este lichidată definitiv și nu este cazul să anunț Partidul ?

Întrebare :

De unde ai știut despre existența legăturii lui STEFANESCU cu Cairo ?

Răspuns :

N'am știut despre existența unor asemenea legături, niciodată.- Am știut însă că STEFANESCU are legături cu capitalul englez - ceea ce îmi explica ^{atunci} ~~forarea~~ ^{trădarea} lui antihitleristă.-

Întrebare :

Ce propuneri ai făcut lui STEFANESCU în privința colaborării în guvern ?

Răspuns :

Nu i-am făcut nici o propunere de colaborare în guvern.-

Întrebare :

Arată despre întâlnirile d-tale personale neoficiale, cu MIRCEA DURMA.- ?

Răspuns :

N'am întâlnit niciodată, în întâlniri personale, pe DURMA.-

Întrebare :

Dece minți ?

Răspuns :

Afirmația lui TOROSSIAN este afirmația unui provocator și trebuie căutat cine minte.- Am mai fost întrebat de această chestie și atunci am negat, întrucât toate afirmațiile lui TOROSSIAN - sunt ale unui provocator.- Dacă HELU ZILBER afirmă același lucru ca și TOROSSIAN, se plasează și el exact în categoria unui provocator.-

Întrebare :

Arată legăturile d-tale cu troțkiștii ?

31

Răspuns :

În țară am cunoscut ca troțkiști pe VOITEC și Dr. GHELERTER.- Cu aceștia n'am avut nici un fel de relații până în 1943-1944, când am tratat cu ei în Fr.U.M.- În timpul cât am fost la Moscova în toamna anului 1922 și apoi în 1933-35, am cunoscut câteva persoane care mai târziu au fost denescute ca troțkiști.- Aceștia au fost următorii : BELA KUN și WALETZKI.- Cu BELA KUN am lucrat la Congresul al V-lea al P.O.R. - el fiind reprezentantul Cominternului.- Am fost într-o permanentă ceartă cu el, el acuzându-mă de împăcinitorism.- WALETZKI a fost conducătorul Secției balcanice, eu fiind reprezentantul P.C.R. - el fiind șeful meu.- Am intrat în conflict cu el imediat - atacându-l într-o pedință de lucru a Comintern-ului, că neglijează lucrările secției, lucru pe care nu mi l-a iertat până la sfârșit.- În tot timpul cât am stat la Moscova - el a încercat să mă împiedice să mă întorc în țară, la muncă.- Eu am dorit și am cerut insistent să mă întorc la muncă în țară.- În 1922, la al IV-lea Congres al Cominternului l-am cunoscut pe RAKOVSKI.- Nu am avut cu el nici un fel de relații apropiate.- În 1934 el venise din deportare la Moscova, pentru reabilitare, și DOBROGEANU GHERRA m'a invitat să-i fac o vizită, lucru pe care l-am refuzat, considerând că intrucat eu eram reprezentantul Partidului, nu era locul unei asemenea vizite.-

În 1923-25 la Leipzig, am cunoscut pe frații SOBOLJEVICI, care mai târziu au devenit troțkiști.- În 1935 pe unul din ei ABRAMA SOBOLJEVICI l-am întâlnit la Moscova unde m'a vizitat de vreo două ori, fiind membru al Partidului bolșevic - Intrucat da mult pădisea gruparea troțkistă și făcuse mari servicii în denescarea troțkiștilor.-

În 1922 am cunoscut pe caucaziana LIDIA GASVIANI pe care mi-a prezentat-o, ca studentă - GASURA ARDOR.- În timpul cât am stat atunci la Moscova - am văzut-o de câteva ori și la ea acasă și la mine.- În 1930 când mă aflam la Moscova am revăzut-o la un institut economic.- Atunci TIMOI mi-a spus că fusese în opoziția troțkistă, dar fusese reintegrată în Partid.- Afară de bună ziua nu am avut nici un fel de relații cu ea.-

În timpul Conferinței de Pace, la Paris, la o recepție la Ambaseda Jugoslavă, KARDALI, vicepreședinte al

guvernului Titoist mi-a amintit că am ținut o lecție la Școala Leninistă, în 1933-34 unde el era student.- Eu nu mi-am adus aminte de el.-

Intrebare :

Dece ai dat LENEI CONSTANTE, pentru a ascunde literatura troțkistă și ce literatură ai distrus personal în 1948 ?

Răspuns :

N'am avut literatură troțkistă ci numai cartea lui Troțki " Mein Leben " pe care i-am dat-o LENEI CONSTANTE, împreună cu un volum al lui PLEKHANOV să le ia la ea.- Am făcut aceasta, după Congresul din Februarie 1948, fiind într-o proastă stare de spirit și gândindu-mă să nu fie găsită în biblioteca mea această carte, pentru a da loc la interpretări.- Nu am distrus nici un fel de literatură personal.- Am distrus copii depe cursul meu - care nu-mi mai trebuiau.-

Intrebare :

Din declarațiile D-tale reese că LENA CONSTANTE a fost un apropiat al casei D-tale.- Dece pe toți cei apropiați ai D-tale, care dau declarații reale îi numești provocatori ?

Răspuns :

Am numit provocatori numai pe TOROSSIAN și B. SILBER, pentru că am aflat ce rol urmăreau să joace în procesul împotriva mea, după declarațiile lui PETEA.- Despre soția mea și LENA CONSTANTE am afirmat că cele citite din declarațiile lor sunt minciuni și ca atare în cazul citat au mințit.-

Dau prezenta declarație liber și nesilit de nimeni.-

ss/. L. PATRASCANU

15 Aprilie 1951

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul LUCRETIU PATRASCANU la întrebarea: în ancheta trecută ai arătat că nu ai dus nici un fel de tratative cu STEFANESCU și care declară "În Octombrie la dl. PATRASCANU acasă mi-a propus să colaborez în guvern cu Partidul său și cu cel socialist".- Confirmi declarația lui STEFANESCU sau nu ?

Declar următoarele : La ancheta trecută, la insistența anchetatorului de a răspunde sincer la întrebarea pusă în legătură cu STEFANESCU - am negat categoric întrebarea, pentru că dl. anchetator, după ce mi-a citit declarația lui STEFANESCU, am continuat categoric să neg declarația lui STEFANESCU.- Intors în celulă am încercat să refac toate evenimentele dela sfârșitul lui Octombrie 1944.- Mi-am amintit că însărcinat de conducerea Partidului, am dus tratative cu anumite personalități (MIHALACHE, BROSTEANU, BALAN) și alții de care nu-mi amintesc.- Este posibil ca STEFANESCU să fie unul din cei cu care am discutat problema colaborării de guvern- încercat în acel moment.- Imi este însă imposibil să confirm categoric declarația lui STEFANESCU - pentru că nu-mi amintesc nici o împrejurare de fapt a acestei conversații,- după cum imi este imposibil, acum, după cele ce mi-am amintit să ~~imprim~~ categoric declarația lui STEFANESCU.- Nu pot să spun nici da nici nu - ci cunosc, este posibil.- De aceea cer confruntarea cu STEFANESCU - pentru a-mi da unele amănunte referitor la conversația cu el.-

Întrebare :

Dece ai o asemenea comportare ? Dai răspunsuri adevărate numai la cele ce-ți convin.- Asta dovedește că d-ta continui lupta în a ascunde adevărul și în starea de arest în care te afli ?

././.

Răspuns :

Eu doresc să restabilesc tot adevărul și sunt gata să rectific orice declarație - dacă îmi reamintesc cum s'au petrecut lucrurile sau dacă mi se dau anumite elemente ajutătoare memoriei mele.-

Intrebare :

Ce ai discutat cu STEFANESCU despre formarea unui partid naționalist.- Răspunde adevărat la această întrebare ?

Răspuns :

N'am discutat cu STEFANESCU și cu nimeni de pe pământ formarea unui partid naționalist, pentru că o asemenea aberație nu mi-a trecut niciodată nici prin cap, nici în vis măcar.- Eu am avut deviații naționaliste, care m'au situat pe o poziție naționalistă falsă, în Partid, dar nu am ajuns până acolo încât să-mi treacă prin minte, măcar o clipă formarea unui partid naționalist.-

Intrebare :

Din însărcinarea cui ți-a propus LUCIA FLICHER fuga în străinătate ?

Răspuns :

Dintr'o indiscreție a lui CRISAN dela Securitate LUCIA FLICHER a aflat de arestarea lui BETEA și a lui MICSĂ - colaboratori ai mei și fiind îngrijorată de situația mea personală și convinsă fiind că după arestarea colaboratorilor mei, îmi va veni rândul și mie, din grijă personală pentru mine, m'a sfătuit să-mi salvez libertatea și viața, plecând în străinătate.- Intrucât am respins categoric și imediat sugestia ei, n'am intrat în amănunte.-

Intrebare :

Din însărcinarea cui ți-a propus BETEA fuga în străinătate ?

Răspuns :

Cu ocazia plecării la Bruxelles, Iulie 1947, BETEA mi-a făcut propunerea de a rămâne în străinătate din proprie inițiativă și n'am putut observa o influență străină la el cu acest prilej.-

In Octombrie 1947, când pentru a doua oară a

venit BETEA la mine să-mi propună fuga din țară cu un avion și deschizând discuția referitoare la MANUILA, spunându-mi că vrea să fugă și el, mi-am dat seama că de astă dată în propunerea lui, BETEA s'a pus de acord cu MANUILA.- Mi-a făcut impresia că MANUILA urmărea să mă ducă plocon în străinătate.-

Intrebare :

Din declarații reese clar că VISOIANU și alții îți făceau propuneri de fugă din țară din partea americanilor.- Ce fel de propuneri directe sau prin alte persoane ți-au făcut americanii ?

Răspuns :

În afară de VISOIANU care a venit să-mi facă propuneri de fugă din țară din partea americanilor, n'a mai venit nimeni din partea americanilor cu asemenea propuneri.- Eu personal n'am avut nici o legătură cu americani - așa încât nu au putut să-mi facă nici o propunere directă.- Mai declar că nici alte persoane nu mi-au făcut nici un fel de propuneri din partea americanilor.- Întrucât Dl. anchetator insistă în întrebarea sa să fiu sincer și să am curajul răspunderii - eu declar că afirmația mea de mai sus este absolut sinceră și adevărată.- În eventualitatea că am un lapsus de memorie și mi se aduc elemente ajutătoare, declar că - cu același sinceritate - voi reveni, așa încât numai adevărul să triumfe.-

Intrebare :

Ce fel de valută și valori ai scos din țară ?

Răspuns :

Am scos din țară o sumă de 600 dolari când am plecat la Bruxelles - prețul și cheltuelile de călătorie. În Februarie 1947, când am plecat la Paris, am primit de la XENOPOL un plic închis destinat pentru un anume RULETA.- În drum, plicul părându-mi suspect, l-am deschis și am găsit în el circa 30.000 dolari.- Am refuzat să predau plicul destinatarului și l-am adus în țară.- Am trimis pe RUPENIAN cu plicul cu bani la XENOPOL, însoțit de o scrisoare, înjurându-l că a căutat să abuzeze de gentilețea mea, interzicându-i să-mi mai vină în casă.- Nu l-am dat pe mâna Parchetului, deoarece am considerat că serviciile făcute Mișcării - îndreptățeau un gest de iertare din partea mea.

././.

Când LENA CONSTANTE s'au sora ei a plecat în Turcia, i-am pus la dispoziție 1.000 de fr.elvețieni, și ea mi-a adus în schimb, echivalentul în aur.-

Cu sumele de bani rezultate din schimbul de valută, împreună cu venitul cărților - mi-am făcut casa dela Snagov.-

Declar că afirmația că am primit materiale de construcție dela C.C. sau dela Confederația Generală a Muncii, nu corespunde adevărului.- Dela Magazinele Unite de Fierărie am cumpărat niște țevi prin G.STEINBERG pe care i le-am plătit în aur.-

Intrebare :

Ce scopuri politice urmărea FRANASOVICI când ați discutat despre existența unui grup naționalist în Partid?

Răspuns :

N'am discutat nicinun moment despre existența unui grup naționalist cu FRANASOVICI.- El a făcut o simplă aluzie la existența unui grup naționalist în Partid, pornind dela discuția memoriului lui TATARASCU.- Eu am răspuns imediat și negat existența unui asemenea grup în Partid.- Eu în sinea mea, m'am gândit : uite în ce direcție se gândesc FRANASOVICI și probabil și alte elemente ale burgheziei.- Dacă prin aceste aluzii a urmărit FRANASOVICI un scop politic și ce anume la acestea nici nu m'am gândit.- Impresia mea a fost că pe el îl interesa efectul memoriului lui TATARASCU.-

Intrebare :

Nu aceleași scopuri politice le-a urmărit și propunerile lui MANIU, atunci când ți-a făcut oferta electorală în 1946 ?

Răspuns :

Intrucât am respins pe loc propunerea lui MANIU și pe loc am respins aluzia lui FRANASOVICI - nu m'a interesat și nu mă interesează nici astăzi ce era în capul unșia și a celuilalt și ce scopuri urmăreau.- Eu nu sunt aici pus să rezolv ghicitori - care nici nu mă interesează.

Intrebare :

Din declarațiile D-tale reese că americanii și din însărcinarea lor laburiștii și național-țărăniștii

pregăteau măsuri de diversiune împotriva Partidului.- De ce despre aceste măsuri diversioniste nu ai încunostiințat Partidul ?

Răspuns :

Eu nu știu despre asemenea măsuri diversioniste.- In limitele încercărilor făcute pe lângă mine - eu le-am respins imediat și categoric- atât cele făcute de VISOIANU din partea americanilor cât și ale lui MANIU prin oferta de a nu mă ataca în alegeri pe mine și "prieteni" mei "naționaliști" candidați.- Nu am adus aceste propuneri la cunoștința Partidului pentru că le-am socotit definitiv și absolut tranșate prin refuzul meu categoric și personal - și nu am voit să nasc o discuție în conducerea Partidului referitor la persoana mea, în legătură cu propunerile făcute din partea dușmanilor - mai ales în ajunul plecării mele la Paris.-

Dau declarația liber și nesilit de nimeni.-

17 Aprilie 1951.-

ss/. L.PATRASCANU

Declarație

401

76

Subscrisorul L. Patroscu la întâlnirea
la ambata treizeci și cinci și un ai doi mii cu
fel de trătărie cu Ștefănescu și care declarăm prin Octombrie
la dl. Patroscu acasă mi-a spus să colaborez în guvern
cu partidul său și cu cel socialist? Conform declarației
lui Ștefănescu sau nu?

declor următoarele: la ambata treizeci, la vizită
într-o zi de a cumpăna suror la întâlnirea prieten
în legătură cu Ștefănescu - am repetat categoric interviu,
categoric ~~nu am avut~~ ~~am avut~~ ~~conversație~~ ... și
încheietor, după ce mi-a citat declarația lui Ștefănescu, am
continuat categoric să ref declararea lui Ștefănescu. Într-o
un călărie am înțeles să refec toate evenimentele
de la sfârșitul lui Octombrie - 1944. M-am reamintit că
însărcinat de conducerea Partidului am dus Trăte-
șcu cu amanta personalitate (Mitilochi, Broșescu,
Bălan) și alții de care m-am amintit. Este posibil
ca Ștefănescu să fie unul din cei cu care am
descurat problema colaborării de guvern - înțeles
în acel moment. - Totuși este imposibil să confirm
categoric declarația lui Ștefănescu - pentru că
amintesc aici o înșurătoare de fapt a acestei conversații -
după cum mi-a fost amintit, acum, după ce se vor am-
amintit, să înțeleg categoric declarația lui Ștefănescu.
Nu pot să spun aici de, nici un - ci cum ar
posibil. De aceea cer clarificarea cu Ștefănescu -
pentru a-mi da unele amănunte referitoare la conve-
sația noastră.

Interviul: de ce ai o asemenea comportare? Dai
Răspunsuri adevărate numai la cele care conțin.
Câte devota ca să continui să lucrez în adevărat

adesea și în starea de alertă în care te afli.
Răspuns: Eu doresc să restabilesc tot adevărul și
sunt gata să acceptez orice declarație - dacă îmi reamintesc
cum s'au petrecut lucrurile sau dacă mi se dau anumite
elemente apăsătoare memoriei mele. -

Întrebare: Ce ai descoperit în Ștefanescu după formarea
nui partid naționalist. Răspunde adăugând la aceleași
întrebare.

Răspuns: N-am descoperit în Ștefanescu și eu nimic de
pe vremea formării nui partid naționalist, pentru că o
asemenea alianță nu m-a trecut nici odătu nici
măi cap, nici în viața măcar. Eu am avut dovada
practică, care m'a situat pe o poziție naționalistă
falsă, în Partid, dar am avut apoi până acolo încât
să-mi treacă prin minte, măcar o clipă, formarea
nui partid naționalist.

Întrebare: din înșurănarea cu tine și-a propus Lucian
Ficker să fugă în străinătate?

Răspuns: Dintre indiscrețiile a lui Crisan date de securitate
Lucian Ficker a aflat de creșterea lui Petre și el în
Misa - colaboratori ai mei, și fiind îngrijorat de situația
mea personală și convins fiind că după avertizarea cola-
boratorilor mei, îmi ve veni rândul și mie, din grijă
personală pentru mine, m'a sfătuit să-mi iau libertatea
și să fug, plecând în străinătate. Între timp am răspuns
categoric și imediat refuzul ei, și am intrat în amănunte.

Întrebare: din înșurănarea cu tine și-a propus Petre
să fugă în străinătate?

Răspuns: Cu ocazia plecării la Bruxelles, Iulie 1947,
Petre mi-a făcut propunerea de a rămâne în străinătate
din proprie inițiativă și m'am putut observa o influență
stăruie de el, în acest sens.

3

418

În Octombrie 1947, când pentru a da ocazie să vină Beten
la mine să-mi propună fuga din țară cu un avion, și
paralizând disanția referitoare la Mămulea, spunându-mi că
vrea să fugă și el, mi-am dat seama că de arde de tot
puneră lui; Beten s'a pus de acord cu Mămulea. Mă-a
făcut împreună cu Mămulea urmarea să-mă ducă
păcoca în străinătate. -

Întrebare: din dădătură reiese clar că Văsoian
și alții iți făceau propuneri de fugă din țară din
partea americanilor. Ce fel de propuneri dădeți sau
primiți alte persoane ti-au făcut americani. -

Răspuns: 14 aprilie de Văsoian, care a venit să-mi
facă propuneri de fugă din țară din partea americanilor,
n'a mai venit nimeni din partea americanilor ca a-
semenea propuneri. Eu personal n'am avut nici o legă-
tură cu americanii - se încetă să-mi facă
nici o propunere de fugă. Mai declar că nici alți per-
soane nu m-au făcut nici un fel de propuneri din
partea americanilor. - Întrucât d. Ancheta născută
în întrebarea sa, eu am fost sincer și mi-am cunoscut răspunderea
eu declar că afirmația mea de mai sus este absolut
sinceră și adeverită. În esența chestiei că am un
leapăsat de memorie și mi se aduc elemente ajutătoare
de clar că - cu acarian sinceritate - voi veni, așa încât nimeni
dubios să triumfe. -

Întrebare: ce fel de valute și valori ai scos din țară?
Răspuns: am scos din țară o sumă de ca 600 dolari
îndărjind am plicat la Bruxelles - prețuri și schimburi de
cambiale. În Februarie 1947, când am plecat la Paris,
am primit de la Xerox un plic închei destinat pentru
un anumit Reule. În dom, plicul părăndu-mi.

suspect, l-am dus și are găsit în el ca. 30.000 de dolari. Am refuzat să predau planul destinatarului și l-am adus în țară. Am trimis pe Ruzsai, cu planul în buzunari la Xeropol - însoțit de o scrisoare, asigurându-l că a cîntat să alunge de gentileta mea, interzicându-i să-mi vină în casă. Nu l-am dat pe marea Parker, de oare ce am considerat că servise foarte bine misiunii - îndreptăteam un gest de recunoștință din partea mea.

Când L. Camerato s-a dăruit a pleca în Turcia, i-am pus la dispoziție 1000 de fr. cheltuieli, și ea mi-a achitat în schimb echivalentul în aur.

Cu termenul de bani rezultate din schimbul de valute, i-am pus în venitul cartelor - mi-au făcut casa de la Inghin.

Declarații confirmative că am primit materiale de construcție de la C.C. sau de la Confederația Generală a Munii, nu corespunde adevărului. De la Mesquale (Munții de Teren) am primit niște țevi, prin J. Stenberg, pe care i l-am plătit în aur.

Intrebare: ce scopuri politice urmărește Transoivi când a devenit după existența unui grup naționalist în Partid?

Răspuns: n-am devenit nici un moment după existența unui grup naționalist în Transoivi. El a făcut o simplă aluzie la existența unui grup naționalist în Partid, pornind de la discuția memoriei lui Tatarasov. Eu am răspuns imediat și negat existența unui curent grup în Partid.

Întrebare: este în ce direcție se gîndesc Transoivi și probabil și alte elemente ale simfoniei. Dacă aceste aluzii s'ar mîntui în scopuri politice în viitor - la acea vreme i l-am găsi. Împresia mea e fost că pe el îl.

interesa efectul membrilor lui Eisenhower.

Intrebare: nu acesori scopuri politice le-a urmarit propunerile lui Maheu, atunci când s-a facut oferta electorală in 1946?

Răspuns: intrucât am reperi pe loc propunerile lui Maheu și pe loc am reperi alegii lui Franca și nu m'a interesat și nu m'a interesat aici este ce era în capul meu și a celorlalți și ce scopuri urmarea. - Eu am avut aici ^{pus} rezoluții phicetori - care m'a interesat.

Intrebare: din doboratule stete reșo că americanii și din însărușarea lor lahură și național - țărănești pregătem marea de diversele împotiva Partidului. Acee după aceste marea dimensioană nu au încon - noștat Partidul

Răspuns: eu nu știu după asemenea marea di - mensionate. In limitele incertitudinilor facuti pe lungi - marea - eu le-am reperi imediat și categoric - atat cele facuti de Visoian și de partea americană, cât și ale lui Maheu, prin oferta de a nu mă ataca și alegii - re marea și „preterii „mei” național” candidati. - Nu am adus aceste propunerii la cunoștință Partidului, pentru că le-am vădit deficiente și absolut treușate prin infuzul meu categoric și personal - și ~~nu~~ eu am voit să nasc o diviziune in conducerea Partidului, referitor la persoana mea, in legatură cu propunerile facuti de partea dărușă - mai din in apunul plecurii mele la Paris.

Bon seclorita lui și neșit de nouă

12. IV. 95

L. Patruș